

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

81'inci Birleşim 26 Nisan 2016 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	164
II.- GELEN KÂĞITLAR	167
III.- YOKLAMALAR	222,223,244
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	170,180
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>170:175,180:181</i>
1.- İstanbul Milletvekili Osman Boyraz'ın, Dünya Kardeşlik Haftası'na ilişkin gündem dışı konuşması	170:171
2.- Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer'in, Amasya ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	171:175
3.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, Ankara ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	180:181

V.- AÇIKLAMALAR

175,181,203,210,
222,223,227,251,
257,270,284

- 1.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Meclisin gündeminde laikliğe ilişkin hiçbir teklif, tasarı, öneri olmadığına ve AK PARTİ Grubunun böyle bir çalışması ve hazırlığı bulunmadığına ilişkin açıklaması 175:176
- 2.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclis Başkanının yapmış olduğu Anayasa'ya aykırı açıklamasına dair herhangi bir düzeltici beyanı olmadığına ve Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın bu konudaki tartışmalara müdahil olmaması gerektiğine ilişkin açıklaması 176:177
- 3.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Türkiye'nin laiklik diye bir problemi olmadığına ve Meclis Başkanı tarafından bu konunun gündeme getirilmesinin son derece yanlış olduğuna ilişkin açıklaması 178
- 4.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Meclis Başkanın, laiklikle ilgili ifadeleriyle Türkiye'nin kuruluş felsefesini ayaklar altına alarak Türkiye tarihine kara bir leke gibi geçtiğine ve Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın bu konudaki tartışmalara müdahil olmaması gerektiğine ilişkin açıklaması 178:179
- 5.- Bursa Milletvekili Bennur Karaburun'un, Profesör Doktor Ozan Bahar'ın hayat hikâyesi ve yaşama azmiyle öğrencilerine ve çevresindekilere ışıltı verdiğine ilişkin açıklaması 181
- 6.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu değerlerinden olan laiklik ilkesinin tartışmaya açılmasına asla izin vermeyeceklerine ilişkin açıklaması 181
- 7.- Manisa Milletvekili Mazlum Nurlu'nun, laiklikle ilgili ifadeleri nedeniyle Meclis Başkanını ve demokratik protesto haklarını kullananlara karşı polisleri giriştiği faşist saldırıları kınadığına ilişkin açıklaması 182
- 8.- İstanbul Milletvekili Didem Engin'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 182
- 9.- Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, anayasaların bilgece ancak herkesin anlayacağı bir dille yazılması gerektiğine ilişkin açıklaması 182
- 10.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 183
- 11.- Sivas Milletvekili Ali Akyıldız'ın, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadeleri nedeniyle derhâl istifa etmesi gerektiğine ve 23 Nisan törenlerinde Cumhuriyet Halk Partisi Sivas İl Başkanlığının Atatürk anıtına çelenk sunmasını engelleyen Sivas İl Millî Eğitim Müdürü hakkında herhangi bir işlem yapıp yapılmayacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 183
- 12.- Manisa Milletvekili Tur Yıldız Biçer'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 183:184

- 13.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 184
- 14.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 184
- 15.- Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı'nın, erkekler hentbol liginde Süper Lig'e çıkan Aziziye Belediyesi Termal Spor ve İkinci Lig'e çıkan Büyükşehir Belediye Erzurumspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine ilişkin açıklaması 184:185
- 16.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Süper Lig'e çıkan Adanaspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine ve laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 185
- 17.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ve Meclis önünde polisin müdahale ederek basın açıklaması yapmalarına izin verilmeyen Birleşik Haziran Hareketi'nin "Laikliği Kazanacağız" başlıklı metnini okuyacağına ilişkin açıklaması 185
- 18.- Hatay Milletvekili Hilmi Yarıyıcı'nın, siyasi tarihimize kara bir leke olarak geçen "kanlı pazar" olarak bilinen olay ile İmran Öktem'in cenazesinde çıkarılan olayları düzenleyenlerin İsmail Kahraman'ın genel başkanlığını yaptığı Millî Türk Talebe Birliği olduğuna ilişkin açıklaması 185
- 19.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması 186
- 20.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, "2023 hedefine doğru AK Türkiye" kavramını iyi anlamak gerektiğine ilişkin açıklaması 186
- 21.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadelerini çok yanlış bulduğuna ve bu açıklamanın kişisel görüş diye geçtirilemeyeceğine, Soma'da bir maden ocağında karbonmonoksit gazından zehirlenerek yer altında mahzur kalan madencilerin sağ salım çıkarıldıklarına ve kendilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğuna ilişkin açıklaması 186:187
- 22.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadelerine, doksan yıllık statükocu laikçiliğin değil özgürlükçü laikliğin önemli olduğuna ve anayasada olması gerektiğine, Meclis Başkanının yapmış olduğu açıklamaları protesto etmek isteyen halka yönelik yapılan polis müdahalelerini kınadığına, Çernobil nükleer faciasının 30'uncu yıl dönümüne ve bu nükleer facianın bir sonucu olarak yaşamını yitiren Kâzım Koyuncu'yu rahmetle andığına ilişkin açıklaması 187:188
- 23.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Meclis Başkanının laiklikle ilgili söylemlerini şiddetle reddettiklerine ve Mustafa Kemal Atatürk'e, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesine, laiklik ilkesine sonuna kadar sahip çıkacaklarına ilişkin açıklaması 188

- 24.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, din-devlet ilişkilerinin öteden beri en tartışmalı mevzulardan biri olduğuna, Adalet ve Kalkınma Partisi olarak Anayasa değişikliği tartışmaları bağlamında laiklikle ilgili bir ifadeleri olmadığına ve özgürlükler bakımından laiklik konusunu tartışmaktan kaçınmamak gerektiğine ilişkin açıklaması 188:190
- 25.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Yıldız Amfisi'nde bir grup öğrencinin ırkçı bir linç saldırısına maruz kaldığına ilişkin açıklaması 203
- 26.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, tribünlerde meydana gelen şiddet olaylarının gerçekten vahim olduğuna ve başta Hükûmet olmak üzere tüm yetkililerin bu konuda duyarlı olması gerektiğine ilişkin açıklaması 210:211
- 27.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Hatay Milletvekili Mehmet Öntürk'ün CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 222
- 28.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Meclis Başkanının dün yapmış olduğu açıklamayla çok açık bir şekilde ifade ettiği hususları bugün yaptığı yeni bir açıklamayla devam ettiren bir anlayış sergilediğine ilişkin açıklaması 223:224
- 29.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclis Başkanının yapmış olduğu basın açıklamasının inandırıcı olmaktan ve kamuoyunu tatmin etmekten son derece uzak olduğuna ilişkin açıklaması 224
- 30.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Adalet ve Kalkınma Partisi olarak laiklikle ilgili bir problemleri olmadığına ve Anayasa değişikliği bağlamında laiklikle ilgili bir gündem ve tartışmanın olmadığına ilişkin açıklaması 224:225
- 31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, anayasalarda bütün kavramların tanımlanamayacağına ve Meclis Başkanının bulunduğu makamın sorumluluk bilinci içerisinde hareket etmesi gerektiğine ilişkin açıklaması 227:228
- 32.- Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun'un, Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 251:252
- 33.- Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 252
- 34.- Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba'nın, Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 2'nci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 257
- 35.- Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın, Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın 2'nci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 257

TBMM	B: 81	26 . 4 . 2016
		<u>Sayfa</u>
36.- Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan'ın, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbbaba ile Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankır'ının yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması		257:258
37.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in, Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması		270:271
38.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması		271:273
39.- Isparta Milletvekili Nuri Okutan'ın, İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın 277 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması		284
VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI		190,211,212
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, bu ülkede ve Parlamentoda hiç kimsenin cumhuriyetle bir problemi olmadığına ve millet olarak bugüne kadar cumhuriyetin değerlerine sadık kalındığına, bundan sonra da sadık kalınacağına ilişkin konuşması		190
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, şiddetin her türlüşünü ve bilhassa sporda şiddeti reddettiğine ilişkin konuşması		211
3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman'ın yaptığı basın açıklamasını Genel Kurulla paylaşacağına ilişkin konuşması		212:213
VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI		190,225,228,231
<i>A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ</i>		<i>190:194</i>
1.- Bursa Milletvekili İsmet Büyütataman ve 21 milletvekilinin, ülkemizde yaşayan Ahıska Türklerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/178)		190:192
2.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu ve 20 milletvekilinin, kayıp çocuklar konusunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/179)		192:193
3.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem ve 21 milletvekilinin, ceza infaz kurumlarının işleyişindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/180)		193:194
<i>B) ÖNERGELER</i>		<i>225:227,228:230,231</i>
1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, (2/225) esas numaralı Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/26)		225:227,228:230,231

VIII.- ÖNERİLER**195,204,211,213,
222,223***A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**195:203,204:207,
211,213:221,
222,223*

1.- HDP Grubunun, 12/2/2016 tarihinde Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul ve arkadaşları tarafından, spor karşılaşmalarında nefret ve ayrımcılık söylemlerinin, şiddet olaylarının yaygınlığı ve yarattığı sonuçların araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

195:203,204:207,211

2.- CHP Grubunun, 12/1/2016 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, elma ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

213:221,222,223

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR**208,227,230,265**

1.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında HDP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

208

2.- İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'ın, Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

208:209

3.- Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın, Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmaları sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

209:210

4.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın doğrudan gündeme alınma önergesi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

227

5.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün doğrudan gündeme alınma önergesi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

230:231

6.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

231

7.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in 277 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

265:266

8.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in, Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 266:268

9.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 268:269

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

232,244,252,
258,270,273,284,288

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

232:244,244:251,
252:257,258:265,
270,273:284,
284:287,288:300

1.- Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 296) 232:244,244:247, 288:300

2.- Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 297) 247:251,252:257, 258:260,288:300

3.- Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ile Oluşturulan Ortak Geri Kabul Komitesinin 2/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/711) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 298) 261

4.- Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 277) 261:265,270, 273:284,284:287

5.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 307) 287

XI.- OYLAMALAR

288

1.- (S. Sayısı: 296) Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 288:300

2.- (S. Sayısı: 297) Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın oylaması 288:300

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

301

1.- Eskişehir Milletvekili Cemal Okan Yüksel'in, Sayıştay tarafından TBMM Başkanlığına sunulan denetim raporlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/3907) 301:321

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.04'te açılarak sekiz oturum yaptı.

Adana Milletvekili Elif Doğan Türkmen, Adana ilinin sorunlarına,

Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir, gözüaltı işlemlerine,

Yozgat Milletvekili Ertuğrul Soysal, Dünya Kardeşlik Haftası'na,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir, İkinci Lig'e yükselen Erzurumspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine,

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Niğde ilinde tarım arazilerinde toplulaştırma ve miras yoluyla intikal nedeniyle yaşanan sorunlara,

Ordu Milletvekili Metin Gündoğdu, Profesör Doktor Erol Güngör'ün vefatının 33'üncü yıl dönümüne,

İstanbul Milletvekili Hasan Turan, İstanbul'da bir organizasyonda tebliğ sunan Mısır eski İletişim Bakanının Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la ilgili ifadelerine,

Adana Milletvekili Mehmet Şükrü Erdiñ, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Adana'da 49 fabrika ile Tufanbeyli Termik Santrali'nin açılışının yapılarak vatandaşların hizmetine sunulduğuna, Süper Lig'e yükselen Adanaspor Futbol Takımı'nı ve teniste büyük bir başarı kazanan Çağla Büyükakçay'ı tebrik ettiğine,

Adana Milletvekili İbrahim Özdiş, Süper Lig'e yükselen Adanaspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine, Adana Demirspor'un da Süper Lig'e çıkmasını umut ettiğine ve Adana'da patates fiyatlarını protesto etmek isteyen bir grup çiftçinin eylemine sert bir tepki gösteren polis memuru hakkında bir işlem yapılıp yapılmadığını öğrenmek istediğine,

Giresun Milletvekili Bülent Yener Bektaşoğlu, Mardin'in Nusaybin ilçesinde şehit olan 2 askere Allah'tan rahmet dilediğine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Çanakkale kara savaşlarının 101'inci yıl dönümüne,

Hatay Milletvekili Serkan Topal, Hatay'ın Yayladağı ilçesine sığınmacı olarak gelenlerin önemli bir bölümünün cihatçılar olduğuna, Reyhanlı ilçesinde yoğun olarak kaçak geçişler yaşandığına ve bu konuda bilgi almak istediğine,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, Süper Lig'e yükselen Adanaspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine ve şehit yakınlarının devlet kadrolarına atamaları yapılırken mesleklerinin göz önünde bulundurulması gerektiğine,

Adana Milletvekili Tamer Dağlı, Adana'da Tufanbeyli Termik Santrali ile 50 adet fabrikanın açılışını yapan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ettiğine, Süper Lig'e yükselen Adanaspor Futbol Takımı'nı, teniste büyük bir başarı kazanan Çağla Büyükakçay'ı ve küme düşmeyen Kozan Belediyespor'u tebrik ettiğine, Adana Demirspor'a başarılar dilediğine,

Gaziantep Milletvekili Mehmet Gökdağ, kuraklık nedeniyle Barak Ovası'ndaki ürünlerin kuruma tehlikesiyle karşı karşıya olduğuna ve bir an önce bu soruna çare bulunması gerektiğine,

Erzurum Milletvekili Kamil Aydın, İkinci Lig'e yükselen Erzurumspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine,

Kırklareli Milletvekili Vecdi Gündoğdu, Kırklareli’de ekinlerin TMO tarafından alımı konusunda mağduriyet yaşanmamasını dilediğine,

Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken, Halkların Demokratik Partisi olarak Kilis’e yönelik çete saldırılarını kınadıklarına ve bir kez daha Hükûmete Meclisi ve kamuoyunu bilgilendirme çağrısı yaptıklarına, Ankara’da Amedspor’a yönelik ırkçı, ayrımcı, faşist bir saldırı gerçekleştiğine, Adanaspor’un Süper Lig’e çıkmasını kutladıklarına ve Adana’da demokratik protesto hakkını kullanan çiftçilere yönelik yapılan saldırıyı kabul edilemez bulduklarına,

Ankara Milletvekili Levent Gök, Nusaybin’de şehit olan 2 askere Allah’tan rahmet dilediğine, Çanakkale kara savaşlarının 101’inci yıl dönümüne, Trabzon’da hakeme ve Ankara’da Amedsporlu yöneticilere yönelik saldırıların kabul edilemez olduğuna ve sporda şiddeti kınadığına, Süper Lig’e yükselen Adanaspor Futbol Takımı’nı tebrik ettiğine ve Adana’da patates üreticilerine yönelik polis saldırısını ve Kilis’te yaşananlar nedeniyle Hükûmeti kınadığına,

İzmir Milletvekili Oktay Vural, Profesör Doktor Erol Güngör’ün vefatının 33’üncü yıl dönümüne, Nusaybin’de şehit olan 2 askere Allah’tan rahmet dilediğine ve Kilis’e yönelik saldırıların ivedilikle sonlandırılması konusunda bütün imkânların kullanılması gerektiğine,

Tokat Milletvekili Coşkun Çakır, Meclisin açılışının 96’ncı ve Çanakkale kara savaşlarının 101’inci yıl dönümlerine, üst lige çıkan tüm takımları tebrik ettiğine ve Profesör Doktor Erol Güngör’ün vefatının 33’üncü yıl dönümüne,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın, Başkanlık Divanı olarak, üst lige çıkan tüm takımları tebrik ettiklerine, sporda şiddeti tasvip etmediklerine, Çanakkale kara savaşlarının 101’inci yıl dönümüne, Kilis’e yapılan saldırıları kınadıklarına ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı tebrik ettiklerine ilişkin bir konuşma yaptı.

Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman ve 21 milletvekilinin, ülkemizde yaşanabilecek muhtemel bir deprem felaketi öncesinde alınabilecek tedbirlerin (10/175),

Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman ve 21 milletvekilinin, ülkemizde bulunan Balkan göçmenlerinin sorunlarının (10/176),

Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman ve 21 milletvekilinin, raylı sistem ve demir yolu ulaşımındaki sorunların (10/177),

Araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergeleri Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergelerin gündemdeki yerlerini alacağı ve ön görüşmelerinin sırası geldiğinde yapılacağı açıklandı.

HDP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ve Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel’in, başta hidroelektrik santraller olmak üzere Cerattepe, Yeşil Yol, Kuzey Marmara Otoyolu ve diğer büyük projelerle ekolojik yıkım gerçekleştirildiği ve bu yıkımda sorumluluğu bulunduğu iddiasıyla Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/9) Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergenin gündeme alınıp alınmayacağı konusundaki görüşme gününü kapsayan Danışma Kurulu önerisinin Genel Kurulun onayına sunulacağı, Danışma Kurulu önerisi getirilmemesi durumunda anayasal sürenin sonunda Başkanlıkça resen gündeme alınacağı açıklandı.

HDP Grubunun, 14/1/2016 tarihinde İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir ve arkadaşları tarafından, kamu emekçilerine yönelik baskı ve tehditler ile ifade özgürlüğü başta olmak üzere kamu emekçilerinin temel haklarına yönelik ihlallerin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (605 sıra no.lu), Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 25 Nisan 2016 Pazartesi günü (bugün) birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, Genel Kurulun çalışma gün ve saatleri ile gündemdeki sıralamanın yeniden düzenlenmesine; 3, 10, 17, 24 ve 31 Mayıs 2016 Salı günü birleşimlerinde sözlü sorular ve diğer denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 4, 11, 18 ve 25 Mayıs 2016 Çarşamba günü birleşimlerinde sözlü soruların görüşülmemesine; bastırılarak dağıtılan (11/9) esas numaralı Gensoru Önergesi’nin 2 Mayıs 2016 Pazartesi günü gündemin “Özel Gündemde Yer alacak İşler” kısmının 1’inci sırasına alınmasına ve Anayasa’nın 99’uncu maddesi gereğince gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelerinin 2 Mayıs 2016 Pazartesi günü birleşimde yapılmasına; 307 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İçtüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1’inci sırasında yer alan, Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/697) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 280),

2’nci sırasında yer alan, Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/698) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 281),

3’üncü sırasına alınan, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/707) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 294),

4’üncü sırasına alınan, Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesine İkinci Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 295),

Görüşmeleri tamamlanarak yapılan açık oylamalarından sonra kabul edildi.

5’inci sırasına alınan, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 296),

6’ncı sırasına alınan, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun (S. Sayısı: 297),

Görüşmeleri, Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Ankara Milletvekili Levent Gök, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman’ın laiklik ilkesi konusundaki söylemlerini şiddetle kınadığına ve derhâl istifa etmesi gerektiğine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, AK PARTİ Grubunun laiklikle hiçbir probleminin olmadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyonların bulunmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, 26 Nisan 2016 Salı günü saat 15.00’te toplanmak üzere 23.41’de birleşime son verildi.

Ahmet AYDIN

Başkan Vekili

Özcan PURÇU

İzmir

Kâtip Üye

İshak GAZEL

Kütahya

Kâtip Üye

Elif Doğan TÜRKMEN

Adana

Kâtip Üye

No: 100

II.- GELEN KÂĞITLAR

26 Nisan 2016 Salı

Tezkereler

1.- İzmir Milletvekili Kemal Kılıçdaroğlu’nun Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/691) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

2.- Diyarbakır Milletvekili Sibel Yiğitalp’in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/692) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

3.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü’nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/693) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

4.- İstanbul Milletvekili Aykut Erdoğan’ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/694) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

5.- Diyarbakır Milletvekili İmam Taşçier’in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/695) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

6.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç’un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/696) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

7.- Bitlis Milletvekili Mizgin Irgat’ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/697) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

8.- İzmir Milletvekili Ertuğrul Kürkcü'nün Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/698) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.04.2016)

Raporlar

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/367) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 207) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/617) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 257) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/520) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 282) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belçika Krallığı Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/522) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 283) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

5.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/580) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 284) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

6.- Türkiye Cumhuriyeti ile Faroe Adaları ile İlgili Olarak Danimarka Krallığı Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/585) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 285) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

7.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 286) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

8.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/604) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 287) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

9.- Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Irak Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı Arasında Muhtemel Bir Serbest Ticaret Anlaşmasının Etkilerinin Değerlendirilmesine Dair Bir Ortak Komisyon Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/609) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 288) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

10.- Güneydoğu Avrupa Kanun Uygulama Merkezinin Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/587) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 290) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

11.- Türkiye Cumhuriyeti ile Belarus Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 291) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

12.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İsveç Krallığı Hükümeti Arasında Kanun Uygulama Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/677) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 292) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

13.- Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Mali Cumhuriyeti Savunma ve Mücahitler Bakanlığı Arasında Askeri Eğitim İş Birliği Anlaşmasına Dair 1 Numaralı Değişiklik Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/555) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 299) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

14.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/577) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 300) (Dağıtma tarihi: 26.04.2016) (GÜNDEME)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman ve 21 Milletvekilinin, ülkemizde yaşayan Ahıska Türklerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/178) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2015)

2.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu ve 20 Milletvekilinin, kayıp çocukların kaybolma sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/179) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2015)

3.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem ve 21 Milletvekilinin, ceza infaz kurumlarının işleyişinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/180) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2015)

26 Nisan 2016 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.04

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce üç sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Sayın milletvekilleri, şimdi değerli hatipleri kürsüye davet edeceğim, yalnız, salonda uğultu var, lütfen yerlerimize oturalım.

Gündem dışı ilk söz, Dünya Kardeşlik Haftası münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Osman Boyraz’a aittir.

Buyurun Sayın Boyraz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- İstanbul Milletvekili Osman Boyraz’ın, Dünya Kardeşlik Haftası’na ilişkin gündem dışı konuşması

OSMAN BOYRAZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kardeşlik Haftası münasebetiyle gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi sevgi, saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Bir düşünürün de ifade ettiği gibi: “Kuşlar gibi uçmayı, balıklar gibi yüzmeyi öğrendik ama basit bir sanatı unuttuk; kardeş olarak yaşamayı.” Maalesef, bugünlerde dünyada barış, özgürlük, demokrasi, sosyal adalet gibi evrensel değerler dilimizden düşmezken diğer yandan kan, gözyaşı, silah sesleri, denizin kıyısına vuran körpe çocukların masum çığlıklarıyla; birlikte yaşama kültürünü ve karşılıklı hoşgörüyü geliştirmemiz gerekirken ne yazık ki insanlar arasındaki hoşgörüyü baltalayarak, savaşı körükleyerek pek çok kışkırtmayla karşı karşıyayız.

Dünya, hoşgörü ve kardeşlik ahlakını, kardeşlik hukukunu, sevgi ve muhabbeti Anadolu’nun büyük ustalarından öğrendi. Yüzyıllardır bütün dünyaya seslenen “Gel, yine gel, ne isen öyle gel.” diyen Mevlâna’dan “Yaratılanı hoş gör Yaradan’dan ötürü.” diyen Yunus Emre’ye, “Kâinatın mayası muhabbettir. Meşrebimiz muhabbettir.” diyen Bediüzzaman Saidi Nursi’ye, “Sakın incitme canı, yıkarsın arşırâhmanı.” diyen Alvarlı Efe’den “İncinsen de incitme.” diyen Hacı Bektaş Veli’ye kadar daha ismini saymadığım, bu topraklarda yeşeren Anadolu’nun birçok manevi mimarlarının mesajı tüm insanlığı muhabbetle kucaklamıştır. Bu yüce gönüllü insanlar, kalpleri sevgi ve muhabbet hamuruyla yoğrulan Anadolu erenleridir. Yine, insanı varlık âleminin odak noktasına koyan ve insan sevgisini evrensel boyuta taşıyan halk ozanı Ruhi Su’nun ifade ettiği “İnsan olan insan gelsin beriye / Kimi kara, kimi çalar sarıya / Aslanan insandır, bakma deriye / İnsana muhabbet, cana muhabbet.” dörtlüğünü paylaşmadan geçemeyeceğim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, insanı insan olarak sevmek ve saymak aynı zamanda yaratıcıya karşı vazifemizdir. Ancak, bizi biz yapan değerlerimizden ne zaman uzaklaştık, ne zaman aramızda küresel şer odaklarının ayrılıkçı tohumları yeşermeye başladı, işte o günden sonra dünya da biz de rahat ve

huzurlu gün göremez olduk. Özellikle İslam coğrafyasının, ilim ve medeniyet coğrafyasının bir zulüm ve mağduriyet coğrafyasına dönüşmesinin en büyük sebebi kardeşliğin tesis edilememesidir. Bugün Orta Doğu’da, Afrika’da, Anadolu’da, kısaca Müslümanların yaşadığı tüm bölgelerde, küresel güçlerin kendi emellerini gerçekleştirmek için bazı bölgelerde etnik ve mezhepsel konuları da ektiği ayrılıkçı tohumlar sayesinde barış ve kardeşlik hukuku zedelenmiştir.

Çok hazindir ki bugün Hazreti Nuh’un kurtuluş coğrafyasında el ele vererek, aynı gemiye binerek büyük felaketten selamete erişen kardeşlerin çocuklarını, emperyal güçler, maalesef, kendi emelleri için, Kürt-Türk ayrımcılığı üzerinden, tasada, kederde aynı kaderi paylaşanların arasına Cizre’de, Nusaybin’de, Silopi’de, Silvan’da, Sur’da, Şırnak’ta ve Yüksekova’da çukurlar kazdırarak ayırıştırmaya çalışmaktadırlar. “Birlikte rahmet, ayrılıkta azap vardır.” hadisişerifini kendisine rehber edinen, aynı kibleye yönelmiş, aynı toprağı vatan bellemiş, birlikte yaşamaya ahdetmiş bizleri hiçbir güç böldüremeyecektir. Dini, inancı, mezhebi, etnik özelliği ne olursa olsun her insanın acısını, hüznünü içinde hissedip, sevincini paylaşmayan, gözyaşı dökmeyenlerin insanlığa ve barışa, kardeşliğe ne katkısı olabilir ki? Tıpkı, ezan okuyan müezzinin davudi sedasından etkilenen, kendi hüznü ve acısı için gözyaşıyla ağladığını mısralarda ifade eden, bu toprakların hamuruyla yoğrulmuş Ermeni şair Armen Doryan’ın şimdi okuyacağım şiirinde ifade ettiği gibi:

“Temmuzun huzur ve sükûn dolu akşamında, iner bir karanlık her yana;

Ve hemen bir ses yükselir semaya:

İslam âlemini ibadete davet eden müezzinin sesidir o,

Ah; o müezzinin sesi! Kaybolmuş ta uzaklarda...

İnsanın içine işleyen o duası,

Çünkü o bu akşam gözyaşı döküp ağladı, benim hüznüm ve kederim için...”

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi son bir temenniyle tamamlamak istiyorum. Savaşların olmadığı, insanların ölmediği, kardeşlik türkülerinin bütün coğrafyamızda söylendiği bir dünyada yaşamak dileğiyle hepinizi sevgi, saygı ve muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Boyraz.

Aynı temennilere katılıyoruz.

Şimdi, gündem dışı ikinci söz, Amasya’nın sorunları hakkında söz isteyen Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer’e aittir.

Buyurun Sayın Tuncer. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- *Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer’in, Amasya ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması*

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Amasya’nın sorunlarını dile getirmek üzere gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Hepinizi sevgiyle saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, Amasya, sekiz bin yıllık tarihiyle Doğu Roma İmparatorluğu’na, Danişmentlilere, Selçuklulara ve daha fazla uygarlıklara ev sahipliği yapmış, Osmanlı İmparatorluğu döneminde şehzadeler diyarı olmuş, Fatih Sultan Mehmet Han gibi birçok Osmanlı sultanının yetişmesini sağlamıştır. Cumhuriyet döneminde ise kurtuluş mücadelesinin meşalesi Amasya’dan yakılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı’nın hedefi ve amacı olan “Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikedir. Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.” vecizini Amasya’da kendisini karşılayan Müftü Tevfik Efendi başkanlığındaki heyete bizzat söylemiştir.

Amasya, aynı zamanda, tarihe mal olmuş Ferhat ile Şirin'in, Âşık Ozan Özlemi'nin, Ali Pir Civan'ın, Niyaz Baba'nın, Piri Baba'nın, Rumi Hoca'nın, Koyun Baba'nın, Hamdullah Efendi'nin, daha ismini sayamadığım birçok evliyanın şehridir yani evliyalar şehridir.

Değerli milletvekilleri, Amasya, tarihiyle, kültürüyle, coğrafyası ve kendine özgü Amasya evle-riyle doğal bir açık hava müzesi, tarih ve turizm şehridir. Amasya, aynı zamanda, siyasette Adalet ve Kalkınma Partisine yani şu anki iktidar partisine son seçim olan 1 Kasım seçimlerinde yüzde 50'nin üzerinde oy ve destek vermiş bir şehirdir. Peki, yüzde 50'nin üzerinde destek verdiği Adalet ve Kal-kınma Partisi aynı oranda Amasya'ya destek vermekte midir? Maalesef, destek ve hizmet konusunda Amasya'ya üvey evlat muamelesi yapılmaktadır. Doğal bir turizm şehri olan ilimize ve ilçelerimize tu-rizmde destek verilmemektedir. Akdeniz ve Ege'deki şehirlerimize turizm desteği sağlanırken Amasya ili ve ilçeleri bu destekten mahrum bırakılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Amasya'nın şehir içi trafiğini bir nebze de olsa rahatlatacak olan Amasya Çevre Yolu Projesi'ne on yıl önce başlanılmış ancak hâlen bitirilememiştir, atıl durumda terk edilmiştir, böyle devam ederse de önümüzdeki on yılda da bitirilmesi mümkün görülmemektedir. Yine, Amas-ya-Çorum kara yolu hâlen duble yol olarak düzenlenmemiştir.

Amasya'nın hiçbir sorununu çözmeyen iktidar partisi Amasya'nın ortasından geçen Yeşilırmak'ı bir rant kapısı gibi görmüş ve âdeta yangından mal kaçırıcısına, sayısını bürokratların dahi bilmediği onlarca HES yapılması için onay vermiştir. Çok küçük ölçekli olan HES'ler, Amasya ve ülke ekonomi-sine hiçbir biçimde ciddi katma değer sağlamazken, Amasya'nın ve köylerinin doğasını ciddi şekilde tahrip etmiş, köylünün ve çiftçinin tarım arazisinin ve meyve bahçelerinin zarar görmesine sebebiyet vermiş, Amasya'nın doğal klimasal iklimini bozmuştur. Acilen, bu, HES yapımından da vazgeçilmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, Amasya, merkeziyle birlikte 7 ilçeden oluşan şirin bir Karadeniz ilidir. En küçük ilçesi Hamamözü olup kaplıcalar ve pehlivanlar diyarı olarak bilinir. Doğal, şifalı sıcak suya sahip olan ilçemize bu konuda yeterli destek verilmemektedir. Yine, Hamamözü ilçemiz, Hamit Kaplan gibi, Adil Candemir gibi dünya ve olimpiyat şampiyonu güreşçiler yetiştirmiş olmasına rağmen ve gü-reş sporu çok çok sevilmesine rağmen güreşle ilgili gerekli yatırımlar yapılmamıştır. Yeni yapılan dev-let hastanesinin de çatısı her yerinden su akıtmaktadır, bahçe duvarları da yıkılmayla karşı karşıyadır.

İkinci ilçemiz Göynücek'tir. Bu ilçemiz o kadar çok sevilmektedir ki yolları dar ve tek şeritlidir; ilçenin adliyesi âdeta ilçe halkına hakaret edercesine Göynücek'ten götürülmüş, halkın adalet hizmetle-rinden faydalanması kısıtlanmış, sabıka kaydı çıkarmak için dahi vatandaşlar 50 kilometre uzaklıktaki il merkezine gitmeye mecbur bırakılmışlardır.

Değerli milletvekilleri, Taşova ilçemiz, kapanan belde belediyeleriyle, bamyası ve kirazıyla meş-hur bir ilçemiz iken şu an elinde ne belediye ne bamyası ne de kiraz kalmıştır.

Gümüşhacıköy ilçesi Amasya'nın en çok mağdur edilen ilçelerindendir. Yaprak tütün işleme tes-istleri yani TEKEL'i varken şu an kaldırılmıştır. Yine, çalışanları değişik yörelere gönderilmiş, Gü-müşhacıköy'deki sanayi kuruluşları ve diğer bütün kuruluşlar teker teker kapatılmış, askerlik şubesi de Merzifon'a taşınmıştır.

Suluova ilçemiz, termik santral yapılmasıyla karşı karşıya kalan ama değil Amasya'nın, Türki-ye'nin de en güzel, en verimli ovalarına sahip olan ilçelerimizdendir.

Merzifon ilçesi ise en büyük ilçe olmasına rağmen hâlen söz verilen iktisadi idari bilimler fakültesi yapılmamıştır.

Velhasıl, beş dakikada Amasya'nın sorunları anlatılmıyor ama şunu da belirtmek isterim: TBMM Başkanı İsmail Kahraman'ın, Meclis Başkanı sıfatıyla katıldığı bir toplantıda “Laiklik Anayasa'dan çıkarılmalıdır. Dinî esaslara dayalı anayasa yapılabilir.” şeklinde sarf ettiği sözlerden dolayı kendisini kınıyor, istifaya davet ediyorum. İstifa edip sade milletvekili olduğunda düşüncelerini daha özgürce açıklayabileceğini belirtiyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, Mustafa Bey Amasya'ya ilişkin birçok başlıktan bahsetti. Aslında hepsinin cevabı var ama sadece çevre yoluna ilişkin söyleyeyim: Daha geçenlerde Ulaştırma Bakanıyla birlikte gittik, bir heyelan meselesi vardı, ihalesi yapıldı yapılacak, şu sıralarda yapılacak, kesinlikle halledilecek. Diğer konuların cevabına girmeyeyim.

Teşekkürler.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Biz teşekkür ediyoruz Amasya adına.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bostancı.

Sayın milletvekilleri, ayrıca, tabii, kınamak o kadar kolay bir tabir olmasa gerek. Sayın Meclis Başkanımızın muhakkak ki bir açıklaması olacaktır ama şunu ifade edeyim ki laiklik tarifiyle ilgili söylediklerini bağlamından koparılmak suretiyle farklı bir şekilde yorumlamanın doğru olmayacağı -ben şahsen- kanaatindeyim. Buna ilişkin kendisinin de açıklamaları olacaktır, açıklamalarını görelim. Dediğim gibi, kınamak, öyle, kolay kolay, her önümüze gelen kişiye... Hele ki bu Meclisin, bu Parlamentonun Başkanlığını yapan Değerli Başkanımızı bu şekilde, bu üslupla kınamanın da doğru olmayacağı kanaatindeyim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun efendim.

LEVENT GÖK (Ankara) – Tutumunuz hakkında söz almak istiyorum.

Siz Meclis Başkan Vekili olarak Meclisi de şu anda yönetiyorsunuz ama dün Türkiye toplumunu ayağa kaldıran bir şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman'ın “Laiklik Anayasa'da yer almamalıdır.” sözünü söylediği bir gerçektir. Bu konu dün burada tartışılmıştır...

BAŞKAN – Evet Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – ...ve bu konunun üzerinden aşağı yukarı saatler geçmesine karşın Meclis Başkanından tutumunu ya da söylediklerini değiştiren ya da başka bir anlatımla, hangi anlama geldiğini açıklayan hiçbir açıklama gelmemiştir.

BAŞKAN – Bekleyelim Sayın Gök, burada değildi, ona göre...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, biz sabırla bekledik ancak siz burada Meclis Başkanının ifadelerinin ne anlama geldiği ya da gelmediği yönündeki değerlendirmeleri değerlendirebilecek durumda değilsiniz. O, Meclis Başkanı ile bu sözü problemli bulan Cumhuriyet Halk Partisinin arasındaki bir meseledir ya da başka partiler de buluyorsa o da ayrı bir meseledir.

BAŞKAN – Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu nedenle, Meclis Başkanının şu saate kadar tashih edilmemiş bir sözünü siz Meclis Başkan Vekili sıfatıyla değerlendirmek durumunda değilsiniz çünkü bu konu şu saate kadar, eğer hallolsaydı hallolurdu.

BAŞKAN – Evet Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Onu bekliyoruz, yapıldığı anda biz de tutumumuzu belirleriz ama belirlenene kadar, Meclis Başkanı tutumunu açıklayana kadar, sözlerini geri aldığını ifade etmediği ya da ne maksada geldiğini kamuoyuyla paylaşmadığı müddetçe bu konu Meclis gündeminde bugün tartışılacaktır.

BAŞKAN – Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Lütfen konuşmacılarımıza bu konuda müdahalede bulunmayınız çünkü hepimiz bu konuda diyeceklerimizi, ifadelerimizi tüm Türkiye toplumu adına, laik Türkiye Cumhuriyeti adına söylemek, kayıtlara geçirmek ve mücadelemizi sürdürmek durumundayız. Burası Meclis Başkanı'nın çiftliği değildir, laik cumhuriyetin Meclisidir. Meclisin İç Tüzük'ü belli. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gök, olayı mecrasından ayırmadan... Lütfen, istirham ediyorum, bir saniye...

LEVENT GÖK (Ankara) – Eğer Meclis Başkanı bu sözlerinden sonra yüreği yetiyorsa gelsin kendisi Meclisi yönetsin, onunla hesaplaşalım.

BAŞKAN – Sayın Gök, Meclis Başkanının yüreği yeter. Kusura bakmayın, böyle bir üslubu kabul etmediğimizi ifade ediyoruz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Eleştirilebilir, tartışılabilir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Ben şu anda...

LEVENT GÖK (Ankara) – Tutumunuz hakkında...

BAŞKAN – Bir saniye... Ben sizi dinledim Meclis Başkan Vekili olarak, siz de beni dinleyin.

Ben şu anda Meclis Başkanı adına burada vekâleten bu işi yürütüyorum. Dolayısıyla ben şunu ifade ediyorum: Katılınır katılınmaz, tartışılır tartışılmaz; tartışabilirsiniz, istişare edebilirsiniz, konuşabilirsiniz, aleyhinde beyanatlar verebilirsiniz ama bunu yaparken de üslup noktasında azami hassasiyeti göstermeniz noktasında bir tavsiyede, bir öneride bulundum; olması gereken bu. Meclis Başkanı adına bunu yürütürken bunu söylemek durumundayım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, eğer tutumunuzu bu şekilde sürdürecekse usul tartışması açarım çünkü İç Tüzük'ün 64'üncü maddesi çok açıktır: “Genel Kurula başkanlık eden Başkan veya Başkanvekili, asıl konu görüşülürken ve oylanırken hiçbir surette görüşünü açıklayamaz.” Burada, asıl konunun da ötesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel bir konusunu, kurucu iradeyi tartışıyoruz. Eğer siz de bu konuda Meclis Başkanının yanında yer alıyorsanız onu bilelim ya da onun sözlerinin karşısındaysanız onu da bilelim.

BAŞKAN – Sayın Gök, ben şunu ifade ediyorum, ben diyorum ki eleştirilerinizi yaparken dahi... Yapamazsınız demiyorum. Bir de bunun ne anlama geldiğini muhakkak kendisi açıklayacaktır ama bu eleştiriyi yaparken de kullandığınız üslupla ilgili ben eleştiri getiriyorum, bir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Hangi üslubumuzdan rahatsızsınız efendim? “Laiklik kalksın.” dendiği zaman kimse rahatsız olmuyor, “kınama” deyince rahatsız oluyorsunuz.

BAŞKAN – İkincisi: Bakın, İç Tüzük'ün 66 ve devamındaki maddelerine bakın, 161'inci maddesine bakın ve bu tip hususlara baktığınızda da Meclis Başkanıyla ilgili kullanacağımız üslupla ilgili de ve burada konudan ayrılmamayla ilgili de düzenlemelerin olduğunu göreceksiniz. Ben onu diyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu Anayasa Meclis Başkanına bir üslup belirlemiyor mu? Laikliğin değiştirilemeyeceğini söyleyen Anayasa'ya göre yemin etmiş Meclis Başkanının üslubunu niye tartışmıyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Gök, onu göreceğiz, onu göreceğiz. Tamam, eleştirebilirsiniz. Onu göreceğiz ama...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, bizim bütün arkadaşlarımız bu konuyu gündeme getirdiğinde böyle bir müdahalede bulunursanız usul tartışması açarız çünkü bu konu şu saate kadar düzeltilmemiştir. Bizim meselemiz Meclis Başkanıyla ilgilidir, sizinle ilgili değil ama siz de bu tutumunuzla Meclis Başkanıyla sanki aynı konumda davrandığınız hissini bizde uyandırıyorsunuz.

BAŞKAN – Ben Meclis Başkanı adına şu anda bu oturumu yönetiyorum Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Onun görüşlerini paylaşıyor musunuz Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Onun görüşlerini şöyle ya da böyle değerlendirmek durumunda değilim ben.

LEVENT GÖK (Ankara) – Paylaşıyor musunuz, paylaşıyor musunuz?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Gündeme geçelim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ama size şunu diyorum: O görüşleri, o görüşlerin ne şekilde ifade edildiği, bağlamının ne olduğu açıklanana kadar, bir...

İkincisi: Eleştirdiğiniz dahi -o görüşleri eleştirebilirsiniz, doğal hakkınızdır ama- bu eleştiriyle birlikte farklı bir sataşmaya meydan verebilecek ya da şahsiyatla ilgili olumsuz bir üslup kullanılmasın diye... Benim önerim bu.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sataşma neresi efendim?

BAŞKAN – Eleştirebilirsiniz, bu sizin takdiriniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Kınamanın neresi bir üslupta bozukluk efendim?

BAŞKAN – O zaman ben, katılmadığım görüşleri ileri süren her çıkan konuşmacıya “Sizi kınıyorum.” dersem bu doğru bir şey olur mu? Ve bu, Meclis Başkanı; bu, Meclis Başkanı.

LEVENT GÖK (Ankara) – Efendim, siz onu diyemezsiniz ki. Kürsü özgürlüğü var.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Siz yorum yapamazsınız, siz Genel Kurulu idare ediyorsunuz.

BAŞKAN – 161’i okur musunuz Sayın Gök, 161’i. 161’inci maddeyi okur musunuz, lütfen.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, o zaman gelsin, Meclis Başkanı kendisini savunsun.

Olur mu öyle bir şey?

BAŞKAN – O kendini savunabilecek güçte ve yetenektedir Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yetkisi var, gelsin savunsun. Bizimle bir yüzleşsin bakalım, yüzleşsin, yüzleşsin bir.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım...

LEVENT GÖK (Ankara) – Olur mu böyle bir şey!

BAŞKAN – Tamam, sizi dinledim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım...

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu tutumunuzu kabul etmediğimi ilan ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun, sizi dinliyorum.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın, Meclisin gündeminde laikliğe ilişkin hiçbir teklif, tasarı, öneri olmadığına ve AK PARTİ Grubunun böyle bir çalışması ve hazırlığı bulunmadığına ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, her zaman bu Parlamentoda CHP’nin sözcüleri de sıklıkla kürsü özgürlüğünden ve dokunulmazlığından bahsederler. Meclis Başkanı aynı zamanda bir milletvekili, fikirlerini elbette söyleyecek.

DURSUN ÇİÇEK (İstanbul) – Niye yemin etti o zaman laikliğe bağlı kalacağına?

LEVENT GÖK (Ankara) – Bağımsız mı Meclis Başkanlığında?

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Milletvekili yapar ama Meclis Başkanı yapamaz onu.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Fikirlerine ilişkin itirazlar olabilir ama Meclis Başkanının en aykırı sözleri bile söyleme hakkı vardır. Eğer mesele laiklikse Meclisin gündeminde... (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen... Sayın Bostancı'yı dinliyorum.

Buyurun Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - ...laikliğe ilişkin hiçbir teklif, hiçbir tasarı, hiçbir öneri yoktur, söz konusu değildir; AK PARTİ Grubunun ne böyle bir çalışması ne böyle bir hazırlığı vardır.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Duruşumuz belli bizim.

MUSA ÇAM (İzmir) – İstifa etmesi lazım, istifa etsin!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop, anayasa hazırlıklarına ilişkin olarak böyle bir konunun olmadığını, anayasa hazırlığında, tasarısında laikliğin mevcut olduğunu ifade etmiştir. Dün akşam bu konu gündeme geldiğinde ben de yine, MYK'da, anayasa ile ilişkin çalışmalarda kesinlikle böyle bir durumun söz konusu olmadığını beyan ettim. Meclisin gündeminde bu olmamasına rağmen, kürsü özgürlüğü çerçevesinde düşünülecek bir konuyu bu kadar abartmayı, sanki laiklik tehdit altındaymış gibi feveran etmeyi uygun bulmuyorum.

Saygılarımla.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Meclis Başkanı söylüyor bunları. Ne demek tehdit altında değil? Meclis Başkanı söylüyor bunu.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Gök.

Sayın Baluken...

2.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Meclis Başkanının yapmış olduğu Anayasa'ya aykırı açıklamasına dair herhangi bir düzeltici beyanı olmadığına ve Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın bu konudaki tartışmalara müdahil olmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, dün Meclis Başkanının laiklikle ilgili yapmış olduğu açıklamaya dair kürsüden görüşlerimizi ifade ettik. Herhangi bir milletvekilinin düşünce, ifade özgürlüğü ekseninde değerlendirilebilecek görüşlerini Meclis Başkanının hiçbir şekilde ifade edemeyeceğini, bulunmuş olduğu konum gereği, Meclisin iradesini yansıtmaması gereği Anayasa'da kendisini bağlayan temel değerlerle ilgili hassas bir noktada durması gerektiğini belirttik.

Şimdi, bu saate kadar, Meclis Başkanının yapmış olduğu bu Anayasa'ya aykırı, etik kurallara aykırı açıklamasına dair herhangi bir düzeltici beyanı biz görmedik, okumadık; bildiğim kadarıyla, bu saat itibarıyla da herhangi bir açıklama yapmış değil. Doğal olarak, bu konuyla ilgili milletvekillerinin görüşlerini dile getirmesi, tarafsız pozisyonunda olması gereken, Anayasa'ya bağlı olması gereken Meclis Başkanının tutumuyla ilgili kınama ifadelerini belirtmesi de son derece normaldir, son derece doğaldır.

Siz, Başkanlık Divanı olarak, Genel Kurulu orada idare etmek üzere Meclis Başkan Vekili olarak bugün görev yapıyorsunuz. Ancak, uzun süredir, Meclis kürsüsünden bu konuda milletvekillerinin yapmış olduğu konuşmalara ya da kınamalara dair sürekli bir müdahale etme, sürekli bir yorum yapma hakkını kendinizde görüyorsunuz; böyle bir hakkınızın olmadığını ifade etmek istiyoruz. Bununla ilgili eğer farklı noktada bir tartışma yürütülecekse Meclis Başkanının da Genel Kurula gelip burada bir bilgilendirme yapması, bağlamından koparılmış açıklamalar ve cümleler söz konusuysa bu konuyla ilgili Türkiye kamuoyunu aydınlatması son derece önemli bir husustur. Meclis Başkanının böyle bir talebi yokken, böyle bir beyanatı ya da düzeltme çabası yokken, sizin ısrarla, Meclis Başkanına atfen birtakım cümlelerle sürekli tartışmaların önüne geçmeye çalışmanızı anlamak mümkün değil.

Laiklikle ilgili biz dün de Meclis kürsüsünden ifade ettik, doksán yıldır Türkiye’de uygulanan gerçek anlamda özgürlükçü bir laiklik asla söz konusu değildir. Statükocu bir laikçiliğı laiklik olarak halkımıza dayatan bir anlayış var. Bunun Anayasa’da özgürlükçü bir laiklik olarak tanımlanması, bütün dinlere, inançlara eşit pozisyonda, nötr pozisyonda, inanç dünyasını ve onunla ilgili örgütlenmeleri destekleyecek, güvence altına alacak nötr bir devlet pozisyonunun sağlanması gerektiğini biz Halkların Demokratik Partisi olarak ifade ettik. Ancak, bütün bu ifadelerimize rağmen hâlâ -dediğim gibi- Meclis Başkanının bu konuda yapmış olduğı bir açıklamayı bilmiyoruz, okumadık. Sizin de ısrarla Meclis Başkanı adına, ona birtakım cümleler atfederek milletvekillerinin tartışmalarının önüne geçme tutumunuzu da doğru bulmadığımızı ifade ediyoruz. AKP Grubundan herhangi bir milletvekili benzer cümleler kullanırsa bu, düşünce, ifade özgürlüğü ekseninde değerlendirilebilir ama Meclisin iradesini yansıtan, anayasal değerlerle ilgili pozisyonu, konumu belli olan bir Meclis Başkanı bu cümleleri sarf ederse doğal olarak bunun Mecliste ve toplumda bir tartışma yaratacağını herhâlde kestirmek çok zor olmasa gerek diyorum.

O nedenle, sizin de bu tartışmaları tarafsız bir bağlamda takip etmenizi, bu tartışmalara Meclis Başkanı adına müdahil olmamanız gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Efendim, ben, uygun bir dil kullanılması noktasında her uyarıyı her zaman her milletvekili için yapabiliyorum...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Efendim, kınama, uygunsuz bir dil değildir.

BAŞKAN - ...ki, hele ki Meclis Başkanımız için de haydi haydi yapmam gerekiyor.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Herhangi bir insanı kınamak uygunsuz bir dil değil. Böyle bir şey yok!

BAŞKAN - Onun adına ben bu görevi yürütüyorum şu anda.

Siz de bir laiklik tarifinde bulundunuz.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Meclis Başkanı kutsal bir kişilik değil Sayın Başkan.

BAŞKAN – Siz de farklı bir laiklik tarifinde bulundunuz.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Meclis Başkanı ya da herhangi bir insan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım, gündeme geçelim.

BAŞKAN- Laiklikle ilgili hiç kimsenin bir problemi yok şu Mecliste. Kalkıp da bunu farklı mecra-ya çekmenin doğru olmadığını düşünüyorum ben.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Meclis Başkanı ya da herhangi bir insan kutsal bir kişilik değildir. Yaptığı yanlışlar varsa, ortaya koymuş olduğı beyanatlara belli bir sorun alanı yaratmışsa tabii ki kınanabilir, siyasi parti grupları ya da milletvekilleri kınamayla ilgili düşüncelerini açıkça ortaya koyabilir. O nedenle, her kınama cümlesinde sizin bunu “uygunsuz bir üslup” olarak değerlendirmenizi doğru bulmuyoruz. Kaldı ki bu Meclis Başkanı, cumhuriyet tarihi boyunca gelmiş geçmiş en sansürcü, en baskıcı ve muhalefet iradesine ipotek koymaya çalışan bir Meclis Başkanıdır. Bugün bile futbolla ilgili ayrımcılık, nefret ve şiddeti içeren bir araştırma önergemize tamamen keyfî birtakım kriterlerle sansür uygulamasıdır, o önergeyi değerlendirmeye almamıştır. Dolayısıyla böylesi bir pratiğı olan Meclis Başkanını tabii ki bu kürsüden kınamaya devam edeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Baluken, İç Tüzük’ün gerekleri neyse İç Tüzük’ün gerekleri yerine getirilebilir. Anayasa ve İç Tüzük’e herkes uymak durumundadır.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akçay, buyurun.

3.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Türkiye'nin laiklik diye bir problemi olmadığına ve Meclis Başkanı tarafından bu konunun gündeme getirilmesinin son derece yanlış olduğuna ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, dün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Kahraman, Türkiye'nin hiçbir gündeminde yer almamasına rağmen, fevkalade lüzumsuz ve bütün Türkiye'yi de endişeye sevk eden bazı görüşler serdetmiştir. Kendisi Türkiye Cumhuriyeti'nin protokolünde 2'nci sırada yer alan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanıdır ve Anayasa'ya ilişkin bir toplantıda kişisel görüşlerini serdedemez. Öncelikle, kişisel görüşleri serdetme platformunda değildir ve bir tartışma başlatmıştır. Bu tartışmaya ilişkin Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili görüşünü dün de bugün de bize göre gayet net bir şekilde ifade etti, Cumhuriyet Halk Partisi, HDP Grubu da ifade etti ve Milliyetçi Hareket Partisinin de bu konuda görüşü son derece açık ve nettir. Son derece talihsiz açıklamalardır ve Meclis Başkanı tarafından kesinlikle tavih edilmesi gereken bir görüştür, talepler bu yöndedir. Kınamaya ilişkin de elbette kınanabilir, dolayısıyla bunun bir üslup sorunu olmadığı kanaatindeyim. Ve şu anda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına çok önemli bir görev düşüyor. Türkiye'nin laiklik diye bir problemi yoktur. Anayasa'mızda ve hukuk düzenimizde bu oturmuştur. Zaten, geçmiş yıllarda pek çok tartışma, münakaşa, hatta kavgaya varan birtakım durumlar olmuştur. Ve Türkiye'nin gündeminde olmayan bir hususu yeni anayasa çalışmalarının yapıldığı bir gündemde, bizzat Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı tarafından bu konunun gündeme getirilmesini son derece yanlış bulduğumuzu ifade etmek istiyorum. Yani laiklik hem Anayasa'mızın hem Türkiye Cumhuriyeti'nin en temel değerlerinden birisidir ve bu tartışmalar Türkiye'yi kamplaşmaya ve ayrışmaya götürür. O bakımdan, sadece kişisel kanaatiyse kendisinde kalsın, bütün Türkiye'yi bu tartışmanın paydaşı yapmasını doğru bulmuyoruz ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını bu konuda gereken açıklamayı ve düzeltmeyi yapmaya davet ediyorum.

BAŞKAN – Evet Sayın Akçay.

Sayın Gök.

4.- *Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Meclis Başkanın, laiklikle ilgili ifadeleriyle Türkiye'nin kuruluş felsefesini ayaklar altına alarak Türkiye tarihine kara bir leke gibi geçtiğine ve Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın bu konudaki tartışmalara müdahil olmaması gerektiğine ilişkin açıklaması*

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, konuştuğumuz konu sıradan bir konu değildir. Konuştuğumuz konu Türkiye'nin kuruluş iradesiyle ilgili bir konudur ve ne yazık ki...

BAŞKAN – Sayın Gök, isterseniz, hiç kendinizi de yormadan, mikrofonu açalım, oturduğunuz yerden...

Buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Yo, şu anda böyle rahatım, merak etmeyin.

BAŞKAN – Peki, buyurun.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu konuştuğumuz konuyu sıradan bir konu gibi değerlendirerek bugünü geçştiremeyiz. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş harcında, emperyalizme karşı mücadele eden Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları, Türkiye Cumhuriyeti'ni laik cumhuriyet, çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak, halk egemenliğine dayandırmak amacıyla kurmuştur. Her ülkenin bir kuruluş felsefesi vardır.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Tarihsel bir çarpıtma bu ya! Ne alakası var ya? Öyle olsa 1924 Anayasası'nda laiklik olur ya!

LEVENT GÖK (Ankara) – Bu kuruluş felsefesine bütün yurttaşların uyması gerekli olduğu gibi, başta, toplumu yöneten bütün siyasi parti liderleri dâhil olmak üzere, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı herkesten önce sahip çıkmak, korumak ve kollamak durumundadır. Şimdi karşılaştığımız tehlike vahim bir tehlikedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğunun ifade edildiği ve bütün kuruluş dayanağını cumhuriyetin kuruluş ilkelerinden alan bir Meclisin Başkanı, dün yaptığı açıklamada, bütün kurucu iradeyi, Türkiye’nin kuruluş felsefesini ayaklar altına alarak ve ettiği yemini de çiğneyerek Türkiye tarihine bir kara leke gibi geçmiştir; bu tartışmasıdır. Bizim muhatabımız Meclis Başkanıdır. Ne AKP grup başkan vekilinin bu sözlerimizden alınarak bizlere cevap vermesi gerekir ne de sizin. Eğer bu konuda şu saate kadar Meclis Başkanı herhangi bir açıklama yapmadıysa ya da yapıp da kamuoyunu tatmin etmediyse Meclis Başkanını siz savunmak durumunda değilsiniz. Çünkü, Meclis başkan vekilleri, tıpkı Meclis Başkanları gibi, oturumu yönettikleri anda, hem Anayasa 94’e göre hem de İç Tüzük 64’e göre tartışmalara katılamazlar. Eğer siz, böyle bir tartışmanın içerisinde, bu saatten sonra “Ben bu tartışmaya katılırım.” diyorsanız ya toplantıyı yönetmeyin, İsmail Kahraman’ı buraya davet edin ya da konuşmacılarımızın sözlerine tahammül etmek durumundasınız.

Bu sözlerin, ayrıca, hiçbiri incitici değil. Arkadaşımız ne söyledi? Kınadığını ifade etti. Kınamak ne zamandan beri değişik bir üslup oldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gayrimeşru efendim ne kınaması, gayrimeşru.

BAŞKAN – Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Yani “Laik cumhuriyet ortadan kalksın.” diyen Meclis Başkanının üslubunu bir kenara bırakıyorsunuz; Anayasa’yı savunan -olması gereken- kanunlarımızı savunan, kuruluş felsefesini savunan Cumhuriyet Halk Partisine bir üslup tartışması hatırlatıyorsunuz; bu çok yanlıştır. Bugün, bu açıklama gelene kadar, bütün Türkiye kamuoyu bilmelidir ki Cumhuriyet Halk Partisi, üzerinde bulunan tarihî sorumluluğun gereği olarak, Anayasa’ya bağlı olan bir parti olarak Meclis Başkanının bu sözlerini bu kürsüden eleştirmeye ve Meclis Başkanını kınamaya devam edecektir. Bunun böyle bilinmesini isterim.

Sizden de ricam, milletvekillerimizin bu yönde yapacakları konuşmalara müdahil olmamanız ve Meclis Başkanını bence bir an önce arayarak eğer konuşmasını tashih edecekse etsin, etmeyecekse Meclis Başkanı istifa etsin.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gök, mutlaka Meclis Başkanı meramını anlatacaktır, bir. İkincisi, ben burada oturumu Meclis Başkanı adına, Anayasa’ya ve İç Tüzük’e uygun olarak yönetmeye çalışıyorum ki Anayasa’yı da İç Tüzük’ü de çok iyi bildiğime düşünüyorum.

LEVENT GÖK (Ankara) – Biz de öyle olduğunu ümit ediyoruz.

BAŞKAN - Bunun sadece teorisini değil pratiğini de yapan bir arkadaşınızı, beraber bu süreçte çalıştık. Dolayısıyla, ondan bir endişeniz olmasın, ben İç Tüzük’ü ihlal etmem ama sadece benim değil konuşan her arkadaşımın da yine, aynı şekilde İç Tüzük’e uygun olarak konuşmalarını yapmaları arzusunda olduğumu ifade ediyorum. Tabii ki birbirimizi eleştirebiliriz, herkes aynı fikri paylaşmak durumunda değil, eleştirebilir ama bu eleştirinin de muhakkak ki belli bir üslup içerisinde, dairesinde olması gerektiğini İç Tüzük gene emrediyor; ben onu ifade etmeye çalıştım. Onun dışındakiler de...

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, siz İç Tüzük’ü biliyorsunuz, Anayasa’yı biliyorsunuz da Meclis Başkanı bilmiyor.

BAŞKAN – Meclis Başkanı da çok iyi biliyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şu anda yok hükmünde, yok hükmünde, yok!

BAŞKAN – İyi de bir hukukçudur, biliyor Sayın Çam.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, hâlâ Meclis Başkanını savunmayın lütfen!

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

3.- Ankara Milletvekili Mustafa Mit'in, Ankara ilinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündem dışı üçüncü söz, Ankara'nın sorunları hakkında söz isteyen Ankara Milletvekili Mustafa Mit'e aittir.

Buyurun Sayın Mit. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

MUSTAFA MİT (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; baőkentimiz Ankara'nın sorunları üzerinde gündem dışı söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bir konuya değindikten sonra Ankara'nın meselelerine değineceğim. Laiklik, birlik ve beraberliğimizin teminatıdır. Laiklik, din ve vicdan hürriyetidir, değiştirilemez.

Değerli milletvekilleri, bir zamanlar Ankara, siyasetin baőkenti olmasının yanında siyasetin, uluslararası iliőkerlerin, kùltür ve sanatın, yatırımın, sporun baőkentiyeen bugün bütün bu özelliklerini kaybetmiş durumdadır. Siyaset baőkenti olmasına rağmen, siyaseti de İstanbul'dan idare edilmektedir. Bu sebepten dolayı, Ankara'nın maddi ve manevi içi boşaltılmaktadır. En son, Merkez Bankasının da İstanbul'a taőınma gayretlerine dikkatinizi çekmek isterim. Uluslararası toplantıların, devlet başkanları zirvelerinin ve birtakım resmî toplantıların İstanbul'da yapılması ve bunun kanaat olarak yerleşik hâle getirilmesi Ankara'nın gözden çıkarılmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti Ankara'da kurulmuştur. Cumhuriyet, Ankara demektir.

Değerli milletvekilleri, millî iradenin tecelligâhı olan Büyük Millet Meclisinin kurulduğu, İstiklal Harbi'nin idare edildiği şehir olan Ankara, bu ruhu ve őuuru yansıtamayan, tarihten gelen özelliklerini ön plana çıkaramayan, beton ve cam yığını herhangi bir şehir görünümindedir. Ankara'nın şehircilik anlamında bir makro planı yoktur. Ankara, dünyada en az turist ağırlayan baőkenttir; tarihî ve coğrafi özellikleri açısından, özellikle termal turizm açısından da son derece elverişli bir kent olmasına rağmen, bundan da gerekli payı alamamaktadır. Yapılan alt ve üst geçitlere rağmen trafik neredeyse günün her saatinde sıkıőık bir vaziyettedir. Metro ulaőımından sonraki ringlerde yeterli otobüs tahsis edilememiőtir. Büyükşehir Yasası'yla bütün köyler mahalle olduğundan, ulaőımda büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Üniversite şehri olan Ankara'da, hâlâ yurt problemleri çözülememiő, öğrencilerimizin paso ücretleri de çok pahalıdır. őehirler arası otobüs terminali semtlere çok uzak olmakta ve semtlerden terminale, terminalden de semtlere gidiőte zorlanılmaktadır. Metropol ilçeler nüfus ve konum itibarıyla çok büyü-müőlerdir. İdari yapılanma yeniden gözden geçirilmeli, yeniden ilçeler ihdas edilmelidir.

Ankara'nın Birinci Lig'de oynayan 2 takımı vardı. Yüz yıllık Ankaragücü şahsi ihtiraslar sonunda bu hâllere düşürülmüőtur. 1992 yılından bu yana Ankara'da millî maç oynanmamaktadır.

Ankara, şehir meydanı olmayan tek baőkenttir, Ulus ve Kızılay bir plan dâhilinde şehir meydanı hâline getirilmelidir. Fuar ve kongre merkezi yapımı hızlandırılmalıdır.

Siteler ve GİMAT'a organize sanayi bölgesi statüsü verilmelidir. OSTİM, Sincan, Malıköy sanayi-leri her açıdan teşvik edilerek geliştirilmelidir. Siteler'e mutlaka metro hattı götürülmelidir. Siteler'de otopark sorunu çözülmelidir.

Sanayinin yetiőmiő iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere cıracılık sistemi yeniden gözden geçirilmeli, İŐKUR semtlerde kurslar açmalıdır.

Keçiören bölgesinde okul sıkıntısı had safhadadır.

Keçiören, Yenimahalle, Aydınlikevler ve Siteler bölgesinde ulaőım planı yeniden yapılmalıdır.

Metropol ilçelerde adliyeler açılmalıdır. Kentsel dönüşüm kapsamında hak sahipleri mağdur edilmektedir; adil çözüm uygulanmalı, rantiyecilikten uzaklaşılmalıdır.

Bütün köyler mahalle olduğundan, büyükşehir imkânları köylere ulaşmamaktadır. Kendi imkânlarıyla yapmış oldukları şebeke ve yüz yıllardır kullandıkları su, köylülere parayla satılmaktadır. Büyükşehir sadece grup yollarına bakmakta, köy yolları bakımsızlıktan yol olmaktan çıkmıştır. Özel idarenin köylere yaptığı aynı ve nakdî yardımlar kesilmiştir. Çiftçilere yönelik demonstrasyon uygulamaları ortadan kaldırmıştır. Bakanlığın 30 bin Türk lirası Genç Çiftçi Projesi Ankara’da uygulanmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, Ankara’nın problemlerini beş dakikaya sığdırmak mümkün olmadığı için -anlatabildiğim kadar, Ankara’nın daha çok problemi var- sizlere bunları söylüyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Mit.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçmeden önce, sisteme giren 15 sayın milletvekiline söz vereceğim.

Öncelikle, buyurun Sayın Karaburun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Bursa Milletvekili Bennur Karaburun’un, Profesör Doktor Ozan Bahar’ın hayat hikâyesi ve yaşama azmiyle öğrencilerine ve çevresindekilere ışık verdiğine ilişkin açıklaması

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, bir profesörden bahsetmek istiyorum, görev dönüşü geçirdiği trafik kazası sonucu malulen emekli olan Profesör Doktor Ozan Bahar’dan bahsetmek istiyorum. Azmiyle elde ettiği profesörlük unvanıyla Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesinde Dekan olarak üniversiteli gençlere örnek oluyor. Yıllardır hayata tekerlekli sandalyeyle tutunan ancak bunun umudunu kırmadığı Profesör Doktor Ozan Bahar, hayat hikâyesi ve yaşama azmiyle öğrencileri ile çevresindekilere ışık veriyor. Türk Silahlı Kuvvetlerinden malulen emekli olduktan sonra yaşama küsmeyen, akademik alanda hayatına yeni bir sayfa açarak dekanlığa kadar yükselen Bahar, tüm zorluklara rağmen hayata sınırsız sarılarak herkese umut oluyor.

Bu vesileyle, kendisine buradan teşekkürlerimi bir borç biliyorum.

Genel Kurulu sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Karaburun.

Sayın Topal...

6.- Hatay Milletvekili Serkan Topal’ın, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu değerlerinden olan laiklik ilkesinin tartışmaya açılmasına asla izin vermeyeceklerine ilişkin açıklaması

SERKAN TOPAL (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu değerlerinden barış içinde yaşama imkânının teminatı olan laiklik ilkesini tartışmaya açmaya çalışanlar bilmelidirler ki böyle bir çaba yalnız ve ancak gaffettir, dalalettir ve hatta bu cumhuriyete ihanettir. Meclis Başkanı İsmail Kahraman şunu bilmelidir ki: O, tam da laiklik sayesinde, Mustafa Kemal Atatürk sayesinde, cumhuriyet sayesinde o koltukta oturabilmektedir. Belli ki bu yüce makam Sayın Kahraman’a fazla gelmiştir.

Sayın Başkan, sizi bir an önce istifaya davet ediyorum. Bizler cumhuriyetin hiçbir değerinin tartışmaya açılmasına asla izin vermeyeceğiz. Laiklik için şeref ve namusu üzerine yemin edenlere yeminlerini hatırlatıyorum ve herkes bilmedir ki şeriat yandaşlarına bu cumhuriyeti yedirmedik, yedirmeyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Nurlu...

7.- *Manisa Milletvekili Mazlum Nurlu'nun, laiklikle ilgili ifadeleri nedeniyle Meclis Başkanını ve demokratik protesto haklarını kullananlara karşı polisin giriştiği faşist saldırıları kınadığına ilişkin açıklaması*

MAZLUM NURLU (Manisa) – Değerli milletvekilleri, Meclis Başkanının “Anayasada laiklik olmasın.” açıklaması, cumhuriyet düşmanlığından başka bir şey değildir. Meclis Başkanını ve demokratik protesto haklarını kullanan cumhuriyet sevdalılarına karşı polisin giriştiği faşist saldırıları buradan kınıyorum.

Unutulmasın ki laiklik, din ve vicdan özgürlüğünün güvencesi, din sömürüsünün önündeki en büyük engeldir. Rize'deki İsmail Kahraman Kültür Merkezi'nde yaşanan tecavüz ve tacizlere ses çıkarmayanların “Anayasa'dan laiklik çıkarılsın.” demesi nasıl bir Türkiye istediklerini göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Bunu kabul etmeyen birisi Meclis Başkanlığı koltuğunda oturamaz. Bu nedenle, İsmail Kahraman derhâl istifa etmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Engin...

8.- *İstanbul Milletvekili Didem Engin'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması*

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sözlerim Meclis Başkanına. “Yeni anayasada laiklik tarifi olmamalıdır, dindar bir anayasa yapmalıyız.” diye buyurmuş. Bilsin ki Atatürk'e, onun bizlere emanet ettiği cumhuriyete, özgürlüklerimizin güvencesi olan laikliğe el uzatmak kimsenin haddine değil. Meclis Başkanı olabilirsiniz ama saygınlığı kimseden alamazsınız ancak kazanabilirsiniz; duruşunuzla, konuşmalarınızla, sözlerinizle saygınlığı kazanırsınız ya da kazanamazsınız. İstedığınız kadar uğraşın bu ülkenin evlatlarının kalbinden Atatürk'ü silemezsiniz; tam tersine, Atatürk aşkını ve sevgisini daha da yeşertirsiniz. İstedığınız kadar cumhuriyetle, laiklikle uğraşın, yok edemezsiniz. Sizler cumhuriyeti ve laikliği yok etmeye, dini istismar ederek güzel ülkemizi kamplaştırmaya çalıştıkça bilin ki bu ülkenin evlatları cumhuriyete de laikliğe de öyle bir sahip çıkar ki o çok güvendiğiniz makamlarınız... (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DİDEM ENGİN (İstanbul) – ... derhâl istifaya davet ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

9.- *Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, anayasaların bilgece ancak herkesin anlayacağı bir dille yazılması gerektiğine ilişkin açıklaması*

CAHİT ÖZKAN (Denizli) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Dilimizin sınırları dünyanın sınırlarıdır yani dilimiz ne kadar sığ ise ufukumuz ve düşüncelerimiz o kadar daralmaktadır. Dil sadece günlük konuşma açısından değil, aynı zamanda anayasa hukuku mevzuatımız açısından da önemlidir. Ülkemizin dünden bugüne tüm anayasalarını inceleyecek olursak değişen en önemli yönün dil olduğunu görüyoruz.

Anayasalar filozof gibi düşünmeli, köylü gibi konuşmalıdır. Hukuk ve siyasi tarihimizde yer almayan kavramlar on yıllardır tartışılmakta ve toplumsal barışımızı bozmaktadır. Bu vesileyle, anayasalarımız bilgece olmalı ancak milletin diliyle, herkesin anlayacağı bir dille yazılmalıdır; tarihî geleneğimizden süzülmesi, zengin, demokratik ve özgürlükçü bir dille yazılmalıdır.

Bu vesileyle, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydın...

10.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AYDIN (Bursa) – Sayın Başkan, Anayasa'nın değiştirilemez ilk 4 maddesinin değiştirilmesini isteyen, yeni bir anayasada laiklik ilkesinin çıkarılmasını isteyen Meclis Başkanı İsmail Kahraman, hiç kuşkusuz ki ettiği yemini çiğnemiştir. Kahraman'ın Başkanlığı bugünden itibaren hükmünü yitirmiştir. Din ve vicdan özgürlüğünün garantisi olan ve dinin siyasete alet edilmemesini garanti eden laikliğin kaldırılması isteği -çoktan beridir- laik devlete aykırıdır ve açıkça bir şeriat çağrısıdır. Toplumda büyük bir infial yaratan bu açıklama, aynı zamanda da Yüce Divan suçudur. Kahraman'ın bir an önce istifa etmesini ve söylediği sözlerle açıklık getirmesini talep ediyorum (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akyıldız...

11.- Sivas Milletvekili Ali Akyıldız'ın, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadeleri nedeniyle derhâl istifa etmesi gerektiğine ve 23 Nisan törenlerinde Cumhuriyet Halk Partisi Sivas İl Başkanlığının Atatürk anıtına çelenk sunmasını engelleyen Sivas İl Millî Eğitim Müdürü hakkında herhangi bir işlem yapılıp yapılmayacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Laikliğe karşı olduğunu açıklayan bir Meclis Başkanının laik, demokratik ve sosyal hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti devletinin Meclis Başkanlığından derhâl istifa etmesi gerektiğini ben de hatırlatıyorum.

Sayın Başkan, Sivas'ta 23 Nisan törenlerinde Atatürk anıtına çelenk sunmak için Sivas Valiliğinden resmî izin alan Cumhuriyet Halk Partisi Sivas İl Başkanlığı, Sivas İl Millî Eğitim Müdürünün engellemeleri nedeniyle törende çelenk sunumunu gerçekleştirilememiştir. Buradan Sayın Millî Eğitim Bakanımıza soruyorum: Sivas İl Millî Eğitim Müdürü, Sivas Valiliğini yok sayan ve Valilik tarafından kendilerine verilen talimata uymayan keyfi tutumunu ve görevini suistimal etme yetkisini ve bu gücü kimden almaktadır?

Sayın Bakan, siz il millî eğitim müdürlerine Cumhuriyet Halk Partisinin millî törenlerde çelenk sunmasını engelleyen, Cumhuriyet Halk Partisini yok sayan bir tutum izlemeleri talimatı mı gönderdiniz? (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Şayet böyle bir talimatınız yoksa bu Millî Eğitim Müdürü hakkında herhangi bir soruşturma ve inceleme yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yıldız Biçer...

12.- Manisa Milletvekili Tur Yıldız Biçer'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

TUR YILDIZ BİÇER (Manisa) – Sayın Başkan, bu açıklama, laiklik savunucularına bugün Meclis önünde yaptırılmayan açıklamadır, onları selamlıyorum.

Meclis Başkanı “Laiklik, anayasada olmamalı.” sözleriyle şeriata açık çağrı yaptı. “Dindar anayasa olmalı.” demek şeriat ve hilafet düzeni istemektir. Yapılan bu çağrı, AKP'nin anayasa değişikliğindeki amacını ortaya koymaktadır, buna asla izin vermeyeceğiz. AKP kendisini bu ülkeden, halktan büyük zannetmesin; sakın ola ki bu sözü bir daha tekrar etmesin. Bu ülkenin ilerici, demokrat, devrimci birikimi gerici karanlığı püskürtecek güçtedir. Biz gerici karanlığınıza karşı laikliği kazanmak için buradayız. Laiklik çocuklarımızın Ensar karanlığından kurtulmasıdır. Laiklik kadınların özgürlüğüdür. Laiklik dinin siyasal alana taşınarak sömürünün, yolsuzluğun üstünün örtülmesine son verilmesidir. Laiklik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Din düşmanlığıdır değil mi?

TUR YILDIZ BIÇER (Manisa) – ...din ve mezhep ayrımı yerine birlikte yaşamı savunmaktır.

Meclis Başkanını derhâl istifaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın erkek...

13.- Çanakkale Milletvekili Muharrem Erkek'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Kahraman hepimiz gibi, laik cumhuriyete bağlı kalacağına, Anayasa'ya sadakatten ayrılmayacağına milletın huzurunda yemin etmiştir, ancak dün bu yeminine rağmen ve kutsal görevine rağmen, cumhuriyetin kuruluş felsefesine, temel ilkelerine ve Gazi Meclisin ruhuna aykırı bir antidemokratik ve karşı devrimci söylemle karşımıza çıkmıştır. Laiklik, tüm inançları, demokrasi ve özgürlükleri güvence altına alan temel bir ilkimizdir. Bu söylem nedeniyle artık, milletimizin huzurunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı boştur. Ben, cumhuriyetin temel ilkelerini zedeleyen bu söylem nedeniyle cumhuriyet savcılarını göreve davet ediyor ve Meclis Başkanını da istifaya çağırıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

14.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Değerli milletvekilleri, Anayasa'mızda din ve inanç özgürlüğünün teminatı olan laiklik ilkesine toplumun tüm kesimleri ve özellikle 26'ncı Dönem milletvekilleri olarak büyük bir sorumlulukla sahip çıkmalıyız. Meclis Başkanı Sayın Kahraman'ın laiklik ilkesiyle ilgili açıklamalarına tepki göstererek ortak bir duruş sergilemeliyiz. Bağımsızlığımızın ve özgür bireyler olarak yaşam hakkımızın teminatı olan cumhuriyete, cumhuriyetin kurucu ilkelerine ve Anayasa'nın ilk 4 maddesine dokundurmayacağımızı, biz Cumhuriyet Halk Partililer olarak bir kez daha ilan ediyor; dün "Dindar anayasa", "Laiklik Anayasada olmamalı." diyerek cumhuriyetin kurucu değerlerine ihanet eden Meclis Başkanı Sayın Kahraman'ı istifaya davet ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ilıcalı...

15.- Erzurum Milletvekili Mustafa Ilıcalı'nın, erkekler hentbol liginde Süper Lig'e çıkan Aziziye Belediyesi Termal Spor ve İkinci Lig'e çıkan Büyükşehir Belediye Erzurumspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Teşekkürler Değerli Başkanım.

Ben de Gazi Meclisin ilgisini Millî Mücadele'yi başlatan Erzurum'a çekmek istiyorum. Geçtiğimiz hafta Erzurum sporda çifte bayram yaşadı. Aziziye Termalspor, Erkekler Hentbol Ligi'nden Süper Lig'e çıktı. Bu çok önemli. Erzurum tarihinde bir ilk. Ankara'nın doğusunda ilk defa bir takım Süper Lig'de oynayacak. Bu manada Aziziye Belediye Başkanımız -ki kulübün onursal başkanı- Muhammed Cevdet Bey'i, kulüp başkanını, antrenörü, hocaları, emeği geçen herkesi ve taraftarı kutluyorum.

Ayrıca, geçtiğimiz yıllarda Süper Lig'de oynayan Erzurumspor Büyükşehir Belediyespor Takımı'mız İkinci Lig'e çıktı. Bu da Erzurum için çok büyük bir başarı. Taraftarlarımız acayip ilgi gösterdiler. Taraftarların spora verdiği önemi, anlamı ispat ettiler. Bu manada da Kulüp Başkanı Ali Demirhan Bey'e, Büyükşehir Belediye Başkanımız Mehmet Sekmen'e, hocaya, sporculara teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Bravo! Erzurum'u kutluyoruz.

MUSTAFA ILICALI (Erzurum) – Burada Millî Eğitim Bakanımız da varken ve diğer bütün muhalefetin milletvekilleriyle, komşu illerimizle hedef 2026 Kış Olimpiyatları diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdiş...

16.- Adana Milletvekili İbrahim Özdiş'in, Süper Lig'e çıkan Adanaspor Futbol Takımı'nı tebrik ettiğine ve laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, on iki yıl aradan sonra Adana'mıza büyük bir şampiyonluk kazandıran Adanaspor'umuza, bu kazanımda emeği geçen herkese saygılar, sevgiler sunuyorum.

Anayasa'ya bağlı kalacağına yemin etmiş, laik demokratik cumhuriyetin mabedi olan bu Gazi Meclisin Başkanının hezeyan noktasındaki açıklamalarını kınıyor, protesto ediyor, Meclis Başkanlığına yakışmadığını düşünüyor, kendisini istifaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İlgezdi...

17.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ve Meclis önünde polisin müdahale ederek basın açıklamaları yapmalarına izin verilmeyen Birleşik Haziran Hareketi'nin "Laikliği Kazanacağız" başlıklı metnini okuyacağına ilişkin açıklaması

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Sayın Başkan, Meclis Başkanını istifaya davet ediyorum.

Dün Meclis Başkanı İsmail Kahraman'ın "Laiklik anayasada olmamalı." açıklaması sonrası bugün Meclis önüne gelen başta Birleşik Haziran üyeleri olmak üzere laiklik yolunda mücadele edenlere polis müdahale etmiştir, basın açıklamasına izin vermemiştir. Ben de Meclis önünde okutmadığınız Birleşik Haziran'ın "Laikliği Kazanacağız" başlıklı metnini okuyacağım:

"Şeriat, hilafet anayasası yaptırmayacağız, laikliği kazanacağız. Haziran Türkiye'si laik olacak. Meclis Başkanı İsmail Kahraman 'Laiklik anayasada olmamalı.' sözleriyle şeriata açık çağrı yaptı. 'Dindar anayasa olmalı.' demek şeriat ve hilafet düzeni kuralım demektir. Meclis Başkanı sıfatıyla yapılan bu çağrı, AKP'nin anayasa değişikliği gayesini ortaya koymaktadır. Buna azla izin vermeyeceğiz. AKP kendisini bu ülkeden, halktan büyük zannetmesin. Sakın ola bu sözü bir daha tekrar etmesin. Bu ülkenin ilericisi, demokrat, devrimci birikimi gerici karanlığı püskürtebilecek güçtedir..." (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yarayıcı...

18.- Hatay Milletvekili Hilmi Yarayıcı'nın, siyasi tarihimize kara bir leke olarak geçen "kanlı pazar" olarak bilinen olay ile İmran Öktem'in cenazesinde çıkarılan olayları düzenleyenlerin İsmail Kahraman'ın genel başkanlığını yaptığı Millî Türk Talebe Birliği olduğuna ilişkin açıklaması

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Sayın Başkan, Sayın İsmail Kahraman'ın açıklamaları siyasi tarihimize kara bir leke olarak geçen iki olay üzerine arşiv hatırlatmasını zorunlu kılıyor.

1) 3 Mayıs 1969'da, Yargıtay Başkanı İmran Öktem'in vefatı üzerine Millî Türk Talebi Birliği "Dinsiz Öktem'in cenaze namazı kılınmasın." kampanyası düzenlemişti. Bunun üzerine, Öktem'in cenaze namazında büyük olaylar çıktı ve cenazede bulunanlar İsmet İnönü'yü korumak için silah kullanmak zorunda kalmıştı. İnönü bu olaylar için "Yaşananlar ikinci 31 Mart vakasıdır." demişti.

2) 16 Şubat 1969'da Boğaza demirlenen 6'ncı Filoyu protesto etmek isteyen gençlik örgütleri Taksim'de toplanmıştı. Karşı devrimci gruplar, Taksim'de toplanan gençlere taş, sopa ve bıçaklarla saldırdı ve 2 gösterici bıçaklanarak öldürüldü.

Demokrasi tarihine "Kanlı Pazar" olarak geçecek bu olayı ve İmran Öktem'in cenazesinde çıkarılan olayları düzenleyenlerde İsmail Kahraman'ın genel başkanlığını yaptığı Millî Türk Talebe Birliği vardı. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Önceki gün, laiklik ilkesinin anayasada olmaması gerektiğini söyleyen Meclis Başkanını bu tavrından dolayı istifaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yalım...

19.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, laiklikle ilgili açıklamaları nedeniyle Meclis Başkanını istifaya davet ettiğine ilişkin açıklaması

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Divan, değerli milletvekili arkadaşlarımız ve de bizi izleyen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları; Atatürk ilkeleri nedir? Cumhuriyetçiyiz, halkçıyız, milliyetçiyiz, laikiz, devletçiyiz, inkılapçıyız. Bu devrimlerimizden, bu ilkelerimizden kesinlikle vazgeçmeyeceğiz. Bu ilkelerimizden de bizi kimse vazgeçiremez. Bundan dolayı, dünkü açıklamasından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın İsmail Kahraman'ı derhâl istifaya davet ediyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Son olarak Sayın Aydemir...

20.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, “2023 hedefine doğru AK Türkiye” kavramını iyi anlamak gerektiğine ilişkin açıklaması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum)- Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

“2023 hedefine doğru AK Türkiye” kavramını iyi anlamak lazım. “Sivil yeni anayasa ile çağdaş bir Türkiye” demek bu. Her türlü vesayetten kurtulmuş bir Türkiye. Şanlı mazisiyle çağdaşlık örgüsünün bulunduğu ve dünya çapında büyük hedeflere yürüyen bir Türkiye. Selçuklu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti irfan ve vicdanının sentez bulduğu bir Türkiye. Çağlar üstü bir duruş, çağlar üstü bir yükseliş devri; AK Türkiye bu. Bu yalın gerçeği idrakte zorlananlar, buldukları her zemini iftira ve karartma adresi olarak kullanıyorlar. Erzurum'da çok yerinde bir özdeyiş vardır “Koyma akıl, akıl olmaz.” diye. Bu tespiti teslimiz. Ne ki müfteri zihinleri de “Yaptım oldu.” noktasında bırakmayız. Dün akşam, şu mübarek kürsüden ardı ardına iftira saçan konuşmacıyı AK yürekler adına kınadığımı ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, sayın milletvekilleri gündeme geçiyoruz.

Söz talebi var mı Sayın Akçay?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akçay, iki dakika süre veriyorum.

21.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadelerini çok yanlış bulduğuna ve bu açıklamanın kişisel görüş diye geçiştirilemeyeceğine, Soma'da bir maden ocağında karbonmonoksit gazından zehirlenerek yer altında mahzur kalan madencilerin sağ salım çıkarıldıklarına ve kendilerine geçmiş olsun dileğinde bulunduğu ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Kahraman dün yapmış olduğu konuşmada, anayasa da laiklik olmaması gerektiğini ifade etmiştir. Sayın Kahraman'ın laiklik açıklaması “kişisel görüş” diyerek geçiştirilemez. Sayın Kahraman millî iradenin tecelligâhı, temsilcisi Meclisimizin Başkanıdır. Sayın Başkanın Türkiye'nin kurucu ilkelerini hedef alan bu açıklamasını çok ama çok yanlış bulduğumu belirtmek istiyorum.

Laiklik üzerinden bir tartışma başlatmak toplumu kutuplaştırmaktan ve ayırıştırmaktan öte bir anlam ifade etmeyecektir. Türkiye'nin sorunları arasında laiklik yoktur. Laiklik çok önemli bir ilke olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinden biridir, bunu tartışmayacağız. Toplumun bu değerler üzerinden kutuplaştırılmasına asla izin vermeyeceğiz ve Sayın Başkanı da bu hatasından dönmeye davet ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün sabah saatlerinde Soma’da bir maden ocağında 15 madencimiz karbonmonoksit gazından zehirlenerek yer altında mahsur kalmıştır. Çok şükür ki bütün madencilerimiz sağ salım çıkarılmıştır. 6 madenci gaz zehirlenmesi sonucu hastanede tedavi altındadır.

13 Mayıs 2014’te 301 madencimizin hayatını kaybettiği facianın acısı henüz dinmemiştir. Bu kazalara karşı maden ocaklarında işçi sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin etkin bir şekilde sağlanarak gerekli önlemlerin alınması için gayret gösterilmesi gerekmektedir. Bu vesileyle, hastanede tedavi edilen madencilerimize acil şifalar diliyor, kazadan sağ kurtulan bütün madencilerimize geçmiş olsun diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Akçay.

Sayın Baluken...

22.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken’in, Meclis Başkanının laiklikle ilgili ifadelerine, doksan yıllık statükocu laikliğin değil özgürlükçü laikliğin önemli olduğuna ve anayasada olması gerektiğine, Meclis Başkanının yapmış olduğu açıklamaları protesto etmek isteyen halka yönelik yapılan polis müdahalelerini kınadığına, Çernobil nükleer faciasının 30’uncu yıl dönümüne ve bu nükleer facianın bir sonucu olarak yaşamını yitiren Kâzım Koyuncu’yu rahmetle andığına ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Meclis Başkanı İsmail Kahraman, deyim yerindeyse, ağızdaki baklayı ortaya saçmıştır. AKP Hükûmetinin Türkiye’ye dayatmak istediği otoriter, baskıcı bir rejim değişikliğini dini bir kılıf olarak kullanmak suretiyle hayata geçirme arayışını teşhir etmiştir. Bunu kabul etmek mümkün değil. Bu toplumda “laikler” ve “dindarlar” şeklinde yeni bir tartışma yaratarak bu rejim değişikliği çabalarını dinî hassasiyeti olan yurttaşları homojenize ederek, kristalize ederek başarıya gayreti olarak bunu değerlendiriyoruz. Halkların Demokratik Partisi olarak doksan yıllık statükocu laikliğin değil, özgürlükçü laikliğin önemli olduğunu ve anayasada olması gerektiğini ifade etmek istiyoruz.

Aslında bugünlerde HDP’yi Meclisten atmak isteyen arayışları da aynı rejim değişikliğinin bu yönlü, otoriter, hegemonyacı, baskıcı bir rejim tahkim etmenin bir devamı olarak değerlendirdiğimizi ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, Meclis Başkanının yapmış olduğu açıklamaları protesto etmek isteyen halka yönelik yapılan polis müdahalelerini kınadığımızı ifade etmek istiyoruz. Özellikle halkın Meclisine sadece birkaç yüz metre uzaklıkta, halka yönelik, âdeta terör seviyesinde uygulanan bu şiddeti kabul etmek, tasvip etmek mümkün değil. Neredeyse bir gelenek hâline geldi; her demokratik tepkisini ortaya koymak isteyen kitlesel etkinliğe yönelik bu tarz, baskıcı, zorba uygulamalarla bütün toplumu sindirme konsepti AKP tarafından bilinçli bir şekilde topluma enjekte ettirilmeye çalışılıyor, kanıksamamız isteniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın Sayın Baluken.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Bunu kabul etmediğimizi, halka yönelik bu saldırıları kabul edilemez bulduğumuzu ve sert bir şekilde kınadığımızı ifade etmek istiyorum.

Diğer taraftan, bugün Çernobil nükleer faciasının 30’uncu yıl dönümündeyiz. 4 binden fazla insanın ölümüne yol açan, insanlığın en büyük felaketlerinden biriydi. Bu vesileyle, on binlerce yıl boyunca ülke, sınır ve zaman tanımadan doğaya ve insanlığa zarar veren nükleer felaketlerden hâlâ ders çıkarmayanları bir kez daha sorumluluğa davet ediyor ve bu felaketlerde yaşamını yitirenleri saygıyla anıyoruz.

Özellikle, AKP'nin ekolojik tahribatı öne alan HES, RES, nükleer santral yapma sevdasından vazgeçmesi gerektiği çağrısını yinelemek istiyorum. Bu vesileyle, Karadeniz'den bu toprakların yetiştirdiği en önemli değerlerden biri olarak, bu nükleer facianın bir sonucu olarak yaşamını yitiren Sayın Kazım Koyuncu'yu ve geçen günlerde, yine, vefat eden babasını da Halkların Demokratik Partisi olarak rahmetle anmak istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Gök...

23.- *Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Meclis Başkanının laiklikle ilgili söylemlerini şiddetle reddettiklerine ve Mustafa Kemal Atatürk'e, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesine, laiklik ilkesine sonuna kadar sahip çıkacaklarına ilişkin açıklaması*

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, bir toplumda yaşayan tüm yurttaşların fert fert, ayrı ayrı sorumlulukları olduğu gibi, devleti yöneten tüm kadroların ve önemli mevkide bulunan her şahsiyetin hem kendi halkına, toplumuna ve bağlı bulunduğu kanunlara ve Anayasa'ya uyma yükümlülüğü vardır. İnsanlardan, yurttaşlardan kanunlara uyma konusunda özenli bir dikkat isteyen iktidar elbette toplumda anarşinin doğmamasını istiyor. E, peki, anarşiyi yaratan önemli mevkide birisi olursa ne yapacaksınız? Bizzat, tüm kanunların, Anayasa'nın, kurucu felsefenin uygulanması konusunda bir özen ve dikkati göstermesi gereken Türkiye Cumhuriyeti'nin Meclis Başkanı ya da diğer yöneticiler eğer bu ilkeleri çiğnerse ne yapacaksınız?

Türkiye bugün, dün itibarıyla çok önemli bir sorunla karşı karşıyadır, vahim bir tabloyla karşı karşıyayız. “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” diyen ve kuruluş iradesini Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinden alan Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli ilkesi olan laiklik ilkesinin Anayasa'dan çıkarılması gerektiğini savunan bir Meclis Başkanını bu Türkiye taşıyamaz. Bu Meclis Başkanı Türkiye'ye, kanunlarımıza, Anayasa'mıza aykırı davranmakta ve Türkiye'nin kuruluş felsefesini sabote etmektedir. Böyle bir tablonun savunulurluğu olmadığı gibi, onu hoş gören ya da “Konuşmasına bir bakalım, düzeltmesini bekleyelim.” gibi bir anlayış da yanlıştır. Üzerinden çokça zaman geçen bu konuşma düzeltilmediği gibi, teşvik de edilmektedir.

Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisi olarak Meclis Başkanının bu söylemlerini şiddetle reddediyoruz, elimizin tersiyle itiyoruz. Meclis Başkanı bilmelidir ki, Cumhuriyet Halk Partisi Mecliste bulunduğu sürece, ona oy veren milyonlarca seçmen Türkiye'de bulunduğu sürece, laiklik ilkesi Anayasa'da kalacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Belki, Meclis Başkanı başka yerlere gidecektir ama Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesini sonsuza kadar yaşatmaya azimli ve kararlı Cumhuriyet Halk Partisi mensupları ve milyonlarca yurttaşımız Mustafa Kemal Atatürk'e, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesine, laiklik ilkesine sonuna kadar sahip çıkacaktır. Bu da böyle bilene!

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Çakır...

24.- *Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, din-devlet ilişkilerinin öteden beri en tartışmalı mevzulardan biri olduğuna, Adalet ve Kalkınma Partisi olarak Anayasa değişikliği tartışmaları bağlamında laiklikle ilgili bir ifadeleri olmadığına ve özgürlükler bakımından laiklik konusunu tartışmaktan kaçınmamak gerektiğine ilişkin açıklaması*

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Buradaki hazırunun da malumu olduğu üzere, din-devlet ilişkileri, genel olarak insanlık tarihinin, özel olarak da semavi dinlerin mensuplarının en fazla tartıştığı konuların başında gelmektedir, başat mevzulardan birisi olmuştur.

Hristiyanlıkta esas itibarıyla ortaya çıkan bir laiklik tartışması vardır, daha sonra da İslam toplumlarında, özellikle 19'uncu yüzyıla birlikte yoğun bir şekilde tartışılmaya başlanmıştır.

Bizim de tarihimizde, Tanzimat'tan sonra laiklik tartışmaları, belki bire bir değil ama Cumhuriyet Dönemi'yle birlikte yoğun bir tartışma literatürünü teşkil etmektedir. Yani, söylemeye çalıştığım, din-devlet ilişkileri esasen, öteden beri en tartışmalı, netameli mevzulardan birisini teşkil etmektedir.

Hiç kuşkusuz, laikliği biz benimsedik ve Anayasa'mızda yer aldı. Bu, Anayasa'da yer aldığı müddetçe de buna bağlı kalmak durumundayız. Dün, bir şekilde, bir konferansta Sayın Meclis Başkanı İsmail Kahraman bir konuşma yapmış ve bu konuşmayı da CHP Grup Başkan Vekili Sayın Gök burada huzurlarımıza getirdi ve onun üzerinden bir tartışma yürüdü.

Hiç kuşkusuz, yine, ben, Sayın İsmail Kahraman'ı savunacak değilim, bu, benim ödevim ve görevim değil, o kendi açıklamasını herhâlde yapacaktır. Ancak, laiklikle ilgili bir tartışmadan hareketle, bir üniversitede yapılan bir tartışmadan hareketle, bu tartışmayı bağlamından çıkarmak suretiyle arkasından gelen tartışma da, bence, belki de paradoksal bir şekilde, çelişik bir şekilde tam da laikliğin nasıl algılandığıyla ilgili bize bir fotoğraf sunmaktadır.

Örnek: Burada, değerli milletvekillerinin konuşmalarından sadece çıkarsadığım birkaç tane kavram çifti yahut kavram teki: “Cumhuriyet düşmanlığı”, “şeriat çağırısı”, “hilafet düzeni”, “antidemok-rasi”, “karşı devrim”, “hezeyan”, “otoriter dinî rejim”.

Değerli arkadaşlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Çakır.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim.

Bitiriyorum.

Birileri laikliği benimser ya da benimsemez, asla zorla benimsetilemez ancak yasalarda var olduğu müddetçe de elbette buna uymak durumundayız. Ancak kör değiliz, hafızamız kaybolmuş değil, bu ülkenin geçmiş, Cumhuriyet Dönemi'nde -belki Tanzimat'tan sonra bile alınabilir ama özellikle Cumhuriyet Dönemi'nde- laikliğin uygulamasıyla ilgili ortaya çıkan dünya kadar ama dünya kadar sorunla karşı karşıya kaldık. O bakımdan, biz laikliği tartışırken, hiçbir zaman laikliğe karşı olduğumuzu değil, aksine laikliğin uygulamasından kaynaklanan ve tırnak içinde ifade etmiş olduğumuz ve çokça literatürde yer alan laikçi uygulamalardan hep şikâyet ettik.

Son söz: Anayasa Komisyonu Başkanımız da açıkladığı için ben bir daha tekrar etmiş oluyorum bunu. Anayasa değişikliği tartışmaları bağlamında ne dün ne bugün ne de yarın devam edeceğimiz tartışmalar bağlamında laiklikle ilgili ne bir ifademiz var ne bir kanaatimiz var, değiştirmektir, şudur budur...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – ...hiç tartışmasını bile yapmadığımız bir husustur, bir meseledir bu mesele. O bakımdan, meseleyi bu şekilde görmek lazım. Ancak özgürlükler bakımından da laiklik de tartışılabilir, laiklik meselesini de tartışmaktan kaçınmayalım.

Bir cümle daha, izin verirsiniz söylemek istiyorum Sayın Başkanım. İlmin kapısı kabul edilen Hazreti Ali Efendimize atfedilen bir tartışma vardır, benim çok sevdiğim öğrencilerime anlattığım, bu tartışma şudur: Hazreti Ali birisiyle tartışır. O kişi Allah'a inanmadığını, özellikle ahirete inanmadığını söyler. Hazreti Ali de “Bak, ahiret inancı önemlidir.” falan diyerek anlatır, hatta şunu söyler: “Bir an düşünelim, Allah yok, ahiret yok.” O arada birileri müdahale eder: “Ya, Hazreti Ali, bu nasıl bir tavır.” falan diye. Hazreti Ali ilimde o kadar ileri gitmiş bir kişi ki Ali Efendimiz, der ki: “Ya, bir an öyle varsayalım, eğer Allah yoksa, ahiret yoksa sen belki kazançlı çıkabilirsin ama ya varsa.” (MHP sıralarından gürültüler)

AHMET SELİM YURDAKUL (Antalya) – İki dakika daha verelim Sayın Başkan. O zaman buraya da verelim. Herkese ikişer dakika daha ekleyelim.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Söylemeye çalıştığım şey şudur: Laiklik meselesi de, değerli arkadaşlar, elbette tartışılabilir ama bizim grup olarak laiklikle ilgili bir problemimiz yoktur, Anayasa Komisyonu Başkanımız da bunu açıklamıştır. Ve tabii ki bu zamana kadarki anayasa tartışmalarında bu konu hiçbir zaman gündeme gelmemiştir. Bunu açıklamak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Çakır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli Grup Başkan Vekili “Laiklikle sorunumuz yok.” diyor. Laikliğin eylemsel anlamda odak noktası hâline geldiği 2008 yılında AKP’nin para cezasına mahkûm edilen bir kararı tescillenmiştir. Bu açıdan, laikliğin düşmanıdır bunlar! Barışın düşmanıdır bunlar! Türkiye Cumhuriyeti devletinin huzurunun düşmanıdır bunlar!

BAŞKAN – Sayın Tanal, lütfen, istirham ediyorum, kimseyi o şekilde suçlayamazsınız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben suçluyorum Sayın Başkan, Meclis Başkanı bunu gerçekleştirdi.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın’ın, bu ülkede ve Parlamentoda hiç kimsenin cumhuriyetle bir problemi olmadığına ve millet olarak bugüne kadar cumhuriyetin değerlerine sadık kalındığına, bundan sonra da sadık kalınacağına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şunu herkesin bilmesi lazım ki bu ülkede ve bu Parlamentoda cumhuriyetle hiç kimsenin problemi yoktur. Kaldı ki cumhuriyet sadece bir kimsenin ya da sadece bir partinin ya da sadece bir düşüncenin tekelinde değildir, cumhuriyet bu milletin ortak paydasıdır. Bunun üzerinden, bağlamından kopararak farklı tartışmalara yol açılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz. Tüm millet olarak bu cumhuriyetin değerlerine bugüne kadar sadık kalındı, bundan sonra da sadık kalınacaktır. Birtakım tartışmalar yapılabilir. Laikliğin tarifıyla ilgili az önce farklı farklı anlamlar yükleyenler oldu; özgürlükçü laiklik tanımı, statükocu laiklik tanımı, bu tarifler yapılabilir, tartışılabilir belki birtakım şeyler ama bunu bağlamından koparmak suretiyle farklı yollar açarak, bir...

İkincisi, bu tartışmanın içerisinde tartışmanın dışında âdeta hakarete varan birtakım yeni tartışmalar yaratmanın doğru olmadığı düşüncesindeyim ve bu bağlamda da tabii ki Sayın Başkan da bu manadaki meramını çok net bir şekilde ifade eder diye düşünüyorum ve bu tartışmanın da –istirham ediyorum- burada bitirilmesi gerektiği kanaatiyle gündeme geçiyorum.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Meclis araştırması açılmasına ilişkin üç adet önerge vardır, ayrı ayrı okutuyorum.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1.- Bursa Milletvekili İsmet Büyükataman ve 21 milletvekilinin, ülkemizde yaşayan Ahıska Türklerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/178)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ülkemizde yaşayan Ahıska Türkü soydaşlarımızın her türlü sorunlarının araştırılması ve gerekli önlemlerin alınması için Anayasa’nın 98, İç Tüzük’ün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1) İsmet Büyükataman	(Bursa)
2) Mevlüt Karakaya	(Adana)
3) Şefkat Çetin	(Ankara)

4) Oktay Öztürk	(Mersin)
5) Emin Haluk Ayhan	(Denizli)
6) Ahmet Kenan Tanrıku	(İzmir)
7) Atila Kaya	(İstanbul)
8) Mustafa Kalaycı	(Konya)
9) Zühal Topcu	(Ankara)
10) Ümit Özdağ	(Gaziantep)
11) Edip Semih Yalçın	(İstanbul)
12) İsmail Faruk Aksu	(İstanbul)
13) Ruhi Ersoy	(Osmaniye)
14) Muharrem Varlı	(Adana)
15) Arzu Erdem	(İstanbul)
16) Yusuf Halaçoğlu	(Kayseri)
17) Ahmet Selim Yurdakul	(Antalya)
18) Kadir Koçdemir	(Bursa)
19) Mehmet Erdoğan	(Muğla)
20) Deniz Depboylu	(Aydın)
21) İsmail Ok	(Balıkesir)
22) Baki Şimşek	(Mersin)

Gerekçe :

Ahıska Türkleri, dönemin Sovyetler Birliği lideri Stalin'in imzaladığı 31 Temmuz 1944 tarihli ve tamamen gizli olan Devlet Savunma Komitesi kararı uyarınca yaşadıkları yerden sürgün edildiler.

Stalin'in amacı Kafkasya'yı Türk ve Müslümanlardan temizlemektir. İşte bu amaç doğrultusunda, bölgede yaşayan 86 bin Türk ve Müslüman nüfusun; 40 bini Kazakistan'a, 30 bini Özbekistan'a, 16 bini de Kırgızistan'a göç ettirmeye zorlandı. Bunların bir kısmı da o dönemde Sibirya'ya gitti ve Sibirya'da olanların önemli bir kısmına da daha sonra ulaşmak mümkün olmadı. Söz konusu karar, 14 Kasım 1944'te Ahıska bölgesinin 5 ilinden Türklerin sürgüne gönderilmesiyle uygulamaya konuldu. Ahıska Türkleri, iki saat içinde tren vagonlarına doldurularak gidecekleri yere kadar aşağı dahi inmemek şartıyla kapalı tren vagonlarında sürgüne götürüldü. Yaklaşık 17 bin Ahıska Türkü yollarda hayatını kaybetti.

Ahıska Türkü soydaşlarımızdan bazıları çeşitli yıllarda ülkemize göç ettiler. 2 Temmuz 1992 tarihinde 3835 sayılı Kanun'la Ahıska Türkleri Türkiye'de iskân edilmiştir. Bu Kanun'un 6'ncı maddesine göre: "Gerek Türkiye'de iskân edilecek ve gerekse Türkiye dışında, eski Sovyetler hudutları dâhilinde halen bulundukları yeni devletlerde kalacak 'Ahıska' Türklerinden Bakanlar Kurulunca tespit edileceklere çifte vatandaşlık statüsü sağlanır." Yani, Ahıska Türklerinden Bakanlar Kurulunca tespit edileceklere Türk vatandaşlığı tanınacağı hükme bağlanmıştı.

Bu kanuna dair 3835 sayılı Kanun'da yapılan değişiklik, 1 Ocak 2009 tarihinden önce ikamet tezkeresi almak suretiyle, Türkiye'de ikamet eden Ahıska Türklerine, bu maddenin yürürlüğünden itibaren üç ay içinde müracaat etmeleri hâlinde, millî güvenlik açısından bir sakıncası yoksa 11 Şubat 1964 tarihli 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ve ilgili mevzuatta öngörülen şartlar aranmaksızın, başvuru tarihinden itibaren altı ay içerisinde Türk vatandaşlığı statüsü sağlanmıştır.

Bu kanun kapsamında birçok Ahıska Türkü Türk vatandaşlığına alınmıştır ancak geç haberdar olan ve verilen sürede istenilen belgeleri temin edemeyen binlerce Ahıska Türkü bu uygulamadan yararlanamamıştır ve Türk vatandaşı olamamıştır. Türk vatandaşı olamayan Ahıska Türklerinin mağduriyetinin önlenmesi için ilgili kanun maddesinde yeni düzenleme yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, Ahıska Türklerinin emeklilik hakkı hâlâ verilmiş değildir. Eski Sovyet cumhuriyetlerinden aldıkları diplomaları burada tanınmadığı için iş bulamamaktadırlar.

Bütün bu sorunların tespit edilerek çözüme kavuşturulması için bir Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

2.- Aydın Milletvekili Deniz Depboylu ve 20 milletvekilinin, kayıp çocuklar konusunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/179)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sağlıklı ve gelişmiş bir toplum olabilmemizin teminatı olan çocuklarımızın temel gereksinimleri- nin başında gelen güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması için yaşamları süresince karşılaşılabilecekleri tehdit ve tehlikelerin öngörülerek alınacak tedbirlerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple, kayıp olan çocuklarımızın sayılarının net olarak belirlenmesi, kaybolma sebeplerinin incelenmesi, kayıp olanların bulunması ve kayıpların önüne geçilebilmesi için araştırma ve çözüme yönelik çalışmalar yapmak üzere, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

1) Deniz Depboylu	(Aydın)
2) Ruhi Ersoy	(Osmaniye)
3) Muharrem Varlı	(Adana)
4) Arzu Erdem	(İstanbul)
5) Yusuf Halaçoğlu	(Kayseri)
6) Zühal Topcu	(Ankara)
7) Oktay Öztürk	(Mersin)
8) Edip Semih Yalçın	(İstanbul)
9) Atıla Kaya	(İstanbul)
10) Mehmet Necmettin Ahrazoğlu	(Hatay)
11) Nuri Okutan	(Isparta)
12) Mustafa Mit	(Ankara)
13) Ahmet Selim Yurdakul	(Antalya)
14) Mevlüt Karakaya	(Adana)
15) Baki Şimşek	(Mersin)
16) Mehmet Erdoğan	(Muğla)
17) Erhan Usta	(Samsun)
18) Şefkat Çetin	(Ankara)
19) İsmail Faruk Aksu	(İstanbul)
20) Mustafa Kalaycı	(Konya)
21) Zihni Açıba	(Sakarya)

Temel Gerekçe:

Çocukluk dönemi, toplumun geleceğini oluşturacak olan bireylerin sağlıklı kişilik yapısının temel- lerinin atıldığı özel ve çok değerli bir süreçtir. Sağlıklı ve gelişmiş bir toplumun temelleri ise özenle yetiştirilmiş bireylerin mevcudiyetiyle mümkündür. Bu nedenle, sağlıklı, huzurlu, uzun ömürlü bir top- lum hayalini kuran herkes, çocuklarının gelişimlerini en iyi şekilde sağlamakla sorumludur.

Çocukların fizyolojik ve psikolojik açıdan sağlıklı gelişebilmeleri için temel ihtiyaçlarının kar- şılanması gerekmektedir. Hem fizyolojik hem de psikolojik ihtiyaçlarının karşılanması ise en başta güvenli bir ortamda yaşamalarıyla mümkündür.

Çocukluk döneminde yaşanan her türlü istismar, geleceğin yetişkininin hayatını etkileme, yön verme ve şekillendirme potansiyeline sahiptir. Kayıp olan çocukların güvenlikten uzak bir ortamda yaşayabileceği, başta fiziksel ve cinsel istismar olmak üzere, her türlü mağduriyet, can güvenliklerini ve ruh sağlıklarını tehlikeye sokmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2008-2011 verilerine göre kayıp çocuk sayısı 27 binden fazla. 2008-2012 yılları arasında toplam 40.220 kişi, çocuk kayıp ilanı vermiş. 2008-2011 yılları arasında toplamda 5.724 çocuk bulunabilmiş.

İçişleri Bakanlığının verilerine göre ise 15.900 çocuk kayıp. Yakınlarını Kaybetmiş Aileler Derneği (YAKAD)'ın verilerine göre ise kayıp çocuk sayısı 30 bin.

Türkiye İstatistik Kurumunun verilerine göre, 2012 yılı, 12.474'le en fazla çocuk kayıp ilanı verilmiş yıl olarak gözüküyor. Bulunan çocuk sayısı ise kayıp ilanlarına oranla oldukça düşük.

Emniyet Müdürlüğüne kayıp olarak teslim edilen ve kayıp başvurusu yapılan çocuk sayısında ise artış var. 2008'de yapılan kayıp başvuru sayısı 4.517 iken, 2012'de bu sayı 12.474. Bu, 2008'den 2011'e yüzde 123 artış anlamına geliyor.

Maalesef, TÜİK verilerinde, 2012 sonrası kayıp olup bulunamayan çocuklara ait bir istatistik verisi bulunmamaktadır.

Çocuk ve gençlerin sağlıklı gelişimlerinin sağlanmasında ebeveyn, aile ve okul başta olmak üzere, tüm kişi ve kurumların önemli rolleri vardır. Çocuk ve gençlerin korunması hususunda ise en büyük sorumluluk devlete düşmektedir.

Çocuklarımızın güvenliğini sağlamak amacıyla kayıplarla ilgili istatistik verilerini güncelleştirmemiz zoruridir. İllere göre kaybolan ve bulunan çocuklarımızın sayısı, kaybolma nedenleri, ailelerinin ve yaşadıkları çevrenin sosyokültürel yapısı incelenerek bulunamayan çocuklarımızın akıbetlerinin araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırma komisyonu kurulması önem arz etmektedir.

3.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem ve 21 milletvekilinin, ceza infaz kurumlarının işleyişindeki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/180)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ekte gerekçesi sunulan ceza infaz kurumlarının işleyişindeki sorunlar konusunda gereken önlemlerin tespit edilmesi için Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzük'ün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

1) Arzu Erdem	(İstanbul)
2) İsmail Faruk Aksu	(İstanbul)
3) Kadir Koçdemir	(Bursa)
4) Mehmet Erdoğan	(Muğla)
5) Oktay Öztürk	(Mersin)
6) Edip Semih Yalçın	(İstanbul)
7) Yusuf Halaçoğlu	(Kayseri)
8) Ahmet Selim Yurdakul	(Antalya)
9) Zühal Topcu	(Ankara)
10) Muharrem Varlı	(Adana)
11) Mehmet Necmettin Ahrazoğlu	(Hatay)
12) Mevlüt Karakaya	(Adana)
13) İsmail Ok	(Balıkesir)
14) Deniz Depboylu	(Aydın)

15) Baki Şimşek	(Mersin)
16) Mustafa Mit	(Ankara)
17) Nuri Okutan	(Isparta)
18) Şefkat Çetin	(Ankara)
19) Ruhi Ersoy	(Osmaniye)
20) Atila Kaya	(İstanbul)
21) Mustafa Kalaycı	(Konya)
22) Zihni Açıba	(Sakarya)

Gerekçe:

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’in açıklamalarına göre, ceza infaz kurumlarında 31 Aralık 2014’teki hükümlü ve tutuklu sayısı, 2013’ün aynı tarihine göre yüzde 10,1 artarak 158.690 olmuştur. 2015 itibarıyla bu sayının 164.461 civarında olduğu belirtilmektedir. On beş yıl içerisinde Türkiye’nin nüfusu yaklaşık yüzde 24 artarken, tutuklu ve hükümlü sayısının yüzde 234 oranında arttığı ifade edilmektedir. Son bir iki yıl içerisinde tutuklu, hükümlü sayısında kayda değer, hatta rekor bir artış olmuştur. Bu durum, cezaevlerindeki şartları olumsuz etkilemesinin yanı sıra, şu anda bazı cezaevlerinde hükümlüler ve tutuklular, yeteri kadar yatak bulunmadığı için ancak 2-3 vardiyada uyuyabilmekte, sağlıklı şekilde beslenmektedirler.

Kötü koşullar nedeniyle son üç yıldır farklı hapisanelerde isyanlar çıkmıştır. Protestolar sonucunda birçok hükümlü ve tutuklu yaralanmış ve hayatını kaybetmiştir.

Bu kötü koşullarda yaşamaya çalışan hükümlüler için psikolojik destek yeterli olmayıp, psikologların, sosyal hizmet görevlilerinin ve sosyologların sayısında bir artış olmasına rağmen, toplam sayının düşük olması ve cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklu sayısının yüksek olması sağlıklı bir rehabilitasyon hizmetini engellemektedir.

Cezaevlerinin yoğunluğu açısından Türkiye’deki en büyük ve esas sorun şu anda hükümlü değil, tutuklu sayısıdır. Bu konuda Türkiye Avrupa’daki ülkelere kıyasla çok kötü bir durumdadır. Bu da çok gereksiz sayıda dava açılması, tutuklamanın çok fazla kullanılması ve mahkeme sürecinin çok uzun bir süre devam etmesiyle ilgili bir sorundur. Cezaevlerindeki sorunları çözmek için öncelikle bu konuya bir çözüm getirmek gerekiyor. Ayrıca bu, cezaevlerindeki şartlar bakımından değil, insan hakları bakımından çok önemli bir sorundur. Bu nedenle cezaevlerinde aşırı kalabalıklaşmayı kontrol altında tutabilmek için hapis cezası yerine başka çözümler bulunmalıdır.

Çocuk cezaevlerinde de kötü muamele vakaları bildirilmeye devam etmektedir. Kötü muamele iddiaları gerektiği şekilde soruşturulmamakta veya bunlara yönelik yaptırım uygulanmamaktadır. Cezaevi görevlileri aleyhinde açılmış olan davalar son derece hafif yaptırımlarla sonuçlanmaktadır.

Türkiye, kötü muameleye, cezaevi koşullarına ve yaşam hakkının korunmasına ilişkin AİHM içtihadını hâlâ uygulamamaktadır. Sorunları gidermek ve insan haklarına saygıyı teminat altına almak hususunda gereken önlemlerin tespit edilmesi için Anayasa’nın 98’inci, İç Tüzük’ün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Önergeler gündemdeki yerlerini alacak ve Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki görüşmeler sırası geldiğinde yapılacaktır.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- HDP Grubunun, 12/2/2016 tarihinde Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul ve arkadaşları tarafından, spor karşılaşmalarında nefret ve ayrımcılık söylemlerinin, şiddet olaylarının yaygınlığı ve yarattığı sonuçların araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 26/4/2016 Salı günü (bugün) yaptığı toplantısında, toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Çağlar Demirel

Diyarbakır

HDP Grubu Başkan Vekili

Öneri:

12 Şubat 2016 tarihinde, Gaziantep Milletvekili Sayın Mahmut Toğrul ve arkadaşları tarafından verilen (1053 sıra numaralı), spor karşılaşmalarında nefret ve ayrımcılık söylemlerinin, şiddet olaylarının yaygınlığı ve yarattığı sonuçların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak, 26/4/2016 Salı günlü birleşiminde sunuşlarda okunması ve görüşmelerin aynı tarihli birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu önerisi lehinde ilk söz Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'e aittir.

Buyurun Sayın Baluken. (HDP sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, spor karşılaşmalarında ve özellikle son dönemde futbolda artan ırkçılık, ayrımcılık, nefret ve şiddet ortamının araştırılması için bir önerge getirdik. Eminim ki bugüne kadar sırf muhalefet partisinden önerge geldi diye reddeden iktidar partisinin milletvekilleri de son derece güncel olan ve yakıcı olarak da önümüzde büyük bir sorun olarak duran bu konuyla ilgili vicdanlarından gelen sesi dinlerler ve bu konuda Meclisin bir an önce inisiyatif alması gerektiğiyle ilgili bu önergemize destek sunarlar.

Özellikle son Ankaragücü-Amedspor ve Trabzonspor-Fenerbahçe maçında da ortaya çıktığı gibi saha içi ve saha dışında yaşanan şiddet ve nefretin körüklediği birtakım olaylar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yaşanan bu gelişmelere bir an önce, acil olarak müdahil olması gerekliliğini bir zorunluluk olarak bize dayatmıştır. Bu ortamın oluşmasında tabii ki başat rol siyaset kurumunun ve Türkiye Futbol Federasyonununur. Yani futbol başta olmak üzere spor faaliyetlerine siyaseti bulaştırmak, siyaseti o kanala enjekte etmek ve dolayısıyla siyasallaşmış bir şiddet ortamı yaratmak bilinçli bir şekilde Türkiye'de planlanıp devreye konan bir uygulama olarak değerlendirilmelidir. Maalesef, Türkiye Futbol Federasyonu da bütün bu planlamalara müdahale etmesi gereken yerde sessiz kalmış, seyirci kalmış, belli bir aşamadan sonra da spordaki, futboldaki bu siyasallaşma sürecinin bir parçası olmuştur. İzleyici taraftar yerine müdahaleci taraftar profili yaratılmış ve sporun asıl ruhu olan centilmenlik, “fair play”, ahlak, kardeşlik ve barış ruhu, deyim yerindeyse, yerini tamamen nefret ve şiddet ortamına bırakmıştır.

Tabii ki tüm bu süreçleri, yaşamış olduğumuz toplumsal gerilim süreçlerinden, içinden geçmiş olduğumuz çatışmalı süreçten bağımsız olarak değerlendirmek mümkün değil. Yine, siyaset kurumunun özellikle toplumu kutuplaştıran bir siyasi hat üzerinden durmadan topluma böylesi bir zemin yaratmasının da futbol sahalarına ve sportif faaliyetlere yansıdığını ifade etmek zorundayız. Bakın, bütün bunları zaman elverdiğince somut olaylar üzerinden ifade etmeye çalışacağım ama güncel olması itibarıyla Amedspor somutunda yaşanan bu ırkçı, ayrımcı nefret ve şiddet ortamını özetlemeye çalışayım.

Amedspor Ağustos 2015 tarihinde bir isim değişikliği yapıp tarihi Amed şehrinin ismini aldıktan sonra, deyim yerindeyse, Türkiye Futbol Federasyonunun tam bir nefret uygulamasına maruz kalmıştır. Ağustos 2015'ten bugüne kadar belki de cumhuriyet tarihinde hiçbir kulüp üzerinde görülmemiş olan bir ırkçı, ayrımcı, nefret ve şiddete dayanan politik hattı, Türkiye Futbol Federasyonu, kıt imkânlarla bu sportif faaliyetleri sürdürmeye çalışan Amedspor üzerinde yoğunlaştırmıştır. Amedspora bugüne kadar yani Ağustos 2015'ten bugüne kadar defalarca saha kapatma, taraftarsız maç oynama, ağır para cezaları -ki bu para cezaları neredeyse kulüp bütçesine denk düşecek bir meblağa ulaştı- ve en son, bütün bunlar kâr etmediği zaman da, puan silme gibi akıl almaz birtakım uygulamalar reva görülmüştür. Dediğim gibi, bir spor kulübüne bu kadar ağır bir şekilde ve sistematik olarak uygulanan bu ceza yöntemleri cumhuriyet tarihinde neredeyse görülmemiş ölçüde son bir yıllık süre içerisinde uygulanmıştır.

Amedsporlu bir futbolcunun Gençlerbirliği'nde oynadığı süre içerisinde IŞİD'le ilgili birtakım kinama mesajları içeren sosyal medya paylaşımları olmuştur. O dönem Türkiye Futbol Federasyonunun da seyirci kaldığı bir linç kampanyası başlatılmıştı ve Deniz Naki adlı bu futbolcu, yaratılan linç ortamından dolayı önce taraftar grupları tarafından saldırıya uğradı, sonra da kulübüyle karşılıklı olarak anlaşmak suretiyle o sözleşmeyi feshederek Gençlerbirliği kulübünden ayrılmak zorunda kaldı. Yani, düşünün ki bir futbolcu IŞİD karşıtı paylaşımları ve kolunda da çocukluğundan beri Kürtçe yazdırmış olduğu "azadi" dövmesinden dolayı yani Türkçe anlamıyla "özgürlük" dövmesinden dolayı cumhuriyet tarihinde görülmemiş bir ayrımcılığa maruz kaldı. Tabii, Deniz Naki Gençlerbirliği'nden ayrılıp Amedspor'a geçtiği zaman da bu ayrımcı yaklaşımlar aynı şekilde devam etti ve Deniz Naki'ye yine cumhuriyet tarihinde hiçbir futbolcuya belki verilmemiş olan, 12 maç karşılaşmalardan men cezası ve onunla birlikte bir para cezası uygulandı. Dolayısıyla, burada, bütün bu süreçlerde Türkiye Futbol Federasyonu bu süreçlerin bir parçası olarak aslında bir futbolcunun veya bir kulübün hedef gösterilmesi, ayrımcı, ırkçı nefrete maruz bırakılacak bir linç ortamının yaratılmasına katkı sunmuş oldu.

Tabii, Amedspor'a verilen cezalara baktığımız zaman gerekçe "ideolojik propaganda ve sportif centilmenliğe aykırı davranış" olarak ifade edildi oysa "ideolojik propaganda" dedikleri pankart ya da slogan Amedsporlu futbolcuların bir karşılaşmaya gelmeden önce taşıdıkları "Çocuklar ölmesin, maça gelsin." pankartıdır yani bu "Çocuklar ölmesin, maça gelsin." pankartını Türkiye Futbol Federasyonu "ideolojik propaganda ve sportif centilmenliğe aykırı bir pankart" olarak değerlendiriyor. Yine, Amedspor tribününde özellikle Sur'da yaşanan katliam sürecinin gündemleştirdiği bir dönemde "İnadına barış." pankartı yine ideolojik propaganda olarak değerlendirilmiş ve bu cezalara bir gerekçe olarak gösterilmiştir. Yani Türkiye Futbol Federasyonu daha önce Türkiye'nin birçok yerinde Cizre, Sur ve Silopi'deki vahşet bodrumlarına atıf yapan pankartları ideolojik propaganda ve centilmenliğe aykırı olarak görmemiş, "Çocuklar ölmesin." ya da barış söylemine dayanan pankartları ise bir cezalandırma unsuru olarak değerlendirmiş. Özetle, Türkiye Futbol Federasyonu savaşı ve vahşeti kutsamış, yaşamı ve barışı cezalandırmayı açık bir şekilde tercih etmiştir.

Son, Amedspor-Ankaragücü maçında yaşanan vahşet ise -eminim ki birçoğunuz tarafından görüldü- Amedsporlu yöneticileri öldürmek maksadıyla, “darp” veya “fiili, fiziki müdahale” demiyorum, 3 metreden aşağı atmak suretiyle öldürmek maksadıyla yapılan bir nefret saldırısıyla gündemleşti. Bakın, aynı takım Diyarbakır’a gittiği zaman Amedsporlu yöneticiler tarafından Amed kentinin, Diyarbakır kentinin misafirperverliğiyle karşılanmıştı ama burada Amedspor Ankaragücü’nü 2-1 yendiği için, bu resimde gördüğünüz arkadaşlar Amedspor’un yöneticileri, karşılaşmadan sonra karşılaşmış oldukları muamele. Yani bunu tabii, bütün Ankaragücü camiasına mal etmek mümkün değil ya da sadece bir kulübe mal etmek mümkün değil; bu, dediğim gibi, Türkiye Futbol Federasyonu ve siyaset kurumunun sportif faaliyetleri siyasallaştırmasıyla doğrudan alakalı bir süreçtir. Buraya pek çok somut örnek getirmişim ama sanırım zamanımız kısaldı.

Konya’da, Ankara katliamında yaşamını yitirenlerin anması sırasında, saygı duruşu sırasında, yaşamını yitirenlerin tekbir getirilerek yuhalanması; Bursa’da, Paris katliamında yaşamını yitirenlerin yuhalanması ve Yunan millî marşının ıskılanması; birçok karşılaşmada İsraili, Arap ya da farklı kökenden gelen, Kürt futbolcuların ırkçı birtakım saldırılara maruz kalması ve bunları Türkiye Futbol Federasyonunun hoş görmesi...

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Atılan “tweet”leri net oku, net, bakın.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Nasıl?

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Amedli oyuncuların, yöneticilerin attığı “tweet”leri net okuyun.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Hepsi nettir. Biz hepsiyle konuşuyoruz zaten.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Bakın, “Galibiyetimizi direnen gerillalara armağan ediyoruz.” diye “tweet”ler atılıyor. Sebep bunlar.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Hiç alakası yok. Onları gelir, kürsüden söylersiniz. Siz bunları söyleyerek işte bu ayrımcı, ırkçı saldırıları meşrulaştırıyorsunuz.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – “Bursaspor’u yendiğimiz 2-1’lik bu galibiyeti mevzilerde direnen gerillalara armağan ediyoruz.” diyorsunuz.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Bunları tıpkı sizin gibi olanlar söylediği için o insanlar bu ırkçı saldırılara maruz kalıyor. Linci mi savunuyorsun?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Bir spor kulübünün yöneticilerinin öldürücü müdahalelere maruz kalmasını mı savunuyorsun?

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Doğruları anlatın, doğruları!

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Öyle bir şey yok. Sosyal medya üzerinden yapılan o kirli propagandaların birçoğu, zaten bu linç ortamının yaratılması için bilinçli olarak ortaya konmuştu.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Atan, oyuncular, yöneticiler.

İDRİS BALUKEN (Devamla) – Açık ve nettir ki siyaset kurumu ve Türkiye Futbol Federasyonunun da çabasıyla Amedspor şahsında özetlediğim ama birçok kulübün de karşı karşıya kaldığı, spordaki ayrımcılık, ırkçılık, şiddet ve nefret ortamıyla ilgili Meclisin devreye girmesine, bir komisyon kurmasına ve kapsamlı bir rapor hazırlayarak bu sürece müdahale etmesine ihtiyaç vardır diyorum, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Şimdi, önerinin aleyhinde ilk söz Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı’ya aittir.

Buyurun Sayın Sancaklı. (MHP sıralarından alkışlar)

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, bizi de televizyonları başında izleyen büyük Türk milleti; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Daha önce birkaç defa bu kürsüden Türk sporunun durumu hakkında konuşmalar yaptım, siz milletvekillerini ve spor kamuoyunu, Türk kamuoyunu bilgilendirmeye çalıştım. Tabii, testi kırılmadan bir şeyler anlatmaya çalıştım ki testi kırılmadan buna bir çözüm bulalım ama testi, şu anda neredeyse kırıldı, çok az bir yapışık yeri kaldı.

Tabii, şimdi Türk sporu ve Türk futbolu hakkında “Nereye gidiyor?” diye bir soru sormamız gerekiyor kendimize. Türk sporu, maalesef, artık öfke, şiddet, kutuplaşma ve ayrışmayla anılır hâle geldi. Türk futbolu, stat içerisindeki ve stat dışındaki şiddet olaylarıyla anılmaya başlanmış ve bunların, bu olayların önüne geçilemez hâle gelmiştir.

Hepinizin bildiği gibi 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair bir Kanun çıktı. Bu kanun, özüne baktığınız zaman, olması gereken, iyi bir kanun ancak mevzuatı, kanunları, yönetmelikleri ne kadar güçlendirirseniz güçlendirin, eğer bu yasaları uygulaması gereken insanlar ehil, ehliyetli ve kabiliyetli olmaz iseler biz bu olayları yaşamaya devam edeceğiz saygıdeğer milletvekilleri.

Biliyorsunuz, PASSOLİG, elektronik bilet uygulaması yapıldı. Özünde o da doğru bir şey ama uygulanırken demek ki bunu uygulayanlar doğru uygulamıyor ki en son Trabzon-Fenerbahçe maçında yaşanan olaylarda o olayı yapan şahsın başkasının PASSOLİG’iyle stada girdiği ve olayı yaptığı anlaşılmıştır. Demek ki en doğru kanunu yapsak bile, en doğru sistemi getirsek bile insan faktörü en belirleyici faktör oluyor arkadaşlar.

Bizi yönetenler çözüm olarak ortaya hiçbir somut öneri sunmuyorlar, olayları birer kınama yayınlayarak geçiştirmeye çalışıyorlar. O makamlar kınama ve eleştiri makamı değil, o makamlar icraat makamlarıdır saygıdeğer milletvekilleri. Bu millet size bu yetkiyi olayları önleyesiniz diye veriyor; bu amaçla Spor Bakanı oluyorsunuz, bu amaçla Futbol Federasyonu Başkanı oluyorsunuz, bu amaçla Kulüpler Birliği Başkanı oluyorsunuz. Eğer bu işleri yapamayacaksanız -ki yapamayacağınızı artık kendiniz itiraf ediyorsunuz- lütfen istifa edin ve emaneti ehil ellere bırakın.

Dün Futbol Federasyonu olağanüstü toplantıya çağırıldı, Kulüpler Birliği olağanüstü toplantıya çağırıldı. Bu kaçınıcı olağanüstü toplantı, artık tur bindirdiler, onun için saymıyoruz.

Şimdi, Kulüpler Birliği Vakfı Başkanı Göksel Gümüşdağ bu toplantıdan sonra bir açıklama yaptı, resmî siteden aldım, açıklamayı size çabuk çabuk okuyorum: “Kulüpler Birliği Vakfı Başkanı Göksel Gümüşdağ Spor Toto Süper Lig’de Trabzonspor ile Fenerbahçe’nin karşı karşıya geldiği müsabakada yaşanan olaylar nedeniyle tüm maçların iki dakika geç başlaması kararını aldıklarını belirtti.” Yani bu olaylardan sonra bu hafta bütün maçlar iki dakika geç başlayacak, aldıkları önlem bu. “Gümüşdağ, yaptığı yazılı açıklamada diyor ki: -burayı çok iyi dinleyin lütfen- ‘Trabzonspor-Fenerbahçe maçında yaşananların Türk futbolunu bir kez daha ülke ve dünya gündemine arzu etmedikleri bir şekilde taşıdığını belirterek...’” Yani bir kez daha dünya gündemine olumsuz bir şekilde taşındığını kabul ediyor. “Bu yıl içerisinde çeşitli vesilelerle tepki gösterdiğimiz birçok olay yaşanmasına rağmen, saha içi terörünün geldiği bu boyut bir kez daha harekete geçmemizi gerektiriyor. Bu sebeple bugün Futbol Federasyonu Başkanı Yıldırım Demirören, Merkez Hakem Kurulu Başkanı Kuddusi Müftüoğlu ve yayıncı kuruluş yetkilileriyle görüştüğümüzden sonra Türk futbolunun tüm paydaşları kenetlenmiş olarak maçları iki dakika geç başlatma kararı aldık.” Güzel fakat son cümleleri çok vahim arkadaşlar: “Türk futbolunun marka değerini zedeleyen her durumda hızla harekete geçtiklerini vurgulayan Gümüşdağ şunları ifade etti: ‘Gördüklerimizle artık sözlerin yetersiz kaldığı bir noktaya ulaştığımızı fark ediyoruz.’” Artık söz

bitmiş. “Hakemlerimiz Türk futbolunun değerli bir paydaşıdır ve oyuncular, yöneticiler, taraftarlar ve futbolun içinde yer alan herkes ve her kurum onlara gerekli saygıyı göstermek mecburiyetindedir.” Son cümleyi keşke söylemeseydin. “Dün gece yaşanan fiziksel saldırı ise hiçbir şart altında kabul edilebilir değildir. Umut ediyoruz ki bu aksiyon aracılığıyla Türk futbolunun tüm paydaşları nereye geldiğimizi ve dikkat etmezsek bizi ne gibi tehlikelerin beklediği üzerine düşünecektir.” “Nereye geldiğimizi ve dikkat etmezsek bizi ne gibi tehlikelerin beklediği üzerine düşünecektir.” Yani “Biz artık bu işi yönetemiyoruz, biz pes ettik.” diyorlar. Peki, önlem olarak maçı, bu haftaki maçları iki dakika geç başlatmak bu şiddeti önleyecek bir şey mi sevgili milletvekilleri? Peki, bu hafta iki dakika durduk, bir daha olaylar oldu, üç dakika mı yapacaksınız öbür hafta? Bir daha oldu, dört dakika, beş dakika... Aldığınız önlem bu mu? Maalesef, bu arkadaşımızın, Kulüpler Birliği Başkanının, en tepedeki, Türk futbolunu yöneten 2 kişiden birisi olan Kulüpler Birliğinin açıklamasını ben size şimdi Türkçe tercüme ediyorum: “Aciz durumdayız, yapacak hiçbir şeyimiz yok. Kendimizi bu işi biliyor zannedip siyasi iradenin de desteğiyle bu görevlere geldik ama şimdi görüyoruz ki bizler Türk futbolunu yönetemiyoruz.” Bunun açıklaması bu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Doğru söylüyorsun.

SAFFET SANCAKLI (Devamla) – İyi niyetle gelmiş olabilirler, başka bir türlü düşünüyor olabilirler ama şu anda Türkçesi diyor ki: “Biz aciz durumdayız ve yönetemiyoruz.” Öyleyse, sizin yapmanız gereken şey bellidir. Eğer Türk futboluna hizmet etmek istiyorsanız, en büyük iyiliği yapmak istiyorsanız, büyük bir hizmet yapmak istiyorsanız Türk Futbol Federasyonu Başkanını da alarak yanınıza -ikisi birlikte- işgal ettiğiniz o koltuklardan hemen kalkın ve futbol dışındaki kendi dünyanıza dönün. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, spor ve Türk futbolu bu durumdayken çözümsüz müyüz? Tabii ki değiliz arkadaşlar. Ben bir iki bir şey karaladım burada, mesela dedim ki, acil bir şekilde Türk sporu ve Türk futbolu için seferberlik ilan edelim ama samimi bir seferberlik. 2016 yılı bizim için çok büyük bir şanstır. Nedir bu 2016 yılı? Olimpiyatlar var bu sene, olimpiyat senesi. Kanunda, yasada diyor ki: “Olimpiyatların yapıldığı sene bütün federasyon seçimleri en geç altı ay içerisinde yapılmak zorunda.” Peki, o zaman demek ki önümüze büyük bir şans geldi. Tekrardan bütün federasyon başkanlarını seçebiliriz. Ama, bugüne kadar yaptığınız gibi “Bu bizim yandaşımız, partilimiz, bu benim yeğenim, o onun kardeşi, bu bizim hemşehrımız.” gibi spora çok uzak yaklaşımlardan acil bir şekilde uzaklaşın. Mesela, gelin, bir yasa çıkaralım -buna “hayır” diyecek herhâlde kimse yoktur- bütün federasyon başkanları... Kendi branşında millî olmayan kimse federasyon başkanı olamasın.

TANJU ÖZCAN (Bolu) - Derler, yandaş bulamazlar.

SAFFET SANCAKLI (Devamla) – Yok, buna demezler. Bu söylediğim şey çok önemli.

Yönetimlerine de o branşta millî olan en az bir kota koyalım, o yönetim kurullarını da orada yapalım. Bu bize neyi getirecek? Türk sporuna çok büyük bir moral getirecek, çok büyük bir motivasyon getirecek. Tabii, bu federasyonları biz bu sene seçeceğiz ama içlerinde bir tanesi var ki Türkiye Futbol Federasyonu, o da özerk olduğu için bu yasaya tabi değil.

Ben daha önce de burada Sayın Bakanımıza anlattım bu konuyu, herkesin içinde dedim ki: Sayın Bakan, bir an önce şu Futbol Federasyonunu olağanüstü toplantıya çağırın, yeni bir Federasyon Başkanı ve yönetimi seçelim ve önerim de aynı şekildeydi; bir millî futbolcuyu, efsane olan, siyasetle alakası olmayan, dünya ve Avrupa futbolunun tanıdığı bir millî oyuncuyu Futbol Federasyonu Başkanı yapalım. Yanına beş altı tane daha o kariyerde millî futbolcuları koyalım ki Türk futbolu morallensin...

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Hakan Şükür olabilir mesela.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Cemil Turan olsun, Cemil Turan'ı yapalım.

SAFFET SANCAKLI (Devamla) – ...Türk futbolu büyük bir moral kazansın, Avrupa ve dünya arenasında tekrardan Türk futbolu için yeni bir prestij kazancı olsun.

Tabii, bunları anlatırken ben, evet, siyasi bir partinin temsilcisi olarak konuşuyorum ama ben bunu -samimi söylüyorum- bir millî sporcu olarak, bir millî futbolcu olarak konuşuyorum. Boş verin, parti ayrımını yapmayın. Burada mevcut iktidar partisi milletvekilleri var. Hangi federasyon başkanı millî olsun dediğimizde “hayır” diyeceksiniz ki? Hiç kimse buna “hayır” demeyecek çünkü işi ehline verirse, işi, o çamurdan gelen, o topraktan gelen... Benim bir tabirim var: 50 bin kişinin önünde kaleciyle karşı karşıya kalmış bir adam getirelim oraya, hissetsin o olayları, ne olduğunu bilsin çünkü bu şiddet böyle devam ederse bunun önüne zaten başka türlü geçilemeyecek, eğer böyle devam ederse daha büyük -Allah korusun- katliamlara neden olabilir. Ben daha önce de hatırlattım: Sırbistan-Bosna savaşı statta başlayan olaylardan sonra start alıp devam etti. Onun için bu konuda çok hassasiyetli olacağımızı düşünüyorum ve bu konuyla ilgili de bir çalışma yaptığımızı da size söyleyeyim. Sunacağım, inşallah yardım edeceksiniz.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Noterden tasdik ettirecek misin?

SAFFET SANCAKLI (Devamla) – Noterden tasdik ettirmeme gerek yok çünkü bu millî bir mesele, herkes kabul edecek bunu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Meclis Başkanıyla ilgili de bir iki cümle alabilir miyiz?

SAFFET SANCAKLI (Devamla) – Son olarak da... Bu arada tebrik etmek istiyorum birisini. Kimi? Dünya Tenis Federasyonu İstanbul Cup'ta ilk defa şampiyon olan kızımız Çağla Büyükakçay'ı tebrik ediyorum, başarılarının da devamını diliyorum.

Beni dinlediğiniz için de teşekkür ederim. (MHP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Sancaklı.

Şimdi, önerinin lehinde ikinci söz, İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'a aittir.

Buyurun Sayın Toprak. (CHP sıralarından alkışlar)

ERDOĞAN TOPRAK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinizi saygıyla selamlarım.

Birincisi, Meclis Başkanımızın yeni anayasada laiklik tarifi olmaması noktasındaki sözünü üzüntüyle karşılamak istiyorum. Eğer Türkiye...

HASAN BASRİ KURT (Samsun) – Zaten yanaşmıyorsunuz yeni anayasaya!

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Evet, yanaşmıyoruz, haklısınız.

İnsanlarımız, 78 milyon özgürce inancını yaşayabiliyorsa laiklik sayesinde. Eğer İslamiyet dünyada doğru algılanıyorsa, IŞİD'ten kendisini ayırabiliyorsa -İslamiyet'in kafa kesme olmadığını- mesafe koyuyorsa bu laiklik sayesinde. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Ne alakası var ya! Kafaya bak!

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, biz inançlarımızın doğru öğrenilmesi için burada Diyanet İşleri Başkanlığını kurduk. O zaman, eğer sizin bakış açınızla bakarsak -ki sizin öyle bakmadığınızı inanıyorum- Diyanet İşleri Başkanlığını bu ülkede tutmanın anlamının olmadığı anlaşılıyor.

Ve bir başka nokta, size bir paragraf okuyacağım: “Ben Mısır'ın laik bir anayasaya sahip olmasını tavsiye ediyorum çünkü laiklik din düşmanlığı değildir. Laiklikten korkmayın. Umarım ki Mısır'da yeni rejim laik olacaktır. Umuyorum ki benim bu açıklamalarımın sonra Mısır halkının laikliğe bakışı değişecektir.” Şimdi, bunu söyleyen sizin eski Genel Başkanınız Sayın Recep Tayyip Erdoğan. Şimdi, seçim yapacaksınız; ya Meclis Başkanının arkasında duracaksınız ya bu lafın arkasında duracaksınız. Yani, Mısır'a gidip “Laiklik herkesin inancını özgürce yaşaması.” diyeceksiniz, Türkiye’de, geleceksiniz, “Anayasa’da laiklik maddesine yer yok.” diyeceksiniz. Sayın Meclis Başkan Vekiline de bir şey söylemek isterim.

Bakın, Sayın Başkan, bu, Meclis Başkanının o sıfatla savunacağı, Meclisin savunduğu bir fikir değil, bu şahsi görüşüdür. Sizin Meclisi yöneten Başkan Vekili olarak bu lafın arkasında durmanızı da yanlış buluyorum. Meclis Başkanının eğer fikri buysa yeni anayasa çalışmalarının başlayacağı bugünlerde bu şansızlıktır. Böyle, baklayı ağzından çıkartmak olarak algılarız. “Efendim, bir deneyelim, iki ileri gidelim, baktık tepki var, geri dönelim.” değildir, bu yanlıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Türkiye Cumhuriyeti’ni bu konuda test etmeye kalkmayın, bu yanlıştır. Laiklik İslamiyet’in de güvencesidir, bu ülkede farklı dinlerin, azınlıkların da güvencesidir.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ne alakası var ya!

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Türkiye, İslamiyet’i dünyaya doğru tanıtıyor. Ya İŞİD’le beraber iş tutacağız, kafa kesmeleri İslamiyet olarak algılayacağız ya da ibadetlerimizi özgürce yaşayacağımız Türkiye örneğini İslam âlemine verip İslamiyet’in dünyadaki değerini yükselteceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu tercihi yapacak sizlersiniz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sayın Başkan, laiklik bir din değildir ya!

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Laiklik bir din değildir. İnsanlar laik olmaz, devletler laik bir şekilde yönetilir.

Bana laf atıp durma, sen de ne olduğunu biliyorsun.

Değerli arkadaşlarım, son zamanlarda meydana gelen sporda şiddete gelmek istiyorum. Türkiye’de ne yazık ki her alanda olduğu gibi, dış politikada, ekonomide, özgürlük alanında, her alanda olduğu gibi tahribatları sporda görmemek mümkün değil. Sporu öyle bir şeye getirdiniz ki... Spor neydi arkadaşlar? Spor kardeşlikti, birlikti, beraberlikti. Sporu eğer doğru kullanırsanız bu ülkede barışı getirirsiniz ve bu ülkede teröre akan kaynağı kurutursunuz. Gençlerimizi eğer spora yöneltirsek gençliğimiz birbiri içerisinde aynı takımı tutarak kaynaşır ama spora siyaseti buluşturur “Benim taraftarım, benim takımım, orayı da ben ele geçireyim, burayı da ben ele geçireyim, orayı da ben yöneteyim.” dersiniz mahcup olursunuz.

Bakın, burası Diyarbakır’da Ankaragücü’ne verilen bir kahvaltıda çekilen bir resim. Buna bakın, kardeşlik budur ama spora siyaseti buluşturursanız sporda geleceğiniz nokta da budur. Yani koskoca protokol tribününde farklı takımın başkanını veya yöneticilerini dövüp aşağıya atarsanız ne yaparsınız biliyor musunuz değerli AKP’li milletvekilleri, teröre siz destek verirsiniz. Teröre siz bu gençlerin kaynak olarak gitmesini sağlarsanız. Bana el sallayıp durmayın...

TAMER DAĞLI (Adana) – AK PARTİ’yle ne alakası var?

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Burada Diyarbakır’daki gibi yapsaydınız teröre akan kaynak dururdu.

Spordaki geline noktaya bakın, her yerde olay, Trabzon’da olaylar oluyor. Arkadaşlar, ben Trabzon camiasını hiçbir zaman bu olayın içerisinde tutmuyorum, bunu münferit bir olay olarak görüyorum. Ama sizlerin sporu doğru yönetmeyişi... Daha önce Fenerbahçe otobüsüne saldırı oldu, peki ne yaptınız? Hiçbir şey yapılmadı, yananın yanına kâr kaldı. Sonra ne oldu? Koskoca bir kulüp başkanı hakemleri odasına hapsedti. Kulüp başkanı, ya, başka bir şey değil. Ne yaptınız? Koskoca Cumhurbaşkanı kalktı, o hakemleri içeri tıkanı kulağından tutup atmadı bir yere “Efendim, rica ediyorum, bu hakemleri oradan bırakın.” Yahu, arkadaşlar, bu yakışıyor mu? Geline nokta şu: Türk sporu şikeyle anılıyor, Türk sporu dopingle anılıyor. Olimpiyatlara bakın, rezil olmuş durumdayız. O da yetmedi; olimpiyatlara -Sayın Bakanın burada olmasını isterdim- Türk gençlerine ay yıldızlı bayrağı takmıyorsunuz, devşirme sporcularla çıkıyorsunuz. Liste mi istiyorsunuz? Liste bende, isteyene veririm. Yani niye Etiyopyalı yarışıyor kardeşim benim ülkemde? Niye başka bir ülkeden kişiler yarışıyor? Niye ben... Siz eğer millî Türk gençliğini seviyorsanız, gençliğimize önem veriyorsanız, niye federasyonları özerk federasyon olup da ona buna ihale edip, seçim kaybeden milletvekilleri, genel müdür yardımcılarını veya danışmanlarla fede-

rasyonları yönetiyorsunuz? Bunu niye yapıyorsunuz? Bakın, olimpiyatlarda yarıştıracak Türk sporcunuz yok. 55 tane var o basamağı geçen. 2012 olimpiyatlarında 3 tane madalyanız var. 115 kişilik kafiyeyle gittiniz, 5 tane aldınız, 2 tanesi dopingden dolayı geri gitti, geri kaldı 3 tane. Şimdi, en büyük kafiyeyle Arjantin'e gidiyorsunuz. Evet, gidiyorsunuz. Kiminle gidiyorsunuz? Elin Afrikalıyla gidiyorsunuz.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Rio, Rio, Arjantin değil; Rio, Brezilya.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Neyle gidiyorsunuz Sayın Başkan? Siz sporun içinden gelen birisiniz, size sorarım, liste bende duruyor, Allah aşkına bu Türk sporcuların listesi mi? 15 tane Afrikalı var. Ya, arkadaşlar, niye biz Türk gençlerine güvenmiyoruz? Yani, bunlara niye güvenmiyoruz?

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Yerli ve millîler ya ondan!

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Onun için, benim sizden ricam, Türkiye'de federasyonları...

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Almanya Millî Takımı'nda oynayan yabancılar var, Avusturya Millî Takımında oynayanlar var, onlara ne diyeceksiniz o zaman?

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Onlar Almanya'da yaşıyor doğma büyüme, bari savunmayın.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Vallahi onlar var ya içindeki bazılarından daha millî ha.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, taşıma suyla değirmen dönmez. Benim sizden ricam şu: Okulları tarayın, başarılı Türk gençleri var. Türk insanına güvenin, Türk gençliğine güvenin. Türk gençliğine güvenin ki bu ülke ayağa kalsın her yerde olduğu gibi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bazılarınızdan daha millî onlar biliyor musunuz?

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Sizden daha millî, sizden, sizden.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Çoğunuzdan daha millî.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Hiç olmazsa terörist cenazelerinde değiller onlar, gözyaşı döküyorlar.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Senden kesinlikle daha millîler.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Onlar sizden daha millî, haberiniz olsun.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Senden daha millî.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyelim.

Buyurun Sayın Toprak.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Değerli arkadaşlarım, en son yaptığınız nedir biliyor musunuz? Statlarımızdan bu ülkenin kurucularının adını söküp atmak. Arenalar yaptınız, arena, arena, arena. Ya, ben Spor Bakanına soruyorum: Yahu, hani biz yerliydik? Arena nedir biliyor musunuz?

HASAN BASRİ KURT (Samsun) – Yaptık, yaptık ya, yaptık; AK PARTİ iktidarında yapıldı bunlar.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Bir dakika dinlersen... (AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

Arena, Roma'da, insanları hayvanların önüne atarak yok eden, insanların ölümünün seyredildiği bir yerdir. Spor ölümü seyredilen bir yer değil, spor bir seyir zevkidir.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Bak, ders alın, ders; her konuşulana itiraz etmeyin, ders alın.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Biz gereken yerde ders de alırız ama ders de veririz, onu da bilin.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Ben öyle noktaya geldiğinizi görüyorum ki parasal konuya gelince maşallah, statlar yapıyorsunuz ama yarıştıracak sporcularınız yok.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Çamurlarda oynuyorduk, çamurlarda; patates tarlalarında oynuyorduk önceden.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Değerli arkadaşlarım...

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Atletizmde koşulacak pistler yoktu.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Sayın Başkan, susturacak mısınız, süremi alıyorlar?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen...

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Atletizmde koşulacak pistler yoktu, neden bahsediyorsun? Şimdi amatörler bile çim sahada top oynuyor, konuşuyorsun sadece.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Siz bu ülkenin kurucularının, bu ülkeye emeği geçmiş kişilerin isimlerini statlardan kaldırmayı bir hüner sayıyorsunuz. Nasıl sporcuları Afrika'dan getiriyorsanız Roma'dan gelme arena ismini de buraya koydunuz.

ADNAN GÜNNAR (Trabzon) – Ne öneriyorsun Roma'nın yerine? Önerin ne, önerin? Ne koyalım ağabeyciğim söyle?

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Arenada insanları öldürüyorlar, sporda kardeşlik var, ölüm yok. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADNAN GÜNNAR (Trabzon) – Ne önerin, ne öneriyorsun, onu da söyle, öneriyi söyle ya.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Toprak.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Bir başka nokta: Ya, parayla bu iş olmaz, değerlerimize sahip çıkacağız, sırf parayla olmaz.

ADNAN GÜNNAR (Trabzon) – Arenanın ve stadın yerine ne koyalım beyefendi, onu söyleyin.

MURAT DEMİR (Kastamonu) – Biraz iyi araştırıp öyle söyleyin.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Toprak.

ADNAN GÜNNAR (Trabzon) – “Kulüp” koyalım mı, stat koyalım mı?

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Sayın Başkan, önerinin... Türkiye’de sporun bu içine düştüğü bataklıktan çıkması için bir araştırmanın şart olduğuna inanıyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, İç Tüzük 60’a göre bir söz istiyorum, acil bir durum var.

BAŞKAN – Sisteme girin isterseniz, sisteme girene kadar, bu arada Sayın Akçay da istemiş...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Son konuşmacıdan sonra gireyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Baluken, bir dakika...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Yıldız Amfisi'nde bir grup öğrencinin ırkçı bir linç saldırısına maruz kaldığına ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, sporda ve futbolda şiddet, nefret, ırkçılık ve ayrımcılığı konuşuyoruz ancak toplumsal yaşamın birçok alanında maalesef bu anlayış devam ediyor. Şu anda aldığımız habere göre, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsünde, Yıldız Amfisinde bir grup öğrenci ırkçı bir linç saldırısına maruz kalmış ve bir amfide mahsur durumdalar, can güvenliklerinin olmadığını ifade ediyorlar. Konuyla ilgili ben Ankara Valisi ve İçişleri Bakanlığı yetkililerine ulaştım ancak özellikle iktidar partisinin grup başkan vekilinin de ve Türkiye kamuoyunun da bilgilenmesi, Hacettepede şu anda linçle ilgili bir katliam tehlikesinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – ...mutlaka müdahale edilecek şekilde değerlendirilmesi gerektiği için de söz aldım. Bütün arkadaşlardan duyarlılık beklediğimi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Baluken.

Sayın Akçay, sonradan değil mi?

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sonra.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)*A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)*

1.- HDP Grubunun, 12/2/2016 tarihinde Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul ve arkadaşları tarafından, spor karşılaşmalarında nefret ve ayrımcılık söylemlerinin, şiddet olaylarının yaygınlığı ve yarattığı sonuçların araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Önerinin aleyhinde ikinci ve son konuşmacı Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak.

Buyurun Sayın Bak. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Evet, yoğun bir tezahürat eşliğinde kürsüye geldiniz, muhalefetten de destek aldınız.

Buyurun efendim.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP Grubunca verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin aleyhinde söz aldım.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, niye aleyhidesin onu bir açıkla.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Öncelikle, geçen hafta, bir şey hatırlatayım, Gençlik ve Spor Bakanlığımız ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında bir protokol imzalandı. Bu protokolde çocuklarımızın en az bir spor dalında lisanslı olması öngörülerek spordaki altyapı yatırımlarına devam edilmesi, sürdürülmesi noktasında bir protokol imzalandı; bu gerçekten çok önemli.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Peki, uygulanacak mı bu protokol?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Şimdi, spor fair play. Sporun en önemli argümanı birbirimize saygı göstermek çünkü sporda sahaya çıkan taraflar birbirlerine üstünlük sağlamak için gayret gösterirler ama müsabaka bittiği zaman birbirine sarılan, birbirini destekleyen sporcular, taraflar, yöneticiler en önemli nokta.

Bakın, bugün önerge noktasında Türkiye Büyük Millet Meclisi 22’nci Dönemde, 23’üncü Dönemde ve 24’üncü Dönemde tüm grupların ortak önergeleriyle araştırma komisyonları kurulmuş. 22’nci Yasama Döneminde 4/1/2005 tarihinde kurulan ve Başkanlığını Ankara Milletvekili Haluk İpek’in yaptığı Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu; bu bir.

İkincisi, 23’üncü Yasama Döneminde yine bütün partilerin ortak önergeleriyle 24/11/2010 tarihinde kurulan ve Başkanlığını İstanbul Milletvekili Nazım Ekren’in yaptığı Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Rizespor ne olacak? Ne olacak, Rizespor ne olacak?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Üç, 24’üncü Dönemde gene arkadaşlarımızla beraber verdiğimiz önergelerle Türk sporunda doping sorununun araştırılmasıyla ilgili bir araştırma komisyonu kurulmuş. Bu Komisyonun Başkanlığını da ben yürüttüm. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Evet...

Bakın, Meclisimiz şu ana kadar üç tane komisyon kurmuş, araştırmış ve bunun sonucunda 6222 sayılı Yasa’yı çıkarmış.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Başkan kimdi?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Yasanın uygulanması çok önemli.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Komisyon başkanı kimdi?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Gerekenleri Meclisimiz yapmış, uygulamada bazı sorunlar var.

Bakın, sadece şiddeti taraftar üzerine yıkmamalıyız.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Bakan gereğini yapmadı mı yani Sayın Bak?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Kişiler, sporcular, bütün roldaşlar, yol alanlar, yöneticiler, antrenörler, herkes yaptığı açıklamalara, yaptığı paylaşımlara, değerlendirmelere dikkat edecek çünkü bizim, hepimizin ortak paydası spor.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Bu sözlerle kimi muhatap alıyorsunuz?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Biz, statlara eğlenmek için gidiyoruz, seyir zevki için gidiyoruz. Sporun ruhunda bu var.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Aziz Yıldırım’a mı gidiyor bu laflar?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – En son geçen hafta yaşanan olaylar, şiddet içeren olaylar kesinlikle kabul edebileceğimiz durumlar değil. Bunlara kesinlikle karşıyız.

Bakın, uygulamada karşılaşılan bu sorunları çözmek hepimizin ortak gayreti olmalı çünkü bu gençler bizim gençlerimiz, spor yapan çocuklar bizim çocuklarımız. Bunlar, ülkemizi yurt dışında temsil ediyorlar. Gerekli çalışmaları yaparken onlara destek olmamız lazım, ayrımcı dil kullanmamamız lazım. Dolayısıyla, burada getirilen önerenin veriliş tarihi 12 Şubat, 12 Şubatta verilmiş, 12 Şubat 2016’da verilmiş ilk defa, gündeme alınması için bugün başvurulmuş.

Bakın, Ankaragücü-Amedspor arasında yaşanan olay, müsabaka 2-1 öne geçildiği zaman tribünde Ankaragücü tarafından akredite edilmiş kişilerin yaptığı saldırı. Kesinlikle bunlarla ilgili adli soruşturma yapılmaktadır, tutuklanmış, ifadeleri alınmaktadır.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Tutuklu değiller, tutuklu değiller, haberin yok!

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Bakın, bununla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı, Spor Bakanlığı-ğımız müfettişler görevlendirmiştir.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Haberin yok konudan, çalışmamışsın!

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Dolayısıyla, şimdi bize düşen, burada ortak dili kullanmak. Tüm dünyada ayrımcılık, ırkçılıkla ilgili mücadele var, FIFA’nın, UEFA’nın mücadelesi var. Hepimiz izlemedik mi? Avrupa’daki Avrupa Şampiyonlar Ligi müsabakalarında olsun UEFA Şampiyonlar Ligi müsabakalarında olsun Fransa’daki, İspanya’daki, İtalya’daki müsabakalarda olsun -sporculara gerekli- ırkçı söylemlere karşı herkes ne yaptı? Tek yürek oldu. ırkçı söylemleri kabul edemeyiz. Türkiye Futbol Federasyonuna suç yükleniyor. Türkiye Futbol Federasyonu kurallar çerçevesinde, UEFA’nın belirlediği, FIFA’nın belirlediği kurallar çerçevesinde işi yönetiyor.

Bakın, şimdi, HDP Grubu şunu söyledi: Amedspor üzerinden bazı örnekler vereceğini ifade etti. Futbolumuzda karşılaştığımız şiddet olayları sadece bir kulüp üzerinden değil ama taraflar ve profesyonel futbolcular sözlerine dikkat edecek. Deniz Naki, işi ne? Profesyonel futbolcu. Ne yapar? Top oynar, topluma örnek olur, antrenmanına gider değil mi, gençlere örnek olur, “tweet” atmaz, şov yapmaz, top oynar, top.

TANJU ÖZCAN (Bolu) - Öyle tanıyorsunuz.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Yapması gereken bu, başka şey yapmayacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yöneticiler şunu söyleyecek: “Arkadaşlar, futbolun ruhu fair play, futbol barıştır.” diyecek. Söylemlerine dikkat edecek, yapmamız gereken bu. Türk sporunda AK PARTİ iktidarları döneminde spora yapılan yatırımlar ortada, toprak sahalarda oynanıyordu.

TANJU ÖZCAN (Bolu) - Futbolcunun “tweet” atmasının nesi yanlış?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Ben federasyon başkanlığı yaptım, salonlardan yağmur yağdıyordu içeriye, minderlerin üzerine. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz neler yaptık? Çocuklar için, sporcularımız için salonlar yaptık.

TANJU ÖZCAN (Bolu) - Ya, sen Komisyon Başkanı olunca sporda şiddet bitti mi, şike bitti mi? Sen çok başarısız bir Komisyon Başkanı'sın, istifa et; Meclis Başkanı da istifa etsin, sen de istifa et.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - En güzel organizasyonları yaptık, dünya çapında organizasyonlar yaptık. Ve Türk sporuna bu dönemde yapılan yatırım hiçbir dönemde yapılmamıştır ve şunu unutmayın: En büyük organizasyonları alarak başarıyla gerçekleştirdik.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, neyi yaptın? Bir Komisyon Başkanlığı yaptın, onu da beceremedin.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Hedefimizde yine olimpiyatlar var. Er ve geç bu ülkeye olimpiyatları getireceğiz.

TANJU ÖZCAN (Bolu) - Ne zaman?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Biz, Türk gençleri olarak, Türk milleti olarak bunu da başaracağız, hep beraber başaracağız. Burada ayrı gayrı yok, bu hepimizin ortak noktası. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu hep beraber başaracağız. Yok, şöyle dedi, böyle dedi...

TANJU ÖZCAN (Bolu) – “Tweet” de atmayalım!

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) - Bakın arkadaşlar, özellikle de Trabzonspor, Türk sporuna, Türk futboluna önemli yöneticiler, önemli sporcular yetiştirmiş bir kulüp. Orada yaşanan olayın kesinlikle ve kesinlikle Trabzonspor'la alakası yok. Trabzonspor'un seyircisi centilmendir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Adanaspor mu dövdü Osman, Adanasporlular mı dövdü?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Futbolu Türkiye’de en iyi bilen seyirci Trabzonspor’un seyircisidir. Dolayısıyla, onlara işlem yüklemek, hakemler üzerinden onları eleştirmek doğru bir yaklaşım değil.

Ve şunu unutmayın: Türkiye Futbol Federasyonunun sporculara verdiği cezalarda uygulamaları ortada, 12 maç ceza vermiş. Bakın, ırkçılık söylemi nedeniyle 15 maç ceza alan, bir yıl ceza alan, futboldan men alan sporcular var. Ve bunu unutmayalım; olimpiyatlarda da kesinlikle sporun karşı çıktığı şey ayrımcılık, ırkçılık. Ve biz de buradan şunu söylüyoruz: Ayrımcılığa, ırkçılığa kesinlikle karşıyız, şiddete karşıyız.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Sayın Başkanım, Trabzon’daki olayların sorumluluğunu üzerinize alıp istifa edin, Komisyon Başkanısınız, istifa edin Sayın Başkan. Ben Komisyon Başkanı olacağım, böyle olaylar olacak! Olmaz.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Dolayısıyla, biz, Türk sporunun büyümesini, gelişmesini istiyoruz, Türk sporunun başarılı olmasını istiyoruz. Ve Bakanlar Kurulu sonrasında Hükümet Sözcümüz açıklama yaptı, Başbakan açıklama yaptı.

Ve şunu söylüyorum: Türk sporcularını küçümsemeyin, olimpiyatlarda ortaya koydukları başarılar var, dünya şampiyonalarında var. Bizim onlara destek olmamız lazım, moral vermemiz lazım, onları eleştirmememiz lazım.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, Osman, bastığın yerde ot bitmiyor. Rize’nin durumu ortada. Komisyon Başkanısın, Rizespor güme gidiyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Bakın, Millî Eğitim Bakanlığı ile Spor Bakanlığı arasında yapılan protokolle geleceğin şampiyonları yetişecek. Bunu hiçbir zaman gözünüzden kaçırmayın. Çünkü bizim gençlerimiz bunu başaracak güçte, öz güveni yüksek gençler.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Niye Afrikalı sporcu alıyorsunuz o zaman?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Ve biz, AK PARTİ Hükümeti olarak, ülkemizin her köşesine gençlik merkezleri yapıyoruz...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Madem bizim gençler başarıyor niye Afrikalı sporcuları getiriyorsun Osman? Onu söyle.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – ...futbol statları yapıyoruz, salonlar yapıyoruz, gençlerimizle kucaklaşıyoruz, onlara spor bilincini aşıyoruz.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Trabzon'daki olayların sorumlusu kim? Komisyon Başkanı olarak niye engelleyemedin?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Ve kesinlikle ve kesinlikle şiddete karşıyız.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Osman, Afrikalı sporcular niye geliyor? Bak, Trabzonlu gençlerin yarısını oynat.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Şunu da ifade edeyim...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bağırma, mikrofon açık.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Haziran ayında yapılacak Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Türkiye Millî Futbol Takımı'na başarılar diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim çocuklarımız Fransa'da da bir destan daha yazacak. Sporcumuzun arkasında her zaman varız.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya, fırça atar gibi başarılar diliyorsun, böyle bir şey olur mu? Azarlar gibi başarılar diliyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Eleştirilere açığız. Tabii ki eleştiriler olacak, eksiklerimizi öğreneceğiz, en iyisini yapmaya çalışacağız. Ama unutmayın, sporda bunu hep beraber yapacağız. Bu noktada hepinizin desteğine ihtiyacımız var.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Doping mi yaptın Osman?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Döve döve...

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Ve bu önerenin aleyhinde olduğumu belirtiyorum, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ, CHP ve MHP sıralarından “Bravo Osman” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bak, teşekkür ediyoruz.

Tüm Genel Kurulun alkışlarıyla yerini aldı. Belki herkesin mutabakatıyla ek süre de verebilirdik. Arkadaşlar ben...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan....

BAŞKAN – Söz vereceğim, Sayın Akçay daha önceden sisteme girmişti; Sayın Özel, size de vereceğim.

Öncelikle HDP grup önerisini oylarınıza sunuyorum...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır Sayın Başkan.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sataşmadan söz isteyeceğiz önce.

BAŞKAN – Peki, efendim sataşmadan...

Nasıl sataştı?

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın hatip şubat ayında vermiş olduğumuz bir önergeyi şimdi gündemleştirmemizi...

BAŞKAN – Buyurun, iki dakika süre veriyorum.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken'in, Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında HDP Grubuna sataşması nedeniyle konuşması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, sayın hatip şubat ayında verdiğimiz önergeden bahsetti ama dün güncel gelişmelerle ilgili önerge hazırladık, Anayasa'yı ayaklar altına alan Meclis Başkanı ironik bir şekilde hazırladığımız önergenin Anayasa'ya uygun olmadığı için, sansürlenmesi gerektiğine kanaat getirdiği için o araştırma önergesini indirdik, onu ifade edeyim.

Şimdi, diğer taraftan, biz bütün suçu Türk Futbol Federasyonuna falan atıyor değiliz. En büyük müsebbiplerden biri sizsiniz, iktidar partisinin grubu ve Hükümet yetkilileridir. Siz cumhuriyet tarihinde ilk defa bir taraftar grubuna darbe yapıyorlar suçlaması getirerek o taraftar grubunu hedefe koydunuz, tutuklamalar yaptınız. Saha açılışlarını -herhâlde Çarşı grubundan bahsettiğimi az çok kestirebiliyorsunuz- stadyum açılışlarını taraftar gruplarına kapattınız. Yani bu nefret ve şiddet ortamını bizzat siz yarattınız, Futbol Federasyonu da bir parçası oldu.

Ben birçok örnek buradan somut olarak söyleyebilirdim ancak zaman olmadığı için ifade edemedim. Bakın, sadece size Ekim 2015 tarihinde Trabzonspor ile Gaziantepspor arasında oynanan ve 2-2 berabere biten maçtan sonra hakemlerin rehin alınması olayını hatırlatacağım. Hatırlarsanız, o dönem Trabzonspor Kulübü Başkanı talimat verdiğini ve “Ben gelinceye kadar o hakemleri sabaha kadar da olsa bırakmayacaksınız.” dediğini kamuoyuna söyledi. Sonra ne oldu? Sonra “Onun için ölürüm.” dediği Cumhurbaşkanı, telefon açtı ve hakemlerin bırakılmasını rica etti ve onun üzerine hakemler bırakıldı. Peki, Türkiye Futbol Federasyonu ne yaptı, herhangi bir cezai müeyyide var mı? Yani, bırakın, futbolculara, taraftarlara ırkçı uygulamaları, hakemleri rehin alan uygulamalara kadar sessiz kalan, seyirci kalan, âdetâ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Devamla) – ...teşvik eden bir tutum olduğu sürece bizim bu meseleleri çözmemiz mümkün değildir. Buradan hani futbolcular “tweet” atmasın ya da bir AKP'li milletvekilinin dediği gibi, onlar da şunları şunları söyledi, o nedenle linç edilmeleri mübahıtır anlamına gelecek cümleleri de size yakıştırmadığımı ifade ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel, siz ne için söz istemiştiniz?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, grubumuza millî sporcuları küçümseme ve bütün suçu Türkiye Futbol Federasyonuna yükleme ithamlarında bulundu. Cevap hakkımızı kullanmak istiyoruz.

BAŞKAN – Buyurun size de iki dakika veriyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İstanbul Milletvekilimiz Sayın Toprak konuşacak.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Toprak.

Sayın Osman Aşkın Bak hiç sataşmaz aslında ama...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Şahsıma sataşma var efendim, söz istiyorum.

2.- İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'ın, Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak'ın HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ERDOĞAN TOPRAK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; değerli hatip arkadaşım millî sporcuları küçümsemek olarak meseleye baktı. Biz millî sporcuları küçümsemiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, eğer hepiniz...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Doğru. Onları ırklarına göre ayrıma tabi tuttunuz.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Laf atma bana, bir dakika, dinle de öğren.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Irklarına göre ayrıma tabi tuttun onları.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – 600 tane, 650 tane numunenin 98 tanesi dopingli çıkarsa bu Türk sporunun Akdeniz Oyunları belgesi ortada, yeri bu, tarihi bu. 650 tane numunenin 98 tanesi dopingli çıkarsa bu, Türk sporunu uluslararası alanda şaibeli bir konuma getirir, bu bir.

Bir başka nokta: Türkiye’de şiddet hızla artıyor, şike artıyor, sonra “Bunu da paralel yaptı.” de-yip arkasına sığınmanız da doğru değil. Çünkü, burada yargıç sizde, yargılama sizdeydi. “Efendim, biz araştırma komisyonu kurduk.” Araştırma komisyonlarının amacı şudur: Ülkede sorun varsa üstüne gidip objektif bir şekilde çözmektir. Türkiye’nin yüzde 70’i 35 yaş altıdır arkadaşlar. Bu genç nüfusu doğru yere yönlendirirseniz başarılı olursunuz.

AYŞE SULA KÖSEOĞLU (Trabzon) – Biz de buna çalışıyoruz.

ERDOĞAN TOPRAK (Devamla) – Ama, yönlendiremezseniz ya terörist olur ya dopingli olur ya da uyuşturucuya kurban verirsiniz. Bu ülkede uyuşturucu kullanımı sizin döneminizde yüzde 1.400 art-tı sizin resmî rakamlarınıza göre. Biz bunu işaret ediyoruz. Türkiye’nin... Ben niye uluslararası alanda millî sporcular yetiştirmeyeyim?

Bakın, 55 tane sporcu seçtiniz, barajı geçen sayı bu kadar. 15 tanesi Etiyopyalı, Afrikalı, oralı, buralı. Yani, bizim meseleye bakışımız ulusal duyarlılıktadır, sizin meseleye bakışınız “Ya, bugünü de nasıl kurtarıyoruz!” havasındasınız.

Gelin, bu araştırma komisyonuna “evet” deyin, hep beraber bunu masaya yatıralım, sorun varsa çözelim. Bu evlatlar bizim evlatlarımız, sizin evlatlarınız. Biz bu evlatlarımızı seviyoruz. Ne olursunuz bunları yok etmeyelim.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Bak...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bir önceki... HDP sözcüsü “tweet”lerle ilgili söylediğim sözleri çarpıtarak ifade etti, düzeltmek istiyorum, açık sataşma var.

İkincisi, ayrıca millî sporcularla ilgili değerlendirmemi de...

BAŞKAN – Sayın Bak, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Size de iki dakika veriyorum, lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ama dört dakika vermeniz lazım, 2 sataşma var! Ama dört dakika ol-ması lazım, kabul etme bence!

3.- Rize Milletvekili Osman Aşkın Bak’ın, Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ile İstanbul Mil-letvekili Erdoğan Toprak’ın sataşma nedeniyle yaptıkları konuşmaları sırasında şahsına sataşması ne-deniyile konuşması

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, millî sporcularla ilgili eleştirilere şöyle bir yanıt vereyim: Tüm dünyadaki ülkelerde başka ülkelerden sporcular devşirilir. Alman Millî Takımı’nda da var, Mesut Özil, biliyorsunuz. Bizi de tercih edebilirdi. Dolayısıyla, Fransa Millî Takımı’nda pek çok oyuncu var, örnek modeldir.

Ama ben size bir şeyi anlattım, bir şeyi kaçırdınız: Bir hafta önce yapılan protokolle, Millî Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında her öğrencimizin en az bir spor dalında lisanslı olma-sı için bir anlaşma yapıldı, bir protokol yapıldı, geleceğin şampiyonlarını oradan yetiştireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ama bir şey sorabilir miyiz? O protokol uygulanacak mı?

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Bakın, ben Güreş Federasyonu Başkanlığı yaptım.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Senden sonra Güreş Federasyonu battı battı! Osman, bitti, o Güreş Federasyonunu da bitirdin!

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Bizim çocuklarımızla beraber Danimarka’da 2009 yılında dünya şampiyonu olduk, bizim çocuklarımızla beraber, Türk güreşçileriyle beraber.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Senden sonra madalya alamaz hâle geldik!

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – Dolayısıyla, sporcularımıza destek olmamız lazım, moral vermemiz lazım.

Bakın, sporcunun işi antrenmanlara katılmak, kendisine verilen saha içindeki görevi en iyi şekilde yapmak, topluma örnek olmaktır; ideolojilerin esiri olmamalıdır. Şunu unutmayalım: Spora siyaseti karıştırmamız lazım, bunu özellikle söylüyorum. Bize spora siyaseti karıştırdığımızı söylüyorlar, kesinlikle reddediyorum. Spor evrensel bir dil, spor ortak bir dil. Sporcularımıza Rio Olimpiyatları’nda başarılar diliyorum. Eleştirileri de saygıyla karşılıyorum, bunları da değerlendireceğiz ama şunu hiçbir zaman unutmayın: Türk gençleri bu ülkeyi en iyi şekilde temsil edecek, ay yıldızlı bayrağımızı göklere çekecektir diye düşünüyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bak.

Sayın Akçay, bir dakika süre veriyorum.

Buyurun efendim.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

26.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, tribünlerde meydana gelen şiddet olaylarının gerçekten vahim olduğuna ve başta Hükümet olmak üzere tüm yetkililerin bu konuda duyarlı olması gerektiğine ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, bu bir dakika biraz haksızlık olur bize.

Sayın Osman Aşkın Bak Bey’in ifade ettiği, Millî Eğitim Bakanlığı ile Gençlik Spor Bakanlığı arasındaki projeyi daha evvel -bir-bir buçuk ay evvel- Sayın Sancaklı da burada proje olarak açıklamıştı. Bizim bakımımızdan da sevindiricidir elbette.

Şimdi, on yedi yıl amatör spor kulüp yöneticiliği yapmış bir arkadaşınız olarak bir gözlemimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu, tribünlerde meydana gelen olaylar gerçekten tehlikeli ve vahimdir. Başta Hükümet olmak üzere, tüm yetkililerin, görevlilerin bu konuda çok duyarlı olması gerekir. (Gürültüler)

Sayın Başkan, sükûneti sağlayabilir miyiz? Uğultu var.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, istirham ediyorum, lütfen...

Sayın Akçay, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Öncelikle, protokol tribünlerine bir disiplin gelmelidir mutlaka...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Akçay, lütfen.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Protokol tribünlerinde lehte veya aleyhte tezahürat olmaz, tartışma, polemik yaşanmaz, bu yasaktır yani protokol adabına da uymaz. Kulüp yöneticileri, futbol kulüplerinin başkan ve yöneticileri, Futbol Federasyonu ve Kulüpler Birliği ve bilhassa medya, futbolcular ve hakemler bu konuda çok duyarlı, bilinçli ve sorumlu hareket etmek durumundadırlar. Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili bakanlıklar ile Hükümet, bu konuyu hiç ihmal etmeden hassasiyetle gereğini yapmalı yani önleyici tedbirleri konunun paydaşlarıyla birlikte almalı ve şunu da unutmayalım ki bu konuda en masum paydaş seyircilerdir. Bir ceza verileceği zaman seyircisiz oynama cezası veriliyor. İnanın biraz evvel...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Son cümlemi söylememe müsaade edin Sayın Başkan.

BAŞKAN – Son cümle... Lütfen Sayın Akçay, bitirelim artık.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Kulüp yöneticileri, federasyon, medya, futbolcu, hakem, Hükûmet üzerine düşeni yapsın seyircilerde hiçbir şiddet ve taşkınlık olmayacaktır. Ben bunu bütün samimiye-timle ifade ediyorum ve hepsini sorumlu davranmaya davet ediyorum. Ve siyasi mesajlardan ve pole-miklerden, spora siyaset karıştırmaktan da özenle herkesin kaçınması gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın, şiddetin her türlüsünü ve bilhassa spor-da şiddeti reddettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Tabii, şiddetin her türlüsünü ve bilhassa sporda şiddeti bizler de reddediyoruz; en sert şekliyle, en şiddetli şekliyle reddediyoruz ve tüm sporcularımıza bu noktada başarılar diliyoruz.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- HDP Grubunun, 12/2/2016 tarihinde Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul ve arkadaşları tarafından, spor karşılaşmalarında nefret ve ayrımcılık söylemlerinin, şiddet olaylarının yaygınlığı ve yarattığı sonuçların araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Evet, Halkların Demokratik Partisi Grubu önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, karar yeter sayısı istiyoruz.

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Evet, kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.27

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 17.46****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Ahmet Aydın’ın, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman’ın yaptığı basın açıklamasını Genel Kurulla paylaşacağına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Öncelikle, dün akşamdan bu yana tartışma konusu olan Sayın Meclis Başkanımızın ifadeleriyle ilgili hemen biraz önce bir basın açıklaması oldu. Bizim buradaki meramımız oydu. O açıklamayı dinleyelim, o açıklamayı görelim, ondan sonra ne olduğunu izahata çalışalım, herkes eleştirisini yapsın diyorduk ve bu noktada açıklamaya karşı da yapacağınız eleştirilerin belli bir üslup dairesinde yapılması gerektiğini ifade etmiştim. Ben şimdi Sayın Meclis Başkanımızın bu basın açıklamasını Genel Kurulla paylaşıyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok ki!

BAŞKAN – Böyle bir usul vardır. Bırakın, Allah aşkına ya!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani, Sayın Meclis Başkanının basın açıklamasını sizin burada okumanız ne kadar doğru? Böyle bir şey olamaz ki!

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Başkanım, size ne? Kendisi gelsin, yapsın!

BAŞKAN – “İstanbul Üniversitesinde düzenlenen ‘Yeni Anayasa, Yeni Türkiye’ konulu sempozyuma katılıp yeni anayasaya ilişkin şahsi düşüncelerimi ifade ettim.”

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Olur mu böyle şey ya! Kendisi gelsin, açıklama yapsın.

BAŞKAN – “Konuşmamın bütününde 1937 yılında Anayasa’ya kelime olarak dercedilen laikliğin tanımının yapılması gerektiğine vurgu yaptım.”

(CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, ayıp ediyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Böyle bir usul yok!

BAŞKAN – Böyle bir usul var.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Kendisi gelsin, yüreği yetiyorsa gelsin!

BAŞKAN – “Bu kavram, siyasi hayatımızda ve yargısal uygulamalarda bireysel ve toplumsal hak ve özgürlükleri sınırlayıcı, yok edici bir araç olarak kullanılmıştır ve ciddi mağduriyetlere yol açmıştır. Bu haksızlıkların en temel sebebi laiklik kavramının tanımının yapılmamış olmasıdır.”

OSMAN BOYRAZ (İstanbul) – Devletin malı devletin, senin değil! Babanın malı değil, devletin malı!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burası Meclis!

BAŞKAN – Niye arkadaşlar, bu zorunuza mı gitti ya? Niye böyle yapıyorsunuz? Devletin sırasına, masasına niye vuruyorsunuz, niye zarar veriyorsunuz? Böyle bir şey yapamazsınız!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi!

BAŞKAN – O kadar laf söyleyeceksiniz, o kadar hakaret edeceksiniz, yapılan açıklamayı niye dinlemeye tahammülünüz yok sizin? Niye tahammülünüz yok?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Burası kişiye özgü olan bir yer değil!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Anlamak istemiyorlar.

BAŞKAN – “Mevcut anayasamızda Türkiye’nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmekte ancak laikliğin tanımı yapılmadığından ‘din ve vicdan hürriyeti’ kavramları da tartışmaların ortasında yer almaktadır. Yersiz, lüzumsuz ve halkı kampaştırıcı tartışmaların önüne geçmek için laiklik kavramı kötü niyetli yorumları açmayacak şekilde açık ve net bir biçimde tarif edilmeli, istismar edilmesinin önüne geçilmelidir. Esasında, laiklik her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini özgürce icra etmelerini, dinî kanaatlerini açıklayıp bu doğrultuda hayatlarını tanzim etmelerini güvence altına alır. Bu bakımdan laiklik, özgürlük ve toplumsal barış ilkesidir. ‘Anayasa’nın dindar olması’ beyanındaki kastım, hiçbir ayırım yapmaksızın din ve vicdan özgürlüğünün Anayasa’mızın lafzı ve ruhuyla güvence altına alınmayı sağlamayı temenni etmektir.”

GARO PAYLAN (İstanbul) – Hadi canım! Çevir kazı yanmasın!

BAŞKAN – “Laikliğin farklı inanç gruplarına sağladığı hürriyetlerin mevzuatta yer bulması devlet ve milleti karşı karşıya getirmeyen bir laikliğin tarifi ve tatbikatı yeni anayasada olmalıdır.

Konuşmamın bu şekilde anlaşılması aklın, mantığın ve sağduyunun gereğidir. Farklı değerlendirmelere konu yapılmasının ise masum bir tavır olmayacağı açıktır.”

AKİF EKİCİ (Gaziantep) – Allah kahretsin! Bu kadar kepezelik, rezillik olmaz!

BAŞKAN – “Millî mücadelenin en mühim kazancı olan cumhuriyetimizin ilanihaye yaşayacağı inancı içinde kamuoyuna duyurulur.

Saygılarımla.

İsmail Kahraman

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı.”

(AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Mesele anlaşılmıştır Sayın Başkan, gündeme geçelim.

Teşekkür ederim.

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan, web sayfasında yok da bir kopyasını gönderebilir misiniz açıklamanın.

BAŞKAN – Tamam, kopyasını tüm gruplara da dağıtalım, olur efendim.

Sayın milletvekilleri, şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, 12/1/2016 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, elma ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/4/2016

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu, 26/4/2016 Salı günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin, İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Levent Gök

Ankara

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, elma ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla 12/1/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin (196 sıra no.lu), Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak, 26/4/2016 Salı günü birleşimde sunuşlarda okunması ve görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi lehinde ilk söz Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer’e aittir.

Buyurun Sayın Gürer. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekillerim; ülkemizde tarımda önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların alana yansımaları, üreticileri gelecek yıl ürün ekemeyecek duruma getirmiş hâlededir. Bildiğiniz gibi birkaç gün önce Adana’da üretici patatesini yola dökmüş, sonuçta emniyet güçlerini karşısında bulmuştur. Ülkemizin tarımının geldiği nokta budur. Adana’da yaşanan sorun özünde, Niğde’de yaşanan sorunun çok küçük bir yansımasıdır çünkü Adana’da patates çikalı daha on beş gün oldu. Patates üreticileri, tüccar gelmeyince, depolama olanakları olmadığından mağdur duruma geleceklerini hissedince seslerini duyurmak için patatesi yola dökmek zorunda kalmışlardır. Adana Ziraat Odası Başkanıyla konuştum, soğan da tarlada kalmış, patates gibi soğan da Adana’da tarlada kalmış.

Ama Niğde’de, Nevşehir’de yaşanan olay daha vahim Geçtiğimiz günlerde Çiftlik ilçemizde patates üretilen köylere gittim. Köylerde üreticisi kara kara düşünüyor çünkü geçen yıl Niğde’de 800 bin ton patates yetiştirdi, bunun 400 bin tonu ne yazık ki alıcı bulamadı. Hükümet bununla ilgili 50 liralık bir teşvik sağlasa da alanda karşılık görmediği için üreticinin mağduriyeti arttı. Biz bu anlamda önermelerde bulunduk, sosyal yardım vakıfları, belediyeler ya da yurtlar vasıtasıyla bu ürün depodan, üreticiden alınıp -malîyetine olsun- üreticinin yaşadığı sorundan arındırılmasını istedik. Patatesin kilogram malîyeti 65-70 kuruş olduğu hâlde 10 kuruşa alıcı bulamadı.

Değerli arkadaşlarım, patatesin Niğde’de depolardaki hâli bu. Sakal bıraktı diyorduk, patates saç da uzatmış. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, üretici bu mağduriyetini nasıl gidereceğini düşünüyor. Yani depoda çürüyen ürünü nasıl çıkaracağını dahi kara kara düşünüyor. Tarım Bakanlığının bölgede bu tür durumları acilen tespit ederek tarım krediye olan borçlarının, Ziraat Bankasına olan borçlarının ertelenmesi ve destek verilmesi gerekiyor çünkü üretici bu yıl ekim yapamayacak durumda. Gerçek anlamda sorun yaşıyor.

Bunu, Tarım Bakanımıza ben iki kere anlattım, Bütçe Komisyon toplantılarında söyledim, burada, Mecliste rastladım söyledim, yazılı soru önergesi olarak verdim. Bu bir millî servet; bunu bu hâle getirmeye hiçbirimizin hakkı yok.

Bunun yanında elma da depoda, elma üreticisi de mağdur. 120 bin tona yakın elma modern depolarda duruyor ama “kara dam” dediğimiz yani üretildikten sonra üreticinin bir süre saklayabildiği yerdeki elmalarımız da ne yazık ki çürüdü.

Fasulye üreticisi ürettiği ürünü değerine satamadı. Geçtiğimiz yıl da kiraz üreticisi de mağdur olmuştu.

Şimdi, bizim bölgemizdeki üretici böyle de Türkiye’deki tarım üreticisi farklı durumda mı? Trakya’da çeltik üreticisi mağdur, Adana’da narenciye üreticisi, yeni çıkan taze patatesi üreten üretici mağdur, Karadeniz’de fındık üreticisi mağdur. Tarımda planlı bir politika uygulanmamasının bunda mutlaka rolü var ama bunun başka bir nedeni de yurt dışına ürün satılamaması. Bildiğiniz gibi, en çok patates sattığımız Irak, Suriye gibi ülkelere ürün gönderemiyoruz, yurt dışı satımı yok. Yurt dışı satımı olmayınca, araçlar da ürün almadığında üretici mağdur duruma düşüyor. Bunun bir olumsuz yansıması daha var. Aracı fiyatı yükseltmek için ürünü almıyor ve böylece vatandaş da pahalı ürün yiyor. Üreticilerin mağduriyetinin yanında tüketicinin de mağduriyeti var.

Bu bağlamda, Cumhuriyet Halk Partisi, tarım politikalarında aracılık sistemine hep karşı olmuş, bunun mutlaka düzeltilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Keza, tarımda planlı bir üretim olmadığı için, gelecek yıl ekilecek ürünün ne olacağına veya üretici ürettiği ürünü, neyi satacağına vâkıf olmadığı için de üreticinin ektiğinin karşılığını alamaması doğal biçimde günümüzde olumsuzluk olarak yansımaktadır.

Değerli milletvekilleri, tarım bir ülkenin en önemli varlığı ve nedenlerinden biridir. Aynı zamanda köylü ve çiftçi de ülkemizin vazgeçilmez değerleridir. Mustafa Kemal Atatürk “Köylü milletin efendisidir.” derken köydekinin ürettiğinin ne kadar önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Bugün ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda köyler boşaltılmaktadır. Gittiğiniz zaman bakıyorsanız köyde yaşlı bir nüfus kalıyor. Tarım alanları verimsiz kılınmış, sulamayla ilgili yeterli çalışmalar yapılmadığı için de üründe verim düşük durumdadır. Niğde’nin şu anda Himmetli, Halaç gibi köylerinde doğal kaynak suları gölet yapılmadığı için boşa akarken Aladağlardan çıkan ve Akdeniz’e akan su da yirmi yıldır Niğde ovalarına, Nevşehir’e ulaşmadığından hâlâ elektrikle yer altından su çekmekteyiz. Bu nedenle ürünü de pahalıya mal etmekteyiz.

Ne acıdır ülkemizde şu anda hâlâ birçok tohumu yurt dışından getiriyoruz. Bu kadar olumsuzluğun içinde sevindirici bir olay, Niğde Patates Araştırma Enstitüsü nihayet 5 tür yerli tohumu geliştirebildi. Patatesin tohumunu bile yıllardır dışarıdan alıyorduk. Enstitü nihayet bu konuda TÜBİTAK’la olumlu bir iş yaptı, en azından yerli tohum üretmeyi becerebildik.

Değerli milletvekilleri, ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda terör çok önemli. Doğal olarak, onun yansımaları ülkenin her tarafına oluyor. Güneydoğuya ürün gönderilmemesinin üreticiler üzerinde de olumsuz yansıması olduğu da bir gerçek.

Bunun yanında, Türkiye’de bazı kurumlar var, bu kurumların işlevlerinin yeniden tanımlanması gerekiyor. Toprak Mahsulleri Ofisi gibi, buna benzer kuruluşlar Tarım Bakanlığının elinde. Eğer üreticinin ürününde tıkanma varsa bu ürünlerin alınıp başka biçimde pazarlanma yollarının da açılması gerekiyor. Yani üretenin ürettiğini uygun koşullarda satabilmesi, tüketenin de alacağını uygun koşullarda alabilmesi için mutlaka devletin bir politika geliştirmesi de gerekli durumda.

Bakınız, bir örnek de sizlere geçmiş konuşmalarda vermiştim, acı bir dram ama -bizim ülkemizde neye göre veri hesaplanıyor, bunları algılamak ve anlamak zor- Niğde IPARD kapsamına alınmadı. IPARD neydi? Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Projesi. Peki, niye alınmadı Niğde? Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Projesi kapsamında deniliyor ki: “Tarım Bakanlığı, Türkiye’de araştırma yapın; bu anlamda üretimde sıkıntısı, sorunu olanlara destek sağlayalım.” Yapılan araştırma sonunda Niğde 42 tane ilin içine alınmıyor. Peki, hangi iller alınıyor biliyor musunuz? Konya ve Bursa, Niğde’den fakir il diye alınıyor. Bunu hangi veriye dayanarak, neye göre yaptıklarını Sayın Tarım Bakanına sordum, yanıt alamadım.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – AKP’nin adaleti işte bu!

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) – Keza, yine, Tarım Bakanımıza sorduğum bir soruya da, entegre anlamda tarımın sanayileşmesi adına İç Anadolu’da ne yapıldığı konusundaki yazılı soru önergeme de verdiği yanıtta “IPARD kapsamındaki illere bu desteği veriyoruz.” dedi. E, şimdi, Niğde bu kapsamda değil. Patates üretiyoruz, patatesi işleyecek bir tek entegre tesisimiz yok. Elma üretiyoruz, bir tek entegre tesisimiz yok. Bunun yanında, Niğde’ye geliyoruz tekstil fabrikası kuruyoruz. Bizim orada pamuk yetişmiyor; gelirken masraf, giderken masraf; maliyet artıyor. Neden ülkenin kendi değerleri, olduğu yerdeki biçimiyle değer bulmaz, üretim bu anlamda üreticinin mağdur olmayacağı biçimde şekillendirilmez, planlanmaz, bunu anlamak mümkün değil. (CHP sıralarından alkışlar)

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bu konuda bir Meclis araştırmasına acilen gerek ve ihtiyaç duyuyoruz çünkü işçinin, öğrencinin gaz sıkıldığınız zaman çekip gittiğinde ya da gözaltına alındığında uğradığı mağduriyet çiftçide farklılaşır. O çiftçiyi alıp götürürseniz ürün de olmaz, üretim de olmaz. Bu ülkenin -Atatürk'ün deyiimiyle- milletin efendisi olan köylünün, çiftçinin sorunlarına yüce Meclisin duyarlılık göstermesini diliyorum.

Bu bağlamda, Cumhuriyet Halk Partisinin önergesinin tüm Meclisteki partilerimiz tarafından desteklenmesini temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Güner.

Önerinin aleyhinde ilk söz, Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'ya aittir.

Buyurun Sayın Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu tarım emekçilerinin sorunlarına ilişkin araştırma önergesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, bu konunun ciddi anlamda araştırılması ve tarım emekçilerini mağdur eden bu durumun bir an önce çözüme kavuşturulması hususunda bir araştırma komisyonu kurmak büyük önem teşkil etmektedir. Öncelikle, üreticiler, iktidarın uyguladığı yanlış dış politika ve iç politikalar sonucu büyük bir darboğazla karşı karşıyadır. Bunun bir örneğini de Adana'da yaşayan çiftçi kardeşlerimiz net bir biçimde göstermiştir. Patates fiyatlarını protesto etmek isteyen emekçi kardeşlerimiz 10 çuval patatesi yola döktüler ve dertlerini duyurmak istediler fakat bu demokratik eyleme bile kolluk kuvvetlerinin müdahale şekli gerçekten kabul edilebilir değildir. Toplumun sorunlarıyla ilgilenilmesi gerekirken toplumun sorunlarına karşı şiddet kullanarak bastırmak ancak bir âcizlik yöntemidir.

Bakın, Adanalı çiftçimiz ne diyor: “Herkes kafa tutuyorlar. Komşu ülkelerden kimseyle irtibatımız bırakılmadı. Geçen sene üç kuruş para kazandık, bu sene katbekat fazlasını geri aldılar.” Bu seslere kulak vermek lazım. İktidarın özellikle böyle bir hususta polis gücüyle değil, demokratik bir biçimde bu sorunun çözümü adına bir komisyon kurması ve sorunu bir an önce çözüme kavuşturması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, patates üretimi konusunda benzer bir sorun da vekilliğini yaptığım Bitlis ilinde meydana gelmektedir. Bitlis'in Ahlat ilçesinde yaşayan çiftçiler büyük bir mağduriyet yaşamaktadır. Üretilen patatesler üreticilerin ellerinde kalmış bir vaziyette. Bugün Ahlat ilçesinde patatesin kilosu 20 kuruş gibi yok pahasına satılmaktadır. Özellikle iktidarın bölgede uyguladığı savaş politikası çevre illerde yaşayan tarım emekçilerini de olumsuz yönde etkilemiştir. Ahlatlı üreticiler bölgeye tüccar ve nakliyeciyi çekemez duruma gelmiştir. Satılamayan patatesler çuvalar hâlinde depolarda bırakılmış ve belki satarım umuduyla patatesleri her gün depolardan çıkarıp çuvallarını açıp çürüklerini ayıkladıktan sonra tekrar depolara kaldırıyorlar ve bu her gün tekrarlanıyor. Bu insanların aynı zamanda hem bankalara hem de üretici birliklerine ödemeleri gereken aidatlar ve borçlar bulunmaktadır. Yaklaşık bir buçuk ay önce Ahlat Ziraat Odasıyla yaptığım görüşmede mühendis arkadaşlar “Bu patatesler satılmazsa üreticiyi çok zor günler bekliyor.” dediler ve on gün içinde satılmadığı takdirde patateslerin çürüyeceğini bildirdiler.

Ben 24 Şubatta, 2 Martta ve 21 nisanda bu hususla ilgili sorular sordum ve hiçbirine cevap alamadım. Benim bu konu hakkında bir cevap almam çok önemli değil fakat çiftçi kardeşlerimizin bu sorun karşısında bir cevap ve çözüm önerisi almaları sizin mecburiyetinizdir.

Şimdi, birçok ilde özellikle patates üreticileri ailelerini nasıl doyuracaklarını ve borçlarını nasıl ödeyeceklerini kara kara düşünmekteler. Oluşturulacak bir komisyon buna ön ayak olabilir. Böyle el-zem bir konuda üreticilerin sorunlarını çözmek adına bir komisyon dahi oluşturulamayacaksa bu, Parlamento'yu işlevsizleştirmekten başka bir şey değildir. Hepimize ayrı ayrı bu hususta bir sorumluluk düşmekte ve böyle hayati bir konuya iktidar partisi başta olmak üzere bütün partilerin destek olacağını temenni etmekteyim. Üreticilerin desteklenmesi sadece uygun krediler vermekle değil, onların satabilecekleri ürünleri destekleyerek bir kazanç elde etmelerini sağlamaktır.

Değerli milletvekilleri, bir diğer husus ise çiftçilerin satış yapamıyor olmasından kaynaklı üretici birliklerine olan aidatlarını ödeyememelerinden çıkmaktadır. Bakınız, bugün Ahlat'ın Ovakışla bel-desinde bulunan çiftçiler Ovakışla Sulama Birliği aidatlarını ödeyememiş, dolayısıyla sulama birliği ve Vangölü Elektrik Dağıtım Şirketi olan VEDAŞ'a borçlarını ödeyememiştir. Bahsi geçen bu borç 450 bin lira ve her geçen gün faizleriyle birlikte artmaktadır. Vangölü Elektrik Dağıtım Şirketi sulama birliğinin elektriğini kesmiş ve sulama birliği de çiftçilerin tarlalarına bu yıl su veremeyeceğini açıklamıştır. Çiftçilerimiz zaten ellerinde kalan patatesi satamadıklarından ve devletin de bu konuda herhangi bir politika üretememesinden kaynaklı olarak hiçbir kazanç elde edememişlerdir. Elleri kalan son parayla ve yine borçlanarak şeker pancarı, ithal tohum ve gübre almışlardır. Birçok üretici borçlarını ödeyebilmek adına daha fazla borçlanarak tarla kiralamış ve daha fazla üretim yapabilmeyi hedeflemiştir. Sulama birliği su veremeyeceğini açıklayınca çiftçilerimiz tekrar bir mağduriyetle karşı karşıya kalmıştır. Şimdi, VEDAŞ, borcunun bir kısmını ödemedi sulama birliğinin elektriğini açmayacağını; sulama birliği, çiftçiler aidatlarını ödemedi bu borcu ödeyemeyeceğini; çiftçiler ise üretim yapmadan bu borcu ödeyemeyeceğini söylemektedirler. Tam bir Meksika çıkmazı yaşanmaktadır.

Tabii ki her hâlükârda mağdur olan taraf çiftçilerimizdir. Hâlihazırda işleyen sistem zaten çok da sağlıklı bir biçimde yürümektedir. Şimdi, bakıldığı zaman, çiftçiler sezon sonunda kazandıkları parayla hem bankalara borçlarını hem de birliklere aidatlarını toplu bir biçimde ödüyorlar. Fakat elektrik faturası her ay düzenli olarak gelmekte ve ödenmeyen her ay için de faiz uygulanmaktadır. Bu faiz de yine çiftçilerimizin cebinden karşılanmaktadır. Çiftçilerin sabit bir geliri olmadığından bu konuda zorlanmaktadır.

İkinci bir husus ise elektrik kurumlarının faturalara yansıttığı yüzde 18 KDV oranlarının yüksekliği. Gübrede KDV oranını yüzde 1'e düşüren Hükümetin bu konuyla ilgili olarak bir adım atması ve aynı zamanda da tarım amaçlı kullanılan elektriğin kilovatsaat başı ücretinde indirimler yapılarak üreticiyi desteklemek adına bir önlem alması büyük önem teşkil etmektedir.

Zaten Türkiye'de elektriğin özelleştirilmesiyle yönetimi devralan şirketler kesinlikle zarar etmemek adına kaçak kullanımın bile faturasını çiftçi kardeşlerimize yansıtmaktadır. Gayet adaletsiz bir durumla karşı karşıya kalan çiftçilerimizi, vergiler, banka borçları, işçi borçları, birlik borçları gibi daha birçok borçla yalnız bırakmak doğru bir tutum olmaz. Üreticinin bu mağduriyetinin giderilmesi için satış yapamayan ve patatesi elde kalan çiftçimizi desteklemek ve tekrar üretime dâhil edebilmek adına bankalara olan borçlarını yapılandırmak ve büyük bir kısmını silmek gerekmektedir. Aynı zamanda, Ovakışla Sulama Birliği ile Vangölü Elektrik Dağıtım Şirketi arasında yaşanan bu sorunun çözümü adına ara bulucu bir rol üstlenilmesi önemlidir.

Elektrik faturalarının, özellikle üretim hedefli birliklere yıllık ya da aylık olarak gelmesi ve faize tabi tutulmaması yöntemleri geliştirilmelidir. Bunlar yapılamayacak şeyler değil. Elektrik kurumu özelleştirildi diye elektrik gibi tüm toplumu yakından ilgilendiren ve gerek üretimde gerekse yaşamın

diğer alanlarında hayati rolü olan bir hususun tam anlamıyla şirketler tarafından kontrol edilmesi doğru bir yaklaşım olmaz. Bunun için yapılması gereken, ilk olarak bir araştırma komisyonu kurmak ve başta Niğde, Adana ve Bitlis olmak üzere, birçok ilde üreticinin sorunlarını çözmek için bir yöntem geliştirmek olmalıdır. Bu yüzden, Halkların Demokratik Partisi olarak emekçinin ve alın terinin kıymetini gayet iyi bildiğimiz, aynı zamanda emeğin kutsallığına inandığımız, emekçinin, çiftçinin ve üretici gücün ekonominin de temel direği olduğuna inandığımız için Meclis araştırma komisyonu kurulması ve çiftçinin temel sorunlarının çözülmesi için Meclisin de üzerine düşeni yapması gerektiğine inanıyoruz.

Bu duygularla hepinizi saygıyla selamlarım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Gaydalı.

Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi lehinde ikinci söz Adana Milletvekili Mevlüt Karakaya'ya aittir.

Buyurun Sayın Karakaya. (MHP sıralarından alkışlar)

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclis araştırmasıyla ilgili görüşülmekte olan önerge üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Adanaspor'un Süper Lig'i garantilemesinden dolayı futbolcuları, yöneticilerini ve taraftarları tebrik ediyorum. Adana Demirspor'a da bu yolda başarılar diliyorum.

SEYFETTİN YILMAZ (Adana) – Bravo Hocam!

MEVLÜT KARAKAYA (Devamla) – Değerli milletvekilleri, yine bugünlerde, hatta bugün de Urfa'da yaşanan, çiftçilerin elektrik kesintisiyle ilgili ciddi sorunlar var. Özellikle, dağıtım şirketinin bugünlerde bakım ve başka gerekçelerle elektrik kesintisi yoluna gitmesiyle birlikte tarlada mahsulün sulanamaması, mahsulün kuruması gibi çok ciddi sorunlarla bu bölgedeki çiftçilerimiz karşı karşıya. Bu sorunun da bir an önce çözülmesi gerektiğini ve bölgedeki çiftçilerin mağdur edilmemesi gerektiğini buradan Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz araştırma önergesi patates ve elmayla ilgili, aslında 2 tarım ürünü. Biz, sürekli buradan, bu kürsüden tarım ürünlerinin fiyatları konusunu hep konuştuk, daha da çok konuşacağız. Bakın, dün eti konuştuk, sütü konuştuk, fındığı konuştuk, diğer tahıl ürünlerini konuştuk, patatesi konuştuk yine, elmayı konuştuk, konuşmaya da devam edeceğiz. Aslında, bu fiyatlar, evet, bir sorun fakat bu fiyatlar, uygulanmayan ya da yanlış uygulanan tarım politikalarının bir sonucudur, bir çıktısıdır. Biz sonuçlar üzerinden konuşuyoruz. Bu sonuçlara getiren tarım politikalarını tartışmamız lazım. Hükümet bunun farkında değil, tarımsal piyasalarla ilgili gerekli tedbirleri vaktizamanında almıyor.

Yine, biz buradan, Milliyetçi Hareket Partisi olarak, tarım ürünleri müdahale kurumunun bir an önce kurulması gerektiğini söyledik çünkü tarımsal piyasalar, tarım ürünleri özellikli bir alandır, diğer piyasalardan oldukça farklıdır. Bu piyasalarda fiyatların dengede olması diğer piyasalardan çok daha önemli ve elzemdir çünkü bu piyasalarda oluşan fiyatların bir ucunda üretici vardır, diğer ucunda tüketici vardır. Fiyatlar anormal derecede düştüğünde üretici üretim yapamaz hâle gelir, çiftini çubuğunu bugün olduğu gibi bırakmak durumunda kalır. Fiyatların anormal yükselmesi durumunda tüketici mağdur edilir. Dolayısıyla, fiyatların dengede kalması sağlıklı tarım politikalarıyla mümkün olabilir.

Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin on dört yıllık tarım politikalarına baktığımızda, tarım politikalarından iki şeyi anladıklarını görüyoruz. Biri, destekler. Ama desteklerle ilgilenme şekli de “Acaba devlet bütçesinden verilecek bu destekleri seçim bölgemizdeki yandaşlarımıza nasıl aktarabiliriz?”i düşünmekten başka bir şey değil. Diğeri ise açık olan ürünlerde ithalat. Bunun dışında, tarım politikalarıyla bir ilgilenme söz konusu değildir.

Değerli milletvekilleri, tarımsal piyasalar özelliğidir dedik. Tarımsal ürünlerin üretimi, üretim biçimi, bunların birçoğunun üretiminin yılın belli bir zamanına denk gelmesi ve baskın bir arzın oluşması, tüketiminin bütün yıla dağılması, üretilen ürünlerin bütün yıla taşınması için gerekli olan stoklama, depolama ve finansman maliyetleri diğer ürünlerden tarım ürünlerini ayırır.

Değerli milletvekilleri, on dört yıllık Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde sağlıklı bir tarım politikası için gerekli olan bir tarım envanteri yapılmamıştır. Şu anda Türkiye tarımsal kaynaklarını ve imkânlarını bilmiyor, planlama yapamıyor. Milliyetçi Hareket Partisinin iktidarda olduğu dönemde ve Tarım Bakanlığının Milliyetçi Hareket Partisinin sorumluluğunda olduğu dönemde tarım envanteri yapılmıştır. Türkiye’deki en son tarım envanteri Milliyetçi Hareket Partisi yönetimindeki Tarım Bakanlığı tarafından 2001 yılında yapılmıştır. O günden bugüne tarım envanteri, tarımsal imkânlarla ilgili herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Envanterinizi bilmezseniz bir politika belirlemeniz mümkün değil; güncel sorunlarla, konjonktürel gelişmelerle, bunlarla ilgili alınan tedbirlerle bir şey yapmak mümkün değil. Bugün tarım ürünlerinin bir kısmına bakıyorsunuz, üreticiler yönünden anormal düştüğünü; bir kısmına bakıyorsunuz, tüketici-ler yönünden anormal yükseldiğini görüyorsunuz.

Burada yaptığınız nedir? Burada yaptığınız, gerçekten bir itfaiye modelidir. Yani yangın çıktığında söndürmeye gidiyorsunuz; fiyatlar yüksekse “ithalat” sirenini açıyorsunuz, fiyatlar düşükse “bu kaderin” sirenini açıyorsunuz. Bunlarla ilgili, bu politikalarla, politika yanlışlıklarıyla ilgili söylenecek çok şey var.

Bakın, Adana’da önceki gün yol kesildi, patatesler yola döküldü, buradaki bu eylemi yapan çiftçiler gözaltına alındı ve bu gözaltına alma, izinsiz bir eylem olarak ifade edilmeye çalışıldı. İzinsiz olabilir ancak bunu teşvik etmek ya da hoş görme anlamında söylemiyorum. Burada örgütlü bir kesim bırakmadınız.

Burada, bir de ziraat odalarına ve Ziraat Odaları Birliğine bir çift sözüm var: Bakın, eskiden Türkiye’de ziraat odaları, Ziraat Odaları Birliği bir miting yapmaya kalktığında yer yerinden oynardı, Başbakanın, Hükûmetin, Tarım Bakanının dizleri titrerdi. En son miting Tekirdağ’da yapıldı. Manisa mitingini birçoğunuz hatırlarsınız. Kaç yıldır, üreticiler bu kadar sıkıntıdayken, bir miting dahi düzenlenmiş değil. Kongrelerinden kimsenin haberi yok. Kongreye davet edilen siyasilere, siyasetçilere “Söz hakkı verilmeyecek.” diye davet yapılıyor. Tamamen iktidarın bir yan kuruluşu gibi çalışmaya başladılar.

Değerli milletvekilleri, çiftçinin sahibi yok. Gerçekten, örgütsüz ve çiftçi bireysel olarak -canı yanmış- kendisini yollara atmaktadır. Bu sese kulak vermeliyiz.

Bakın, Adana’daki çiftçinin söylediği bir başka söz de şu: “Dönümü 2 bin liraya mal ettik, 700 liraya satamıyoruz. Perişan olduk, senetlerimiz protesto edildi. AK PARTİ Hükûmetinin dış politikasının zayıf olmasından dolayı dışarıya ihracatımız yok, iç piyasa da kaldırmıyor.” diyor. Çiftçi bunun farkında, sizler de lütfen farkına varın, bu sese kulak verin.

Bakın, narenciyeyle ilgili bir sorun daha önümüzdeki günlerde geliyor. Beş altı yıl öncesinde, yedi yıl öncesinde ihracata yönelik cinsten narenciye yetiştirilmesini teşvik ettik. Fidanlar dikildi, bugün 6-7 yaşına geldi, meyve verecek ama önümüzdeki günlerde ihracat durdu. Rusya’ya yönelik cinsler ürettirdik, ne olacağını kimse bilmiyor, çiftçi borçlarını nasıl ödeyeceğini söylüyor.

Yani bizim burada sonuçları tartışarak da bir yere varmamız mümkün değil. Bunlar yanlış tarım politikalarımızın sonuçlarıdır. Bu tarım politikalarının mutlaka gözden geçirilmesi gerekir. Bizim Milliyetçi Hareket Partisi olarak değişik zamanlarda bu konularla ilgili, özellikle girdi maliyetlerini düşürmeye yönelik, mazottaki ÖTV’yi, KDV’yi kaldırmaya yönelik tekliflerimiz oldu. Gelin tarım stratejik bir sektörsel hep birlikte stratejik sektör gibi davranalım, çiftçinin şu an içinde bulunduğu zor şartlardan çıkmasını hep birlikte sağlayalım.

Teşekkür ediyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Karakaya.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu önerisi aleyhinde ikinci ve son konuşmacı Hatay Milletvekili Mehmet Öntürk olacaktır.

Buyurun Sayın Öntürk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET ÖNTÜRK (Hatay) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin patates ve elma üreticileriyle ilgili verdiği Meclis araştırma önergesinin aleyhinde söz almış bulunmaktayım.

Tabii, kıymetli arkadaşlar, tarım sektörü hakikaten kolay bir sektör değil, çevreyle, doğayla, iklimle alakalı, bire bir etkilenen, dondan, susuzluktan bire bir etkilenen bir sektör. Üretimin arzı ve talebi çok önemli. Bugün patatesten de yaşadığımız böyle bir problem.

Şimdi, yıllar itibarıyla patatesin arz ve talebine bir göz attım ve Türkiye’de ortalama 4,5 milyon ton civarında bir patates üretimi olduğu zaman, Türkiye, normal piyasa şartlarında çiftçimizin de para kazanacağı bir durumda kendini götürmekte. Ama ne zaman ki üretim artarsa, ne zaman ki bu üretim miktarı 5 milyon tonlara gelir ve geçerse talep yönünde problemler başlıyor ve fiyat yönünde de ciddi sıkıntılar yaşanıyor.

Türkiye’de yetiştirilen patates genelde yemelik türden bir patates cinsi ve ektiğimiz çeşitler, tohumlar diğer ülkeler tarafından tat ve lezzet olarak çok talep görmeyen çeşitler. Böyle çeşitler de olunca dolayısıyla ihracat imkânlarınız kısıtlı oluyor. Zaman zaman ihracat yapılıyor, yapılmıyor değil. Özellikle Orta Doğu pazarlarına ihracatlarımız yapılıyor. Zaman zaman da Avrupa topluluklarına, eğer Avrupa’da don, hastalık gibi bir problem olursa ihracat yapılıyor. O da bizim erken, turfanda yetiştirdiğimiz patatesin ihracatları oluyor.

Değerli arkadaşlar, biz bununla ilgili neler yaptık; “Çiftçimize neler yaptık, neler yapmalıyız?” diye iki başlık altında konuşmama devam edeceğim. Patatesle ilgili, üreticilerimize mazotta 4,85 TL dekar başına destek verdik. Gübrede 6,60 TL dekar başına destek verdik. Toprak analizinde 2,5 TL dekar başına destek verdik. Yine, ayrıca, yurt içi sertifikalı tohum üretiminde kilogram başına 8 kuruş destekleme ödemeleri yaptık. Patates siğili görülen alanlarda fidan kullanım desteği, aldığı desteğe ilave yüzde 50 destek verilmektedir. Yine, patates siğili hastalığı görülen Adana, Giresun, Trabzon, Niğde, Kayseri, Nevşehir gibi illerimizde bunun yerine ekilen aspir, kanola, soya fasulyesi gibi ürünlere de ekstradan yüzde 50 destek vermekteyiz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Türkiye’de birçok üründe arz fazlası sorunlar yaşadık dedik. Bunlardan patates her iki üç yılda bir önümüze gelen bir sorun. Ben de bir çiftçi olarak, psikolojik olarak hep şunu yapıyoruz: Bir yıl önce para eden bir ürün varsa ikinci yıl onun ekimini artırıyoruz. Son iki yıldır Türkiye’de patates ciddi para yaptı, hatta 5 liralara gördü. O gün basında bakanlarımıza sorular soruldu; Gümrük ve Ticaret Bakanımıza “Patatesle ilgili bu fiyat yükselişiyle ilgili neler yapacaksınız?” diye sorular soruldu, o günkü Ekonomi Bakanımız Nihat Zeybekci Beyefendi’ye sorular soruldu. Şunu demek istiyorum: Gün geliyor 5 lira oluyor, gün geliyor, işte, 35 kuruşlara, 40 kuruşlara patates gidiyor. Bunun çözüm noktasında ben milletvekili arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum, özellikle Niğde, Nevşehir milletvekili arkadaşlarıma. Türkiye’de 30 bin ton patates nişastası tüketiliyor. Bunun karşılığı da yaklaşık 400 bin ton patates mamulünün işlenmesi demek. Bununla ilgili çok ciddi gayretleri var, çok ciddi de mesafe kaydettiler. İnşallah, önümüzdeki süreçlerde bu tür arz fazlalığını absorbe edecek yol bu diye düşünüyoruz. Patates nişastasının Türkiye’de üretilmesiyle ilgili önemli çalışmaları var, gayret ediyorlar. Yine, Ekonomi Bakanlığımız ne zaman Türkiye’de bir ürün sıkışsa onun ihracatı yönünde yardımcı olma anlamında ciddi gayretler göstermiştir, göstermeye de gayret ediyor.

Şimdi, Niğde Ticaret Odası Başkanımızın on beş gün önce yaptığı bir açıklamayı buradan okuyorum, Sayın Başkan diyor ki: “Geçen yıl kış ve ilkbahar aylarında kilosu 5 liraya kadar çıkan patatesin fiyatı bu yıl ekim alanlarının artması ve rekoltenin yükselmesi sonucu 35-40 kuruşa gerilemiştir. Depolarda kalan yaklaşık 200 bin ton patates için Suriye başta olmak üzere Irak, Gürcistan, Bulgaristan, Bosna-Hersek ve Yunanistan’dan gelen talep üreticileri mutlu etmiştir. Bununla ilgili...”

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bunu söyleyen kim, bir daha tekrar edeyim de televizyondan Türkiye duysun.

MEHMET ÖNTÜRK (Devamla) – Bak, basında...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Niğde Ziraat Odası Başkanını söyleyeyim bir kere daha.

MEHMET ÖNTÜRK (Devamla) – Evet, şimdi, günlük şu an 200 tır...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çünkü, bakın, depodaki patatesin hâli bu, patatesin hâli bu. Söyleyeyim ki Ziraat Odası Başkanının nasıl siyasete bulaştığını Türkiye duysun.

MEHMET ÖNTÜRK (Devamla) – Bir dinleyin lütfen, bir dinleyin arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ürünün durumu, hâli bu.

OSMAN BOYRAZ (İstanbul) – Hatibi dinlemek istiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Gürer, müdahale etmeyin lütfen.

MEHMET ÖNTÜRK (Devamla) – ...5 bin ton patates Suriye’ye ihraç edilmekte ve Gümrük Bakanlığımız da Suriye Cilvegözü kapımızda patates için özel bir hat açıp direkt geçişini sağlamaktadır. İnşallah, yeni ürün patates ile depolardaki patatesin zaman içerisinde, kısa bir sürede tekrar piyasa fiyatlarına geleceğini ümit ediyoruz ve bu gayretimizle de inşallah gelecektir.

Bakın, biz çiftçimizin her zaman yanında olduk, olmaya da devam edeceğiz. 2012 yılında -hatırlarsınız- patates don yemişti, çiftçimiz donla ciddi bir zarar görmüştü. O günkü Tarım Bakanımız Sayın Mehdi Eker Bey dönüm başına 200 lira destek vererek patates üreticimizin yanında oldu. Burada Nevşehir ve Niğde milletvekillerimizin ben ciddi gayretini biliyorum, bizzat da şahit oldum. Yine, Ekonomi Bakanlığımız 2013 yılında 50 lira destek vererek ihracatta patatesin önünü açmıştır.

Değerli arkadaşlar, sürem de daralıyor. Şimdi “Yurt dışına satım yok.” deniyor. Az önce Suriye örneğini verdim, günlük şu an 200 tır, 5 bin ton patates ihracatı yapılıyor.

Yine, konuşmacı arkadaşlarımızdan bir tanesi Türkiye’de IPARD kapsamında, tarımsal destek kapsamında Niğde’nin olmadığını söyledi, doğrudur. Şu ana kadar 41 ilimiz desteklerden faydalıyor ama Başbakanlığımıza bununla ilgili 81 ilimizi kapsayacak kanun tasarısı gönderildi, inşallah kısa süre içerisinde Meclise gelecek ve IPARD desteklerinden, kırsal kalkınma desteklerimizden 81 ilimizin tamamı faydalanacak. Onun yasasında da inşallah muhalefet partilerinin de olumlu oylarını bekliyoruz.

Değerli arkadaşlar, elmayla ilgili de bir iki kelime etmek istiyorum.

Elmada, Türkiye, dünyada 3’üncü büyük üretici. Elma da geçmişte ciddi sorunlar yaşıyordu ve bu kırsal kalkınmayla, verdiğimiz desteklerle, yaptığımız modern depolarla elma, artık saklanabilir bir vaziyette. Az önce Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilimizin söylediği gibi, tarım ürünleri bir ayda, on beş günde hasat edilir, on iki ayda tüketilir. Bunun yolu bu depoların yapılması, genişletilmesiydi. Bununla ilgili çok ciddi işler yapıldı, yüzlerce hibeler verdik, vermeye de inşallah devam ediyoruz. Sonuç itibarıyla, biz, çiftçimizin her zaman yanında olduk, olmaya devam edeceğiz.

Sizin bu verdiğiniz araştırma önergesiyle ilgili Niğde Milletvekilimiz Erdoğan Özegen, geçmişte, 22’nci Dönemde araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili çalışmalarını yapmışlar ve o konuda da ciddi neticeler almışlar. Ben, onlara da teşekkür ediyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Öntürk.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, Ömer Bey yerinden bir açıklama yapacak efendim.

BAŞKAN – Vermiyoruz ama...

Sayın Gürer, lütfen buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Hatay Milletvekili Mehmet Öntürk'ün CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, konuşmacı gerçek olmayan bir bilgi verdi, oradan başlayayım: IPARD kapsamına Niğde'nin alınamayacağı konusunda Tarım Bakanı Faruk Çelik'in yazılı soru önergeme verdiği cevap var. Çünkü Avrupa Birliği 41 ilin dışında bu desteğin sağlanmayacağını belirtiyor. Burada açıklanan şu: Kırsal Kalkınma Ajansı 80 ilde olacak. İsteyen bütün milletvekilleri-ne, Sayın Bakanın bana yazdığı yazıyı verebilirim. Niğde'nin IPARD kapsamına alınmayacağını bana yazıyla Bakan bildirdi.

SALİH ÇETİNKAYA (Kırşehir) – Ne zaman yazdı, ne zaman?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İkincisi, ben, cumartesi, pazar günleri Çiflik'teydim, Ovalı-bağ'da, Divarlı'da, Bozköy'de üreticilerle beraberdim. Aktaş'a gittim, depodaki ürünün durumunu gös-teriyorum, kendi resmimle birlikte.

Bu durumda ürünün yurt dışına filan gittiği yok. Üretici mağdur, depodaki çürüyen patatesi nasıl çıkaracağım diye düşünüyor. İnsanlar satılan ürün için şikâyetçi olur mu? Niğde milletvekillerimiz de bu olayı biliyorlar. Yalnız, verilen bilgiler kamuoyunu yanıltıcı bilgiler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

2.- CHP Grubunun, 12/1/2016 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tara-fından, elma ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştı-rması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birle-şiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Yoklama talebi vardır, grup önerisinin oylanmasından önce bu talebi karşılayacağım.

Sayın Gök, Sayın Gürer, Sayın Yalım, Sayın Çamak, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Gündoğdu, Sayın Engin, Sayın Akyıldız, Sayın Özdemir, Sayın Çiçek, Sayın Serter, Sayın Tümer, Sayın Özdiş, Sayın Durmaz, Sayın Tüm, Sayın Tanal, Sayın Basmacı, Sayın Tamaylıgil, Sayın Sındır, Sayın Öztrak.

Yoklama talebini karşılıyoruz ve yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.00****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi, yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- CHP Grubunun, 12/1/2016 tarihinde Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve arkadaşları tarafından, elma ve patates üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin, Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere bekleyen diğer önergelerin önüne alınarak 26 Nisan 2016 Salı günkü birleşiminde sunuşlarda okunmasına ve ön görüşmelerinin aynı tarihli birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gök.

LEVENT GÖK (Ankara) – Bir açıklamam olacaktı.

BAŞKAN – Sayın Gök, buyurun.

Bir dakika veriyorum.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Ankara Milletvekili Levent Gök’ün, Meclis Başkanının dün yapmış olduğu açıklamayla çok açık bir şekilde ifade ettiği hususları bugün yaptığı yeni bir açıklamayla devam ettiren bir anlayış sergilediğine ilişkin açıklaması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Meclis Başkanının yapmış olduğu açıklamayı okudum. Meclis Başkanı, dün yapmış olduğu açıklamayla çok açık bir şekilde ifade ettiği hususları, bugün yeni bir açıklamayla aslında devam ettiren bir anlayışı sergilemektedir. Açıklamasının pek çok yeri, başka açıklamaları gerektirecek kadar son derece karışık. Anlaşıyor ki Meclis Başkanı, gördüğü tepki üzerine büyük bir kafa karışıklığı içerisinde, dün yaptığı konuşmada önce baklayı ağzından çıkarmış, bugün ise ağzına almak suretiyle daha baklanın nereye gideceğini bilemediği bir duruş sergilemektedir. Böyle bir tablo içerisinde Meclis Başkanının kamuoyu karşısında çok daha şeffaf, çok daha inandırıcı olması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Devam edeyim efendim izin verirsiniz.

BAŞKAN – Sayın Gök, lütfen tamamlayalım.

LEVENT GÖK (Ankara) – Süremin azlığı nedeniyle bu açıklamanın bütün bölümlerini değerlendiremiyorum ama Meclis Başkanı yeni yapmış olduğu açıklamayla da inandırıcı olmaktan çok uzaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Aynı konuda söz istiyorum Sayın Başkan İç Tüzük 60’a göre.

BAŞKAN – 60’a göre size de bir dakika süre veriyorum Sayın Baluken.

Buyurun efendim.

29.- Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken’in, Meclis Başkanının yapmış olduğu basın açıklamasının inandırıcı olmaktan ve kamuoyunu tatmin etmekten son derece uzak olduğuna ilişkin açıklaması

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sizin de kürsüden okumuş olduğunuz Meclis Başkanının yeni yapmış olduğu basın açıklamasını biz de değerlendirdik. Doğrusu, inandırıcı olmaktan ve kamuoyunu tatmin etmekten son derece uzak olan bir açıklama. Dün İstanbul Üniversitesinde kullanmış olduğu cümleleri inkâr eden ve aynı başlatmış olduğu tartışmaya karşı demokratik tepki gösterenleri âdeta suçlu gibi addeden yeni bir facia açıklamayla karşı karşıya olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Meclis Başkanının bu Meclise gelerek aslında bir bilgilendirme yapması, kürsüden bütün Türkiye kamuoyunu tatmin edecek bir konuşma yapması doğru olan yöntemdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayalım.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Ama bu konuda bir Meclis Başkanının Meclis kürsüsünü kullanmaktan imtina etmesi, basına yazılı bir açıklama üzerinden Meclisi bilgilendirmesi aslında Meclis Başkanının Parlamentoya duymuş olduğu saygının ölçütünü de ele veriyor. Kabul edilemez bulduğumuzu, açıklamanın kamuoyunu tatminden uzak olduğunu ve demokratik tepkileri gösterenleri de bir kez daha hedeflediğini ifade etmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Çakır...

30.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır’ın, Adalet ve Kalkınma Partisi olarak laiklikle ilgili bir problemleri olmadığına ve Anayasa değişikliği bağlamında laiklikle ilgili bir gündem ve tartışmanın olmadığına ilişkin açıklaması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan, dün Sayın Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Levent Gök Bey tarafından -evvelki saatlerde de bir şekilde ifade etmiştik- gündeme getirilmişti bu Sayın Meclis Başkanımızın konuşması. Doğrusunu söylemek gerekirse elbette hassasiyet için memnun olmamız gerekir ama bunun da bir bardak suda fırtına koparılmasına fırsat vermemesi, imkân vermemesi gerekir.

Sayın Meclis Başkanımız açıklama getirmiştir. Bugün de konuştuk. Tarifiyle ilgili bir noktaya dikkat çektik ama sadece bu konuşmayı etraflıca dinlemeden, anlamadan, gereği kadar süzmeden bugün burada edilen lafların birkaç tanesini hatırlatmak isterim. “Cumhuriyet düşmanlığı”, “şariat çağırısı”, “hilafet düzeni”, “antidemokratik”, “karşı devrim”, “hezeyan...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – “Otoriter dinî rejim” gibi, aslında...

BAŞKAN – Sayın Çakır, lütfen tamamlayın siz de.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – ...sadece bir konuşmanın bütün esasına vâkıf olmadan, konuşmadan, dinlemeden çok ağır konuşmalar yapıldı. Ben söylemiştim, bir daha tekrar ediyorum: Bizim parti olarak laiklikle ilgili bir problemimiz yoktur. Din ve devlet ilişkilerinin bu ülkede nasıl bir tarihe sahip olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Esasen, netameli bir dönemden de geçmiştir. Biz onun için “laiklik” ve “laikçilik” diye bir ayırım yapmıştık. Laiklikle bir problemimiz yok ama geçmiş dönemde laiklik adı altında uygulanan laikçi yaklaşımlarla, uygulamalarla ilgili hakikaten çok problemimiz oldu.

Aynı şekilde, öte taraftan, Anayasa Komisyonu Başkanımız da zaten açıklamasını yaptı. Anayasa değişikliğiyle ilgili olarak ne dün ne bugün ne de yarın laiklikle ilgili ne bir gündemimiz vardır ne de bir tartışmamız vardır. Bu vesileyle, ben bir daha bunu izah etme ihtiyacı duydum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akçay, siz...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, ben henüz okuyorum Sayın Başkanı.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Meclis Başkanımızın açıklamasını burada da ifade ettik, sizlere de, gruplara da dağıttık. Gerekli ve yeterli açıklamayı yapmıştır. Takdir kamuoyunundur; dolayısıyla, bu tartışmanın da burada neticelenmesi gerekir diye düşünüyorum.

İç Tüzük’ün 37’nci maddesine göre verilmiş bir doğrudan gündeme alınma önergesi vardır. Okutup işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÖNERGELER

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, (2/225) esas numaralı Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/26)

4/2/2016

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

(2/225) esas numaralı 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 37’nci maddesi uyarınca doğrudan Genel Kurul gündemine alınması arz ve talep ederim.

Mahmut Tanal

İstanbul

BAŞKAN - Evet, İç Tüzük 37’ye göre, teklif sahibi İstanbul Milletvekili Sayın Mahmut Tanal konuşacaktır.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) - Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisine doğrudan gündeme getirmiş olduğumuz Çocuk Koruma Kanunu’nda geçen ibarelerin tamamı gerek Ceza Kanunu’muzda geçen... Polis ve soruşturma aşamasında, savcılık aşamasında, önceki soruşturmalarda “şüpheli” dediğimiz kişiye dava açıldıktan sonra, iddia-name düzenlendikten sonraki aşamada “sanık” diyoruz. Ancak Çocuk Koruma Kanunu’nda, her aşı-

masında “suçlu çocuk” ibaresi kullanılmakta. Çocuk Koruma Kanunu’ndaki “suçlu çocuk” ibaresi, gerçekten, kabul edilebilir bir durum değil. Bu, mevcut olan Anayasa’mızın 10’uncu maddesindeki “eşitlik” ilkesine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 6’ncı maddesine, Anayasa’mızın 38’inci maddesi uyarınca “Mahkûmiyet kesinleşinceye kadar herkes masumdur.” ilkesine aykırıdır. Bu sebepten dolayı, Çocuk Koruma Kanunu’nun 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 5’inci, 6’ncı, 7’nci, 8’inci, 9’uncu, 10’uncu, 11’inci maddesi ve buralarda geçen “suça sürüklenen” kavramının “suça sürüklendiği şüphelenilen veya iddia edilen” şeklinde değiştirilmesini biz -saydığım kanun maddelerinden- talep ediyoruz. Bu konuda destek vermenizi istirham ediyorum.

Sayın Meclis Başkan Vekili biraz önce burada Meclis Başkanının açıklamasını, basın açıklamasını okudu. Ne diyor: “Efendim, Anayasa’da laiklik tanımı yok.” Sayın Başkan, siz de hukukçusunuz, ben de hukukçuyum, Anayasa’da demokrasinin tanımı var mı, yazıyor mu; Anayasa’da hukuk devletinin tanımı yazıyor mu; Anayasa’da insan haklarının temelinin tanımı yazıyor mu? Değerli arkadaşlar, Meclis Başkanı bunu bilerek ve isteyerek -şimdi, hâlen geri adım atmış değil- “Efendim, burada tanımı yok, tarifi yok...”

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Verdiğin kanun teklifi üzerinde konuş.

MAHMUT TANAL (Devamlı) – Hepiniz hukukçusunuz, içimizde çok hukukçu arkadaşımız var. Anayasa’da demokrasinin tanımı yok. Eğer laikliğin tanımını istiyorsanız 24’üncü maddenin ikinci fıkrasında tanımı var. Burada demokrasinin tanımı var mı Sayın Başkan? “İyi ki yapmıştır.” diyorsunuz siz, hakikaten bu açıklamanız daha kötü oldu.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Var mı, yok mu?

MAHMUT TANAL (Devamlı) – Değerli kardeşlerim, bakın, siyasi partiniz, mensubu olduğunuz iktidar partisi, 2008 yılında laik rejimin eylemsel anlamda yıkım odağı hâline geldiği için Anayasa Mahkemesi tarafından idari para cezasıyla tescillendi ve bu kesinleşti ve siz hâlen aynı yoldasınız, siz hâlen laik rejimle mücadele peşindesiniz.

Bakın, bir açıklamanızda “Efendim, yeni bir tanımlama yapılsa inanç ve vicdan özgürlüğü güvence altına alınmış olacak...” Bu külliye yalan. Gayet rahat, Anayasa’mızın laik devlet ilkesi din hürriyeti açısından, din ve devlet işleri açısından, ayrılığı açısından iki ayrıma tabi tutuyor. “İnanç hürriyeti sınırsızdır.” diyor Anayasa’mızın 24’üncü maddesinin birinci fıkrası, “İnanç hürriyeti sınırsızdır.” diyor Anayasa (24/1). Meclis Başkanı ne diyor: “Efendim, daha iyi güvenceye alınacak.” Zaten Anayasa’mızın 24’üncü maddesi inanç özgürlüğünü sınırsız olarak güvence altına almış. Geliyoruz, Anayasa’mızın 24’üncü maddesi ibadet özgürlüğünü sınırsız getiriyor ve Anayasa’mız ibadet özgürlüğünü sınırsız getirdiği hâlde hâlen siz burada takiye yapıyorsunuz. Bu takiyeniz düşmüştür değerli kardeşim.

Din ve devlet işlerinin ayrılığındaki kasıt devletin resmî dinî olmamalıdır. Devlet her inanca eşit mesafede olmalıdır. Devlet bütün dinler karşısında tarafsız olmalıdır. Devlet bütün din mensuplarına eşit davranmalıdır. Devletin din kurumları ile devlet kurumları birbirinden ayrı olmalıdır. Hukuk kuralları din kurallarına uymak zorunda olmamalıdır. Burada aslında AKP’nin buna sessiz kalması aslında içindeki özlemi olan onun taşeronluğunu yaptı Meclis Başkanlığı. İşin doğrusu bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECİP KALKAN (İzmir) – Yok öyle bir şey ya.

MAHMUT TANAL (Devamlı) - Burada sükût ikrardan gelir, sizin susmanız. “Meclis Başkanlığı her ne kadar tarafsızdır.” diyorsunuz, “Kendi düşüncesidir.” diyorsunuz. Benim konuşmalarım nasıl Cumhuriyet Halk Partisini bağlıyorsa Meclis Başkanının konuşması da sizi o kadar bağlar.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çakır.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan, Sayın Tanal konuşmasında bizim laik rejimle mücadele içinde olduğumuzu motamot söylemek suretiyle bir satışmada bulunmuştur. 69’ dan söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çakır, iki dakika süre veriyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Lütfen yeni bir satışmaya meydan vermeyelim.

IX.- SATIŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

4.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır’ın, İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın doğrudan gündeme alınma önergesi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine satışması nedeniyle konuşması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Tanal’a dönerek söylemek isterim ve tabii ki Genel Kurula: Laik rejimle ilgili bir mücadele içerisinde değiliz ancak laiklik arkasına sığınmak suretiyle yapılan uygulamalara karşı mücadele içerisindeyiz. Esasen başka bir ifadeyle söylememiz gerekirse on dört yıllık AK PARTİ iktidarının icraatlarının başka bir ifadesi de laikçi, laikliğe dayandırılarak yapılan gayrikanuni uygulamalara karşı mücadele vermektir. Yani, biz laik rejimle asla mücadele içerisinde değiliz ama laikçi uygulamalara karşı mücadele içerisindeyiz. Şu tenakuzu bana kim izah edebilecek, bize kim izah edebilir: Başörtüsü istismarı yapmak istemem. Başörtüsü, imam-hatip, kat sayı, bu ülkede ta 1920’lerin başından gelip 2000’lerin başına kadar devam eden altmış, yetmiş yıllık dönemdeki bir dizi uygulama, bir sürü uygulama son tahlilde savunulurken laikliğe aykırı gerekçesiyle savunuldu hep. O bakımdan, hepimiz bu laikliği eminim ki bundan sonra daha iyi anlayacağız, belki tanımlanırsa daha iyi içeri dolduracağız, ondan sonra da herkes dinî özgürlüklerinde, dinî uygulamalarında sadece Müslümanlar değil İslamlık dışındaki dinler de gereğini yapacak. Dolayısıyla, bizim bu şekilde bir mücadelemiz söz konusu değildir. Bir de bunu her zaman her yerde birilerine karşı izah sadedinde değiliz. Nihayetinde bunun en önemli göstergesi bizim uygulamalarımızdır. Tabiatıyla 2002’de iktidara gelen AK PARTİ’nin laiklikle ilgili uygulamaları gerek Sayın Tanal’a gerekse CHP mensuplarına yahut da herkese, kamuoyuna verilecek en güzel cevaptır, on dört yıllık uygulamalar ortadadır.

Saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Akçay, buyurun bir dakika...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, anayasalarda bütün kavramların tanımlanamayacağına ve Meclis Başkanının bulunduğu makamın sorumluluk bilinci içerisinde hareket etmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Meclis Başkanımız Sayın Kahraman’ın açıklamasını da okudum. Şunu ifade etmek isterim: Anayasa bir sözlük veya ansiklopedi değildir yani bütün kavramlar tanımlanmaz. Ancak Anayasa’nın bütünlüğü içerisinde dikkatle bakarsak orada demokrasinin nasıl anlaşılması gerektiği, nasıl kurumsallaştığı, laikliğin de nasıl kurumsallaştığı, hukuk devletinin ne olduğu gayet net şekilde ortaya çıkar. Bunları ayrı ayrı bir sözlük veya lügat, ansiklopedik bir tanımlama yapmaya gerek yoktur. Anayasa’nın bütünlüğü ve ruhu içerisinde, bir de Türkiye’nin geçmişten bugüne kadar müktesebatına, birikimine baktığımızda, bunun ne anlama geldiğini çıkarmak da mümkündür. İşte, Sayın Cumhurbaşkanının

Kahire’de, Mısır’da yaptığı tanımlar var veya başkalarının. Türkiye bu konuda yeterli birikime, tecrübeye sahiptir yani biz Avrupalılar gibi Otuz Yıl, Yüzyıl Savaşları yapacak değiliz, belli bedeller de ödenmiştir yalnız çok ağır bedeller olduğunu söyleyemeyiz diğer ülkelere baktığımızda, bunu da bir kazanç olarak ifade etmemiz gerekir.

“Şahsi düşüncemi ifade ettim.” diyor. İşte orada şahsi düşüncesini ifade etmemeli çünkü sıfatı var, Meclis Başkanı sıfatını taşıması hasebiyle bu sorumluluk bilinci içerisinde hareket etmesi gerekirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) – İnşallah bundan böyle o şekilde hareket eder Sayın Başkan.

İnşallah tutanaklara geçmiştir.

BAŞKAN – Tamamlayacaksanız, Sayın Akçay son cümlelerinizi alayım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan, “Şahsi düşüncelerimi ifade ettim.” diyor fakat “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı” sıfatı olduğu için şahsi düşüncesini ifade etmemesi gerekir. Onu aile meclislerinde, dost meclislerinde ifade edebilirsiniz ancak bütün kamuoyuna mal olacak şekilde... Onun sanki bir kurumsal beyanatmış, bir kurumsal düşünceymiş gibi anlaşılacağı aşikâr. Dolayısıyla, Sayın Başkanın bu mazeretini kabul etmek mümkün değil. Bulunduğu makamın sorumluluk bilinci içerisinde hareket etmesi gerekir herkesin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÖNERGELER (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal’ın, (2/225) esas numaralı Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/26) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi İç Tüzük 37’nci maddesi üzerinde bir milletvekili adına Balıkesir Milletvekili Sayın Mehmet Tüm konuşacaktır.

Buyurun Sayın Tüm. (CHP sıralarından alkışlar)

Beş dakikadır süreniz.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, “Laiklik yeni anayasada olmamalıdır.” diyen Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanı İsmail Kahraman’ın bu sözleri Türkiye’nin içinde bulunduğu vahim durumu göstermektedir.

HASAN BASRİ KURT (Samsun) – Kanun maddesi bununla mı ilgili!

MEHMET TÜM (Devamla) – Başkan tarafsızlığını yitirmiştir, derhâl istifa etmelidir. Demokrasi, laiklik, cumhuriyet gibi temel değerleri önce tahrip eden sonra da ortadan kaldıran AKP, laik sistemin yerine uzunca bir süredir siyasal İslamcı, yeni Osmanlıcı bir rejim yerleştirmeye çalışıyor.

Değerli arkadaşlar, 4+4+4 sistemiyle AKP’nin eğitimi nasıl yozlaştırdığını ve dinselleştirdiğini biliyoruz.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Biz memnunuz 4+4’ten.

MEHMET TÜM (Devamla) – Kaçak kurslarda ve yurtlarda çocuklarımızın hangi rezilliklerle karıştığına hepimiz tanık olduk.

Değerli arkadaşlarım, AKP, şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı eliyle zihnindeki din eksensiz anayasayı açıkça ilan etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı “Laiklik bir kere yeni anayasada olmamalıdır. Bir İslam ülkesiyiz.” diyor. Sayın Başkan Türkiye’yi İslam devleti olarak hayal etmektedir.

Değerli arkadaşlar, bu sözler gerici bir anlayışın ürünüdür. Ülkemizin içinde bulunduğu ortam, kutuplaşma ve linç girişimleri bölücü, mezhepçi, dinci ve gerici siyaset anlayışının bir sonucudur.

Değerli arkadaşlar, laiklik, Anayasa'mıza barışımızın ve kardeşliğimizin teminatı olarak girdi. Bakınız, Atatürk laiklikle ilgili olarak "Laiklik asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için gerçek dindarlığın gelişmesine imkân sağlamıştır." diyor. Ancak laikliği bugün dinsizlik gibi topluma sunan anlayış var, biz bunu şiddetle kınıyoruz.

Değerli arkadaşlar, din ve inanç insanların vicdanında kalmalıdır. Bu düşünceler iktidara taşınırsa kendisi gibi inanmayana, düşünmeyene, giyinmeyene düşmanlık artarak devam eder; kan ve gözyaşı bitmez, din adına insanların katledilmesi kaçınılmaz olur.

Değerli arkadaşlar, bugün dünyada çatışmaların en yoğun yaşandığı İslam coğrafyasında çatışmaların temelinde din ve siyaset ilişkisi vardır, din devleti kurma anlayışı vardır, laikliği ve çağdaş düşüncüyü reddetmek anlayışı vardır.

Değerli milletvekilleri, yaşayarak gördük ki eğitimde, sağlıkta, hukukta, genel olarak kamuda laiklikten uzaklaşmak ülkemizi daha da kutuplaştırıyor, nefret söylemini artırıyor. AKP, cumhuriyetin temel niteliklerini korumak yerine onunla savaşıyor, ortadan kaldırmak istiyor.

Değerli milletvekilleri, laiklik inanç özgürlüğünü reddetmez; tam tersine, inanç özgürlüğü için güvenli bir ortam yaratır. Şiddet olmadığı sürece kimin nasıl inandığı ya da inanmadığı, nasıl giyindiği kimsenin sorunu değildir, asla olamaz. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünden laikliği sonuna kadar savunacağımızı bir kez daha ilan ediyoruz. Laiklik karşıtlığının şeriat ve gericilik olduğunu çok iyi biliyoruz. Bugün, ülkede demokrat olmak, aydın olmak laikliği savunmaktır. Dini ve etnik kimlikleri değil, eşit yurttaşlığı öne çıkarmaktır. Bütün inançlara, kılık kıyafete sonuna kadar saygılı olmaktır. Devletin dini finanse etmesine son vermeyi istemektir. İhtiyaç fazlası imam hatip okullarını, tarikat yurtlarını kapatmak ve laik ve bilimsel eğitimi savunmaktır.

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Hep kapatmaktan bahsediyorsun yani! Neden hep "kapatmak" diyorsun?

MEHMET TÜM (Devamla) – Çocuklarımızı bu karanlık güçlerin elinden kurtarmaktır. Diyanete ayrılan parayı eğitime, sağlık ve sosyal haklara ayırmaktır.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Diyanet İşleri sizin eserinizdir, ilahiyat, imam-hatipler MHP'nin eseridir.

MEHMET TÜM (Devamla) – Mecliste, üniversitede, yaşamın her alanında laiklik lehine açık, net tavır almaktır...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Dini devlet tekeline alan CHP zihniyetidir.

MEHMET TÜM (Devamla) – ...çünkü laiklik Türkiye'nin iç barışının, huzurun, kardeşliğin olmazsa olmazıdır. Özgür düşüncenin teminatıdır.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Duyuyoruz, zehrini kusuyorsun!

MEHMET METİNER (İstanbul) – Tahammülünüz yok, tahammülünüz yok!

MEHMET TÜM (Devamla) – Laiklikten ödün vermenin sonucu Sivas'ta, Maraş'ta, Madımak'ta, Çorum'da Alevi katliamlarını gördük. Türkiye bu oyuna bir daha asla gelmemelidir.

Atatürk'ün 1924'te dediği gibi "Artık Türkiye din ve şeriat oyunlarına sahne olmaktan çoktan çıkmıştır. Bu gibi oyuncular varsa kendilerine başka taraflarda sahne arasınlar."

Meclis Başkanının dediği gibi dindar ve kindar bir anayasa değil, daha çağdaş, daha laik bir anayasa ihtiyacımız vardır diyorum, tekrar hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – Keşke bir fiske tahammülünüz olsun, tahammülü öğrenin.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Tahammül edin, tahammül edin!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Tahammülü öğreneceksiniz, farklı fikirlere tahammülü öğreneceksiniz!

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Bilinçaltında senin şeriat vardı, söylesene bunu.

BAŞKAN – Sayın Bostancı'ya söz verdim...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Herkes her fikri özgürce savunabilir!

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Fazla konuşma tamam mı, otur oturduğun yerde!

MEHMET METİNER (İstanbul) – “Fazla konuşma.” ne demek? Boş boş konuşuyorsun orada. Gerici yobaz!

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Değerli konuşmacı AK PARTİ Grubunun cumhuriyetin temel değerleriyle çarpıştığını, siyasal İslam'ı savunduğunu söylemiştir. Bu çerçevede, açık bir sataşma yapmıştır.

BAŞKAN – Buyurun efendim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İki dakika süre veriyorum. Lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

5.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Balıkesir Milletvekili Mehmet Tüm'ün doğrudan gündeme alınma önergesi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; esasen, şu iki gündür laiklik meselesiyle ilgili...

MEHMET METİNER (İstanbul) – CHP'nin faşizan zihniyeti!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – ...CHP'li konuşmacı arkadaşlara şaşırdığımı ifade etmeliyim çünkü beş senedir bu Meclisteyim, bu kürsüde CHP'li arkadaşların ayetli, hadisli öyle konuşmalar yaptığına şahit oldum ki hepimizi böyle, ruhani âlemlere taşıma iddiasındaydı o konuşmalar. Laiklik de epey bir süredir gündemde yoktu, ne olduysa bu tehlike birdenbire, Sayın Başkanın konuşmasıyla ortaya çıktı.

CHP'li arkadaşlar iyi bilirler, 2002'den sonra laiklik meselesini bayrak yapmışlardı siyasette, çok da istedikleri neticeyi alamadılar, 90'lı yıllarda özellikle, 2002'den sonra da devam etti. Yapılan saha araştırmalarında Türkiye'de bir şeriat tehlikesi kanaatinde olan, buna ilişkin kaygı duyanlar yüzde 2'nin üzerine hiçbir zaman çıkmadılar. Arkadaşlar da bunu iyi bildikleri için artık konuları sosyoekonomik mevzulara çevirmişlerdi ama galiba eski yaralar depreşiyor, böyle vesile de olunca “Bunun üzerine konuşalım.” duygusu içerisinde, laiklik meselesine ilişkin Meclis Başkanının açıklamasını sanıyorum bir pas olarak gördüler; biraz da nostalji, eski hatıraları canlandırma arzusu, iki gündür gündemimizde ama emin olun üçüncü gün olmayacaktır çünkü laikliğe ilişkin Türkiye'nin gündeminde herhangi bir tartışma, herhangi bir kaygı, herhangi bir endişe yoktur.

Biz de CHP'li kardeşlerimizden Türkiye siyasetinin ve hayatının gerçek mevzularına ilişkin konuşmaları dinlemekten memnun olacağımızı beyan ediyorum, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – Önce tahammülü öğreneceksiniz.

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Gök...

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkanım, Sayın Bostancı yapmış olduğu konuşmada Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımızın konuşmalarına şaşırdığını, yaptıkları konuşmalarda, eski yaralarının depreştiğini, eski hatalarının canlandığını ifade etmek suretiyle sataşmıştır.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Gök.

Size de iki dakika süre veriyorum.

Ama lütfen, arkadaşlar, bu tartışmayı bitirelim artık. Lütfen, son olsun, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

Buyurun.

6.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi, kurulduğu ilk günden beri Türkiye'nin Müslüman bir ülke olduğunun bilincinde ama laiklik ilkesinin de siyasetin, demokrasinin, insan haklarının, kısaca evrensel tüm değerlerin gelişmesi açısından da en önemli bir ilke olduğunun bilincindedir.

Sayın Bostancı az önce arkadaşlarımızın konuşma yaparken çeşitli hadislerden, ayetlerden söz ettiğini ifade etti. Evet, Cumhuriyet Halk Partisi Müslüman bir ülkenin Müslüman çocuklarından oluşuyor, bundan niçin alınıyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Bravo!

LEVENT GÖK (Devamla) – Biz kendi iç dünyamızda dinimizi siyasete alet etmiyoruz ama şu gördüğünüz grup, onlara oy veren milyonlarca kişi tıpkı size oy veren herkes gibi dinî vecibelerini yerine getirmekte sizden bir adım geride değildir. Biz bunun siyasete alet edilmesine karşıyız.

Değerli arkadaşlar, ilkerimizi korumak konusunda hassasız. Biz laikliği koruma konusunda hangi gün tartışma yaşanırsa yaşansın o, eski yaralarımızın aşındırılması anlamına gelmez; o, kuruluş felsefemizin korunması anlamına gelir. Böyle bir titizlikle, böyle bir temel çalışmayla siyaset üslubumuzu götürüyoruz. Örnek alınması gereken budur, örnek alınması gereken siyasal anlayış budur. Buna çok ihtiyacımızın olduğunu da Orta Doğu'da yaşanan çatışmalardan görüyoruz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Niye 1924 Anayasası'nda yoktu laiklik?

LEVENT GÖK (Devamla) – İyi ki laik cumhuriyeti kurduk ve Orta Doğu'da yaşanan bütün büyük tartışmaların dışında kaldık.

Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisini böyle değerlendirmenizi önerir, hepinizi saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET METİNER (İstanbul) – 1924 Anayasası'nda niye laiklik yoktu kuruluş felsefesinde?

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) ÖNERGELER (Devam)

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, (2/225) esas numaralı Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi (4/26) (Devam)

BAŞKAN – İç Tüzük 37'ye göre verilmiş olan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19:29

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.15****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum. Alınan karar gereğince, sözlü soru önermeleri ile diğer denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

**X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER**

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 296) (x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet? Burada.

Komisyon Raporu 296 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Şimdi tasarının tümü üzerinde gruplar adına, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran.

Buyurun Sayın Acar Başaran. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

HDP GRUBU ADINA AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum.

Evet, biz, uzun bir süredir, özellikle Avrupa Birliğine vize muafiyetiyle ilgili olarak birçok kanun tasarısının bu Meclis gündemine geldiğini gördük, bu da onlardan biri. Açıkçası, geçen konuşmamda da belirttiğim gibi bu sözleşmelerin içeriği çok güzel olabilir, içerisinde çok müthiş kanunlar ve sözleşmeler olabilir ancak ben tekrar asıl meselemize dönmemiz gerektiğini, asıl burada konuşmamız gereken meseleleri konuşmamız gerektiğini düşünüyorum, yani uygulama.

Evet, bu kanun tasarısının içerisinde dikkatimi çeken birkaç şey oldu, öncelikle onlardan başlayarak devam edeceğim. Suçluların iadesiyle ilgili olarak özellikle kişinin rızası aranıyor ancak mevcut, Türkiye’deki sistemde, uygulanan sistemde bu rızanın nasıl alınacağı, bu rızanın nasıl, hangi koşullar altında alınacağı konusunda açıkçası kafamızda birçok şüphe var.

Bunun yanında, evet, bir vize muafiyeti çalışması var. Bununla ilgili birçok sözleşme bu Meclise geliyor, bununla ilgili birçok tasarı geliyor ve buradan geçiriliyor. Ancak şunu net olarak galiba anlamamız gerekiyor ki sadece bu kanunları çıkararak bu vize muafiyetinin getirileceğini düşünmek açıkçası saflık olur. Çünkü bu halk, evet, bu vize muafiyetinin getirilmesini istiyor ama niye istediğini de buradan konuşalım.

(x) 296 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Halk bu vize muafiyetinin getirilmesiyle beraber ülkede bu savaş hâinden, ekonominin -Ekonomi Bakanının da söylediği gibi- felakete sürüklenme hâinden kaçarak Avrupa'da daha huzurlu, daha özgürlükçü ortamlarda yaşamak; yine, buradaki yoksulluk sınırındaki insanların orada iş aramak için, aş aramak için Avrupa'ya gideceğini, o yolları aşındıracağını biliyoruz. Bu açıdan aslında değerlendirip bu açıdan göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Öncelikle, bu kanunları çıkarmadan önce esasında en önemli sözleşme olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'deki uygulama alanı ve Türkiye'de nasıl ihlallerin olduğunu tespit etmemiz gerekiyor. Bununla ilgili olarak, özellikle son süreçte biliyorsunuz ki açık cezaevlerine dönen sokağa çıkma yasaklarının ilan edildiği yerlerde yapılan hukuksuzluklar, katliamlar bir tarafa, şu anda bir de hiçbir şekilde seslerini ulaştıramayan, hiçbir şekilde onlarla irtibat sağlayamadığımız cezaevleri, siyasi tutsaklar meselesi var.

Evet, 7 Hazirandan sonra özellikle Türkiye'de oluşturulan, planlanan bu savaş konseptinin devreye konulmasından sonra bizler, HDP milletvekilleri olarak, hiçbir şekilde siyasi tutsaklarla görüş yapamadık. Bunun hiçbir hukuki dayanağı ve altyapısının olmamasına rağmen, Adalet Bakanlığı, her defasında, bizlere, cezaevlerine gitmeye izin verme inisiyatifinin kendisinde olduğunu söyledi. Ancak bu konudaki yönetmelik açık ve nettir. Esasında, bizler, milletvekilleri olarak gidip orada siyasi tutsaklarla, diğer bütün tutsaklarla görüşme hakkına sahibiz. Bu hakkımız ilk andan itibaren gasbedilmiş bulunuyor. Bu gasbın nedeni de, esasında, görüşmeye gidemesek bile bize günde onlarca mektupla cezaevlerinde yaşanan hukuksuzlukların, hak ihlallerinin kamuoyuna yansımamasını, bunların üstünün örtülmesi için yapıldığı açık ve net görünüyor.

Bugün biliyorsunuz ki İnsan Hakları Komisyonunun bir alt komisyonu olarak Diyarbakır Cezaevi Komisyonu kurulmuş bulunuyor. 1976 ve 1980 yılları arasında Diyarbakır 5 no.lu Cezaevinde yaşanan hukuksuzlukları, insanlık dışı uygulamaları, tanıkları dinlerken gözyaşları içerisinde kalan sayın iktidar milletvekilleri, çok da geriye gitmelerine gerek yok, bugün eğer cezaevlerine gidip oradaki uygulamaları görürlerse esasında o günleri aratmayan uygulamaların bugün de cezaevlerinde olduğunu kendileri de net olarak göreceklerdir.

Bu açıdan bakılırsa, bugün cezaevlerinde yaklaşık 800 ağır hasta tutsak bulunuyor. Bunların bir kısmı basına da yansıdı biliyorsunuz ki. Birini söyleyelim isterseniz size: Yüzde 80 felçli ancak hiçbir şekilde kendi kendine bakamayacak durumda, hiçbir kişisel ihtiyacını karşılayamayacak durumda olan bir siyasi tutsak şu anda cezaevinde ve bununla ilgili olarak ATK'nın verdiği rapor da maalesef ki yine bir şekilde baskı altına alınarak, bir şekilde başkalarının hegemonyasından zarar görerek kendi kendine yetebileceğine dair bir rapor vermiş bulunuyor. Yüzde 80 felçli olan birinin kendi kendine bakmaya-çağını hepimiz biliyoruz. Esasında, bize gelen mektuplardan birkaç tanesini zaman yeterse ben sizlere de okuyacağım.

Sayın Metiner bakıyor, galiba Cezaevi Komisyonunda kendisi de varmış ve gidip kendisi de bazı uygulamaları görmüş.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Başkanım.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Devamlı) – Birkaç mektubu da gerekirse size okuyabilirim. Ama cezaevindeki siyasi tutsakların bütün işkencelere, bütün hukuka aykırı uygulamalara rağmen tek istekleri var şu anda; ağır hastaların en kısa zamanda salıverilmesi talepleri var çünkü şunu söylüyorlar: “Evet, biz arkadaşlarımıza bakıyoruz...” Şu anda, diğer tutsaklara, o felçli ve hasta tutsaklara bakma yükümlülüğü yüklenmiş. “Evet, biz bakarız onlara ama her geçen gün durumları daha da ağırlaşıyor, her

geçen gün ölüme daha da yaklaşıyorlar. Biz arkadaşlarımızın buradan tabutlarla çıkmasını istemiyoruz. Biz arkadaşlarımızın salıverilip uygun ortamlarda tedavi edilmesini istiyoruz.” Bunun yanında, hatta buna bile gelmeyerek şunu söylüyorlar: “Revir, R tipi cezaevleri.” Şu anda Türkiye’de bulunan R tipi cezaevleri var. Ancak bunların kapasitesi siyasi tutsakların hepsinin barınabileceği kadar yüksek değil.

Yine, bütün hepimizin gördüğü ve basına yansıyan bir hasta tutsağı daha biliyorsunuz. Sibel vuruldu, bağırsakları daha dışarıdayken, daha ameliyattan hemen sonra, hiçbir şekilde gözlem altında tutulmadan cezaevine götürüldü. Orada bakılmasının imkânsız olduğu açık ve net ortada. Oradaki teçhizatın, revirin yeterli olmadığını da biliyoruz.

Bu açıdan, esasında bu kanunları, sözleşmeleri incelemeden önce, en kısa zamanda, hasta tutsaklarla ilgili, bu Meclisten bütün milletvekillerinin ortak ses çıkarak, salıverilmeleri için gerekli adımları atması gerektiğini düşünüyorum.

Bunun yanında, yine, dediğimiz gibi, şu anda cezaevlerinde birçok baskı ve işkencelerin olduğunu biliyoruz. Çıplak aramadan bizim, KJA olarak, bir dernek olarak gönderdiğimiz KJA kartlarının “Görüldü” mühürleri olmasına rağmen, daha sonra yapılan koğuş aramasında bu kartları tuttukları ve barındırdıkları için siyasi tutsaklara disiplin cezası veriliyor. “Görüldü” damgası olan kartlardan söz ediyoruz. Yani, uygulama bu kadar keyfi, bu kadar hukuka aykırı ki insanların kendi denetimlerinden, cezaevinin kendi denetiminden geçen kartlara bile disiplin suçuna neden olarak el koyup tutsaklara disiplin cezası verildiğini görüyoruz.

Yine, bu cezaevlerinde, özellikle denetimli serbestliklerle ilgili olarak, tutsaklara dayatılanın aslında oradaki, şu andaki cezaevlerinde sorgunun devam ettiğinin, insanlar ceza aldıktan sonra bile cezaevinde tekrar cezalandırılmaları maruz kaldıklarının en açık örneği, denetimli serbestlikten yararlanabilmek için onlara pişmanlık yasasının dayatıldığı, pişmansalar ancak denetimli serbestlikten, en önemli hakları olan denetimli serbestlikten yararlanabilecekleri söyleniyor.

Bunun yanında, biliyorsunuz ki ağırlaştırılmış müebbet diye verilen bir cezamız var ve bunların, bu tutsakların müddetnamelerinde “ölünceye kadar” ibaresi geçiyor. Bir tutsağın aldığı cezanın, bir şekilde infazının hesaplanması ve infaz rejimine göre belli bir süre sonra aslında salıverilmesi gerekiyor. Ancak mevcut düzenlemede, müddetnamede “ölünceye kadar” ibaresi var ve bu tutsakların hiçbir şekilde serbest bırakılma, şartlı salıverilme imkânından yararlanma hakları maalesef ki yok.

Biliyorsunuz ki Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı bulunan bu ağırlaştırılmış müebbet cezalarıyla ilgili olarak AİHM’in Türkiye’yle ilgili verdiği bir karar da var, 2014 yılında Sayın Öcalan’la ilgili olarak verdiği ağırlaştırılmış müebbettin esasında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 3’üncü maddesine aykırı olduğu yönünde bir karar var ama bu karar hâlâ Türkiye’de uygulanmış değil ve Sayın Öcalan’ın yanında şu anda 100’den fazla tutsak ölünceye kadar müddetnameleriyle cezaevlerinde gün saymıyor, ölümü bekliyor maalesef.

Dediğim gibi, bunun en önemli nedeni umut hakkıdır. Şu anda cezaevlerindeki, bu müebbet hapis cezasına çarptırılmış insanların elinden bir gün serbest bırakılacakları umudu, umut hakları ellerinden alınmıştır ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği 3 kararda da; bunların biri Birleşik Krallık kararıdır, biri Sayın Öcalan’ı ihlal için verilen karardır, bir de Vinter kararı vardır; incelemenizi ve bu yönde vicdanınızı da dinleyerek bu insanlarla ilgili olarak en kısa zamanda aslında bu Mecliste bir düzenleme yapılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü umut hakkı, bir gün salınabilme umudu hakkı insanlar açısından, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin de verdiği kararda belirttiği gibi, aslında insan onuru açısından çok önemli bir durumdur.

Yani buradaki bir sürü saydığımız, cezaevlerindeki sıkıntıları, dediğim gibi, Sayın Metiner aslında biliyor. Yani bu koşullarda bu kadar hak ihlali olurken bizler vize muafiyetinin Türkiye'ye verileceğini düşünüyorsak, tekrar başa dönüyorum ve yanılıyorz diyorum. Çünkü yine az önce söylediğim bu ağırlaştırılmış müebbet cezasının varlığı bile esasında Avrupa'da bu, şu anda geçirmeye çalıştığımız kanun çerçevesinde iade edilmeme nedenidir. Çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi iade açısından şunu söylüyor, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlar bu yöndedir: Eğer bir ülkede kişilerin aldığı cezaların infazı sonucunda salıverilme ihtimalleri yoksa yani ölünceye kadar cezaevinde tutuluyorlarsa bu ülkelere hiçbir şekilde iade yapılmaz. Yani bu kanun çok güzel olabilir, evet, usulde, görünende içerikleri çok uygun olabilir ama esası ve usulü incelememiz gerekiyor.

Yine, maalesef ki, dediğimiz gibi son süreçlerde cezaevleri yanında cezaevine gidene kadarki koşulları da göz önünde bulundurmanız gerekiyor. Zaten bizim partimize yönelik, her tarafta, ağızlarından çıkacak en ufak bir kelime binlerce yöneticimizin, belediye eş başkanlarımızın, belediye meclis üyelerimizin tutuklandığını biliyoruz ama tutuklanmakla kalmıyorlar. Tutuklanma zaten artık Türkiye açısından bir tedbir değil, bir cezalandırma yöntemi olarak kullanılıyor ancak bunun yanında bir başka durum daha var: Bu insanların çoğu daha karakollarda, emniyetlerde işkenceye maruz kalıyorlar; özellikle kadın ve çocuklar açısından cinsel tacize varıncaya kadar, tecavüz tehditlerine varıncaya kadar birçok kötü muameleyle cezaevine kadar götürülüyorlar ancak gittikleri cezaevlerinde de kalmıyorlar. Biliyorsunuz ki şu anki tutsakların çoğu, özellikle bu son süreçte alınan belediye eş başkanlarımız, meclis üyelerimiz ve parti yöneticilerimiz çok kötü koşullarda sürgüne tabi tutuluyorlar yani kendi memleketlerinden, kendi oturdukları yerdeki cezaevlerinden çok daha uzaklara, Trabzon'a, Rize'ye, Ankara'ya, birçok cezaevine sürgün ediliyorlar. Bu da şunu ortaya çıkarıyor: Bir taraftan tutsaklara, tutuklulara işkence yapılırken, onların hakkı hukuku çiğnenirken bir taraftan da aileye zulmediliyor. Çünkü görüşmeye giden ailelerin hiçbiri bu kadar uzun yolu katedip, gelip maalesef ki görüş yapamıyorlar ve insanların çoğu, bu tutsakların çoğu ayda belki bir ya da hiç görüş yapamıyorlar.

Ben gelen mektuplardan sadece bir tanesinin kısa bir bölümünü okuyacağım, uygulamaları biraz anlamamız açısından. Gerçekten, hani bütün o ağır tutsaklar, müebbet cezaları, yapılan çıplak aramalar, işkenceler, bunların hepsi çok büyük, gerçekten korkunç uygulamalar. Ama bu biraz benim yüreğime dokunan bir uygulama olduğu için ben buradan okumak istiyorum. Sizin de yüreğinize dokunacağını umarak okuyorum esasında: "Adalet Bakanlığının talimatıyla ne kadar plastik su kovası, sepet, tabure, çekpas sopası, muşamba güya fazlalıktır diye toplatıldı. Bunların yanı sıra su pet şişelerinde -spor yapmak için onlardan bir şeyler yapmışlar- topladılar. Benden bir kırık su kovası aldılar. Yıllardır kâh tabure olarak kâh bulaşık ve benzeri yıkarken küçük sebze, meyve veya bulaşık sepetinin üstüne koyuyordum, işe yarıyordu, onu da aldılar. Ondan sonra öğrendim ki yan hücrede, komşumda su kovası olmasına rağmen ondan almamışlar." Yani düşünün ki şu anda tutsaklara yapılan uygulama bu. Ve bir kırık su kovasını bile bu insanlara fazlalık gören bir cezaevi yönetimi ve cezaevi sistemimiz var.

Onun için, dediğim gibi evet, kanunlarımız çok güzel olabilir, belki şu anki mevcut Ceza İnfaz Kanunu'nun da çok güzel olduğunu savunabiliriz ya da ceza tevkif evleriyle ilgili olarak yönetmeliğin de belki çok iyi ve düzgün olduğunu düşünebiliriz ama maalesef ki uygulamaların ne boyutlara geldiğini hepimiz biliyoruz. Biz bu mektupları nasıl aldık dersiniz, biz görüş yapamadığımız için, gidip tutsaklarla görüşemediğimiz için mektup gönderdik. Ancak bazı cezaevleri –başka bir zaman size onu da okurum, mektubu- bizim gönderdiğimiz mektupları bile, milletvekillerinin gönderdiği mektupları -ki içeriğini buradan bile okuyup bütün basına bile deklare edebiliriz- bile aslında uygun olmadığını söyleyerek tutsaklara vermemiştir. Yani geline uygulamanın boyutu bu.

Bence -dediğim gibi- bu kanunlar üzerinde konuşup “Vize muafiyeti kalkar mı kalkmaz mı?” tartışmalarını bir tarafa bırakalım. İnsanların “Vize muafiyeti olsa da, bir an önce Avrupa’ya kendimi atsam da Türkiye’deki bu antidemokratik uygulamalardan kurtulsam.” düşüncelerini bir tarafa bırakıp, bu ülkeyi yaşanılabilir, özgür, eşitlikçi bir ülke hâline getirelim. Ve her tarafta cezaevi açacağımıza, dediğim gibi “Bunların nedeni nedir? Bir ifade özgürlüğü için insanlar nasıl cezaevine atılabilir?”i gelin burada konuşalım. Bunların daha uygun ve daha doğru olduğunu düşünüyorum.

Hepinizi tekrar saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Bakan, sizin bir açıklamanız olacak galiba.

Buyurun.

BİLİM, SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI FİKRİ İŞİK (Kocaeli) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Türkiye Cumhuriyeti’nin cezaevlerinde tutsak yoktur. Türkiye Cumhuriyeti’nin cezaevlerinde tutuklu ve hükümlüler vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kayda geçmesi için ifade etme gereği duydum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Gruplar adına ikinci söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Levent Gök’e aittir.

Buyurun Sayın Gök. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşül-
mekte olan 296 sıra sayılı Kanun Tasarısı üzerinde söz aldım. Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, çok önemli tartışmaları yaşayarak dünyada ve Türkiye’de gerçekleşen bütün toplumsal ve diğer olayların ortasında çok kritik bir eşikten geçmektedir. Türkiye böylesine önemli yoğun iç ve dış olayların yaşandığı bir süreçten geçerken kendi iç dinamiklerine, kuruluş felsefesine, devleti oluşturan organlar arasındaki ahenge, kanunların ve Anayasa’nın uygulamasındaki tam bir mutabakata her zamankinden çok daha fazla ihtiyacımız olduğu çok açıktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada kurulan pek çok devletlerin her birinin yaşanmış hikâyeleri vardır. Hiçbir devlet diğer devlete benzemez; her devletin kuruluşunda o devletin kuruluşuna, o devletin kuruluş felsefesini oluşturan unsurlara liderlik eden fikirler vardır, mücadeleler vardır, savaşlar vardır, uzlaşmalar vardır. Dünya üzerindeki birçok devlet, böyle bir tarihî, sosyal, kültürel gelişimlerden harmanlanarak oluşmuştur ve sonuçta bugünlere gelmiştir.

Tarihimize baktığımızda, dünya tarihine baktığımızda, modern devletlerin ötesinde, daha önceki yıllarda oluşan imparatorluklar, derebeylikler, krallıklar, emirlikler, sultanlıklar, bunların hepsinden ve bunların üstüne inşa edilerek, demokrasi, insan hakları, temel hak ve hürriyetler ve modern dünyanın kabul ettiği evrensel prensipler üzerine konularak devletler kurulmuştur. Daha hâlâ bir kısım devletler dünya üzerinde bu kavramlara çok uzaktır. Bu kavramlarla tanışan, yakınlaşan ve onları uygulayan devletler ise uygar dünyada yerlerini almışlardır. Tarihin bize sunduğu iktidar türleri; krallar, emirler, sultanlar yurttaşların haklarını bir bahşiş, bir ulufe saymışlardır. Ne demektir insan hakları? Ancak onlar dağıttığı oranda insanlar hak sahibi olabilirler. İnsanlar birer kuldur, hak istemeye hakları yoktur, görevleri iktidarların yüceliğini ve gücünü artırmaktır, o kadar. İşte, ilk dönemde emirlerin, kralların, sultanların oluşturduğu düzenle bu fikirler çarpışmıştır, bu fikirlere karşı savaşılmıştır. Bütün özgürlükçü ihtilallerin amacı, bu otoriter kuralları yıkmak, bu yolda elde edilmiş sonuçlara yeni gelişmeler eklemek olmuştur. Hürriyet mücadelesi uzun ve soluklu bir mücadele olarak bugüne kadar devam etmiş ve bundan sonra da devam edecektir.

Bir tek kişinin, yalnızca kralın hakları olduğu düşüncesine, ilk önce “Magna Carta” adı verilen 1215 tarihli İnsan Hakları Bildirisi içinde yer alan bir bildirgeyle karşı çıkmıştır. O zaman İngiltere’yi yöneten Yurtsuz John’a karşı, halk değil ama derebeyler ve onun yanındaki sınıflar krala karşı bir mücadele vererek kralla eşit yargılanma ve vergi toplama adaleti sağlayan bir anlayışı savunmuşlar ve dünyada ilk defa anayasacılık hareketlerine örnek gösterilmek üzere, 1215 tarihli Magna Carta ilan edilmiştir. Bu temel bir bildirge olarak tarihimizin sayfalarında durmuş, soylular, feodal beyler de -daha işin içinde halk yoktur- kendilerinin krala karşı birtakım hakları olduğunu talep etmişlerdir.

Daha sonra, Kral II.Charles zamanında, İngiltere’de 1679 yılında Habeas Corpus “Bedenim benim olsun” isimli haklar bildirisi talep edilmiştir. Nitekim, daha sonra bunlar daha da gelişmiş, 1689’da İngiliz Haklar Bildirgesi kral dâhil herkesin yasalar önünde eşit olduğunu ya da yasaların kral dâhil herkese uygulanabilir olduğunu ilan etmiştir.

Buradan nereye varmak istiyorum? Bugün, İngiltere kurulurken, ta 1215 yılında Magna Carta’dan başlayan bir süreçle, 1679 Habeas Corpus, 1689 İngiliz Haklar Bildirgesi gibi çok önemli bildireler ve burada saymadığım çok daha fazla bildireler ortaya çıkarak İngiltere’nin demokrasi tarihini tarif etmiştir. İngiltere bugün kurulduysa ve yazılı bir anayasası yoksa, işte, bu sekiz yüz yıllık büyük bir birikimin üzerine inşa edilmiş ve bu büyük birikim bir devlet olarak, İngiltere devleti olarak ortaya çıktığında, herkesin artık üzerinde karar kıldığı, üzerinde artık tartışmaya dahi gerek duyulmayacak bir mutabakat sağlanmıştır.

İngiltere devleti dediğinizde, yazılı anayasası yoktur. Yazılı anayasası yoktur ama herkes orada ne uygulanması gerektiğini iyi bilir, herkesin aklında, fikrinde o fikirler vardır; öyle olması gerektiği, yüzyıllarca süren mücadeleler sonunda kabul edilmiştir, bunun paha biçilmez bir değeri vardır ve “devlet” dediğiniz İngiltere devleti böyle ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, İngiltere’de, geriye dönüp de İngiltere’nin kurucu iradesini değiştirmeye kalkmak, tartışmak söz konusu dahi değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Amerika... Amerika’ya baktığınız zaman, ilk metin Amerikan Haklar Bildirgesi’nde Mayflower Sözleşmesi; Amerika’ya göçmen olarak giden Püritenlerin kullandığı geminin adıyla anılan sözleşmeyle, adil ve eşit yurttaşlık hakları Amerika’da tartışılmaya başlanmıştır, Amerika Kıtası’nda. Daha sonra, Amerikan Haklar Bildirgesi içerisinde Virginia Haklar Bildirgesi (1776), Fransız İhtilali’ne kadar önemli ve Fransız İhtilali’nin sözleşmesine göre eşit değerde bir sözleşmedir. Virginia Haklar Bildirgesi’yle, herkesin doğuştan birtakım haklara sahip olduğu, bu hakların evrensel olduğu; yaşam, özgürlük ve temel hakların tüm insanlar için doğuştan olduğu kabul edilmiş ve iktidarların yetkisi sınırlandırılmıştır.

Dolayısıyla, Amerika kurulurken koloniler bir devlet hâline geldiği zaman, işte bütün bu fikirler, Amerika devletinin içerisinde yerleşmiş kurucu değerler olarak ortaya çıkmışlar. “Amerika” dediğiniz zaman -iki yüz elli yıla yaklaşan bir Haklar Bildirgesi, mücadeleler tarihi, köleliğe karşı durumlar- her şeyi içine alan büyük bir tartışma vardır ama bu tartışmadan Amerika devleti çıktığı zaman ve kurulduğu andan itibaren, kimse geriye doğru dönük olarak da Amerika’nın kuruluş felsefesini oluşturan fikirleri tartışmak cüretini dahi göstermemiştir çünkü artık, öyle olması gerektiği konusunda, bütün toplumda muazzam bir mutabakat sağlanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz de bu gelişmelerden payımızı aldık. 1809 Senedi İttifak’la başlayan süreçte 1839 Tanzimat Fermanı, 1856 Islahat Fermanı, 1876 ve 1908 Birinci ve İkinci Kanuni Esasileri, 1921 Anayasası, 1924 Anayasası derken modern Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu... Modern Türkiye Cumhuriyeti kurulurken, emperyalizme karşı verilen o büyük Kurtuluş Savaşı’ndan hemen sonra oluşan fikirlerin altında yatan Senedi İttifak’ı, Tanzimat Fermanı’nı, Islahat Fermanı’nı, Kanuni Esasileri de içine alan o süreci geçirdikten sonra bir gelişim göstererek kurulmuştur. Dolayısıyla, bugün, Mustafa Kemal Atatürk tarafından kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin

temelinde, altında bu fikirler de vardır; dünyadaki fikirler de vardır, Osmanlı zamanında kabul edilmiş olan, kendi iç dünyamızda kabul ettiğimiz Islahat Fermanı, Kanuni Esasi gibi fikirler de vardır. Türkiye Cumhuriyeti kurulurken de işte, böylesine büyük bir yolda, büyük fikirlerin olduğu ve harmanlandığı bir süreçte Mustafa Kemal Atatürk Türkiye Cumhuriyeti'ni oluştururken tüm dünyadaki örnekleri inceleyerek ve Türkiye'deki, Osmanlı'daki gelişmeleri görerek, anlayarak ve dünyayı tanıyarak Türkiye'yi tarif etmiştir; yani Türkiye Cumhuriyeti, sıradan, hemen bir gecede kurulmuş bir devlet değildir. Onun altında dünyadaki ve Türkiye'deki siyasi mücadelelerin, anlaşmaların, çatışmaların, uzlaşmaların her birinin ayrı ayrı birer payı ve önemi vardır. Bu nedenle, bir devlet dediğiniz zaman onun kurucu felsefesini oluşturan fikirleri hemen elinizin tersiyle bir kenara bırakacak durumda kimse olamaz, olmamalıdır çünkü devletler kolay kurulmamıştır, o kolay kurulmayışının bedeli tahrip edilmemelidir. Hele Türkiye Cumhuriyeti gibi, emperyalizme karşı muazzam bir mücadeleden geçerek kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde dünyaya örnek olmuş bir devlet aşamasını gerçekleştirmiş bir ülke olarak bütün dünyanın gıptayla ve herkesin hayranlıkla izleyeceği bir süreci yaşamışızdır. Mustafa Kemal Atatürk tüm dünyada hayranlık uyandırmıştır. Öyle bir liderdir ki, savaşırken karşısında öldürmek zorunda olduğu yabancı ülkelerin vatandaşlarının hayranlığını kazanan tek lider Mustafa Kemal Atatürk'tür. Çanakkale savaşlarında, hatırlayınız Mustafa Kemal Atatürk'ün o büyük söylevini: "Uzak diyarlardan gelen Anzaklar, Yeni Zelandalılar, İngilizler -onların analarına seslenmiştir- sizler geldiniz, bu diyarda savaştınız, hayatınızı kaybettiniz. Analar, sizler orada ağlamayınız. Biliniz ki artık bu çocuklar bundan sonra bizim çocuklarımız." diyen tek lider dünyada Mustafa Kemal Atatürk'tür. (CHP sıralarından alkışlar)

Bir savaştan, bir ölümden dostluk yaratmanın destansı bir örneğini veren Mustafa Kemal Atatürk'e Avustralyalı bir anne mektup yazmıştır. Oğlu Çanakkale'de ölmüştür o annenin ve Mustafa Kemal Paşa'ya "Paşam, söylediklerinizi duydum, gözlerim doldu. Ben çocuğumu ülkenizde kaybettim ama siz onu sahiplendiniz, artık siz de bizim Ata'mızsınız." diyebilecek bir öz güvenle Atatürk'e sahip çıkmıştır. Böyle bir tablo dünyanın hiçbir yerinde yoktur, başka bir örnek olarak da karşımıza çıkmaz.

Mustafa Kemal ne yaptığını biliyor, Mustafa Kemal çökmekte olan bir imparatorluktan, onun değerlerinden ileriye taşıyacağı bir ulus yaratmanın gayreti içerisinde olduğunu biliyor. Boşuna değildir Erzurum Kongresi, Sivas Kongresi, Amasya Tamimi, Samsun'a ayak basış, hiçbir boşuna değildir. Her birinin altında Türkiye'nin siyasal bilinci yatmaktadır. Bugünlere kolay gelinmemiştir. İşte böylesine zor şartlarda, kıt olanaklarla elde ettiğimiz ve kurduğumuz Türkiye Cumhuriyeti'nin bugün dünyada bütün Müslüman ülkeler içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahip olmasının yegâne temeli Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinde Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kurulan o kuruluş felsefeleridir. O kuruluş felsefeleri içerisinde halk egemenliği vardır. Hiçbir zaman Mustafa Kemal Atatürk ilebet iktidarda kalmayı düşünmemiştir. Mümkün olan en kısa zamanda Türkiye'yi çok partili hayatla tanıştırmak için uğraş vermiştir. Nitekim, çok partili hayata geçiş İsmet İnönü sayesinde gerçekleşmiştir. Bunların kıymetini bilelim değerli arkadaşlar. İktidarı, tek parti iktidarını seçimle devrederek, önünü ilikleyerek "Bugünkü seçim mağlubiyeti benim en büyük zaferimdir." diyen İsmet İnönü'den başkası değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; herkesin aklını başına alması gereken bir süreçten geçiyoruz. Türkiye'nin temel kavramlarıyla kimse oynamamalıdır. Türkiye tercihini yapmıştır. İşte bu tercih, bugün burada AKP sıralarında oturan arkadaşlarımızla, CHP sıralarında oturan arkadaşlarımızla, HDP ve MHP sıralarında oturan bütün arkadaşlarımızı burada buluşturan bir halk egemenliğini ortaya çıkartmıştır. Bunun kıymetini bilelim. Bunun kıymetini bilirken Türkiye'nin kuruluş felsefesinin ayarlarıyla oynanmaması gerektiği konusunda hepimizin ortak bir fikir içerisinde olması gerekiyor, buna ihtiyacımız var. Türkiye'yi sarsmadan, demokrasiyle, insan haklarıyla, temel haklarla; eğitimde en kaliteli eğitimle, sağlıkta en nitelikli sağlık hizmetleriyle, kadın erkek eşitliğiyle, fırsat eşitliğiyle, her türlü

alandan en ileri düzeye getirmek istiyorsak işte bu kurucu felsefeden ayrılmamız gerekiyor. Bu felsefeden ayrıldığında Türkiye’yi bekleyen büyük bir tehlike var, iç çatışma tehlikesi. Bu felsefelerle oynanmaz değerli arkadaşlarım. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak kimseyi oynamayız bu felsefeyle, kimseyi oynamayız! (CHP sıralarından alkışlar) Bu, kimseye bir meydan okuma değildir, kimseye bir tehdit de değildir, olması gerekendir; olması gereken bu olduğu için biz daha yüksek sesle söylemeye devam ediyoruz.

Yurttaşlarımızdan kanunlara uymasını, Anayasa’ya uymasını bekliyoruz ama şu anda devleti yöneten kadrolarımıza baktığımız zaman başta Anayasa ve kanunların tamamen hepimizin güvencesi olması gereken kurumlar tarafından ihlal edildiğine tanık oluyoruz. Yurttaşlar kime güvenecekler? Hükûmete güvenecekler, Meclis Başkanına güvenecekler, Cumhurbaşkanına güvenecekler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Güveniyor, güveniyor, hiçbir sorun yok.

LEVENT GÖK (Devamla) – “Bizim seçtiğimiz Cumhurbaşkanı var, Meclis var, Meclis Başkanı var.” diye güvenmek durumundalar ama yurttaşlarımızdaki bu güvensizliği kaldıracak hiçbir hareketin içerisinde kimse olamaz, olmamalıdır. En başta bu kuralları koruması gerekenler devleti yönetenlerdir. Cumhurbaşkanının büyük sorumluluğu vardır, Meclis Başkanının büyük sorumluluğu vardır, Başbakanın büyük sorumluluğu vardır. Bu demokrasi mücadelesinde, insan hakları mücadelesinde çitayı yükseltmek konusunda her birine ayrı ayrı sorumluluk düşmektedir.

Değerli arkadaşlarım, geldiğimiz tabloda yaşadığımız tartışmalar... Aslında şu tartışmalar içerisinde olmamız gerekiyor: Aziz Sancarlar gibi keşke her yıl Nobel Ödülü alan bilim adamlarımız olsa, keşke. Keşke Türkiye’den uzaya, aya bir uzay aracı gönderebilsek ya da matematikte, fende, kimyada, PISA ortalamasında dünyanın sonuncu ülkesi olmasak gerek. Bunları tartışalım. Ben burada son derece iyi niyetli ve hepinizi de bence kapsayacak konuşma yaptığımı düşünüyorum. Bu konuşmaya itibar edersiniz etmezsiniz o ayrı mesele, herkesin bir siyasi görüşü var ama hepimizin siyasi fikirlerinin altında Türkiye’nin kuruluş felsefesi var. Ne demek istiyorum: Türkiye’nin kuruluş felsefesine herkesten önce Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı, bakanlar, ülkeyi kim yönetiyorsa herkesten önce onlar sahip çıkmalı, onlardan cesaret almalıyız ama bu cesareti alamadığımız günlerden geçiyoruz. Bu nedenle, Meclis Başkanının dünkü ve bugünkü açıklamaları kamuoyu vicdanını tatmin etmekten çok uzaktır.

Meclis Başkanı ağzına bir bakla almıştır, baklayı dün çıkarmıştır, gelen tepkiler üzerine tekrar baklayı ağzına almıştır ama bakla ağzında durmaya devam etmektedir. Biz bu tabloyu görüyoruz, biz bu tablonun farkındayız. Biz tehlikenin farkındayız, sizler de farkında olun. Bu konuları sadece biz konuşmayalım, “ortak değerler” diyorsanız bu yaptığım konuşmayı gelin, siz de burada tekrarlayın, aynısını tekrarlayın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşadığımız bu tartışmalardan sonra, umarım, bu tartışmalar kısa bir sürede açılır ve Türkiye, kuruluş felsefesi üzerinde mutabakatla giden bir ülke hâline gelir, gelmezse bundan tüm Türkiye kaybederek çıkar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Tanal, size daha sonra söz versem olur mu?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Olur efendim.

BAŞKAN – Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Karar yeter sayısı...

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler...

Efendim, elektronik cihazla yapacağız.

Üç dakika süre veriyorum.

Buyurun.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir, karar yeter sayısı vardır.

Şimdi, 1'inci maddeyi okutuyorum:

**SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK ÜÇÜNCÜ
PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Mart 2016 tarihinde Strazburg'da imzalanan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne Ek Üçüncü Protokol”ün çekince ve beyanla onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi hatibi kürsüye davet edeceğim ama lütfen, salonda bir uğultu var, sessizlik bekliyoruz.

1'inci madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Burcu Çelik Özkan...

Buyurun Sayın Çelik Özkan. (HDP sıralarından alkışlar)

On dakikadır süreniz.

HDP GRUBU ADINA BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; az önce Sayın Bakan “Bu ülkede ‘tutsak’ diye bir tanım yoktur, tutuklu ve hükümlü vardır.” dedi. Şimdi, burada tutukluluğun ve hükümlü olmanın kanunlarımızdaki tanımlarını anlatmakla sizlerin başını ağrıtmayacağım ancak şayet bir yıldır cezaevinde tutulup, soruşturmasına ilişkin herhangi bir kalem oynatılmamış yüzlerce, binlerce insan varsa buna “tuksak”tan başka hiçbir şey diyemeyiz. Bunu çok daha fazla tartışabiliriz ancak bence bu örnekler bile hâlihazırda bunu anlatmaya yeterli.

Şimdi, üzerinde konuşacağım tasarı Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu. Biz, Halkların Demokratik Partisi cezaevi komisyonu olarak, cezaevlerindeki ihlallerin Genel Kurulda gündeme getirilmesi ve Genel Kurul tarafından da Parlamento çatısı altında görev alan tüm vekillerin duyarlılık göstermesi noktasında, bugün cezaevlerindeki ihlallere ilişkin konuşmalarımızı yapmaya devam edeceğiz.

Kadın tutsakların cezaevlerinde yaşadığı çok açık ağır ihlaller var değerli arkadaşlar, bunlara biraz değinmek isterim.

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasa’sı başta olmak üzere, tarafı ve imzacısı olduğu birçok uluslararası sözleşmeyle yaşam hakkını garanti altına almayı ve hiç kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulmayacağını taahhüt etmektedir, ancak tarihinde dönemsel olarak hafifletilmiş ya da ağırlaştırılmış olarak işkencenin sistematik bir şekilde yaygın olarak uygulandığı Türkiye, imzacısı olduğu uluslararası sözleşmeleri ihlal ettiği gerekçesiyle defaatle kınanmış ve yüklü tazminat cezalarına mahkûm edilmiştir, fakat yaşanan tüm bu hukuki süreçlere rağmen, bugün hâlen özellikle kadınlara yönelik çok boyutlu işkence ve şiddetin artarak devam ettiğine tanıklık etmekteyiz.

Kadınlara yönelik, başta cinsel şiddet olmak üzere, fiziksel ve psikolojik işkencelerin uygulandığı en önemli alanlardan birini insan hakları ihlallerinin yoğun yaşandığı cezaevleri oluşturmaktadır. Cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlü kadınların basına da yansıyan beyanları ve insan hakları örgütlerinin hazırladıkları raporlar sonucunda, cezaevlerinde kadınlara yönelik işkence ve insan onurunu kırıcı kötü muamelenin sistematik ve yaygın olarak uygulandığı tespit edilmiştir.

Uygulanan bu işkence ve kötü muamelenin başında ise “ince arama” adı altında, zorla çıplak aramayla vuku bulan taciz, buna karşı kuyanların ağır şekilde darp edilmek suretiyle fiziksel şiddete maruz kalmaları gelmektedir. En yakın örneği Alanya Cezaevinde yaşanan vakadır. Şöyle ki: Alanya L Tipi Cezaevinde kadın tutsakların SEGBİS sistemiyle ifade vermekten, kendilerinin, feragat etmeleri ve gidip mahkemelerinde, dosyalarının bulunduğu mahkemede ve ilgili hâkimlere ifade vermek istemelerinden kaynaklı olarak cezaevinde, burada ne yazık ki sizlerle paylaşamayacağım ve konuşamayacağım derecede ağır bir çıplak aramadan geçtiğini tüm Parlamentonun yine duyarlılığına sunuyorum. Bulundukları cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri hakkında mektup veya başka yöntemlerle bilgi veren tutsaklar hakkında bu ve çeşitli keyfi sebeplerle açılan disiplin soruşturmaları ile hücre cezaları ise diğer kötü muamele uygulamaları olarak rutin bir şekilde sürdürülmektedir.

Cezaevleri kapasitesinin aşılmış olmasının doğal sonucu olarak yaşam hakkı ihlalleri vuku bulmakta, özellikle ciddi sağlık sorunları ortaya çıkmaktadır. Yine, bu kapasite aşımı sebep gösterilerek ikinci bir cezalandırma yöntemi olarak uygulanagelen nakil ve sürgünler de ciddi oranda artmıştır. Ayrıca, gerek nakil, sürgün kararlarında gerekse nakil işlemleri sırasında keyfi uygulamalar, taciz, hakaret ve tehdit gibi uygulamalar da cezaevlerinde yaşanan diğer rutin hak ihallerini oluşturmaktadır. Keyfi nakil ve sürgünlerle ailesinden, çocuklarından çok uzak yerlere gönderilen kadın tutsaklara ikinci bir ceza uygulaması yaşatılırken, özellikle ekonomik yetersizlikler de göz önünde tutulduğunda ailelere de ceza kesildiği açıkça görülmektedir. Nakil ve sürgün uygulamaları en ağır insan hakları ihlalleri olarak, özellikle seyahat etmesi sakıncalı bulunan hasta kadın tutsaklar için ayrı bir işkenceye dönüşmektedir.

Gözetiminde ve cezaevinde kadınlara yönelik bu uygulamalar, cinsel, fiziksel ve psikolojik şiddet olmak üzere çok boyutlu insan hakları ihlalleri ve işkence suçu oluşturmaktadır. İşkence hem ülkemizde hem de dünyada bir insanlık suçudur. Türkiye imzalamış olduğu birçok uluslararası sözleşmeyle işkencenin yasak olduğunu kabul etmiş, işkencenin önlenmesi için gerekli tedbirleri almayı taahhüt etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası madde 17’de ifade edildiği gibi, kimseye işkence ve eziyet yapılamaz. Hiç kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan insanlık dışı ya da onur kırıcı işlemlere ve muameleye tabi tutulamaz.

Değerli arkadaşlar, İnsan Hakları Alt Komisyonu olarak yaptığımız ziyaretlerde, cezaevi ziyaretlerinde... Evet, az önce arkadaşımız belirtti. Durumu çok vahim olduğu için ve acil, ivedilikle bizlerin, hepimizin bir refleks göstermesi gerektiği için tekrar vurgulamakta fayda görüyorum: Abdulkadir Fırat... Bu mektup kendisinden gelen mektup, cezaevinden gelen mektup ve biz bunu İnsan Hakları Komisyonuna da, İnsan Hakları Alt Komisyonuna da ilettik ve burada Abdulkadir Fırat’ın durumuna ilişkin esash bir bilgi var. Fakat, bizler Komisyon üyeleri olarak bu kişiyi yerinde de görme şansına sahip olduk. Şu anda Tekirdağ F Tipinde, bir yatakta, bir koğuşta, arkadaşlarının bakımına muhtaç bir şekilde, yüzde 80 raporuyla, “Cezaevinde kalmaz.” raporuna rağmen, konuşma ve ne yazık ki hareket etme yetisine de sahip olmayan bu tutsağın ve Abdulkadir Fırat başta olmak üzere tüm hasta tutsakların ivedilikle serbest bırakılması gerekmektedir. Bu raporda ise elimize ulaşan sayısız mektupla cezaevlerinde yaşanan ihlallerin -tekrar- listesidir. Bu da yine duyarlılık gösterilmesi açısından İnsan Hakları Komisyonuna sunulmuştur.

Değerli arkadaşlar, cezaevleri çok uzun süredir hak ihlallerinin ve insan onuruna aykırı uygulamaların yaşandığı fiziksel ve psikolojik işkence mekânları olarak kullanılmaktadır. Burada ihlaller elbette ki değerlendirilir, elbette ki gündemleştirilir. Ancak, hasta tutsak meselesi bu ülkenin kanayan yarasıdır. Bakın, şu anda, 350’yi aşkın hasta tutsak tahliye olmayı, serbest bırakılmayı, son günlerini aileleriyle geçirmeyi beklemektedir. Bunların hiçbir şekilde politikayla, siyasetle, farklı ideolojilere sahip olmakla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bu mesele insanidir, vicdanidir ve elbette ki hukukidir.

Yine bir örnek vermekte yarar görüyorum: Celal Şeker. Sanırım sayısız kez burada yine ismini zikrettik ve birçok temasta da bulunduk. Diyarbakır Cezaevinde bulunan Celal Şeker'in böbreklerinin artık yok hükmünde olduğunu ve âdeta ölümü beklediğini de yine buradan belirtmek gerekir.

Yine, az önce ismi geçti ama tekrar söylemek lazım: Sibel Çapraz. Bakın, bağırsağı dışarıda ve bağırsağı bir torbaya bağlı.

Bunların, gerçekten, siyasi konjonktür sebebiyle askıya alınan ve çözüm sürecinde üzerinde bir konsensüs oluşturulan hasta tutsakların durumunu askıya almak gibi bir şansımız yok. Eğer önlem almazsak yakın zamanda cezaevlerinden, ne yazık ki, sayısız ölüm haberi peş peşe gelecektir.

İsmini burada zikredebileceğim çok fazla hasta tutsak var ancak ne yazık ki sürem yeterli değil. Bu noktada, duyarlılık gösterileceğine de benim inancım tam. Parlamentonun, siz değerli vekillerin ve tüm parti gruplarının bu meseleyi acil olarak çözmesi gerektiğini tekrar vurgulamak gerektiğini düşünüyorum ve sizleri tekrar saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Karar yeter sayısı istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Karar yeter sayısı vardır, 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 2'nci madde üzerinde söz isteyen Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İğdir Milletvekili Mehmet Emin Adıyaman.

Buyurun Sayın Adıyaman. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MEHMET EMİN ADIYAMAN (İğdir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu bir haftadır, muhtemelen önümüzdeki günlerde de yoğunca bu Meclisin gündemine gelecek olan Avrupa uyum süreci veya vize serbestisi uğruna yoğun sözleşmelerin kabulüyle ilgili bir süreci yaşayacağız. Hiç şüphesiz, özellikle Şansölye Merkel'in vaadine dayanarak hem yoğun olarak Avrupa'ya sığınmak durumunda olan Suriyeli göçmenlerin ve genel olarak Asyalı göçmenlerin Türkiye'de... Türkiye'nin, bir bakıma, Avrupa için açık bir kamp hâline getirilmesi, mülteci kampı hâline getirilmesi, diğer yandan vize serbestisinin Türk vatandaşları için sağlanacağına ilişkin vaat üzerine yoğunca bu sözleşmeleri ve kanun tasarılarını görüşmüş bulunuyoruz. Dileriz, umarız, 6 milyar euronun dışında, gerçekten vize serbestisi Türkiye vatandaşları açısından sağlanır ve bu vaat yerine gelir.

Şimdi, tabii, şu anda görüştüğümüz sözleşme, ek protokol, esasen ceza yargılamasını ilgilendirdiğine ve suçluların iadesine ilişkin olduğuna göre, bu sözleşmenin içerdiği hükümlerin iş hukukumuz açısından da ciddi bir önemi var. Zira, bu sözleşme gereği ya ülkemizden yurt dışına suçlu iadesi yapacağız veya yurt dışından ülkemize iade edilmesi gereken suçluların iadesini talep edeceğiz. Ama, tabii, ceza yargılamasıyla ilişkilenen bireyin ceza hukukuyla teması anından itibaren varsa bir suç ve ceza almışsa cezanın infazına kadar geçen süre yani yargılama süresi ve hüküm aldıktan sonraki infaz süresi, bir bütün olarak, aslında adil bir yargılanmayı gerektiren bir süreç. Yani, bireyin belli bir suçtan dolayı cezalandırılması, onun cezasını meri hukuk açısından infaz etmesi, onun hürriyetinin geçici bir süre için engellenmesidir ama onun yaşam hakkının, temel insan haklarından kaynaklanan haklarının

yok sayılacağı anlamına gelmez. Dolayısıyla, bireyin temel haklarını korumak adına da öncelikle adil bir yargılanma sonucu eğer hüküm giymişse, ceza almışsa bu cezanın infazının da adil bir Ceza İnfaz Yasası'yla çektilmesi gerekiyor. Maalesef, ülkemizde Ceza Kanunu'muz ve Ceza İnfaz Kanunu'muz, hatta daha da vahimi ceza infaz yönetmelikleri çağdaş, özgürlükçü bir ceza hukuku anlayışına uygun değil. Bizim mevcut Ceza İnfaz Yasamız daha çok düşman ceza hukuku anlayışı üzerine kuruludur. Böyle olunca da bunun sonucu hükümlüler ve suçsuz oldukları ya da suçlu oldukları henüz ispatlanmamış, suçsuzluk karinesinden faydalanan tutuklulara bile âdeta düşman ceza hukuku yaklaşımıyla peşin ve ön yargıya dayalı bir yaklaşım söz konusu.

Biz hem hükümlülerin hem tutukluların aslında yasalardan, mevcut olan -evrensel hukuk kuralları- na uygun olmasa bile- meri hukukumuz açısından ama genel olarak evrensel hukuk açısından haklarını koruyamıyoruz. Temel insan haklarına dayanan ve oradan kaynaklanan birçok hakkını aslında uygulamada ihlal ediyoruz. Bakın, bunu nasıl ihlal ediyoruz? En basit örneği, eğer bir cezaevinde, cezaevi kapasitesinin üstünde bir kapasitede hükümlü ya da tutuklu bulunduruluyorsa bu otomatikman o hükümlünün ya da tutuklunun insan hakları anlamında bir hak ihlaline uğradığını söylemek mümkündür. Mesela, 13 Ocak 2016 tarihi itibarıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Meclis İnsan Hakları Komisyonuna verdiği bilgiler çerçevesinde meseleye baktığımızda -13 Ocak tarihi itibarıyla- Türkiye'deki toplam cezaevi kapasitesi 180 bin ama tutuklu ve hükümlülerin toplamı 179.611. Yani, Türkiye genelinde 565 kişilik bir boş kapasite olduğunu bizatihi Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü söylüyor ki bunu ocak ayı itibarıyla söylüyor. Yine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün verdiği bilgiye göre 290 kapalı, 59 açık cezaevi, 3 çocuk kapalı cezaevi, 2 çocuk eğitim evi, 4 kadın açık cezaevi ve 5 kadın kapalı cezaevi kurumunun bulunduğu ama önümüzdeki dört yıl içerisinde 165 cezaevinin daha inşa edileceği söyleniyor. Bu, şunu gösteriyor: Önümüzdeki dört yıl içerisinde 165 cezaevinin inşası demek, 100 bin yurttaşın daha tutuklanacağı veya hüküm giyeceği anlamına geliyor.

Değerli arkadaşlar, yapılan tüm araştırmalarda aslında Türkiye'de suç niteliğinde, suç çeşitliliğinin de bir artış yok. Peki, artan tutuklu ve hükümlü sayısının sebebi ne? Suçta bir artış olmadığına göre tutuklu ve hükümlü sayısında neden artış oluyor? Sebep şu: Mevcut sistem, özellikle AKP iktidarının, düşünce ve ifade özgürlüğü, sendikal haklar, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu gibi, siyasal içerikli basın açıklamaları gibi toplumu kriminalize eden, âdeta suç yaratan ve dolayısıyla bunların da pek çoğu mevcut Ceza Yasa'mız açısından aslında tutuklamayı gerektirmeyen -mesela hakaret suçu gibi- Ceza Kanunu'nun 100'üncü maddesindeki tutuklamayı gerektiren suçlardan olmadığı hâlde tutuklamayı gerektiriyor gibi gösterip tutuklamalar gerçekleştirilmesi bu potansiyeli, bu sayıyı büyük oranda artırmakta. Tabii, sadece bu da değil, mesela yine bu verilere göre 56 bin, adli denetimli serbestlik yöntemiyle, takip altında bulunan insanımız var.

Şimdi, Londra merkezli Kriminal Politikalar Araştırma Enstitüsü, ICPR'nin bir değerlendirmesi var. Dünya genelinde Türkiye, tutuklu ve hükümlü sayısı itibarıyla 9'uncu ülke durumunda. Nüfus oranları bakımından baktığımızda bu çok ürkütücü bir rakam, Avrupa ölçeğinde ise Türkiye, Rusya'dan sonra 2'nci sırada bulunuyor. Bu, şunu gösteriyor: Bizim öncelikle hem Ceza Kanunu, hem Ceza İnfaz Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde ciddi bir değişikliğe gitmemiz hem de bu sözleşmeleri kabul ederken aslında kendi iç hukukumuzdaki bu aksaklıkları, bu çağdaş ve özgürlükçü ceza hukukuna, ceza anlayışına aykırı uygulamaları ve düzenlemeleri de aynı şekilde bu uluslararası sözleşmelere uygun hâle getirmemiz gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, gene bir veri daha vereyim: Mesela 2006 yılında tutuklu ve hükümlü sayısı 70 bin 277 kişidir. Sadece on yıl sonra yani 2016 Şubat ayı itibarıyla tutuklu ve hükümlü sayısı 70 binden 180 bin rakamına ulaşmış durumdadır. Bu da bizim, az önce ifade ettiğim gibi, ceza hukuku anlayışımızı düşman ceza hukuku anlayışından kurtarmamız, özgürlükçü, demokratik ve çağdaş bir ceza hukuku anlayışına çevirmemizi gerektiriyor. Bunun öncelikli yolu da hiç şüphesiz yargı bağımsızlığını ve yargının tarafsızlığını oluşturabilmemizdir. Bağımlı yargı ve taraflı bir yargı devam ettiği sürece bu rakamların daha vahim sonuçlara ulaşacağını belirtmek isterim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

LEVENT GÖK (Ankara) – Yoklama istiyoruz.

BAŞKAN – Oylamadan önce yoklama talebi var, o talebi karşılayacağım.

Sayın Gök, Sayın Karabıyık, Sayın Yıldız, Sayın Aydın, Sayın Akaydın, Sayın Basmacı, Sayın Yüksel, Sayın Özcan, Sayın Arık, Sayın Durmaz, Sayın Özdemir, Sayın Adıgüzel, Sayın İrgil, Sayın Bakan, Sayın Erkek, Sayın Şeker, Sayın Gürer, Sayın Engin, Sayın Tamaylıgil, Sayın Tekin, Sayın Çam.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 296) (Devam)*

BAŞKAN – 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Şimdi 3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Erol Dora...

Buyurun Sayın Dora. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 296 sıra sayılı Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı’nın 3’üncü maddesi üzerinde Halkların Demokratik Partisi adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi Türkiye, 2010 tarihli Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol’e taraf değildir. Protokol, Türkiye’nin Avrupa Birliğiyle başlattığı vize serbestisi görüşmeleri çerçevesinde hayata geçirilmesi beklenen uluslararası yükümlülüklerden biri olduğu için Hükümetçe gündemimize getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, AB müktesebatına uyum çalışmaları adına da olsa uluslararası sözleşmelerin onaylanmasını olumlu olarak değerlendiriyoruz. Ancak, evrensel standartlara ilişkin sözleşmelerin imzalanıyor olması yeterli değildir, önemli olan, evrensel standartların uygulanıp uygulanmadığıdır. Yani adli konularda uluslararası iş birliği sözleşmeleri imzalamak Türkiye’de cezaevlerinin, tutuklu ve hükümlülerin sorunlarını gidermeye yetmemektedir. Çünkü özellikle, adalet alanında insan hakları temelli yasaların uygulanmasının önünde ciddi, keyfi bürokratik engeller bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bakınız, geçtiğimiz günlerde Özgürlükçü Hukukçular Derneği ile Toplum ve Hukuk Araştırmaları Vakfı üyesi avukatlardan oluşan cezaevi izleme komisyonu tarafından 1 Ocak-27 Mart 2016 tarihleri arasında Marmara Bölgesi'nde bulunan cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri rapor hâline getirildi. Bolu, Düzce, Edirne, Gebze, Kocaeli, İstanbul, Tekirdağ cezaevlerinde yapılan incelemeler ve yine, bire bir görüşmelerden sonra hazırlanan rapor, tutuklular üzerindeki keyfi hak ihlallerinin sistematik hâle geldiğini gözler önüne koyuyor. Rapora göre, cezaevinde yaşanan hak ihlallerine ilişkin ilgili kurumlara başvuru yapan tutuklulara disiplin cezası veriliyor, cezaevi idaresine yaptıkları başvurular kapsamında verdikleri dilekçeler işleme geç konuluyor, haftalık telefon görüşmelerinde askerî tekmil uygulaması dayatılıyor, uymayanların telefon görüşmeleri kesiliyor. Bazı cezaevlerinde özellikle havalandırma ve yatma yerlerine yirmi dört saat izleme yapan kameralar takılıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; haziran ayından bu yana sıklaşan ani ve keyfi aramalar sonucunda mahkûmların cezaevinin “Görüldü” damgası bulunan yazışmalarına ve kitaplarına el konulduğu, açılmış olan kursların çeşitli bahanelerle kapatıldığı, ortak alana çıkarılmadıkları ve aylarca revire götürülmedikleri de raporda yer alan bilgiler arasındadır. Raporda mahkûmların ailelerinin de birçok hak ihlaliyle karşılaştığına da ayrıca dikkat çekilmektedir. Buna göre, yakınlarını ziyarete giden ailelere üst araması sırasında elle arama dışında çıplak arama yapılmak isteniyor. Bebekler çırlıçıplak soyularak aranıyor. Ailelere sözlü ve fiziki taciz uygulanarak görüşmeye girmeleri engellenmek isteniyor.

Değerli milletvekilleri, özellikle eş görüşmeleri için gelenlere rencide edici arama yapılıyor. Raporda özellikle siyasi tutukluların, sevk talepleri olmadığı hâlde, ailelerinin yaşadıkları şehirlere yüzlerce kilometre uzaktaki şehirlere sevk edilerek tecrit yaşadıkları ayrıca belirtilmektedir. Ailelerinden yüzlerce kilometre uzaklıkta cezaevlerinde tutulan tutuklu ve hükümlülerden ağır hasta durumda olanların durumlarına ilişkin ise bilgi almak mümkün olmuyor. Bildiğiniz gibi, Adalet Bakanlığının, Halkların Demokratik Partisi milletvekillerine yönelik koyduğu cezaevi ziyaret yasağı keyfi bir biçimde, yönetmeliği aykırı olarak devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere yaşatılan ağır hak ihlalleri sürdürülürken imzalanan uluslararası adli sözleşmelerin anlamlı bir karşılığının olacağına inanmıyoruz. Hâlihazırda, mevcut olan tutuklu ve hükümlülerin cezaevi haklarını düzenleyen yasalar bile uygulanmıyorken uluslararası standartların kâğıt üzerinde onaylanması AKP Hükûmetinin yüzeysel yaklaşığının göstergesidir.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Birliği ülkeleriyle vize serbestisi üzerine görüşmeler yaptığımız bir dönemde basın özgürlüğünü değerlendirdiğimizde, basın özgürlüğü ayaklar altındadır. Bakınız, geçtiğimiz günlerde Sınır Tanımayan Gazeteciler, 2016 Dünya Basın Özgürlüğü Raporu'nu Washington'da açıkladı. 180 ülkenin değerlendirildiği özgürlük karnesinde Türkiye geçen yıl göre iki sıra daha gerileyerek 151'inci sırada yer aldı. Başka bir ifadeyle, Türkiye, gazetecilik yapmanın zor olduğu ülkeler arasında yer aldı. Raporda, basın özgürlüğü konusunda ilk sırada Finlandiya yer alıyor. Onu, Hollanda, Norveç, Danimarka ve Yeni Zelanda takip etmektedir. Listenin son sıralarında ise Suriye, Türkmenistan ve Kuzey Kore bulunuyor. Basın özgürlüğündeki bu sıralamayla Türkiye vize serbestisinden faydalana bilir mi? Çok inandırıcı gelmiyor açıkçası.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliği ülkelerini turist olarak gezzebilmek için çeşitli yüzeysel atraksiyonlar yapmak yerine gerçekçi ve ayakları yere basan düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır. Özgür basın için çok sesliliğe tahammül kültürünü geliştirecek düzenlemelere ihtiyaç vardır. Çok sesliliğe tahammül edilebilecek bir zihniyete ihtiyaç vardır. Özgür bir basın için şeffaf yönetimlere ihtiyaç vardır. Şeffaflığın asli bir ilke olduğunu kavrayıp uygulayabilecek bir zihniyete açıkça ihtiyaç vardır. Özgür bir basın için gazetecilerin haber yaparken kolluk güçlerinden şiddet görmeyecekleri bir ortama ihtiyaç vardır. Gazeteciye şiddet uygulayan bir zihniyet demokrasiyi güçlendiremez.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliğiyle müzakerelerin bir ayağı olarak vize serbestisinin tartışıldığı şu günlerde, özellikle inanç özgürlüğüne ilişkin birçok sorunun yaşanmaya devam ettiği Türkiye’de inanç özgürlüğünün temel kavramlarından birisi olan laikliğe dair birkaç noktayı da vurgulamakta fayda görüyorum. Laiklik kavramı her ne kadar Anayasa’da yer alsada bilmekteyiz ki bugüne kadar Türkiye’de özgürlükçü manasıyla uygulanmamıştır. Uygulanmadığı için de farklı din ve inançlara mensup yurttaşlarımız sürekli bir biçimde ötekileştirici uygulamalara maruz kalmıştır. Laiklik, ancak ve ancak inanç özgürlüğünü sağlayabildiğinde layıkıyla uygulanıyor diyebiliriz.

Anayasa’da yer alan “laiklik” kavramının içi doldurulmalıdır. Bu bağlamda, özgürlükçü laikliğe ihtiyaç vardır.

Değerli milletvekilleri, düşünce, vicdan, din ve inanç özgürlüğü, uluslararası insan hakları hukukun koruduğu temel özgürlüklerden biridir. Uluslararası ve bölgesel birçok bağlayıcı sözleşme ve bağlayıcı olmayan birçok siyasal belge bu hakkı güvence altına almaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 18’inci maddesi, Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi’nin 18’inci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 9’uncu maddesi herkesin düşünce, din ve inanç özgürlüğü hakkını güvence altına almaktadır. Söz konusu uluslararası belgelerdeki bilgilere göre herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, din ve inanç değiştirme özgürlüğüyle tek başına veya topluca, açıkça veya özel olarak ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini ve inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.

Bu bağlamda, Anayasa’da yazılı olan laiklik kavramını uygulama alanlarında evrensel standartlara taşıma gibi bir yükümlülüğümüz olduğu aşikârdır.

Bu sözleşmelerden bahsetmemizin nedeni, bugün Türkiye’nin altına imza koymuş olduğu uluslararası sözleşmeler ve çekince koyduğu sözleşmeleri değerlendirdiğimizde, eğer bu çekinceler konmamış olsaydı belki bugün, başta Kürt sorunumuzu olmak üzere, birçok sorunumuzu çözümlemiş olabilirdik. Örneğin ana dille ilgili uluslararası sözleşmelerde çekincelerimiz vardır, ebeveynlerin çocuklarına eğitim noktasındaki sözleşmelere, eğitim hakkı tanıyan sözleşmelere çekince koymuş bulunmaktayız.

Yine, Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ni imzalamış olmasına karşın, 9’uncu maddesinde evrensel anlamda din ve vicdan özgürlüğü tanınmış olmasına karşın, bugün hâlâ Türkiye’de insanlar zorunlu din derslerine sokulmaktadır ve henüz, başta Aleviler olmak üzere, Türkiye’de birçok kesimin inanç özgürlükleri evrensel anlamda tanınmış değildir. O açıdan, bu sözleşmelerden her gün bahsediyoruz. İnaniyorum ki bu anlamda etkili olabildiğimizi değerlendiriyoruz.

Bu duyularla, hepimizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler böylece tamamlanmıştır.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim ve oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 206

Kabul : 203

Ret : 2

Çekimser : 1 (x)

Kâtip Üye
Elif Doğan Türkmen
Adana

Kâtip Üye
Özcan Purçu
İzmir”

Böylece, tasarı kanunlaşmıştır. Allah hayırlı, mübarek eylesin.

2’nci sırada yer alan, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- *Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 297) (xx)*

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Komisyon raporu 297 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına, Diyarbakır Milletvekili Sayın Altan Tan konuşacaklardır.

Buyurun Sayın Tan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALTAN TAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye’nin, neredeyse İkinci Dünya Savaşı’ndan hemen sonra başlayan, 1960’lı yıllardan sonra belli bir sürece giren, 1970’lerden sonra ise ete kemiğe bürünen bir Avrupa Birliğine girme süreci var. Şu ana kadar da maalesef bu süreç istenilen noktaya gelmedi. Sadece suçluların iadesi protokolü değil, bunun ötesinde onlarca madde, onlarca ana başlık, bunların hepsi kör topal bekliyor.

Değerli arkadaşlar, bunlarla ilgili çok derinlemesine eleştirilere girmeden önce bir genel dış politika konuşması yapmak istiyorum. Her zaman yaptığım gibi, körü körüne bir eleştiri, körü körüne bir karşı çıkış değil, sizlerin çoğu kez yaptığınız gibi, doğru söylediklerimize de karşı çıkarak değil, bir genel analizde bulunmak istiyorum.

Bugün Türkiye’de, aklı başında herkesin ortak kanaati odur ki Türkiye Cumhuriyeti, tarihinin en sıkıntılı dönemlerinden birini yaşıyor. Bunun tabii, sebepleri var. Yine, sıkça herkesin dillendirdiği gibi, yüz yıllık bir Orta Doğu parantezi kapanıyor, Sykes-Picot Anlaşması’nın sonuçları tarihin tozlu raflarına gönderiliyor ve yeni bir Orta Doğu dizaynı, şekillenmesi başlamış bulunuyor.

Türkiye’nin hem dış politikada ciddi sıkıntıları var hem de iç politikada ciddi sıkıntıları var; ben ana başlıklarla bunlara değinmek istiyorum. Değerli arkadaşlar, Türkiye, 1950’lerden sonra şekillenen yeni dünyada, İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyasında Batı bloğu içerisinde yer aldı. Bunun parametreleri, NATO, Amerika Birleşik Devletleri’yle kurulan ilişkiler, İngiltere’nin öncülük ettiği RCD, Bağdat Paketi gibi kuruluşlarla bu süreç devam etti ve Türkiye, 2002’den sonra iş başına gelen AKP iktidarı ile de kararlı bir şekilde Avrupa Birliğine girme iradesinin olduğunu beyan etti. Bu noktada, yeni bir Türkiye, demokratik bir Türkiye inşa edeceğini söyledi. Ama ne olduysa, bir müddet sonra Türkiye’nin bu Avrupa Birliği istikameti de önce sallanmaya, sonra alabora olmaya başladı ve bir müddet sonra Türkiye’de en yetkili şahısların ağzından “Gerekirse Şanghay Beşlisine gireriz, gerekirse yeni bir dünya kurulur...”, ondan evvel Millî Güvenlik Kurulu Sekreterinin dile getirdiği “Türkiye İran’la, Rusya’yla yeni bir dünya kurabilir, arayışlara girebilir.” sözleri tekrar duyulmaya başlandı en üstteki siyasilerin ağzından.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 297 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Fazla uzatmayacağım. Netice olarak Türkiye öyle bir noktaya geldi ki Orta Doğu politikasında hem ABD ve Avrupa'yla -tırnak içinde- kavgalı hem de Rusya'yla kavgalı bir duruma geldi. Dünya siyasetinde aynı anda ABD ve Rusya'yla kavga eden çok ender örnekler vardır, belki de yoktur. Bu durum sürdürülebilir bir durum değildir yani dış politikada hangisi doğru, hangisi yanlıştır analizine girmeden önce bir önemli tespite bulunmak istiyorum: Aynı anda Avrupa Birliği, ABD ve Rusya'yla çatışmalı olarak, sorunlu olarak bu mevcut yapıyı sürdürebilmek mümkün değildir. Peki, ne yapmak lazım? Başından beri bu kürsüden defalarca Türkiye'nin dış politikasını eleştirdik, Suriye politikasını eleştirdik, Irak politikasını eleştirdik, Bulgaristan politikasını eleştirdik, Ermenistan politikasını eleştirdik. Bir iki örnek verelim, daha anlaşılır olsun: Türkiye, hatırlarsanız, ilk Orta Doğu'ya müdahale hamlelerini Irak'la yaptı ve Irak'ta Tarkan Haşimi'nin partisini destekledi. Mevcut iktidar, Tarkan Haşimi'nin Irak'a Başbakan olmasını istedi. Bir anda Irak'taki önemli bir Şii blokunu karşısına aldı ve Irak'ın realitesine aykırı, yüzde 65'i, yüzde 70'i Şii olan bir bölgede Sünni Tarkan Haşimi'yi Başbakan yapmak istedi. Bir müddet sonra Tarkan Haşimi soluğu Ankara'da, İstanbul'da aldı, kendi ülkesine de gidemeyecek bir duruma geldi ve idama mahkûm edildi. Aynı hata Bulgaristan'da yapıldı. Bulgaristan'da eksikliği fazlasıyla bir Hak ve Özgürlükler Partisi var; Bulgaristan Türklerinin önderlik ettiği, öncülük ettiği ama içinde demokrat Bulgarların da olduğu, başka azınlıkların da olduğu bir Hak ve Özgürlükler Partisi var. Türkiye orada da bu Hak ve Özgürlükler Partisinin karşısına Hak ve Özgürlükler Partisinin Başkan Yardımcısına parti kurdurarak çıktı, o parti Komünist Partiyle ittifak kurmasına rağmen Bulgaristan seçimlerinde yüzde 1,2 oy aldı. Bunları ezberden söylemiyorum yani Bulgaristan'daki Türk milletvekilleriyle yaptığımız toplantılar, yine bu kürsüden sizlere yaptığım açıklamalar, yaptığımız diğer geziler, onların Türkiye'ye seyahatleri ve toplantıları bütün bu kanaatlerinin toplamıdır değerli arkadaşlar. Ve ondan sonra da en büyük felaketlerden birisi Suriye politikası.

İşte Suriye politikası şu an öyle bir noktaya geldi ki ne ileri gidebiliyorsunuz ne geri gelebiliyorsunuz ne çıkabiliyorsunuz ne yeni bir siyaset ortaya koyabiliyorsunuz. Son bir ay içerisinde Kilis'te olanlar ortada, ondan öncesi ortada, daha öncesi ortada. Şu an iktidarın, Türkiye'nin Suriye politikası nedir? Yeni bir Suriye'yle ilgili nasıl bir Suriye tasarlamaktadır? Bu yeni Suriye'de Alevilerin, Nusayriilerin, Hristiyanların, Müslümanların -yani İslami kanadın- Kürtlerin nasıl bir statüsü olacaktır? Bunlarla ilgili bir proje ortada gözükmemektedir. Bunun detayına da girmek istemiyorum yani konuşmamın başında da söyledim, körü körüne bir eleştiri ve polemik yapma niyetinde değilim ama şunu söylüyorum: Bu dağınıklık, bu tutarsızlık, bu çelişkili durum ve aynı anda hem Suriye'yle hem Irak'la hem Rusya'yla hem Avrupa Birliğiyle hem de ABD'yle sorunlu olmak sürdürülebilir bir durum değildir, hüküm cümlesi bu. Bunun yeniden dizayn edilmesi lazım. Siyasetin, dış siyasetin normalleşmesi lazım.

Bu dış siyaset normalleşmezse ne olur? Bir iki örnek vereyim: Bir Rus uçağı düşürüldü, işte Türkiye turizminin içine düştüğü durum ortada. Ben iki sene, üniversiteyi bitirdikten sonra, İngilizce ve Arapça turist rehberliği yaptım. Turizmin bütün safhalarını biliyorum yani aile şirketinin içinde de bütün bu birimlerde çalıştım. Şu an turizm büyük bir darbe yedi. Peki, sadece turizm mi büyük darbe yedi? Yılda 36 milyar dolarlık bir gelir... Tek başına 7 milyar dolar ihracat yapan Gaziantep bugün kan ağlıyor; Kayseri, Denizli kan ağlıyor. Niye kan ağlıyor? Çünkü bunlar, işte halı, mobilya, yağ, makine neyse, satabildiği her şeyi öncelikle Suriye'ye ve Irak'a satan, Orta Doğu'ya açılan, birinci pazarları kendi hinterlandı olan orta sanayinin merkezi iller. Bu iller bugün bunları yapamıyor. İthalatta aynı şekilde büyük sıkıntı, zaten bizim ihracatımızın da önemli kalemleri yüzde 80 oranında ithalata bağlı, aynı sıkıntılar var.

Birçok şirket, birçok kuruluş yeniden yapılanma istedi bankalardan yani şu an BDDK'ya sorulması hâlinde, BDDK, size şu an, yeniden yapılanmaya giren şirketlerin sayısını ve bu kredilerin rakamını verse dudak uçuklatır. Sadece bu hafta, Diyarbakır'da -bir banka müdürüyle yaptığım görüşmede- bir tek banka şubesi 100 milyon TL yani eski parayla 100 trilyon yeniden yapılandırmaya girdi. Ödeyemiyor borcunu, tekrar vadeliyor, tekrar yapılandırıyor, bu tek bir banka.

Değerli arkadaşlar, onun için, bu dış politika rayına girmedeği müddetçe, ithalatın da ihracatın da turizmin de rayına oturması, ülkenin kararlı, stabil, dengeli bir ekonomiyle yönetilebilmesinin imkânı da yok. Kırk yıldır ilk olarak ihracat geriye gidiyor. Dediğim gibi bunun çok detayına girmek istemiyorum, sadece şunu söylüyorum -üçüncü sefer söyleyip noktalayacağım- bu durum sürdürülebilir bir durum değil. Hüküm cümlesine... Türkiye mutlaka dış dünyayla -ABD'yle, Avrupa'yla, Rusya'yla neyse- bu ilişkilerini bir dengeye oturtma ve barışmak zorunda. Tabii, hemen arkadaşlarımız tepki gösteriyorlar. Bizim eski İslamcı arkadaşlarımız da bir kısım sosyalist arkadaşımız da aynı tepkiyi veriyor: "Ne yapalım, emperyalizme uşak mı olalım, teslim mi olalım?" Hayır, uşak da olmayalım teslim de olmayalım ama bu durumu rayına oturtmamız lazım ve bunları burada tartışmamız lazım yani eften püften konuları, sataşmaları, polemikleri bir yana bırakıp, burada bu Meclisin, bu Türkiye'nin dış politikası, ilişkileri İsrail'den, Amerika'dan, Rusya'dan, İran'dan, Irak'tan Suriye'ye kadar nasıl olacak? Buradan bir uzlaşmanın, bir ulusal Türkiye istikametinin çıkması lazım.

İkinci bir fasıl, değerli arkadaşlar, bu iç politika meselesidir. Şimdi, sürekli anketler yayınlanıyor, işte AK PARTİ'nin oyu yüzde 50; zaten yüzde 49 küsur, yüzde 50'ye yakın bir oy aldı, ankete de gerek yok. 53 oldu, 55 oldu, 56 oldu, 60 oldu.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Şu anda 56.

ALTAN TAN (Devamla) – Efendim, 60 olsun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – O da inşallah.

ALTAN TAN (Devamla) – "İnşallah, olsun." diyorsunuz, hadi sizin dediğiniz olsun. Peki, 60 aldınız ama yönetemediniz ülkeyi, nasıl olacak?

METİN BULUT (Elâzığ) – Yönetemiyorsak nasıl 60 alıyoruz ya? Yönettiğimiz için 60 alıyoruz.

ALTAN TAN (Devamla) – İşte, bakın, ben polemik yapmayacağım dedim, istiyorsanız döndüreyim polemiğe.

Eğer ülkenin bir kısmında savaş varsa, "Efendim, biz yapmadık, o yaptı..."

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Savaş yok, teröristle mücadele var Sayın Tan.

ALTAN TAN (Devamla) – Efendim, bakın, yönetim sıkıntısı var diyoruz. Polemik yapmayın, dinleyin, bir şeyler öğrenin lütfen. Bakın, polemik yapmadan konuşuyorum. Bir şeyler öğrenin.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Siz hendeklere de -biliyorsunuz- karşı geldiniz. Orada çok makul davrandınız.

ALTAN TAN (Devamla) – Biri terörist, biri ihracatı böyle yaptı, öbürü batıramadı; sonuçta vatandaş memnun değilse ve huzur yoksa bir ülkede...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Siz gerçi farklı düşünüyorsunuz bu konuda.

ALTAN TAN (Devamla) – Gel benim yanıma, konuş, gel. Gel benim yanıma, konuş. Bak, polemik yapmayacağım dedim 4 sefer. Konuşacaklarımdan ders çıkaracağına polemiğe giriyorsun, dinle biraz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sizin lehinize konuşuyorum.

ALTAN TAN (Devamla) – Diyorum ki: Yüzde 60 oy al ama eğer ülkede vatandaş huzurlu değilse, sokakta bombalar patlıyorsa... Ben de patlatmadım, sen de patlatmadın; bunu anlatıyorum. Diyorum ki...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Kim patlattı?

ALTAN TAN (Devamla) – Ya, kim patlattıysa... Sonuçta patlatmayacaksın, iktidar olarak görevin patlatmamak, bu.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Hah, şimdi onu yapıyoruz işte, savaş değil o. Şimdi onu yapıyoruz, tam da onu yapıyoruz. Tam da onu yapıyoruz şimdi, patlattırmıyoruz kardeşim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, müdahale etmeyelim lütfen.

ALTAN TAN (Devamla) – Bombayı patlattırmayacaksın, ticareti rayına oturtacaksın, savaşı durduracaksın. “E, vallaha, ben yapmadım, Ali yaptı, Ayşe yaptı, Fatma yaptı. E, ne yapayım, yüzde 60 oy alıyorum ama her gün olay oluyor...” Bu, sürdürülebilir değil, bunu söylüyorum, ne kadar oy alırsan al. Anlatmak istediğim bu, bunun bir çözümünü bulacaksın, beraber bulacağız.

Gelelim şimdi iç politikaya. Mesela, Kürt sorununu her gün arkadaşlarımız anlatıyor, dinleyen yok. Alevi meselesine gelelim. 7 tane çalıştay yaptı Hükûmet Sayın Faruk Çelik’in Başkanlığında, çok da derli toplu çalışmalar oldu, oradan bir sürü de sonuç çıktı. Peki, ne oldu?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Akaydın, bana laf mı attın orada?

ALTAN TAN (Devamla) – Yani, nereye bağlandı? 7 tane Alevi çalışması derledin, topladın, bir kitapçık yaptın, kararlar aldın.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Değmezsın sana laf atmaya.

ALTAN TAN (Devamla) – Peki, sonuçta Alevilerle ilgili hangi adım atıldı, müspet veya menfi, bunları anlatıyorum.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Akaydın, dokunulmazlıklar kalkıyor, farkında mısın?

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Sataşma, zekâsı olan adama laf atılır, sende o yok ki.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Dokunulmazlıklar kalkıyor, farkında mısın Akaydın?

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Gözün aydın.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyelim ama.

Sayın Tan, siz devam edin.

ALTAN TAN (Devamla) – Bu arkadaş gelsin, beş dakika konuşsun da ben ne dediğini anlayayım, ondan sonra cevabını veririm. Rahatlasın.

BAŞKAN – Siz konuşmanızı tamamlayın Sayın Tan.

ALTAN TAN (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bu, bütün meselelerde öyle. Mülteci sorunu mesela. Şu an Avrupa’yla en büyük sorun -ben yine bildiklerimi söyleyeyim de- mülteci sorunu. 3 milyar euro alındı, 6 milyar euro alındı veya 10 milyar euro alınacak. Peki, değerli arkadaşlar, bakın, bir Aylan Kurdi bebeğin cenazesi sahile vurdu, herkes ağlamaya başladı. En az 10 sefer bu kürsüden konuştum. Bu mültecileri o naylon botların üzerine bindirip de ölüme götüren yöneticiler değil mi? 10 sefer sordum buradan. Suriye’den gelen, Mozambik’ten gelen, Somali’den gelen Aksaray’a kadar geliyor. Köyünde, memleketinde sattığı ineğinin, koyunun son 2 bin-3 bin dolarını, eurosunu cebine koyuyor, Aksaray’a geliyor, insan kaçakçılarını buluyor, onlar bunu alıp Çanakkale’ye, Bodrum’a, İzmir’e, Aliağa’ya götürüyor, botlara bindiriyor ve ölüme götürüyor. Hiçbir sorumluluğunuz yok mu?

Efendim “Biz Avrupa’yı mecbur kıldık, bu kadar insana bakamayız, al sana yolluyoruz. Mecbur kal, gel benimle konuş.” Bu kadar politikaya aklımız kesiyor. Fakat bunları bari doğru düzgün bir şeylere bindirin yollayın. Beğenmediğiniz Yunanistan bile bunları doğru düzgün gemilere bindiriyor, trenlere bindiriyor, yolluyor.

VURAL KAVUNCU (Manisa) – Görüyoruz ne yaptıklarını.

ALTAN TAN (Devamla) – Şimdi, bunları konuşmayacaksak nerede konuşacağız? Ondan sonra da bir bebek için ağlıyoruz. 500 tanesi yeni öldü İtalya kıyılarında; yeni, 500 tanesi! Binlerce insan tankerlerin içinde öldü; kapalı, benzin tankerinin, petrol tankerinin içine sıkışmış. Aynen, Şener Şen’in eski filmleri vardı yani trajikomik kara mizah. Bu insanlar öldü.

E peki, bunları konuşmayalım. Peki, mülteci sorunu mu doğru düzgün yönetildi burada? Yani bu kadar insanın göz göre göre ölümüne gönderilmesi sahillerden... Hiçbir kaymakam, hiçbir emniyet müdürü, hiçbir jandarma, Sahil Koruma görmedi mi bunları? Adam, dediğim gibi, Somali’den gelip, Suriye’den gelip Aksaray’daki insan kaçakçısını buldu. Sonra da 2 tanesini, göstermelik mahkemeye çıkar, ikişer sene ceza ver.

Değerli arkadaşlar, içerideki bu durum da sürdürülebilir değil. Onun için, Türkiye’nin acilen -oy oranı hangi partinin ne kadarsa ayrı bir şey- hem iç barışını sağlaması lazım hem dış barışını sağlaması lazım.

Peki, nasıl? “İşte, biz barış yapmak istiyoruz da olmuyor.” Bir projenin olması lazım, dünya siyasetiyle ilgili bir dış projenin olması lazım, Dışişleri Bakanının, yetkililerin gelip burada Meclisi aydınlatması lazım, geceler boyunca bunları konuşmamız lazım Suriye politikasından, Irak’tan, Avrupa Birliğinden Rusya’ya kadar, Çeçenistan’a kadar. Nedir, bizim, ülke olarak, devlet olarak, iktidar olarak istikametimiz nedir? Nasıl bir dünya, nasıl bir Türkiye istiyoruz? Ondan sonra da iç barış. Bu sorunlar nasıl çözülecek? Kürt sorunu, Alevi sorunu, dindar-laik gerilimi, çarpık ekonomi, nasıl oturacak bunlar rayına?

“E biz bildiğimiz gibi götürürüz, nereye kadar gidiyorsa götürürüz.” Vallahi, bu neye benzer biliyor musunuz? Yirmi dört saat kavga eden bir aile o mahallenin en zengini de olsa, en kalabalığı da olsa, en cesuru da olsa o ailede huzur da olmaz, dirlik de olmaz, birlik de olmaz. Bizim, altını çizerek, ısrarla söylediğimiz bu ve üstelik eğer Türkiye’de bu istikrar sağlanamazsa o sıkça bahsedilen İslam dünyasında, Mısır’dan, Pakistan’dan Tunus’a kadar, Fas’a kadar bu İslam dünyasında da Müslüman bir demokrasi inşa edilemez. İşte, Batı dünyasında şu an belki en büyük tehlike bu, Batı dünyası bütün Müslüman demokrasileri -tırnak içinde- kara listeye aldı. Bunun en önemli sebeplerinden birisi de Türkiye’deki uygulamaların istenilen neticeye gelememesi. Burada, “Batılılar süttten çıkmış ak kaşıktır, bunlar zaten çok iyi şeyler istiyorlardı da biz beceremedik.”, asla bunu demek istemiyorum, asla, hayatım boyunca da demedim ama İslam dünyası ve bu İslam dünyasının en önemli merkezlerinden birisi Türkiye’nin de mutlaka, mutlaka, mutlaka yeni bir değerlendirme yapması lazım.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

Polemik yapan arkadaş da kayboldu, keşke dursaydı da biraz biz de burada konuşsaydık.

BAŞKAN – Siz şöyle bir kuliste de birlikte çay içerek sohbet edebilirsiniz kalan kısmıyla ilgili.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Bir açıklama yapacağım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, arkadaşımız yerinden kısa bir açıklama yapacak.

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun’un, Diyarbakır Milletvekili Altan Tan’ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iki konuda kısa bir açıklama yapacağım değerli arkadaşım Altan Tan’ın konuşmasıyla ilgili.

Birincisi, Irak'la ilgili konuşmada bahsettiği konuda bir bilgi yanlışlığı var: Türkiye, El İrakîye Grubunu destekledi. Daha doğrusu, iki grup hâlinde girdiler, El İrakîye'nin de başında İyad Allavi vardı, kendisi de bir Şii'ydi yani Başbakanın adayı İyad Allavi'ydi, Tarık Haşîmi değil, Tarık Haşîmi Cumhurbaşkanı Yardımcısıydı o sırada.

İkincisi, mülteci konusuyla ilgili de yine bu anlaşma, son yapılan o 18 Mart anlaşması esasen Altan Bey'in bahsettiği bu sıkıntıları ortadan kaldırmak için yapıldı ve bugün hemen hemen sıfırlandı Ege'den geçişler çünkü geçen herkes tekrar geri iade edileceği için geçmenin bir anlamı kalmamış oldu. Dolayısıyla, polisiye tedbirlerle önlenemeyen bir konu bu şekilde önlenmiş oldu. Onu da açıklama olarak bildirmek istedim.

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Tarık Haşîmi'yle ilgili bir cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, size de yerinizden bir dakika vereyim.

33.- *Diyarbakır Milletvekili Altan Tan'ın, Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ALTAN TAN (Diyarbakır) – Tabii, değerli kardeşim Kani Bey'e ben de bir cevap vereyim. Biz çok eski arkadaşız öğrencilik yıllarından. Tarık Haşîmi Bey'in, peki, hiçbir şeyi yok idiye bu adam neden Türkiye'ye geldi? Yalova'da bizim dünürlerin de karşısında niye bir villa yaptı, korumalar koydu? Neden Irak'a gidemiyor? Şunu anlatıyorum: Tarık Haşîmi üzerine yapılan yatırımların hepsi boşa gitti.

Mültecilerle ilgili de, “Bu kadar insan öldü, bundan sonra ölmeyecek.” Yani, bu kadar basit mi Allah'ınızı severseniz? Bu kadar basitse sorun yok.

Peki, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Tan.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

2.- *Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 297) (Devam)*

BAŞKAN – Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK DÖRDÜNCÜ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Mart 2016 tarihinde Strazburg'da imzalanan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokol”ün çekince ve beyanla onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Meral Daniş Beştaş konuşacaktır.

Buyurun Sayın Daniş Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

297 sıra sayılı Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın 1'inci maddesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Söz konusu kanun tasarısının geneli üzerinde açıklamalarımız oldu. Doğrusu, 1'inci madde tümayle teknik ibareler içeriyor, talep eden ya da talep edilen devletlerde zaman aşımı olması hâlinde

suçluların iade edilmemesine yönelik bir düzenleme var. Bir de bunun dışında, diğer, iç hukukun açık bir şekilde suçluların iadesini yasakladığı hâller istisna tutulmuş ve yargı yetkisiyle ilgili... Yani, buna dair zaten protokolün onaylanmasına ilişkin bu tasarı tümüyle bir usul tamamlaması niteliğinde. Buna dair ayrıca bir beyanımız olmayacak. Ancak, bugünlerde, özellikle dün Meclis Başkanının açıklamasından sonra gündemin tümüyle değiştiği, değiştirildiği ama kimin değiştirdiğinin anlaşmazlık konusu olduğu bir tartışma var. Demin Sayın Cumhurbaşkanı da konuya müdahil oldu, bunu biraz değerlendirmeye ihtiyacı duyuyoruz doğrusu.

Bunu söylemeden önce... Basın kurumları üzerindeki baskıya geçen hafta da değinmiştik, bugün de yine DIHA (Dicle Haber Ajansı) muhabirlerine yönelik gözaltı ve tutuklamalar devam ediyor. Aynı şekilde, muhalif basına yönelik kapatma, gözaltı ve okurlarına yönelik de yine baskı ve gözaltılar devam ediyor. Bugün, Özgür Gelecek dergisi çalışanlarından 3 kişi alındı. Erzurum'da alındılar, İstanbul'da gözaltına alındılar, bu da yetmedi, yine, Özgür Gelecek dergisinin hem okurları hem çalışanları ve Partizan'ın okurları da bugün yapılan yaygın bir operasyonla, farklı illerde yapılan operasyonlarla gözaltına alındılar. Biz basın-yayın kuruluşlarının üstündeki bu baskının demokrasiyle, demokratik işleyişle bağdaşmadığını bir kez daha ifade etmek istiyoruz. Herkesin düşüncelerini özgürce ifade etme hakkının mutlak surette sağlanması gerektiğini ve halkın haber alma hakkının da, gerçekleri farklı kanallardan değerlendirmek amacıyla da olsa farklı yayın organlarını takip etme hakkının da olduğunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, biliyorsunuz, dün, Meclis Başkanımız bir açıklama yaptı "Laiklik bir kere yeni anayasada olmamalıdır. Dindar anayasa meselesinden Anayasa'mızın kaçınmaması lazım, dinî olarak bahsetmesi lazım." diye. Her türlü tartışmadan varestesiz böyle bir açıklama önümüzde duruyor. Sonrasında, doğal olarak, kamuoyundan çok ciddi tepkiler geldi, protestolar oldu, protestolara müdahaleler oldu, bu açıklamaya karşı protesto hakkı bile kullanılmadı. Sonra, bundan sonra ne oldu? Herkes bu konuda konuşmaya başladı, özellikle iktidar kanadından. Yani, Sayın Numan Kurtulmuş "Laiklik tanımı yeniden yapılmalıdır." dedi. Sonrasında başka açıklamalar da yapıldı. Cumhurbaşkanı "Meclis Başkanımız kendi kanaatlerini ortaya koymuştur. Benim Başbakanlığımın başından itibaren düşüncelerim bellidir, kurucusu olduğum partimin de programında çok açık yer almaktadır. Devlet tüm inançlara eşit mesafededir, laiklik budur. Bu konuda müzakere, ülkemizin gündemini değiştirme gayretinden farklı bir şey değildir." dedi. Yine, iktidar partisi, Sayın Cumhurbaşkanı, Meclis Başkanı... Şimdi, nasıl bir şey var? Bugün Meclis Başkanı bu sefer yeni bir açıklama yaptı. Bütün açıklamaları yan yana koyuyorum ki tabloyu gerçekten anlamamız lazım. Yeni açıklaması şu, diyor ki: "Kastım, hiçbir ayırım yapmaksızın din ve vicdan özgürlüğünün Anayasa'mızın lafzı ve ruhuyla güvence altına alınmasını sağlamayı temenni etmektir. Benim kişisel düşüncemdir." Şimdi, ilk okuduğum açıklama ile bu açıklamayı yan yana koyalım. Bir kere uyumlu hiçbir yanı yok. Çünkü açıklama çok net. Belki esas düşüncesini dün söyledi. Bizim onun düşüncesini yorumlama hakkımız, tartışma hakkımız var ama hangisi onun gerçek düşüncesidir sadece kendisi bilir. Biz, siyaset arenasında, Mecliste sadece bunları yorumlayabiliriz. Kendisi "Benim fikrimdir." diyor, Cumhurbaşkanı "Kendi fikridir." diyor, iktidar partisi "Kendi fikridir." diyor, bugün Ömer Çelik açıklama yapmış "Kendi fikridir, düşünce ve ifade özgürlüğü var." diyor. Biz, Marshların fikri demedik ya da Papua Yeni Gine'de, Kuzey Kutbu'nda yaşayan insanların fikridir demedik. Evet, Meclis Başkanının fikri ama Meclis Başkanı kimdir? Meclis Başkanının konuşmasına, bir fikrini beyan etmesine sadece ve sadece aynen Cumhurbaşkanında olduğu gibi ya da Başbakan'da ya da ana muhalefet liderinin konuşmalarında olduğu gibi "Kendi fikridir,

düşünce ve ifade özgürlüğüdür.” diye işin içinden çıkabilir miyiz? Gerçekten, halk, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının açıklamasını “Kendi fikridir.” diye duyup hiçbir paniğe kapılmadan ya da hiç mutlu olmadan -farklı yerlerdeki insanlar, yurttaşlar için söylüyorum- “Ya, bu ülkede düşünce, ifade özgürlüğü var, onlar da kullanıyor.” diyecek mi? Gerçekten aklımızla alay edilmeye devam ediliyor.

Daha iki üç saat önce Deniz Naki’nin attığı “tweet” düşünce, ifade özgürlüğü kapsamında görülmüyordu. Futbolcuymuş, “tweet” atamazmış, sadece futbol oynayabilirmiş ama Cumhurbaşkanı, Başbakan, Meclis Başkanı kişisel fikirlerini söyleyebilir, hiçbir mahzuru yok! Yok öyle bir şey. Demokrasilerde, siyaset dünyasında böyle bir şey, Türkiye’yle, yurttaşlarla, siyaset aygıtıyla, mekanizmasıyla gerçekten alay etmektir.

Bir de “gündem değiştirmek” ne demek? Biz, Sayın Cumhurbaşkanının aksine, asıl gündemi değiştirenin iktidar partisi ve devamındaki kurumlar olduğunu düşünüyoruz. Dokunulmazlık Meclise gelecek, yarın değil öbür gün Anayasa Komisyonunda görüşülecek. Bu, dokunulmazlık meselesini gündemden düşürmek için olmasın! Hem gündem değiştirip hem de “Gündem değiştirmek için bu tartışmalar yapılıyor.” demek gerçekten çelişki, artık ne denir bilmiyorum, çelişkinin son sınırı. Evet, gündem değiştirilmek isteniyor, yeni Anayasa üzerinden, artık din ve vicdan özgürlüğünün de zaten olmayan bir laikliğin... Şu anda laiklik filan yok, sadece sözde var, Anayasa’da yazılı. Hâlâ Aleviler cemevinde ibadet edemiyor, ibadet statüsünde değil. Hâlâ zorunlu din dersi var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararına rağmen hâlâ zorunlu din dersi verilmeye devam ediliyor. Bu, sözde laiklik bile çok görülüyor olacak ki böyle bir ısıtma hareketleri yapıyor, bir söz söyleniyor, arkasından bütün iktidar partisinden farklı kesimler bir şeyler söylüyor ve bir mesele aslında tartıştırılıp, geri çektilirip sonra zamanı gelince tekrar olgunlaştırılmak için zaman kazanılıyor.

Evet, gerçekten Halkların Demokratik Partisi olarak biz, din ve vicdan özgürlüğünden yanayız. Bu ülkede yaşayan bütün yurttaşların kendi inançlarını, ibadetlerini özgürce ve eşitçe yapmasını savunuyoruz. Hiçbir dinin, inanç sahibinin diğeri üzerindeki tahakkümünü kabul etmiyoruz ve bizce devlet bu alandan çekilmelidir, bu alanı inanç sahiplerine bırakmalıdır. İnanç sahipleri nasıl ibadet edeceklerini, nasıl dinlerinin yerine getirileceğini kendileri en iyi bilirler ve devlet tüm dinlere, inançlara karşı kesinlikle eşit mesafede olmak zorundadır. Bir dinin arkasında durup diğerlerini ezmesi, baskı altına alması kabul edilemez. İşte, biz bu şekilde “özgürlükçü laiklik” kavramının Türkiye’de tesis edilmesi için, yeni anayasada da bunun yer alması için sonuna kadar çalışmalarımızı ve mücadelemizi devam ettireceğiz.

Ve Sayın Meclis Başkanının dünkü açıklamasını kesinlikle çok iyi değerlendirmekte, aslında yeni anayasada daha neler neler öneri olarak ortaya atılır diye bir haberci gibi de bir ön adım olarak da okumakta fayda var. Herkes “kendi fikri” diyor ama düşünce ve ifade özgürlüğünün sadece Cumhurbaşkanı, Hükümet yetkililerine ve diğer, kendi çerçevesindeki insanlara tanındığı ve kabul edildiği bir sisteme de “demokrasi” denmiyor. Buna dünyanın hiçbir yerinde “demokrasi” denmez, buna tümüyle “çoğunluğun diğerleri üzerindeki tahakkümü” denir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) – Karar yeter sayısı...

BAŞKAN – Karar yeter sayısı arayacağım.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir, karar yeter sayısı vardır.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan konuşacaktır.

Buyurun Sayın Aslan. (HDP sıralarından alkışlar)

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Mehmet Ali Bey, laikliğe dikkat; bak, ihlal etme gözünü seveyim!

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Ayet mayet okuma ha Hocam!

HDP GRUBU ADINA MEHMET ALİ ASLAN (Batman) – Kimin neye ihtiyacı varsa tabii onu okuyacağız.

Sayın Başkan, Sayın Divan ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, elektrik sorununa biraz değinelim. Evet, elektrikler verildi Harran’da, Mezopotamya’da, Urfa’da, Mardin’de ama yine, STK’larla ve çiftçilerle yaptığımız görüşmede şunu dile getirdiler: Elektriğe karşılık geçen yıl ve şu ana kadar dönüm başına ödenen elektrik parası 2 katına çıkarıldı. Örneğin, buğdayın dönüm başına 2,5 lira alınıyordu, 5 liraya çıkarıldı; pamuk 10,5 liraydı, 20 liraya çıkarıldı; mısır 7,5 liraydı, 11 liraya çıkarıldı. Yani bu durumdan çiftçi hiçbir şekilde memnun değil ve âdeta suyun kesilmesini, elektriğin kesilmesini şantaj olarak kullandılar “Bu fiyatları kabul ederseniz elektrikleriniz kesilmeyecek.” dendi. Dolayısıyla, çiftçi yine mağdur durumda ve ilginçtir ki, pamuk üretiminde çok geriledik, geçen yıllara kadar Suriye’den pamuk alınıyordu. Niye? Maliyet girdisi artınca, gübre, mazot, ilaç pahalalanınca Kızıltepe’de, Urfa’da pamuk üretilmemeye başlandı ve gidip Suriye’den alındı. Yani böylesi bir duruma da maalesef, ülke olarak düştük, düşürüldük.

Şu anda yine günde 4 saat elektrik kesintisi yapılıyor ve çiftçileri, Mardin, Urfa halkını özellikle bazı televizyon kanallarının elektrik terörü olarak sunması, dile getirmesi, hem ötekileştirici bir ifadedir hem de oradaki halka, çiftçilere büyük bir hakarettir. Bu şekilde yayın yapan organları da çiftçilerimiz adına kınıyorum.

Mardin’de ve Urfa’da var olan fabrikaların yüzde 80’inden fazlası tarıma dayalı olarak çalışmaktadır ve dolayısıyla, tarımın bu şekilde zarar görmesi birçok fabrikanın da kapanmasına yol açacaktır. Zaten ekinlerin yüzde 20’si kurumuş durumda. Bu, maalesef, telafi edilemeyecek ve hâlen mağduriyet sürüyor. Bu konuda yine gerekli önlemlerin acilen alınması gerekiyor.

21 Nisan 1938’de vefat eden Muhammed İkbal’i de ölümünün 78’inci yılında rahmetle anıyoruz. Kendisi bağımsız Pakistan devletinin fikir babasıdır. Her ne kadar kendisini görmek nasip olmadıysa da yazdığı şiirlerle bu fikirleri Hindistan Müslümanları arasında uyandırmıştır ve Pakistan’ın kurulması bu şekilde hızlanmıştır. Kendisine “Allame İkbal” de denilmektedir.

Siyaseti şu şekilde tanımlamış: “Siyaset, çalışmak, izzet ve şerefe davet etmektir.”

Yine, böyle bazı sözlerini aktarmak istiyorum, hepimizin istifade edeceğini düşünüyorum: “Devletler şairlerin kalbinde doğar, politikacıların ellerinde büyür ve ölür.”

Yine, “Hür insanların sohbeti insan vücuda getirir.” demiş. “İnsana sığabilene kâinat, kâinata sığamayana da insan denir.” “Kusur Müslümanlıkta değil bizim Müslümanlığımızdadır.” demiş. Tabii, bütün bunların en evvel muhatabı benim nefsimdir, öyle söyleyeyim. “Kur’an-ı anlamak istiyorsanız size indirilmiş gibi okuyun, o zaman daha çok istifade edersiniz.” demiş.

Sürekli çıkıp buradan barış ayetleri okudum. Eğer biz bu barış ayetlerinin bire bir bize hitap ettiğini düşünerek okusaydık bugün ülkenin tablosu çok daha farklı olacaktı, çok daha huzurlu olacaktı eminim.

Yine “İrkle iftihar cehalettir, ırkın hükmü ten üzerine caridir, ten de fânidir, baki değildir.” demiş. Evet, bunlara da yüzde yüz katılıyoruz.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Onlara söyle, onlara!

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Ben diyorum ya ilk önce kendime söylüyorum, sonra bütün dinleyicilerimize söylüyorum.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Oraya söyle, oraya! Bize bakma, bize bakma!

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) – Çok ibret verici bir sözü daha vardı. Ben bunu okuyunca ilk önce anlamakta güçlük çektim ama sonra gördüm ki gerçekten, aslında şu anda İslam dünyasının ve Müslümanların düştüğü bütün bu olumsuzlukları, geri kalmışlığı belki özetleyen bir cümledir: “Müslümanlardan kaç, İslam’a sığın.” Yani herhâlde biz bunu iyice fehmedersek ve üzerinde çalışırsak eminim ki biz çok terakki edeceğiz.

Şuna da değinelim: Geçen haftalarda Midyat’tan bazı görüntüler göstermiştim ve Midyat’taki belediyenin kime ait olduğunu da söylememiştim. Sadece, yola dikilen fidanların resmini göstermiştim ve halkın bu durumdan rahatsız olduğunu söylemiştim. Bu fidanlar, ağaçlar yakında herhâlde meyve verecek. Ama hemen Midyat AKP İlçe Başkanlığı bir açıklama yaptı. “Mehmet Ali Aslan Batman Milletvekilidir. Niye Midyat’ın yol sorununu Mecliste dile getiriyor?” diye maalesef akıllara ziyan bir basın açıklaması yapmışlar.

Birincisi, her ne kadar Batman’dan seçilmişsem de ben bütün Türkiye’nin milletvekiliyim. Edirne-linin de sorununu, Tekirdağ’ının da sorununu, Rizelinin de sorununu dile getirmek bizim görevimizdir. Aynı zamanda, Rize’nin ve Artvin’in de fahri milletvekiliyim. Ve Midyatlıyım, sürekli Midyat’a gidiyorum, halkın, yurttaşın çektiği sıkıntıyı ben de çekiyorum. Bir gün sizi de davet ediyorum Midyat’a. Yani, arabalarınızda amortisör diye bir şey kalmayacak eminim çünkü çukurlardan geçilmiyor. İçine çocuk düşse boğulacak.

Şu görüntüyü geçen hafta yine Midyat’ta çektim. Burası Bangladeş ya da Hindistan falan değil. Bakın, seller Midyat’ı götürüyor. Bu konuda çalışmalar yapılması gerekirken, bize teşekkür edilmesi gerekirken... Çünkü, siyasetin işi hizmet yapmaktır. Muhalefet de eksik gördüğü, yanlış gördüğü konularda iktidarı ihtar eder, uyarır ya da olabilir, iktidar her şeye muttali olmayabilir. Muhalefet dile getirdiği zaman, gösterdiği zaman iktidara düşen onu yerine getirmek, o eksikliği gidermek olmalıdır. Yani, böyle saldırganın bir anlamı yoktur. Hatta niye teşekkür edilmesi gerekiyor? Biz sizi bir vebalden kurtarıyoruz. Çünkü, siz sorumlusunuz. Siz de bu konuda deseniz ki: “Bakın, bizim şu eksiklerimiz var. Niye siz dile getirmiyorsunuz?” Biz de size teşekkür edeceğiz, diyeceğiz ki: “Evet, gerçekten biz bu eksiklerin farkında değildik. Sağ olun, Allah razı olsun.” Dolayısıyla, biz bu sorunları dile getirirken halkımız için getiriyoruz ve ülkenin huzuru için dile getiriyoruz.

Tabii, bu arada, Muhammed İkbal’in fotoğrafını göstermeyi unuttum. Allah rahmet etsin, mekânı cennet olsun. Her zaman böyle mütefekkirlerle büyük allamelere ihtiyacımız var.

Bir şeyi daha dile getireceğim. Amedspara yapılan saldırıyı ben kınıyorum. Yani, Amedsporlular, Diyarbakırlılar gelen taraftarları evlerinde misafir ederlerken gittikleri başka şehirlerde bu şekilde saldırıya maruz kalmaları ne ülkemiz için ne bölgemiz için ne de insanımız için iftihar edilecek bir durum değil, utanılacak bir durumdur maalesef.

“Ayet okumayın.” demişti arkadaş ama ben bir hadis okuyacağım.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Ben demedim öyle bir şey. Öyle bir şey demedim. Oku.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) - Oku, oku.

MEHMET ALİ ASLAN (Devamla) - Resulullah (AS) demiş ki: “Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa misafirine ikramda bulunsun.” Yani, bunlar misafirdir, taraftarlar misafirdir. Umarım bundan sonra hiçbir futbol takımının taraftarları, grupları başka taraftarlara saldırmaz, bu utanılacak duruma kendilerini ve ülkeyi düşürmezler.

Teşekkürler, sağ olun dinlediğiniz için. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) - Mehmet Ali Hoca, “ayet” dedin, hadis okudun.

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) - Yarın okuyacağım o ayeti.

BAŞKAN - 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Söz talebiniz vardır. Hayırdır Sayın Fakıbaba, Sayın Çankırı? Niçin söz istediğinizi önce bir söyleyin.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Şanlıurfa) - Biraz önceki sayın konuşmacı Mardin ve Urfa’dan bahsetti. Urfa Milletvekili olarak ben söz almak istiyorum.

BAŞKAN - Peki, Urfa ve Mardin’i temsilen birer dakika veriyorum.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- *Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba’nın, Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan’ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

AHMET EŞREF FAKIBABA (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Biz sabah Sayın Bakanımız Faruk Çelik, Berat Albayrak ve Veysel Eroğlu bakanlarımız ve milletvekillerimizle beraber Urfa’da çiftçilerimizle toplantı yaptık ve toplantı beş saat sürdü. Hükûmetimiz enerjide pompaj sulama için yüzde 65 sübvansiyon uygulamaktadır. Ve toplantının sonucunda çiftçiler çok mutlu olarak... Özellikle de Mardin’den gelen arkadaşlarımız vardı ve anlaşıyor, mutlu olarak tekrar buraya geldik ve göreve devam ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Yani, soru sormak isteyen çiftçiye bile darbetmişler ya, ayıptır yani. Görüntüleri izlemediniz mi?

BAŞKAN - Sayın Çankırı, buyurun.

35.- *Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı’nın, Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan’ın 297 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın 2’nci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (Mardin) - İyi akşamlar.

Ben de Sayın Fakıbaba’nın dediğine ek olarak, kesinlikle Mardin’de çiftçimizin bu göstermiş olduğumuz çabalardan dolayı memnun kaldıklarını belirtmek istiyorum.

Artı, Mehmet Ali Bey’e: Mardin sadece Midyat’tan ibaret değil. Bizim Büyükşehir Belediyesi sizlere ait, 8 ilçemiz daha var, bunların hepsinin yolları rezalet durumda, bütün yollar çukurlaşmış vaziyette. Mardin’de yaşayan insanlar, orada, 8 ilçede ve büyükşehirde yaşayan bütün herkes bel fıtığı oldu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) - Ben cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Ali Aslan, size de bir dakika veriyorum.

Buyurun.

36.- *Batman Milletvekili Mehmet Ali Aslan’ın, Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Eşref Fakıbaba ile Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı’nın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MEHMET ALİ ASLAN (Batman) - Birincisi, ben şunu söyleyeyim: Mardin’de hem Federasyon Başkanıyla hem de Ticaret Borsası Başkanıyla görüştüm yani bu bilgiler afaki değil ki kendileri de toplantıda bulunmuş.

İkincisi, Mardin Büyükşehir iki yıldır DBP'nin elinde, HDP'nin değil, onu da söyleyeyim. Sürekli o personel giderleri ve maaşları gündeme getiriliyor. Eski parayla 22 trilyon, sadece AKP döneminden kalan işçilere ödenmiş 22 trilyon ve Midyat da şu anda DBP'nin elinde değil, AKP'nin elindedir. Hadi son iki yılı çıkarırsak on üç yıl boyunca yine bu yollar bozuktur, yine yollar yapılmadı ve 18 Şubat 2013'te henüz Mardin büyükşehir değilken Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan o zaman Midyat'a gelip o yolu yapma sözü vermişti.

Teşekkürler.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

2.- Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 297) (Devam)

BAŞKAN – Evet, 3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN – Evet, 3'üncü madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Müslüm Doğan konuşacaktır.

Buyurun Sayın Doğan. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MÜSLÜM DOĞAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cümlemini saygıyla selamlıyorum.

Sayın Meclis Başkanının demeciyle yeniden bir laiklik tartışması içerisinde kendimizi bulmuş bulunuyoruz. Sayın Meclis Başkanı bu beyanati vermeseydi aklımıza laiklik gelmeyecekti. Bu kadar yoğun bir tartışmayı özgürlükçü laiklik üzerinde somutlaştırıp ortaya koysaydık bugünkü tabloyla karşılaşmayacaktık. Aleviler yok sayılırken, egemen inanç dışındaki inançlar yok sayılırken bir sistematik- le karşı duruş ortaya konsaydı bu tartışmaların içinde olmayacaktık, belki de laikliği doksan yıl sonra tartışmayacaktık. Egemen inanca, egemen ulus sistemine dayanan laiklik sistemini egemen kılmısay- dık bugün bu konuları tartışmayacaktık. Yıllarca, Aleviler başta olmak üzere, inançların yok sayılması, üzerlerindeki asimilasyon laik, demokratik cumhuriyetin yapabileceği işler değildir. Ancak, bu toplum sürekli olarak laik bir cumhuriyet iddiasıyla âdetu uyutulmuştur.

Laiklik kavramı cumhuriyetin kuruluşundan bu yana en çok tartışılan bir konu hâlini almıştır. Bu konunun önemi nedeniyle başta AK PARTİ olmak üzere, siyasi yelpazenin sağındaki partiler dini devle- tin hizmetine sokarak hayatın her alanında devlet dini yaratmaya çalışmış ve bu konuda çok önemli bir yol katetmişlerdir. Umutsuzluk vermek istemem ama kurumsallaşma ileri boyuttadır. Söylevlerimizde yeni bir devlet modeliyle karşı karşıya olduğumuzu defalarca belirttik. Siyasal İslam'ın yeni bir devlet modeli, laik demokratik tüm gelişmeleri toplumsal geriliğe hapsedmiş durumdadır. Sol, sosyalist, sosyal demokrat partilerin de bırakın dini devlet örgütünün dışına çıkarmayı, toplumun da dışına çıkarmaya çalışmaları bu toplumsal geriliğe hizmet etmiştir. Yine, aynı sorun sol, sosyalist partiler tarafından ge- lenek hâline gelmiş, aydınlanmacı pozitivist bakışlarla tanımlanarak toplum bu kalıplaşmış değerlere sıkıştırılmaya çalışılmıştır. Çeşitli toplum bilim anlayışları dikkate alındığında laiklik esas olarak, din ve devlet işlerinin ayrılması, devletin din kurallarına dayanmayıp pozitif hukuka dayanması, devletin ve dinin birbirinden bağımsızlaşması, devletin din ve inançlar karşısında tarafsız olması, dinsel görüş ve kurumların siyasal otoritenin dayanağı olmaktan çıkarılması, devlet otoritesinin ve siyasal otoritenin meşruluğunun tanrısal değil dünyevi bir kaynağa yani halka dayanmasını, bilginin referansının tanrısal olmaktan çıkarılıp tamamen beşerî, rasyonel bir temele oturtulmasını ifade eder.

Değerli milletvekilleri, partimiz Halkların Demokratik Partisi, din, mezhep, felsefi görüş ayrımı yapmaksızın tüm halkların ve inançların kendilerini özgürce ifade etme haklarını savunmaktadır; hiçbir baskıya maruz kalmaksızın farklılıklarıyla birlikte kendi varlığını korumasını, geliştirmesini, eşit ve özgür yurttaşlık hukuku içerisinde istediği gibi yaşamasını temel bir ilke olarak kabul etmeyi artık toplumsal bir ihtiyaç olarak görmektedir. İnanan veya inanmayan herkesin inanç ve vicdan özgürlüğünü kabullenmek çağdaş dünyanın çağdaş yaşam bakışıdır. Özetle, Halkların Demokratik Partisi özgürlükçü laiklik anlayışını savunmaktadır. Bugün laik demokratik bir ülke yaratmak için zorunlu din dersleri uygulamasına son verilmesi gerekmektedir. Her bir öğrencinin kendi inancı doğrultusunda seçmeli olarak ders ve eğitim alma hakkının gözetilmesi gerekmektedir. Sivil din eğitimi tümüyle serbest olmalıdır. Tek bir inanca hizmet eden devletin din ve inanç alanından elini çekmesi, din ve inanç işlerinin topluma, inanç sahiplerine bırakılması gerekmektedir. İnanç topluluklarının örgütlenme özgürlüğünün önündeki engeller kaldırılırsa, kendi inançlarını istedikleri gibi yaşayabilecekleri koşullar yaratılırsa bu ülkenin laik olduğu o zaman söylenebilir. Başta cemevleri olmak üzere Alevilerin bütün ibadet mekânları ibadethane olarak tanınırsa, kapatılmış dergâh ve benzeri ibadet mekânlarının önündeki engeller kaldırılırsa, bu konuda yerel yönetimlere inisiyatif tanınırsa bu ülke o zaman laik olur, yoksa doksan yıldır yapıldığı üzere “Türkiye laiktir, laik kalacaktır.” sloganı etkili olsaydı bugün ulaşılan düzeyi eleştiremeyecektik, belki de kaygılanmayacaktık.

Değerli milletvekilleri, bu söylediklerimizin çoğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin “Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü” başlıklı 9’uncu maddesindeki “Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahiptir; bu hak, din veya inanç değiştirme özgürlüğü ile tek başına veya topluca, kamuya açık veya kapalı ibadet, öğretim, uygulama ve ayin yapmak suretiyle dinini veya inancını açıklama özgürlüğünü de içerir.” hükmüne bire bir uyduğu gibi, Avrupa Birliği ülkelerindeki din ve laiklik uygulamalarıyla da örtüşmektedir. En önemlisi de bu öneriler, Anadolu’nun âdeta bir mozaik gibi olan çok kültürlü, çok dinli, çok dilli, çok etnisiteli yapısını kapsayabilecek ve bütün bu yapıların bir arada yaşayabileceği bir ortamı sağlayabilecek özgürlükçü laik önerilerdir. 1990’lı yıllarda tartışılmaya başlanan ve bugün Halkların Demokratik Partisinde somutlaşan özgürlükçü laik tanımı bu ülkenin demokrasi mücadelesinin de önünü açacak nitelikte öneriler içermektedir.

Değerli milletvekilleri, bugün dindar, liberal, muhafazakâr, sosyal demokrat, radikal, demokrat veya sosyalist olabilirsiniz; bu kimlikler özgürlükçü laikliği savunmaya da engel değildir. Özellikle de bu ülkede toplumsal gelişmeye engel -deyim yerinde ise- kambur ya da ayak bağı hâline gelen aydınlanmacı, pozitivist laiklik anlayışını çöpe atmanın zamanı çoktan gelmiş ve geçmektedir. Özgürlükçü laik bir toplumu yaratmak aslında tüm dinlerin, tüm inançların özgürce yaşamlarıyla ilgili bir husustur.

Bugün Alevilerin doksan yıldır içerisinde bulunduğu inanç mücadelesini hepiniz çok iyi bilmektesiniz. Tek inançlı bir sistem buraya kadar gelmiş ve laik ve demokratik olduğunu söylemektedir. Biz buna Aleviler olarak inanmıyoruz, demokratlar olarak inanmıyoruz. Bu ülke laik olsaydı bugünkü sorunlar bu nitelikte tartışılmaz, bu boyuta da ulaşamazdı.

Bugün resmî bir anlayışın ürünü olan tekçi sistemin doksan yıldır değişmeyen yapısını bu Meclisin değiştirmesi gerekiyor. İnançlar özgürleşmezse, inançların önündeki engeller kalkmazsa elbette ki laiklikten bahsedemeyiz. Özgürlükçü laiklik esas olarak da inançların özgürleşmesiyle ilgilidir. Ale-vi’siyle, Sünni’siyle, bugün yaratılan din anlamında da söyleyemiyorum, gerçekten de bugünkü devlet dinî... İslam’la da ilişkisi olmayan, Müslümanlıkla da ilişkisi olmayan maalesef asimilasyon kurumları tarafından devrede olan bir sistem var. Oligarşik devlet yapılanması dediğimiz bu yapı maalesef Müs-

lûmanları da İslam dinini uygulayan insanları da asimile etmektedir. Biz bu sistemin artık değişmesi gerektiğini, anayasal yurttaşlık temelinde inançların özgün hâlini yaşayabileceği özgür, demokratik zeminlerin yaratılmasını istiyoruz, işte çoğulculuk da budur. Biraz önce sayın vekilimizin belirttiği üzere, yüzde 70 oy da alabilirsiniz, yüzde 60 oy da alabilirsiniz ama çoğulculuk anlamında bu şekilde sistemi rayına oturtamazsınız.

Özgür, demokratik ve gerçekten de ortak vatan yaratmak istiyorsak, bir arada yaşamının koşullarını yaratmak istiyorsak tüm inançlara, tüm farklılıklara saygı duymamız gerekiyor. Bir gün yeni bir toplum sözleşmesinde ifadesini bulacak anayasa çalışmasında da bunlar dikkate alınmalıdır. Sadece çoğunluk sistemine dayanan ve esas olarak da tekçiliği reddedebilecek bir anlayışı egemen kılmak sizin yapacağınız çalışmayla da ilgilidir. Alevilerle ilgili Hükûmet eliyle yapılan bir çalışma vardı -sanıyorum 7 tane oturumla gerçekleşti- çok şey tartışıldı. Hükûmet gerçekten de bu Hükûmet programında da bu sorunları çözeceğini söyledi ama Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararını bile hâlâ uygulamakta tereddüt içerisinde. Cemevleri bugün ibadethane olarak kabul edilse arkadaşlar, ne kaybedeceğiz? “Allah, Muhammed, Ya Ali” diyen bir inancın sizden ne farkı var? Usulde, temelde farklılık var mı yoldaşlar? Bak, size yoldaşlar diyorum, canlar diyorum. Bu sistemi, bu sorunları, egemen sistemin, tekçi sistemin sorunlarını bugün birlikte çözemezsek kardeşlikten de bahsedemeyiz; bir arada yaşamının koşullarını, yeni yaşama doğru düşündüğümüz şeyleri de, ütopyayı da hayata geçiremeyiz diye düşünüyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Böylece tasarının üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Tasarının tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı : 219

Kabul : 219 (x)

Kâtip Üye
Elif Doğan Türkmen
Adana

Kâtip Üye
Özcan Purçu
İzmir”

Böylece tasarı kanunlaşmıştır.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum ve birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.45

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.08****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

3’üncü sırada yer alan, Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ile Oluşturulan Ortak Geri Kabul Komitesinin 2/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

3.- Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ile Oluşturulan Ortak Geri Kabul Komitesinin 2/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/711) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 298)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

4’üncü sırada yer alan, Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

4.- Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 277) (x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükümet? Yerinde.

Komisyon Raporu 277 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu tasarı İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında görüşülecektir. Bu nedenle tasarı, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Şimdi tasarının tümü üzerinde söz isteyen gruplar adına ilk söz Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir’e aittir.

Buyurun Sayın Baydemir. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

HDP GRUBU ADINA OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, 277 sıra sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı’yla ilgili, grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi bu vesileyle selamlıyorum.

Doğrusunu ifade etmek gerekirse bir kez daha gecenin grubum adına son konuşmasını yapmak bana nasip oldu, tevafuk etti diyelim. Gecenin bu ilerleyen saatinde şüphesiz ki sizleri çok sıkımayacağım, şüphesiz ki sıkılmayacaksınız. Emin olun, içeriği itibarıyla sıkılmayacaksınız. Gönül isterdi ki burada gecenin bu saatine kadar yürütmüş olduğumuz yasama faaliyeti ve neredeyse haftanın beş günü, altı günü birlikte yürütmüş olduğumuz yasama faaliyeti, gerçek manada 78 milyon insanın temel ihtiyaçlarına yanıt olabilecek nitelikte olsaydı. Varsın o zaman haftanın beş günü değil, yedi gün yirmi dört saat esası üzerinde bir çalışma yürütmüş olsaydık ve halklarımıza karşı sorumluluğumuzun gereğini yerine getirmiş olsaydık.

(x) 277 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Her şeyden önce siyaset kurumu, siyasi partiler demokrasinin olmazsa olmazlarıdır. Siyasi parti demiyorum, siyasi partiler demokrasinin olmazsa olmazıdır çünkü çoğulcu toplumun esası, çoğulcu toplumun gereği tek bir siyasi anlayışla yönetilmek değildir. Bu, sayısal olarak, oy oranı olarak çokluk olsa bile çoğunluğun iradesiyle çıkmış olan yasalar ancak genel kabul görür ve aidiyet duygusunu geliştirir. Toplumun aidiyet duygusunun gelişmediği safhalarda, çok açık ve net söylüyorum, o yasa bir nevi havada kalır, bir nevi karşılık bulmaz. Bugün bir kez daha aslında böylesi bir yasanın, yasa tasarısının kanunlaşması sürecini tartışacağız.

Tasarının amacı, İçişleri Bakanlığına bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik ve Jandarma Genel Komutanlığına bağlı kolluğun eylem ve işlemlerine dair ihbarları işleyen ve veri tabanına –tabiri caizse- depo eden bir kurul, bir komisyon kurulması ve bu komisyon, topluma “Reform yapıyoruz.” diye yutturulmaya çalışılıyor. Ama aynı zamanda bu komisyon, bu yasa tasarısıyla, “Türkiye’nin AB’ye dâhiliyeti sürecinde müktesebatın gereğini yapıyoruz.” diye Avrupa Birliği ve mekanizması âdeta kandırılmaya çalışılıyor.

Bana sorarsanız, toplum bunu yutmayacaktır. Bana sorarsanız, AB mekanizmasını ya tanımamazlık vardır ya müktesebatına, Sayın Bakan, hâkimiyetsizlik vardır ya da bir kez daha “Ben Kayseri pazarlığıyla bu sorunu çözerim.” diye bir yanlış algı, yanlış beklenti vardır.

Her şeyden önce neden böylesi bir gözetim, böylesi bir mekanizmaya ihtiyaç var? Bakın, üyesi olmuş olduğumuz Birleşmiş Milletler, tarafı olmuş olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve aynı zamanda içtihatlarının, iç hukuk içtihatlarımızı bağlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatları ve Avrupa Konseyi Venedik Komisyonunun temel perspektifi bütün üye devletlerin kolluk mekanizmalarının dışsal denetime açık tutulması perspektifinden hareketle bugüne kadar Türkiye’ye yapılan, Hükûmete yapılan çağrıların sözüm ona bu yasa tasarısıyla gereği yerine getiriliyor. Oysaki adı üzerinde, amaç, dışsal bir denetimi oluşturmak ve dışsal bir denetimle kolluğun eylem ve işlemlerini yaparken hukukun, yasanın, kanunun ve temel insan hakları sözleşmelerinin belgelerinin dışına çıktığında onun raporlaştırılması, müeyyidelendirilmesi suretiyle bir hak ihlalinin bir daha gerçekleşmemesi perspektifi üzerine kurulmuş bir ihtiyaca yanıt olun çağrısıdır.

Ama gelin görün ki bu kurul nasıl oluşuyor, kimlerden oluşuyor? İçişleri Bakanlığı Müsteşarının başkanı olduğu, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanının, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulunun, yine Başbakanlık 1. Hukuk Müşavirliğinin ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün yani olası ihlal alanlarının olduğu tüm kurum ve kuruluşların üst düzey bürokratlarının içerisinde yer alacağı bir kurul kuruluyor ve bu kurul, sözüm ona, gözetim görevini görecek. İyi de siyasi sorumluluk, her hak ihlali olduğunda siyasi sorumluluk doğal olarak Hükûmetindir ve objektif sorumluluk doğal olarak o mekanizma içerisinde, o devlet erki içerisinde üst düzey bürokraside bulunan, tam da bu kurulda ismi geçmiş olan üst düzey bürokratlara aittir. Yani bir nevi “Kol kırılır, yen içinde kalır.” ya da bir başka deyişle “Bozacının şahidi sıracıdır.” Bizim orada, Kürtçede bir deyim vardır. “...”(x) Aynen de mekanizma budur. İlgili, alt düzeydeki kolluk personel ihlal alanını gerçekleştirecek, bunu denetleyen mekanizma, bunu inceleyen mekanizma onun bir üstü olacak. Bu, hiçbir şart ve koşulda ihtiyaca yanıt vermeyecek bir pratik olacaktır. Kaldı ki Birleşmiş Milletler, AB mevzuatı ve Venedik Komisyonunun yerleşik içtihatlarında “Kolluğun dışsal denetimi bir ihtiyaçtır, bir zarurettir; demokrasilerde vazgeçilmezdir.” demesinin bir diğer nedeni de devlet içerisinde kolluğun bir başka devlet algısını, bir başka devlet gerçeğini hayata geçirmesinin önüne geçecek bir set, bir mekanizma oluşturma çabasıdır. Vallahi, bana sorarsanız, tam da hani dananın kuyruğunun kopmuş olduğu yer burasıdır ya da -daha iyi anlaşılması açısından söylüyorum- zurnanın zırt dediği yer burasıdır.

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Zaten şu anda bu ülkenin temel sorunu, en büyük sorunu, bana göre, paralel devlet gerçekliğidir. Tamı tamına on bir aydır bu ülkede Anayasa tuzla buz olmuştur. 1982 Anayasası'nın savunuculuğunu Rabb'im hiçbir şart ve koşulda bana nasip etmesin. Asla ve kata 1982 Anayasası'nı, darbe anayasasını, işkence anayasasını savunacak bir grup da değiliz, savunacak bir yurttaş da değilim. Ancak, bir anayasanın değiştirilmesinin şartı, zemini, yöntemi vardır. Ya siz tümenden gelirsiniz, anayasayı oluşturunuz ve ondan sonra anayasaya uygun yasal düzenlemeleri gerçekleştirirsiniz ya da kendinizi kurucu irade ilan edersiniz, dersiniz ki: "Bu ülkenin sahibi benim. Ben mevcut Anayasa'yı tanımıyorum, Anayasa Mahkemesini de tanımıyorum, mekanizmaları da tanımıyorum." Ve kendi kafanızdaki anayasanın, tekçi anayasanın destekleyicisi niteliğindeki yasaları çıkaracaksınız. On bir aydır bu ülkenin ve bu Parlamantonun yaşamış olduğu tam da budur. 12 Eylül rejiminden, emin olun, daha kötü bir yöntemle şu anda bir anayasa bu ülkeye dayatılıyor ve bu anayasanın özünde de -açık ve net söylüyorum- rejim değişikliği vardır.

Benim inancım şu ki: Bugün bu sıralarda bulunan, iktidar partisine mensup milletvekillerinin de belki pek çoğu bu realitenin gerçekten farkında değildir ama gerçekten farkında değildir çünkü bu gidişat, bu perspektif hepinizin, hepimizin temel zeminini yani demokrasi zeminini ortadan kaldırıyor. Şimdi, diyeceksiniz ki: "Ya, kardeşim, sen bunu nereden çıkarıyorsun?" Size nereden çıkardığımı birkaç örnekle söyleyeyim: Hükümet partisinden bir milletvekilinin, yetkili bir milletvekilinin yapmış olduğu 2 Nisandaki bir açıklama, diyor ki: "1982 Anayasası'nın yürürlükten kaldırılması yeni anayasanın yapılmasından, yapılmış olmasından daha önemlidir. Giderek -parti görüşü olmaksızın ifade etmeye mecburum ki- yeni anayasa yapmasak dahi bu Parlamantonun kurucu iktidar yetkisi içerisinde, yürürlükteki Anayasa'yı yürürlükten kaldırması gerçek bir demokratik kazanım olacaktır. Çok önemli, beş yıl, iki yıl, üç yıl anayasasız kalabiliriz." Şu anda, on bir aydır bu ülke anayasasızdır, anayasasız yönetiliyor. Ama aynı zamanda, bir paralel Hükümet var, külliye de bir paralel Hükümet var.

Her pazartesi günü, Hükümet sözcüsü çıkıp Hükümetin icraatlarına, Bakanlar Kurulunun icraatlarına dair, kamuoyuna açıklama ve değerlendirmelerde bulunuyor ama Cumhurbaşkanı sözcüsü çıkıyor, bütün bakanlıkların icraatlarına dair açıklamalarda bulunuyor. Yani bir nevi ikili bir Hükümet hâli şu anda Türkiye'de derdesttir. Siz bugün bunu elbette ki bu Genel Kurul salonunda ifade etmezsiniz, aslında edemezsiniz. Ama elinizi vicdanınıza koyduğunuzda gerçekliğin bir demokrasi rejimi, bir demokrasi pratiği olmadığını benden çok daha iyi bildiğinize ben inanıyorum.

Peki, ne oldu da bu noktaya geldi? Ve belki de bu yasa tasarısının esas amacına eğer hizmet etmesini istiyorsak o hâlde mutlak suretle bir dış denetim mekanizmasına kapısını aralaması gerekiyor. Dış denetim mekanizmasının olabilmesi açısından da mutlak suretle oluşacak gözetim komisyonunun bu hâliyle değil, kendi arasındaki sivil üyeden seçeceği başkanın başkanlığında, İnsan Hakları Derneği, MAZLUMDER, Türkiye İnsan Hakları Vakfı, Uluslararası Af Örgütü Türkiye temsilciliği, Türkiye Barolar Birliği, Türk Tabipleri Birliği temsilcileri ile kadın hakları konusunda çalışma yürüten örgütlerin üst temsilcisi üye, yine Adalet Bakanlığı, İçişleri, Millî Savunma Bakanlığı müsteşarları, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı ve Mülkiye Teftiş Kurulu ve Başbakanlık hukuk müşaviri ama aynı zamanda üniversitelerin ceza ve usul hukuku ana bilim dalında görevlileri ve kendi aralarında seçim yapmak suretiyle oluşturacakları, önerecekleri üyelerden oluşursa ancak bağımsız ve dış denetime açık bir mekanizma hâline gelmiş olur. Ve o zaman hem Birleşmiş Milletlerin hem Venedik Komisyonunun ama aynı zamanda bu ülke insanlarının tümünün acil ihtiyaç duymuş olduğu bir mekanizmayı kurma imkânına sahip olmuş oluruz.

AB Uyum Komisyonuna geldiğinde bu yasa, saatlerce muhalefet partisi milletvekilleri, üzerinde tartıştık; bir virgülü dahi değiştirilmedi, bir virgülü, bir virgülü dahi değiştirilmedi. Peki, bu gerçekten demokrasi midir? Çoğunluk ve çoğulculuk... Demokrasinin özü çoğunluk değil, çoğulculuktur. Peki, nereden buraya geldik ve nereye gidiyoruz? Esas mesele bence budur, esas mesele budur. Dün de ifade etmeye çalışmıştım, bu coğrafya kadim bir coğrafya olduğu kadar maalesef büyük acıları ve büyük travmaları da bünyesinde yaşamış olan bir coğrafyadır. Benim korkum ve endişem odur ki daha büyük acılara, daha büyük travmalara yol alıyoruz biz.

Bakın, Anayasa'nın fikir hürriyeti tamamen ortadan kaldırılmış durumda. Gazetelere el konuluyor, televizyon kanalları karartılıyor. Şirketler, firmalar, mülkiyet hakkı; kayyum atanıyor, el konuluyor. Şehirlere el konuluyor. Ulusal güvenlik adı altında, tekrar ediyorum ulusal güvenlik adı altında insanların yatak odasına giriliyor, ahlaksızca fotoğraf çekiliyor, kadınlar, insanlar çıırılçıplak, ahlaksızca teşhir ediliyor. Peki, bütün bunlar niye yapılıyor? Tek başına bir kolluk uygulaması mı bu? Hayır, bu bir strateji, bu bir yönetme biçimi çünkü bu yönetme biçimi, bu strateji iktidarı iktidar yapan strateji, iktidarı iktidar yapan yönetim tarzıdır. Eğer ki 7 Hazirandan sonra Suruç katliamı olmasaydı ve hemen akabinde Hükümetin "Bardağı taşıran damla." olarak nitelendirmiş olduğu Ceylanpınar'daki 2 kamu görevlisinin katledilmesi süreci olmasaydı yani şiddet olmasaydı yani kan dökülmemiş olsaydı yani asker, polis, gerilla, barikatçı -her ne dersek diyelim- ölmüş olmasaydı, hayat hakkı korunmuş olsaydı bu iktidar 317'yi rüyasında görürdü. Ben size tek bir kelime söyleyeyim mi? Bugün bu Hükümet, Hükümet olmasını şiddete borçludur, savaşa borçludur, kana borçludur.

HASAN BASRİ KURT (Samsun) – Allah Allah!

OSMAN BAYDEMİR (Devamlı) - Maalesef realite budur, maalesef gerçeklik budur ve şu anda bu realiteden, bu gerçeklikten yeni bir rant alanı inşa edilmeye çalışılıyor. HDP'li vekiller Parlamento dışına itilecek yani bir nevi devlet ile Parlamento, toplumun bir kesimini dışına itecek ve bundan alacağı o milliyetçilik gazıyla, ırkçılık gazıyla yeni anayasa getirilecek yani rejimin karakteri değiştirilmiş olacak. Vallahi bir kez daha söylüyorum: Bu namümkün müdür? Bu mümkündür ama çok iyi bilirsiniz ki, çok iyi bilmemiz gerekir ki HDP'nin içerisinde olmayacağı ya da farklılıkların içerisinde olmayacağı bir Parlamento, Türkiye toplumunu oluşturan bütün dinamiklerin Parlamentosu olmayacaktır. Yüzde 51'in, 55'in, hadi 60'ın, hadi siz 70 deyin, yüzde 70'in anayasası, yüzde 100'ün anayasası olmayacaktır.

Dolayısıyla, tek partinin devleti ancak o partililerin devleti olacaktır ve bunun gerisinde kalanların tamamı aidiyet duygusunu yitirecektir. Eğer bu mekanizmalar benim değilse, ben bu mekanizmalar içerisinde yer almıyorsam, ben bu mekanizmalardan dışlanıyorsam diyeceklerdir ki o hâlde ben de başka mekanizma arayışı içerisine girerim. İşte HDP o başka mekanizmalar arayışı içerisine girilmesin diye kurulan ve Türkiye halklarının gönüllü, rızai birliklerini savunan bir siyasal harekettir ama maalesef, şiddet üzerinde varlığını koruyan ve şiddet üzerinden nemalanan bir siyasal akım, bugün bir kez daha ülkeyi büyük bir girdabın eşiğine itmiş durumda. Sadece iç şiddet mi? Elbette ki değil. Hükümet, tamı tamına en az iki yıldır, üç yıldır sırtını Suud'a, El Kaide'ye, El Nusra'ya yani radikal İslamist, radikal cihadist hareketlere dayayarak Suriye politikası bir başka açıdan iç politikayla buluşunca artık bu girdap büyük bir tehlike, büyük bir felaketin habercisidir. Çok açık ve net söylüyorum: Artık Hükümetin ve devletin makas değiştirme zamanı gelmiştir. Bir müddet sonra makas değiştirilmek istense dahi geri dönüşü olmayabilir.

Gelin, bu akıl tutulmasından, bu vicdan tutulmasından ve bu faşizm girdabından bu ülkeyi çıkaralım. Gelecek nesillere, çocuklarımıza barışı armağan edelim.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – HDP PKK’ya “terör örgütü” desin.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Terörü desteklemeyi bırakın Sayın Baydemir.

SALİH CORA (Trabzon) – Terörü desteklemeyin, her şey düzelir.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çakır, buyurun.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Gecenin bu saatinde elbette bir tartışma yapmak, polemik yapmak doğru değil ama Sayın Baydemir’in konuşmalarındaki ifadeler kabul edilebilir cinsten değil; sataşmanın üzerinde, fevkinde bir durumdur. Meşruiyetimizi savaşa ve kana borçlu olduğumuzu, sırtımızı El Kaide’ye, El Nusra’ya dayadığımızı söylemek suretiyle açık bir sataşma ve bühtan söz konusudur. 69’a göre söz istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Çakır, lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İki dakika süre veriyorum.

IX.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

7.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır’ın, Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir’in 277 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yerimden de ifade ettiğim gibi, gecenin bu saatinde, yavaş yavaş Meclisi kapatmak üzere olduğumuz bir saatte bir tartışma yapmak yahut başlatmak, derinleştirmek istemem ama Sayın Baydemir konuşmasının sonunda öyle ağır cümleler kullandı ki, buna kayıtsız kalmamız da düşünülemez yani Hükûmetin Hükûmet olmasını savaşa borçlu olduğunu ve kana borçlu olduğunu söyledi.

Meşruiyet meselesi siyasetin, hukukun ve toplum biliminin en temel meselelerinden birisidir. Eğer meşruiyetiniz yoksa aslında ayakta kalmanız, durmanız söz konusu olamaz. Tabii ki Hükûmetimizin meşruiyeti, kaynağı grubumuzdur, yani 317 kişilik grubumuzdur yani toplumdan, millettten yüzde 50 oy alan grubumuzdur, yani bu ülkede neredeyse her 2 kişiden 1’isinin teveccühünü kazanmış olan grubumuzdur. O bakımdan, Hükûmetimizin meşruiyetini kana ve savaşa borçlu olduğu bir bühtan, bir yalan, belki bir iftiradır.

Öte taraftan “Hükûmet sırtını El Kaide’ye, El Nusra’ya dayayarak...” diye başlamış olduğu cümleden hareket edecek olursak, değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekilleri; Hükûmet -birinci paragrafta söylemiş olduğum gibi- meşruiyetinin kaynağını halktan ve milletinden alıyorsa, tabiatıyla sırtını da nereye dayadığı çok açık ve net bir şekilde ortadadır.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Hâlbuki eş başkanları “Sırtımı PKK’ya dayadım.” demişti.

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) – Hükûmetimiz sırtını açık ve net bir şekilde millette ve halkına dayamıştır. Sırtını dayamak literatüre giren bir ifadedir Türk siyasetinde. Sırtını nereye dayadığı sorusu sorulduğunda, bu sorunun cevabını vereceği sıralar bu sıralardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Biz biliyoruz ki sırtını bir yerlere dayayanlar bu sıralarda oturuyor. Biz sırtımızı milletimize ve halkımıza dayıyoruz, meşruiyetimizi de oradan alıyoruz.

Teşekkür ederim, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gruplar adına ikinci söz...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Hayırdır, itiraz mı edeceksin?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Baydemir.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – 20 milyon oya itiraz mı edeceksin?

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – 25.

SALİH CORA (Trabzon) – 25 milyon oya itiraz ediyorsunuz. Ayıp!

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Saygılı olun millete.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın grup başkan vekili şüphesiz ki kendi görüşlerime muhtabık olmak durumunda değildir, şüphesiz ki eleştiri hakkını da kullanma hakkına sahiptir. Benim nasıl ki konuşma hakkım varsa grubum adına, kendimi ifade etme hakkım varsa, sayın grup başkan vekili de kendi grubu hakkında görüşlerini ifade etme hakkına sahiptir.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sayın Başkan, baştan sona terörü meşru gören bir konuşma yaptı. Aslında, sözünü kesmeniz lazım.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Ancak, benim ifadelerimi “yalan”, “iftira” olarak nitelendirmek suretiyle sataşmada bulunmuştur.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Ne sataşması?

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Neresi iftira ya!

FARUK ÖZLÜ (Düzce) – Evet, yalan ve iftira.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sen neden oldun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – 69’a göre söz hakkında bulunuyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Neresi iftira?

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Baydemir, sizin konuşmanızdan...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, şimdisi yok bunun. Bunun şimdisi yok.

BAŞKAN – Bir saniye...

...bahsederken, konuşmanın hem başında hem sonunda söylediği ifadelerse... Ama, bunun dışında size bir şey demedi, kendi beyanlarını dile getirdi.

MALİYE BAKANİ NACİ AĞBAL (Bayburt) – Yerinden konuşsun.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Kendisinin, beyan ve hakaret temelinde ifade etmiş olduğum hususların yalan olmadığı, tam da gerçek olduğu, bu minvalde yerinde değil Sayın Bakan, kürsüde, tıpkı sayın grup başkan vekilinin ifade etmiş olduğu gibi...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sataşma var, açık sataşma var Başkan.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Açık sataşma var, 69’a göre iki dakikalık söz hakkı...

BAŞKAN – Sayın Baydemir, buyurun, iki dakika veriyorum. Lütfen, yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – 25 milyon oyu nereye koyacaksın? Bunu da cevapla.

8.- Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir’in, Tokat Milletvekili Coşkun Çakır’ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Legal demokratik siyaset (AK PARTİ sıralarından “Ooo” sesleri) ve legal demokratik bakış açısı bir ülkede yüzde 60 da oy alabilir, yüzde 60 da.

HASAN BASRİ KURT (Samsun) – Sizin jakoben anlayışınız bunu anlayamaz.

SALİH CORA (Trabzon) – Eş başkanınızın bakış açısı legal midir?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Ben, 2004 yılında, kendi şehrimde yüzde 54 oyla seçildim. Halk, yurttaş hizmetlerimden memnun oldu, yüzde 66’yla 2009’da seçildim.

SALİH CORA (Trabzon) – Urfa Belediyelerini kazandın mı?

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Seni indiren oldu mu oradan? Kime yasladın o zamanlar?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Peki, peki, peki.

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Sırtını kime yaslamıştın o zaman?

SALİH CORA (Trabzon) – Kimi tükürüğünde boğacaksınız?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – 7 Haziran seçiminde, ne oldu da dört ay sonra bu değişiklik?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Onu kendinize sorun.

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Cenazeler geldi...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Onu kendinize sorun.

SALİH CORA (Trabzon) – Araçları, kamyonları kim yaktı? Ambulansları kim kurşunladı?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – ...ölümler oldu, olduğundan farklı gösterildi ve bugün bu tablo açığa çıktı.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Nasıl oldu ondan farklı...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ya, siz kendinize sorun. 81 milletvekilinden 59’a niye düştünüz?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Bakın, bir kez daha söylüyorum, tek parti rejimi sadece bizler açısından bir tehlike değil.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – 81 vekilden 59’a nasıl düştünüz, onu sorgulayın bir.

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Tek parti rejimi sizin temsil etmiş olduğunuz kitle açısından da tehlikelidir.

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Bu millet sana oy verdiği zaman iyi, vermediği zaman kötü mü?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Her fırsatta ifade ediyorsunuz, cumhuriyetin tek partili rejimi dönemine ve orada yaşananlara eleştiriler gerçekleştiriyorsunuz.

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Urfalı sana oy verdiği zaman iyi, bize oy verdiği zaman kötü mü olacak?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Bakın, o tek partili rejim döneminde -savunmuyorum, eleştiriyorum- dahi...

SALİH CORA (Trabzon) – Teröre sessiz kalıyorsunuz.

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – ...Almanya’da gaz odaları varken, o “tek partili rejim” diye eleştirmiş olduğunuz dönem içerisinde dahi gaz odaları yoktu. Ama sizin döneminizde, Cizre’de insanlar diri diri yakıldı, diri diri yakıldı.

SALİH CORA (Trabzon) – Teröristler öldürdü.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hangi insanlar ya? Hangi insanlar?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, müdahale etmeyecek misiniz?

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hangi insanlar yakıldı?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, bu nasıl bir dildir? Bu nasıl bir dil Sayın Başkanım?

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Terör seviciliği yapıyor.

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – İşte, bugün dâhil olmaya çalışmış olduğumuz Avrupa Birliği 2016’da hangi aşamada, 1940’larda hangi aşamadaydı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Sizin bu perspektifiniz, ülkeyi 1940’ların gerisine götüren bir gidişattır, ülkeyi felakete götüren bir gidişattır.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Annesine ve babasına sadece çocuğunun kafatası teslim edilen şehit çocukları ne yapacaksınız? Onları kim yaktı? Onları kim yaktı?

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Bu gidişata dur demeye devam edeceğiz, var gücümüzle devam edeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar)

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – O şehit çocukların cesetlerini yakan kim? Biraz insaf olsun sizde ya! Parlamento kürsüsünden biraz insaf olsun sizde.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Teröristleri desteklemeyi bırakın.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – O şehit çocukların annesi ve babasına sadece külleri verildi. Biraz insaf olsun sizde.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Çakır...

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Biraz insaf olsun.

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Şunu zırlatma şurada.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Konuşma, konuşma!

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Bir sus, bir sus! Zırlama!

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Kes! İndir elini, indir, küstah!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri...

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Seni anlatıyor sana. Seni sana anlatıyor.

BAŞKAN – Sayın Çakır, buyurun.

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkanım, HDP’li konuşmacı sataşmalarına devam etmiştir.

Burada sataşmadan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Çakır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Lütfen yeni bir sataşmaya meydan vermeyelim.

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Kendi yaptıklarına dayanamıyorsun, insanlıktan çıkmışsın çünkü.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – O yüzbaşının, o binbaşının kanı sizi tutacak. O yüzbaşının, o şehit çocukların kanı sizi tutacak, hiç merak etme.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, sayın hatibi kürsüye davet ettim.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Ne biçim konuşuyorsun?

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Kim ona sebep olmuşsa onun çocukları da öyle olsun.

OSMAN BAYDEMİR (Devamla) – Nemalananların Allah belasını versin!

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Eliniz kanlı sizin! Eliniz kanlı sizin!

BAŞKAN – Lütfen sayın milletvekilleri...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Siz yapmışsınız, siz, siz; ilk önce kendinize bakın, aynayı kendinize tutun.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Aynayı biz tutuyoruz kendimize.

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Kim savaşı başlattıysa, kim savaştan yana kalmışsa...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, lütfen.

Buyurun Sayın Çakır...

9.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teşekkür ediyorum öncelikle.

Şimdi, Sayın Baydemir, belli ki bu akşam, bu saatte, gecenin ilerleyen bir saatinde, planlı, programlı, kastımahsusayla bir tartışma yaratmak istemektedir.

Ben gayet net bir şekilde söyledim, meşruiyetten bahsettim, oydan bahsettim, her bir vekilin -yüzde 1 oy alsa bile- ne kadar kıymetli olduğundan bahsettim ama yetmedi, 7 Hazirana getirdi, Cizre olaylarına, doğu, güneydoğu olaylarına getirdi.

Değerli arkadaşlar, Mısır'daki sağır sultan biliyor; bu partinin, bu grubun, her şeye rağmen, bütün eleştirilere rağmen, bu siyasi hareketin önderinin siyasi geleceğini tehlikeye atması pahasına rağmen başlatmış olduğu demokratikleşme dönemi, çözüm süreci -adına ne dersek diyelim- bizim zamanımızda gerçekleştirilmiştir...

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – İnkâr etti. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - ...ve on üç yıllık, on dört yıllık iktidar döneminde, Kürt meselesiyle ilgili muazzam bir mesafe alınmıştır.

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Saraydaki zat inkâr etti.

BAŞKAN – Lütfen müdahale etmeyin.

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - Şimdi, Osman Baydemir bunu burada konuşuyor, boşa konuşuyor.

Bu, 7 Hazirandan sonra ortaya çıkan tabloya gelince, değerli arkadaşlar, olup biteni ters okumak ve bir terör sevicilik ortaya koymaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) - PKK sevicisi.

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - Sizin tutumunuz Sayın Baydemir, terör seviciliktir ve tehlikeli bir tutumdur...

SALİH CORA (Trabzon) – Terörün ağızıyla konuşuyor.

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - ...yanlış bir tutumdur, kışkırtıcı, tahrik edici bir tutumdur. Sizden, bu tutumunuzu gözden geçirmenizi ve değiştirmenizi rica ederim. Yani buna bakın siz.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sizin şu anki tutumunuz ne peki?

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bizim politikalarımız son derece tutarlıdır. Başından, bidayetinden beri çözüme “evet” dedik ama çözüm noktasında çözüme yanaşmayıp, masayı devirip, arkasından da silahlı mücadeleye karşı çıkanlara karşı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

COŞKUN ÇAKIR (Devamla) - ...terörle mücadeleyi başlattık ve devam edeceğiz.

Saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.39

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 23.46

BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN

KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

277 sıra sayılı Kanun Tasarısı’nın görüşmelerine devam edeceğiz.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 277) (Devam)

BAŞKAN - Komisyon ve Hükümet yerinde.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Demirel.

Bir dakikalık süre veriyorum.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel’in, Tokat Milletvekili Coşkun Çakar’ın sataşma nede- niyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklama

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan, siz oturumu kapattınız, yaptığınız işlem yani grup başkan vekilinin bu kadar hakaretvari konuşmasından sonra oturumu kapatmanız gerçekten ada- lete uymayan bir davranıştı, onu özellikle vurgulamak istiyorum.

Özelde, grup başkan vekilinin özür dilemesi gerekiyor, Sayın Osman Baydemir’den özür dileme- sini bekliyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Allah, Allah!

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Allah, Allah! Ne söylemiş?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – “Terör seviciliği” nedir, kimdir, bunun açığa çıkması gerekiyor.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Az bile söyledi, az!

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Bu ifadeler hakaret içeriklidir, bu ifadeler eleştirileri aşmış bir durumdur.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Siz her gün devlete hakaret ediyorsunuz, millete hakaret edi- yorsunuz!

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – O yüzden sayın grup başkan vekilinin hemen, çok acil bir şe- kilde bu ifadeden kaynaklı, sayın grubumuzdan ve Osman Bey’den özür dilemesi gerekiyor. Ölü sevicili- ğini aslında kimin gerçekleştirdiği, bugün, Türkiye gerçekliği ortadadır. “Çözüm sürecini, masayı biz kurduk.” diyenler, daha dün değil, önceki gün Cumhurbaşkanı “Ne masa ne Dolmabahçe” diye ifade etti. Biz buradan iki üç gündür ifade ediyoruz, “Çözüm süreci buzdolabındadır.” diyen Cumhurbaşkanı değil miydi? İktidar bunu görmeden, grup başkan vekili bunları görmeden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Bir dakika daha istiyorum, toparlayacağım Başkan.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bu hareketlerinizle çürüdü, buzdolabında bile çürüdü, koktu yani.

BAŞKAN – Toparlayın Sayın Demirel.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Bunları görmeden, yalan yanlış bilgilerle kamuoyunu ve gerçekten de...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Buzdolabında bile koktu yaptığınız hareketlerden dolayı.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Tamam, bitti.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Başkan...

BAŞKAN – Tamam, toparlayın.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Açılmadı da.

HALİL ELDEMİR (Bilecik) – Konuştukça dağılıyor. Neyini toparlayacak Başkanım?

ALİCAN ÖNLÜ (Tunceli) – Hiçbir şeyden nasibini almamış birisin ya! Bir dinle ya! Ayıp ya!

BAŞKAN – Tamamlayın.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Başkan, şimdi, gerçekten hakaret edici bu davranışları kabul etmediğimizi ifade etmek istiyoruz, yani ölü seviciliğine ilişkin eğer grup başkan vekili özur dilemezse biz kendisine iade edeceğiz bu sözünü ve kınadığımızı da ifade etmek istiyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Teröristin taziyesine gitmek terör seviciliği değil midir ya?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Özelde de, grup başkan vekili, sanırım, Cumhurbaşkanının açıklamalarının ya farkında değil ya da takip etmiyor.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Size bir soru soruyorum: Teröristin evine taziye gitmek terör seviciliği değil midir? Cevap?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Daha iki gün önce buradaki konuşmamıza istinaden, Cumhurbaşkanının kendisi, “Masa yok, çözüm yok, Dolmabahçe mutabakatı diye bir şey gerçekleşmedi.” demiştir.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Cumhurbaşkanına, çok teşekkür ediyoruz Cumhurbaşkanımıza. Dilleri var olsun!

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – İktidar bunun neresini sahipleniyor, anlamakta zorlandık. Gerçekten bu yaklaşımını kınadığımızı, grup başkan vekiline yakışmayan bir üslup ve tarzı içerdiğini bir kez daha ifade ediyor...

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Tamam, tamam, anlaşıldı ya!

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Sizin her konuşmanız aynı.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – ...konuşmasını da, yaklaşımını da kınadığımızı ifade etmek istiyorum.

SUAT ÖNAL (Osmaniye) – Cumhurbaşkanı ne dediyse doğrudur.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Her konuşmanız hakaret içeriyor.

BAŞKAN – Sayın Çakır, buyurun.

38.- Tokat Milletvekili Coşkun Çakır'ın, Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

COŞKUN ÇAKIR (Tokat) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

“Terör sevicilik” kavramı, ifadesi, anlaşılması, içinin doldurulması güç bir kavram, bir ifade, terim, sözcük değil. Güneydoğuda özellikle yaz başından itibaren devam eden ve teröristlerin olağanüstü bir şekilde, neredeyse bütün imkânlarını seferber etmek suretiyle, sadece kırsalda değil artık, şehirlerde başlatmış olduğu bir üst düzey terörist faaliyet var, muazzam bir terörist faaliyet var. Şimdi, buna karşı

koymamak, buna karşı beyanda bulunmamak, teröristlerle ve terörizmle ilgili açıklamada bulunmamak, spesifik olarak söylemek gerekirse PKK'yla ilgili bir şeyde bir şey ifade etmemek, taziyelere gitmek, bütün bunların adı terör seviciliktir. Öte taraftan, sayın grup başkan vekilinin dediği gibi -aynen sayın grup başkan vekiline katılıyorum- evet, Sayın Cumhurbaşkanı “Çözüm süreci buzdolabındadır.” demiştir, “Masa yoktur.” demiştir hem de kendisiyle tutarlı bir şekilde. Çünkü, aynı çözüm sürecini başlatan kişi Sayın Cumhurbaşkanının bizatihi kendisidir. Çözüm sürecinin buzdolabına kaldırılmasının nedeni de çok açıktır: Eğer silahlar bırakılsaydı, teröristler çıksaydı o çözüm süreci bugün ikmal edilmiş olacaktı. Güneydoğuda, hususen Suriye’de ortaya çıkan tablodan esinlenerek başka hayallere kapılan terörist örgütün, PKK’nın gelmiş olduğu noktadan esinlenerek güneydoğuda olayların tekrar hararetlenmesi, başlaması Türkiye’de güvenlik güçlerimizin terörle mücadelesinin de başladığı andır. Hiçbir tutarsızlık yok, tam anlamıyla bir tutarlılık vardır.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, sayın milletvekilleri...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Demirel, bakın, söz verdim, size de verdim, karşı tarafa da verdim. Artık bu tartışmayı kapatıyoruz.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – İç Tüzük gereği ben söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – İç Tüzük gereği her istediğinizde söz alamazsınız, İç Tüzük’ü açın, bakın.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – İç Tüzük gereği söz istiyoruz.

BAŞKAN – Her istediğinizde söz alma zorunluluğunuz yoktur sizin, benim de vermek gibi bir mecburiyetim yoktur.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Var Başkan. İç Tüzük’e uygun bir şekilde grup başkan vekili olarak yerimden söz talebinde bulunuyorum.

BAŞKAN – Evet, tamam, talepte bulundunuz, size söz verdim ben.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Başkan, yapılan açıklamaya ilişkin söz talebinde bulunuyoruz.

BAŞKAN – O zaman herkes bıraksın gitsin, karşılıklı oturun, tartışın, konuşun. Böyle şey olur mu Sayın Demirel?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Kürsüden konuşmamıza bile izin vermediniz Başkan.

BAŞKAN – Nasıl?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Kürsüden konuşmamıza izin vermediniz.

BAŞKAN – Kürsüden konuşmanıza da izin verdim, karşılıklı polemikler oldu ama artık bu işi uzatmak niyetinde değilim Sayın Demirel, lütfen.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Biz de uzatmak niyetinde değilim ama ben İç Tüzük’e uygun bir şekilde yerimden söz istiyorum.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Hangi maddesine uygun hanımefendi, söyler misiniz?

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Demirel, ben İç Tüzük’e uygun olarak size söz verdim.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, bakın, siz ara vermeden önce bir hakarete maruz kaldık.

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Ne hakareti?

BEHÇET YILDIRIM (Adıyaman) – Hem de büyük hakaret.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ya siz her gün hakaret ediyorsunuz; şahsa değil, millete hakaret ediyorsunuz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Hakareti yapan sensin be.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Arayı bitirdiniz, hakaretinde sayın hatip ısrar ediyor.

BAŞKAN – Şimdi, siz...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Burayı geren sensin.

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – “Diri diri yaktınız” dedin ya, daha ne hakareti edeceksin?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – En büyük hakareti de Kürtlere yapıyorsunuz siz.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Dolayısıyla, sataşmasını tekrar etti. Ben, bu minvalde tekrar 69’a göre söz istiyorum.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – “Katiller” demiyor musunuz bu sıralara?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Başkanım, yok böyle bir usul.

BAŞKAN – Böyle bir yöntem yoktur, böyle bir usul yoktur Sayın Baydemir.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, nasıl yok?

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Başkanım, çalışmalarımıza devam edelim.

BAŞKAN – Sayın Baydemir, böyle bir usul yoktur.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – “Terör sevici” sizin için çok az bile yani.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- *Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 277) (Devam)*

BAŞKAN – Şimdi, tasarının tümü üzerinde sıradaki konuşmacı...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, kayıtlara geçmesi açısından...

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Başkan, böyle bir usul de yok yani.

BAŞKAN - ...Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına...

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, sizin bu tutumunuzu protesto ediyorum.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Ama sizin yaptığınız doğru değil Başkan.

BAŞKAN - ...Isparta Milletvekili Nuri Okutan’dır.

Buyurun Sayın Okutan. (MHP sıralarından alkışlar)

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – İç Tüzük’e aykırı hareket ediyorsunuz Sayın Başkan.

TAHİR ÖZTÜRK (Elâzığ) – Otur yerine ya.

BAŞKAN – Ben İç Tüzük’e uygun hareket ediyorum, kesinlike İç Tüzük’e uygun hareket ediyorum.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Hayır, İç Tüzük’e aykırı hareket ediyorsunuz.

OSMAN BAYDEMİR (Şanlıurfa) – Sayın grup başkan vekilinin şahsıma yönelik ifade etmiş olduğu sözleri misliyle kendisine iade ediyorum.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Yani, İç Tüzük’e aykırı hareket ediyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Okutan, buyurun efendim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Gecenin saat on ikisinde Genel Kurulu geriyorsun be.

ÇAĞLAR DEMİREL (Diyarbakır) – Şu anda, yani, bizim konuşmamıza izin vermeyerek İç Tüzük’e aykırı hareket ediyorsunuz, buna ilişkin usul tartışması açıp...

BAŞKAN – Söz verdim, size de verdim, Sayın Baydemir’e de verdim, karşılıklı sözler verildi, artık bunu sürdürmek iyi niyet kurallarıyla bağdaşmaz.

Buyurun.

Süreniz yirmi dakikadır.

MHP GRUBU ADINA NURİ OKUTAN (Isparta) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşül-
mekte olan 277 sıra sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı’nın tümü
üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, partim ve şahsım
adına hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, ifade etmeliyim ki bu tasarının kolluk güçlerimize veya vatandaşlarımıza getirdiği yeni
bir şey yoktur. Tasarı yeni bir komisyon kurulmasının ötesinde pek fazla bir yenilik getirmemektedir.
Bilindiği üzere, kolluk güçleriyle ilgili işleyen bir disiplin, inceleme ve soruşturma rejimi zaten mev-
cuttur. Tasarının hazırlığı, gündeme getirilmesi ve burada kurulacak Kolluk Gözetim Komisyonu bir
ihtiyaçtan doğmamıştır. Evet, bir ihtiyaçtan doğmamıştır, aklımıza düşürülmüştür. Bu tasarının geliş
hikâyesi hayli eskilere, 2005 yıllarına dayanmaktadır. O tarihlerde, kolluk güçlerine yönelik sivil inisi-
yatifin güçlendirilmesi hususu Avrupa Birliğinin dayattığı ve desteklediği bir proje şeklinde gelişmiştir.
Avrupa Birliğinin proje bazı destekleriyle bir dizi faaliyetler yürütüldü ve aradan geçen zaman içeri-
sinde nihayet bir Hükûmet tasarısı hâline getirildi.

Tasarının ilk hâli, Başbakanlığın 22 Temmuz 2010 tarih, 3385 sayılı yazısıyla Parlamentoya su-
nulmuştur. Hatırlanacağı üzere, o yıllarda sözde çözüm süreci başlatılmış, başta Milliyetçi Hareket
Partisi olmak üzere bu yıkım sürecine muhalefet eden bütün kesimler akıl almaz suçlamalara maruz
kalmışlardır.

Avrupa Birliği uyum sürecinde, bu proje güvenlik güçlerinin etkinliğini azaltmak hedefiyle ön
plana çıkmıştır. Esasen, güvenlik güçlerinin üzerinde gelecekte yürütülecek olası bir çözüm süreci ve
benzeri uygulamalara bir altlık olarak düşünülmüş ve planlanmıştır. Böylece, güvenlik güçlerini diz-
ginlemek ve güvenlik refleksleriyle yapabilecekleri direncin önüne geçebilmek bir ölçüde mümkün
olabilecek öngörüsüyle proje yürürlüğe konulmuştur.

Bugün geldiğimiz noktada böyle bir tasarıya ihtiyaç yoktur. Gerekli fonksiyonunu hâlihazırda
görmüş ve bu proje, esasen, bir ölçüde amacına ulaşmıştır. Öyle ki proje sayesinde, kaymakamlara,
mülki idare amirlerine kolluk güçleri üzerindeki yetkileri hatırlatılmış, sayısız toplantılar ve seminerler
düzenlenmiş, yurt dışı seyahatler yapılmış ve sonunda da güvenlik güçlerinin inisiyatif olarak kullana-
cakları tasarrufların önüne geçilmiştir. Hatta mülki idare amirlerinden operasyon isteklerinin de önüne
geçilmesi istenmiş, ilçenin asayişinden birinci derecede kaymakamların, ilde de valilerin sorumlu oldu-
ğu, öyle her isteğin kabul edilmemesi gerektiği üzerinde durulmuş ve defalarca vurgulanmıştır.

Şimdi, bu tasarı neyi amaçlıyor? Hâl böyleyken neye çözüm buluyoruz? Kimi neden gönüllüyo-
ruz? Kolluk güçleri suç işledi de yargılanamadı mı? Memlekette Genelkurmay Başkanı dâhil, emniyet
genel müdürleri dâhil, Özel Harekât Daire Başkanı, İstihbarat Daire Başkanı, jandarmadaki daire baş-
kanları, generaller yargılanamadı mı? Şayet yürürlükteki mevzuata göre yargılanamıyorsa bu tasarıyla
hangi ek yetki ve yargılama yolu açılıyor? Kolluk güçlerinin hem adli yönden adli görevlerine ilişkin
hem idari görevlerine ilişkin disiplin ve cezai yargılaması zaten mümkün bulunmaktadır. Müsteşar
aynı Müsteşar, Teftiş Kurulu Başkanı aynı Teftiş Kurulu Başkanı, müfettiş aynı müfettiş, burada ne
değişiyor?

Adli makamlar rüşvet, irtikap ve benzeri cezai hususlarda veya ölüm, yaralama gibi durumlarda
zaten mevcut memur yargılama rejiminin dışında doğrudan soruşturma, takibat ve kovuşturma yapıp
karar vermektedirler, verebilmektedirler. Kolluk güçlerinin diğer görevlerine ilişkin yargılamada da
çok sert hükümler vardır. Keza oldukça katı bir disiplin rejimi mevcuttur. Emniyet Teşkilatı Disiplin
Tüzüğü ortadadır.

Burada birkaç hususu belirtmek isterim. Aylıktan kesme çok önemli bir cezadır devlet memurluğunda, bilhassa kolluk güçlerinde. Evlenmek, evlenirken amirlerine haber vermemek aylıktan kesme cezasını icap ettirir. Sürenin durdurulması yine çok kalıcı ve önemli bir cezadır, meslekten atılmanın bir altındaki önemli bir cezadır. Mesela size okuyayım bazılarından, birçok madde var ama birkaç tanesini okuyayım: “İş sahiplerine ya da herhangi bir nedenle Emniyet binalarına gelen ya da getirilenlere hakaret etmek” süreli durdurmayı icap ettirir. Bu çok sert bir amir hükmüdür, siz de göreceksiniz. “Amirin izni olmaksızın iş sahiplerinin ya da polisle iş ilişkisi bulunabilecek kişilerin yemek ve eğlence çağrısına gitmek.” Bu, yine kısa süreli durdurmayı icap ettirir. “Kadın ve genç erkeklere söz atmak.” Polis, resmî kıyafetiyle, bir hanım geçiyorken ona söz atarsa kısa süreli durdurmayı icap eder.

“Meslekten çıkarma”dan size örnekler okuyayım: “Dosyaları ve yazılı kâğıtları veya örneklerini yetkisiz kişilere vermek meslekten çıkarmayı gerektirir.” Bir başka şey: “Göreve sarhoş veya içki içtiği belli olacak biçimde gelmek meslekten çıkarmayı icap ettirir. Yurda girmesi veya çıkması yasaklanan kişilerin girip çıkmalarına göz yummak, aracı olmak yine, meslekten çıkarmayı icap ettirir. Menşei belli olmayan, bulundurulması ve taşınması yasak olan her çeşit silah, mühimmat ve benzerlerini bulundurmak, üzerinde taşımak meslekten çıkarmayı icap ettirir. Görevli olmadığı hâlde elektronik ortamda veya bilgisayar loglarında kişisel verilerle ilgili sorgulama yapmak meslekten çıkarılmayı icap ettirir. Dolayısıyla, bunları çoğaltabiliriz, burada çok ciddi maddeler var. Kendi başına, diğer memurlardan daha farklı şekilde, kolluk güçlerinin -Jandarma yine öyle- çok sert bir disiplin rejimi vardır ve bunun altından kalkmak çok zordur ve çok titiz olarak değerlendirilir. Yeni bir sivil gözetim, bu manada, gereksizdir.

Mesela, tasarının somut olarak getirdiği, kayıt sisteminin tutulması ve merkezden takibi ise bunda yasal düzenlemeye ihtiyaç yok, böyle bir merkeze ihtiyaç var ama bunun için yasal düzenlemeye ihtiyaç yok; kayıtların tutulmasını, veri bankasının oluşturulmasını ve bütün bilgilerin bu merkezde toplanmasını bir yönetmelik ya da genelgeyle de çözmek pekâlâ mümkündür. Diğer yandan, tasarının Avrupa Birliği mevzuatına uyum için yasak savma kabilinden usulen çıkarılan bir düzenleme olduğunu da ifade etmek mümkündür. “Usulen” diyoruz çünkü Avrupa Birliği mevzuatı sivil ve bağımsız bir gözetim komisyonunun kurulmasını öngörmesine rağmen komisyonun 7 üyesinin 5’i doğrudan, 2’si de dolaylı olarak idare tarafından belirlenmektedir. Biz böylesine bir tasarıya ve komisyona da karşıyız ancak çıkacaksa ruhuna uygun çıkmalıdır; zaten ilk baştaki çıkış amacından da uzaklaşmış, esas mecrasından sapmış bulunmaktadır. Tasarıyla bir taraftan Avrupa Birliğinin gönlünü etmeye ve dayattığı bir komisyon kurulmaya çalışılıyor, öyle bir mesaj veriliyor; diğer taraftan, kolluk güçlerine de “Endişe etmeyin. Bakın, bu komisyonda sizin temsilcileriniz çoğunlukta.” denilmeye getiriliyor. Sonuçta ortaya çıkan bu tasarı ne devedir ne kuştur, olsa olsa devekuşu gibi garip bir düzenlemedir.

Değerli milletvekilleri, burada, kolluk şikâyet sisteminin etkin, hızlı ve verimli yürütülmesinden bahsediyoruz. Bunun, hem vatandaşlarımız hem de kolluk güçlerimiz için elzem olduğu savunuluyor.

Bir kurumu işlemez hâle getirmek için yapacağınız işlem, o kuruma altından kalkamayacağı kadar fazla görev yüklemektir. Bu tasarıyla tam tersine, bürokrasi artacak, kadrolar şişecek; yapılan teftiş, denetim, tekrar tekrar yapılma esasına dayanıyor.

Tasarının 3’üncü maddesinde, Kolluk Gözetim Komisyonunun kuruluşunda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü yer almaktadır, ancak Adalet Bakanlığı bünyesinde görev yapan infaz koruma memurları kapsama dâhil edilmemiştir. Adalet Bakanlığı, kolluk güçlerinin denetimi ve gözetimiyle doğrudan ilgili bir kurum değildir. Bu bakımdan, kolluk güçleriyle doğrudan ilgili birimin temsilcisinin komisyonda bulunmasında yarar vardır.

Bilindiği üzere, mülki idare amirleri illerinde ve ilçelerinde güvenlikten ve asayişten doğrudan, birinci derecede sorumludurlar. İller İdaresi Genel Müdürlüğü de 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun yürütücüsüdür. Vali ve kaymakamlar, diğer mevzuatın yanında, bilhassa terörle mücadele ve güvenlik politikalarını oluştururken 5442 sayılı Kanun'dan faydalanırlar ve bu bakımdan, komisyonda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü yerine İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünün yer alması daha uygun ve isabetli olacaktır.

Tasarıda komisyonun adı “Kolluk Gözetim Komisyonu” olarak geçmesine rağmen, görevleri kayıt altına alma ve izlemeyle sınırlı kalmamış, 8'inci maddede ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemlerine de yer verilmiştir. Kolluk Gözetim Komisyonunun inceleme ve teftiş alanına da müdahil olması, tasarının esas amacı olan gözetim fonksiyonunun aşıp denetim alanına girilmesi anlamına gelmektedir.

Kolluk Gözetim Komisyonu, görev alanıyla ilgili düzenleyici, yol gösterici ve izleyici olmalı, kendisi denetim alanına müdahil olmamalıydı. Türkiye Cumhuriyeti devleti bir kurumlar ve kuruluşlar manzumesidir. Dolayısıyla, her kurum kendi görevlerini yaparken diğer kurumların görev alanına müdahil olmamalı, uyum ve ahenk içinde hareket etmelidir. Bu yasayla birlikte, kadim geleneği ve birikimi olan birimler ve teftiş kurumu altüst olacak, görevin etkin ve hızlı işleminin önüne geçilmiş bulunulacaktır.

Değerli milletvekilleri, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nu bu Meclisten hep birlikte çıkardık, yeni kanunlaştırdık. Diğer taraftan, kamu ile idarenin her türlü eylem, işlem, tutum ve davranışlarını insan haklarına dayalı, adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden inceleyen, araştıran ve önerilerde bulunan, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı, kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli Kamu Denetçiliği Kurumu mevcut ve işler hâldedir. Yine, idarenin her türlü eylem ve işlemi yargı denetimine tabidir. İdare mahkemeleri çalışmaktadır. İnsan Hakları ve Dilekçe Komisyonu çalışmaktadır. Savcılar ve hâkimler çalışıyor. Yine, Anayasa Mahkemesine ferdî başvuru yolu açılmış bulunmaktadır. Türkiye esasen bu komisyonun görev alanına giren hususlarda atması gereken adımları atmış, kurumlarını kurmuştur.

Değerli milletvekilleri, tasarıyla, Kolluk Gözetim Komisyonunun ön inceleme ve soruşturma yapabileceği algısı oluşmaktadır. Yılların birikim ve uzmanlığıyla temayüz etmiş, ülkemiz için önemli bir değer olan İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulunun yanında ikinci bir kurul oluşturuluyor olması son derece sakıncalıdır.

Nihayet, tasarının, Avrupa Birliği mevzuatına uyum kapsamında, yasak savma kabilinden, günü kurtarmak ve şekil şartlarını yerine getirmekten öte bir değişim ve yenilik getirmeyeceği anlaşılmaktadır. Avrupa Birliğinde de benzer uygulama olduğu doğru değildir. İkide bir bu ifade ediliyor “Avrupa Birliğinde de bunlar var, her tarafta.” diye, doğru değil. Orada tıpkı bizim idare mahkemesinin yerine geçebilecek şekilde kurullar var. Polislerin atanması, güvenlik, kolluk güçlerinin atanması, işleyişleri bizden farklı. Dolayısıyla, bizim bu kanun tasarısında ifade ettiğimiz gibi ya da tasarladığımız gibi yeni bir sivil gözetim mekanizması o bölgede yoktur. Bu, çarpıtmadan başka bir şey değildir. Avrupa'nın göçmen ve mülteci sorununa bakışı ortadadır. Avrupa'daki kolluk güçlerinin tutumu ve cezaevlerindeki şartlar da yine hepimizce malumdur.

Ülkemiz yıllardır bölücü terörle tek başına boğuşmaktadır. Türkiye'nin en önemli güncel sorununun güvenlik ve terör sorunu olduğunu görüyoruz. Burada üzerinde durulması gereken en önemli nokta, bölücü terörle mücadele eden güvenlik güçlerinin moralini bozacak ve dolayısıyla mücadeleyi zaafa uğratacak uygulamadan özenle kaçınılmalıdır. Bu özeni iktidarıyla muhalefetiyle hep birlikte göstermeliyiz.

Daha önce de ifade ettik. Kolluk güçleriyle ilgili zaten ağır bir disiplin ve şikâyet sistemi vardır. Hem cezai hem de idari soruşturma mekanizmaları mevcuttur. İl, ilçe insan hakları kurulları çalışmaktadır. BİMER şikâyet sistemi çalışıyor. Yani, kolluk güçlerimiz dokunulmaz değildir. Nitekim, bu tasarı ilk gündeme geldiği sözde çözüm sürecinin başlarında yasalaşmasa da Hükümet dediğini fiilî olarak yaptı. Kolluk güçlerinin gardı düştü ve tabii savunma refleksi kırıldı. Operasyonlara izin vermeme ve teröristleri görmezden gelme dönemi başladı. Şimdi, Hükümetin o zaman yaptığı ağır ihmal ve sorumsuzluğun hesabını milletçe ödüyoruz. Yüreğimizin yanmadığı, şehitlerin gelmediği gün neredeyse yok gibi. Bir taraftan terörle mücadele edeceksiniz, diğer taraftan terör karşısında ikiye bölünmüş siyaset izleyen Avrupa Birliğinin -en hafif tabiriyle- gönlünü edeceksiniz. Bir taraftan, sözde çözüm süreci refleksiyle kolluk güçlerinin kafasını karıştıracaksınız, moralini bozacaksınız; diğer taraftan, terörle mücadelede kararlılık mesajı vereceksiniz. Bu tür ikircikli tavırlarla bu sorunları çözmek ve devleti hakkıyla idare etmek mümkün değildir.

Tasarıyla, kolluğa güven duygusunun artması bakımından sivil gözetim sistemi kurulması savunulmaktadır, böyle deniyor. Devleti idare edenler bizzat kolluğu yıpratırlarsa onlara ne yapacağız, onları kim gözetleyecek? Evet, devleti idare edenler ihmal, tutum ve davranışıyla devletin temel kurumlarını, bilhassa kolluk güçlerini yıpratmışlar, güveni zedelediler. Kozmik odaya girildi. Bu memleketin Başbakanı dinlendi, MİT ve Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin özel görüşmeleri dinlendi, 50 milyonu aşkın vatandaşın kimlik bilgileri yurt dışına çıkarıldı. 400 subayı, 200'in üstünde kurmay bürokrati "casus" diye suçladık, yargıladık. Çok köklü, yılların tecrübesinin oluşturduğu, devletin temel kurumları olan kolluk güçleri herkese eşit mesafede olması gerekirken birtakım siyasi örgüt yapılanmasının içine itildi. Belli yapılanmalara çanak tutuldu. Şimdi de, göze sokulacak şekilde "Mücadele ediyoruz." denilerek ayrıca yıpratılmaya gidiliyor. Sivil bir komisyon, sivil bir inisiyatif, polisimizi denetleyecek. Peki, polisi zorla suç işlemeye zorlayanları, teşvik edenleri kim denetleyecek? Güvenlik güçlerimizin ülkemizin bekasına yönelik ihaneti bertaraf etmek için kanını ve canını ortaya koyduğu bir süreçte getirilen bu tasarı yersiz ve zamansızdır. Geri çekilmelidir. Hiç kimseye faydası yoktur.

Değerli milletvekilleri, kolluk güçleriyle ilgili bu tür ısmarlama düzenlemeler yerine, gelin, kolluk güçlerimizin sorunlarına odaklanalım. Gelin, vatan, millet ve vazife uğruna canını ortaya koyan güvenlik güçlerimizin özlük haklarını el birliğiyle iyileştirelim. Gelin, polisimizin ve uzman erbaşlarımızın ek göstergelerini 3600'e çıkaralım, tazminatlarını arturalım; çalışırken rahat ettiremiyoruz, bari emekli olduklarında rahat etmelerini sağlayalım. Uzman erbaşlara zoralım silahlarının verilmesini sağlayalım. Çok sık yapılan geçici görevliler için hiç olmazsa bedelini, ücretlerini tam zamanında ödeyelim. Vatandaş-kolluk güçleri münasebetlerini güçlendirecek, kaynaştıracak projelere destek verelim. Güvenlik güçlerimize özlük haklarını tam, kâmil manada verelim, sonra da yanlış yapanlardan hesap soralım. Güvenlik güçleri terörle mücadelesini, elbette, hukuk devleti ilkeleri çevresinde yürütecektir. Kim yanlış yaparsa da hesabını verecektir, burada en ufak bir tereddüt yoktur ancak sözde çözüm sürecinin yürütücülerine sağlanan yasal güvence, terörle mücadele eden kahraman evlatlarımızdan esirgenmemeli, yarın bir politika değişikliğinde mağdur olmalarının önüne geçilmelidir. Bırakın günübirlik politikalarla hareket etmeyi, bırakın yönetmeliklerle halledebileceğimiz işlere kanun çıkarmayı, terörle mücadelede güvenlik güçlerinin ileride zorda kalmaması için gerekli yasaları çıkaralım. Çatışma hattına gidelim, kahramanları kucaklayalım. Güvenlik güçlerini, halkı dinleyelim ve devlet-millet birlikteliğini güçlendirelim. Bizim itirazımız, yersiz ve zamansız gündeme getirilen bu tasarinın güvenlik güçlerimizin kafasını karıştırmasına ve moralini bozacak olmasıdır. Bizim itirazımız, Hükümetin ülkemizin bekasına yönelik tehditleri bertaraf etmek için yapılacak düzenlemelere öncelik vermemesinden dolayıdır. Bugün milletimizin önceliği, terörle mücadele eden güvenlik güçlerinin yanında olmaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye bugün tam bir kuşatılmışlıkla karşı karşıyadır. Milletimizin bütün fertleri ve devletimizi oluşturan bütün kurum ve kuruluşlar bu kuşatılmışlığın farkına varmalı, bu kuşatmayı yaracak fikir ve gönül birliği içinde bulunmalıdır. Dolayısıyla, önceliklerini de bu amaca matuf olacak şekilde belirlemelidir. Bu kuşatmayı yarmak için İstiklal Savaşı'mızdaki Şerife Bacı misali bugün Mersinli Şerife Nine'nin yaptığını yapmalı, güvenlik güçlerimize sonuna kadar destek olmalıyız. Dolayısıyla, Türk milletinin temsilcileri olarak bizim de görevimiz böylesine tasarıları kanunlaştırmak değil, önceliğimiz milletimizin birliğinin, beraberliğinin ve bekasının korunması olmalıdır.

Tasarının tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına görüş ve düşüncelerimizi bu şekilde ifade ediyor, şahsım ve partim adına heyetinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Okutan.

Şimdi üçüncü sırada Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Murat Bakan konuşacaktır.

Buyurun Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

277 sıra sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'nın bütünü üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, görevlerini yaparken şehit düşen tüm kolluk görevlilerimize Allah'tan rahmet diliyor, anıları önünde saygıyla eğiliyorum.

Değerli arkadaşlar, bu yasal düzenleme önemlidir. Neden önemlidir? Kamu güvenliğini sağlamak maksadıyla kamu adına zor kullanma gücünü elinde tutan kolluk kuvvetinin bu gücü kullanırken hukuka uygun hareket etmesini sağlamak bakımından önemlidir. Bu yasal düzenleme önemlidir. Neden önemlidir? Kolluk kuvvetlerinin etkin denetimi bakımından önemlidir. Bu yasal düzenleme önemlidir. Neden önemlidir? Kamunun güvenliğini sağlamakla yükümlü olan kolluğun kamu tarafından sivil gözetimi açısından önemlidir. Biz de bu düzenlemenin sağlıklı bir şekilde, bu Meclisin ortak aklıyla yasalaşmasını önemsiyoruz fakat bu yasadaki beklediğimiz faydayı sağlamak için olaya çok yönlü bakmamız gerekir.

Sevgili arkadaşlar, önce, yüksek standartlarda hizmet beklediğimiz kolluk kuvvetlerimizin ne durumda olduğuna bir bakalım. Ülkemizde kamu adına güç kullanma yetkisi olan kolluk kuvvetleri Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeleridir.

Değerli arkadaşlar, kolluk kuvvetlerimizin yaptığı görev ile yaşamları aynı ağır şartları taşımaktadır. En ağır şartlarda bir yandan terörle, teröristle, arsızla, hırsızla, namussuzla, çeteyle, devleti soyanla, mafyayla, tecavüzcüyle, dolandırıcıyla mücadele ederken öte yandan da en büyük mücadeleyi geçim sıkıntısı, sağlık, barınma, çocuklarının geleceği için veriyor kolluk kuvvetleri. Yirmi otuz saat aralıksız çalışıyorlar çoğu kez. Tayin ve terfilerde adaletsizliklerle karşı karşıyalar.

Emniyet teşkilatında birçok görev vekâleten yürütülüyor. Emniyet birimleri arasında ciddi maddi eşitsizlikler var. Poliste amir olmanın önü âdeta kesilmiş durumda. Hizmette Avrupa standardı beklediğimiz kolluk kuvvetleri maaş ve sosyal haklarda Avrupa'nın çok gerisinde. Emniyet teşkilatı politize edilmiş, iktidarın kolluk kuvveti hâline gelmiş.

Jandarma teşkilatında uzman erbaşlar sözleşmeli olarak çalışmakta. Her gün bir şehit haberini aldığımız bu yoksul ve fedakâr halk çocuklarının iş güvencesi yok. Uzman jandarmanın statü problemi var, okulları kapatılmış, kadroları astsubay kadrolarına dönüştürülmüş ama bu uzman jandarmaların geleceğinin ne olduğu hâlâ belirsiz, muallak. Astsubayların intibaklarını kısmen burada yaptık fakat sivilcilerinin 9/2'den başlaması konusunda talepleri var, onu çözemedik. Bunun yanında daha çözülmemiş birçok problemi var.

Bunalımların, intihar olaylarının en çok olduğu bir meslek grubundan söz ediyoruz. Bir emirle ölüme giden, şehit olan, gazi olan kolluk kuvvetleri çalışırken kimsenin aklına gelmiyor. Anası babası sıvasız evlerde oturan bu yoksul halk çocuklarından Avrupa standartlarında hizmet bekliyoruz fakat haklarını vermeye gelince kendi standartlarımızı uyguluyoruz. En önemlisi, sendikal hakları yok. İngiltere, Almanya gibi Avrupa'daki bazı ülkelerin polis sayısı ile ülkemizdeki polis sayısı aşağı yukarı aynıdır. Avrupa'da 250 bin polis olan bir ülkede 100 binin üzerinde üyesi olan polis sendikaları var, bizde ise sendikalı polis sayısı sadece 10 bin civarındadır. Onların başına neler geldiğini, nelerle mücadele etmek zorunda olduklarını, haklarında hangi gerekçelerle soruşturmalar açıldığını, kendi haklarını savunmak için aralarında yeterince para topladıklarında dava açabildiklerini polis sendikası yöneticilerinden bizzat dinledim. Kendi haklarını savunmaktan menedilen insanların toplumun hak ve hukukunu savunurken içinde bulundukları psikolojiyi anlamak için biraz empati yapmaya davet ediyorum hepinizi. Hamasi nutuklarla ne kolluk kuvvetlerinin yaşam standardı yükselir ne de toplumun güvenlik derdine deva olunur. Öncelikle bu Mecliste görüşülmesi gereken konu her gün şehit haberlerini aldığımız kolluk kuvvetlerinin standartlarını yükseltmek, sorunlarını çözmek olmalı. Üniforması kefeni olan bu yoksul halk çocuklarının özlük haklarını, çalışma koşullarını Avrupa standartlarına getirmeden onlardan Avrupa standartlarında hizmet beklemek gerçekçi değildir.

Sevgili arkadaşlar, biz bu yasaya özü itibarıyla karşı değiliz; bunu Komisyon çalışmalarında da ifade ettik. Bu yasayla ilgili eleştirimiz iktidar partisinin bu tür yasal düzenlemelerde aldığı tutumdur, bağımsız olması gereken kurumları bütünüyle kendisinin kontrolünde kendisine bağlı kurumlar olarak oluşturmaya çalışma anlayışındır. “Biz bu yasal düzenlemeyi neden yapıyoruz?” Bu soruyu kendi kendimize soralım. Eğer sorunun cevabı “Yurttaşımızın temel hak ve özgürlüklerini korumak, gözetmek, onlara olgun bir demokraside insan olmanın onuruyla mutlu, huzurlu, güven içerisinde yaşayacakları bir kamu düzeni tesis etmek.” ise cevap doğrudur. Eğer sorunun cevabı Sayın İçişleri Bakanının Komisyonunda yaptığı açıklamalarda, iktidar partisi grup sözcülerinin, grup başkan vekillerinin bu kürsüden yaptıkları açıklamalarda olduğu gibi bu yasayı “Avrupa’ya vizesiz gidelim, serbest dolaşalım.” diye, “Avrupa istedi.” diye yapmak zorunda kalıyor isek cevap, yanlış cevaptır. Sayın İçişleri Bakanı Efkân Ala Komisyon görüşmelerinde ne diyor? “Bu, vize muafiyeti çerçevesinde ele aldığımız bir konu, bu yükümlülükler arasında bulunmaktadır. Vatandaşlarımızın Avrupa Birliğinde serbest vize almadan dolaşabilmelerini sağlayacak tasarımlardan biridir. Diğer ülkelerden yani Avrupa’nın diğer ülkelerinden de yararlanarak bizler bu yasayı şekillendirdik, o zamandan itibaren Komisyonumuzun huzuruna getirdik.” Aynen böyle söylüyor Sayın Ala. Allah aşkına, biz kendi ülkemizde temel hak ve özgürlükler için, bu ülkenin yurttaşları yüksek demokrasi standardına layık olduğu için, bizim vatandaşlarımız daha mutlu ve güvenli bir ülkede yaşasın diye niye yapmıyoruz bu yasal düzenlemeleri?

Avrupa Birliği hedefi doğru bir hedeftir fakat Avrupa Birliğine girmek istememizin asıl sebebi kendi ülkemizdeki standartları yükseltmek, vatandaşımızı daha uygar bir ülkede yaşatmak arzusu değil midir? Eğer asıl hedef yüksek demokrasi standartlarını sağlayacak yasal düzenlemeleri yapmak değil de salt Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde yapılması zorunlu görülen yasal düzenlemeleri yapmak ise o yasalar bu ülkede sağlaması gereken faydayı sağlamıyor arkadaşlar. Tıpkı bağımsız olması gereken RTÜK gibi, tıpkı bağımsız olması gereken Rekabet Kurumu gibi, İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu gibi, yasada bağımsız yazan fakat hakikatte siyasal iktidara bağımlı kurumlar oluşturuyoruz. Evet, bu yasa çıkmalı, çağdaş ülkelerde olduğu gibi çıkmalı, insanımız hak ettiği için çıkmalı, dayatıldığı için değil.

Bu Parlamento çatısı altında tüm yasalarımızı yaparken ortak aklımızı kullanarak bir uzlaşi içerisinde halkımızın yüksek standartlarda bir demokrasiye kavuşması için gayret sarf etmeliyiz. Bizler Cumhuriyet Halk Partisinin İçişleri Komisyonu üyeleri olarak ilk Komisyon toplantısından sonra Komisyon Başkanımız Celalettin Güvenç'i ziyaret ettik. Dedik ki: Sayın Başkan, bizler buraya seçilirken bu vatana hizmet etmek için seçildik. Biz bu Komisyonda alacağımız tüm kararları ön yargısız, ülkedeki kutuplaşmaya, ayrışmaya rağmen oy birliğiyle çıkartabiliriz. Her şeyi birlikte konuşalım, tartışalım, ön yargıları ortadan kaldıralım ve Komisyondan oy birliğiyle getirelim Meclisimize, Mecliste de bu kanunlar üzerinde çok fazla konuşmadan, olgunlaşmış yasaları yasalaştıralım. Aynı tutumu bu kanun görüşülürken de yaptık, Sayın Bakanın da olduğu görüşmelerde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak aynı şeyi söyledik, dedik ki: Ülkenin uzlaşya ihtiyacı var, ülke kutuplaşmış durumda, insanlar bölünmüş durumda. Biz uzlaşmayı İçişleri Komisyonundan başlatalım, oradan dalga dalga Türkiye'ye yayılsın. Ancak bizim arzu ettiğimiz gibi olmadı, 4 siyasi partinin uzlaşarak birlikte oy birliğiyle getirebileceği bir kanun tasarısı bizim önerilerimiz, tüm siyasi partilerin önerileri reddedilerek AKP oylarıyla, oy çokluğuyla Meclise geldi.

Sevgili arkadaşlar, Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurucusu Mao'yla ilgili bir anekdot dinledim -ne kadar doğru bilmiyorum ama mesajı beni çok etkiledi- onu sizinle paylaşmak istiyorum. Mao bir toplantıya katılır, o toplantıda bir dinleyici onun konuşmasının ardından Mao'ya der ki: "Siz, Çin gibi binlerce yıllık kültürü olan bir ülkede kültür devrimi yaptınız, siz bir dâhisiniz." Mao karşılık verir: "Sevgili arkadaşım, ben dâhi falan değilim. Bir deham varsa başkasının aklını kullanmaktır." der.

Sevgili arkadaşlar, Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün duvarında "Herkesin polisi kendi vicdanıdır." yazan anlamlı bir slogan var. Şimdi size soruyorum, kendi vicdanınızda değerlendiriniz: Bu Mecliste ortak akıl var mı? Eğer "Yok." diyorsanız, yukarıda anlattığım gelişmeler çerçevesinde, bu ortak aklın oluşmamasının sebebini kendi vicdanınızda sorgulayınız.

Sevgili arkadaşlar, bu yasa eğer olması gerektiği şekliyle çıkar ve bu komisyon olması gerektiği gibi çalışırsa kolluk kuvvetlerine de saygınlık kazandırır. Zira, iktidarın yersiz, haksız uygulamalarının toplumdaki olumsuz faturası genellikle yoksul halk çocuklarından oluşan kolluk kuvvetlerine çıkarılıyor. Bunun en somut örneği Gezi'dir. Dönemin Başbakanı Sayın Cumhurbaşkanı "Polisimiz Gezi'de destan yazdı." dedi. Hayır Sayın Cumhurbaşkanı; sizin ayrımcı inadınız, o genç insanları çapulcu olarak görmeniz ve şişmiş egonuz yüzünden Gezi'de ağıt yakıldı. Berkin Elvan'ı vurmak mıydı destan?

SALİH CORA (Trabzon) – Her konuşmayı Cumhurbaşkanına bağlıyor.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Gecenin bu saatinde...

MURAT BAKAN (Devamla) – Ethem Sarısülük, Ali İsmail Korkmaz, Mehmet Ayvalıtış, Abdullah Cömert'i öldürmek mi destan?

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Ne alaka ya!

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Hakaret ediyorlar ancak.

MURAT BAKAN (Devamla) – İzmir'de Kordon'da genç kızları saçlarından sürüklemek mi destan? Eli sopalı polislerin sokaklarda gençleri dövmesi mi destan? Gencecik insanları gaza boğdurdunuz. Bu genç fidanlarımızı da bu kürsüden saygıyla anıyorum.

Yoksul halk çocuklarını halkın üzerine salarak polisimizi de itibarsızlaştırdınız, polise de kendi dramını yazdırdınız aslında. Siz Sayın Cumhurbaşkanı...

Sevgili arkadaşlar, ben bir milletvekili olarak Cumhurbaşkanına sitem etme hakkına sahibim. Lütfen üzerinize alınmayın.

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Allah Allah, Allah Allah! O zaman karşılığını da bulacaksınız! Her söylediğin sözün karşılığı vardır!

SALİH CORA (Trabzon) – Hakaret etme!

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Yazıklar olsun, yazıklar olsun!

MURAT BAKAN (Devamla) – Siz Sayın Cumhurbaşkanı, polis teşkilatını kullanarak gizli zulüm yaptınız. Bu kürsüden Yunus’un şu sözünü siz Sayın Cumhurbaşkanına saygıyla gönderiyorum: “Zulüm ile abat olanın akıbeti berbat olur.”

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Aynı CHP işte.

MURAT BAKAN (Devamla) – Bir endişemi daha paylaşmak istiyorum Sayın Cumhurbaşkanıyla, bu kürsüden: Siz “Ey” diye konuşmaya başladığınızda...

BAŞKAN – Sayın Bakan, Genel Kurula hitap etmeniz lazım burada, Sayın Cumhurbaşkanına değil.

MURAT BAKAN (Devamla) – ...benim gibi milyonlarca yurttaşımız “Eyvah, galiba yine bazı şeyler doğru gitmiyor.” diye düşünüyoruz. Bakınız, Şeyh Edebalı Osman Gazi’ye “Ey!” diye hitap ediyor ama nasıl güzel bir “Ey!” “Ey Oğul! Artık beysin. Bundan sonra öfke bize, uysallık sana. Güceniklik bize, gönül alma sana. Suçlamak bize, katlanmak sana. Âcizlik bize, hoş görmek sana. Anlaşmazlıklar bize, adalet sana. Haksızlık bize, bağışlamak sana.” Sayın Cumhurbaşkanı, dünya ile aranızdaki savaşta dünyanın yanında olun lütfen.

Sevgili arkadaşlar, polisin eğitim düzeyi çağdaş ülkelerin seviyesine getirilmeli. Kaliteli okullara yatırım yapılmalı, erdemli insana yatırım yapılmalı. “Yatırım, yatırım” diyorsunuz ama nedense erdemli insan yetiştirme projelerine yatırım yapmıyorsunuz. “Bir okul fazla yaptırın, bir hapishane eksiltmiş olursunuz.” diyor Victor Hugo. Polis okullarına öğrenci alırken fiziksel koşulları ön planda tutuluyor, bu da doğal bir şeydir ama daha önemlisi karakter, ahlak, erdem bir o kadar ön planda tutulmalıdır. Ne diyor Ne diyor Necip Fazıl: “Memleketler parasızlıktan değil ahlaksızlıktan çöker.” İşinize geldiğinde tarihsel mirasımızı hoyratça kullanıyor, manevi değerleri altüst ediyorsunuz. Manevi değerlerimize göre davranın, arsız, hırsız, ahlaksız yüceltmeyin. Polis okullarına alınacak öğrenci seçimini Ahi geleneğindeki erdemlere göre yapmanızı ivedilikle öneriyorum. Bakınız, Roma ve Grek kültüründe “polis” sözcüğü “Güzel yaşamın ta kendisidir.” diye ifade ediliyor, polis kelimesi de oradan geliyor zaten.

Sevgili AKP’li arkadaşlar, nedir sizin bu “Bağımsız olması gereken kurumları da ben kurmalıyım.” takıntınız? Zaten Hükûmetisiniz, yetmedi, hegemonyacı devlet partisi oldunuz. Vali sizin valiniz, kaymakam sizin kaymakamınız, tüm devlet bürokrasisi sizin elinizde. Avrupa Birliği sivil, tam bağımsız bir gözetim komisyonu kurulmasını size dayatıyor, siz de illa “Ben istediğim gibi kuracağım.” diye bize dayatıyorsunuz. Bu gidişat, gidişat değildir.

Sevgili arkadaşlar, muhalefet şerhinde yazdıklarımızı özetliyorum: Avrupa da artık bu oldubittilere inanmıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülkemiz hakkında verdiği yüzlerce karara bir göz atarsanız ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Bu tür kurumlar sivil, hatta, literatürde, şu an kurduğumuz kurumun ismi Avrupa’da “civilian oversight” diye geçer, şeffaftır. Devlette, siyasette, hükûmette etkin olan kişilerden değil, toplumdaki saygın, güvenilir, itibarlı şahsiyetlerden oluşur. Demokrasiyi benimseyen, hukuku, adaleti, tarafsızlığı içselleştiren erdemli insanlardan oluşur. Sizin önerinize göre bu kurum devletin, Hükûmetin ta kendisidir, mini bir Bakanlar Kurulu gibidir. Başkan, İçişleri Bakanlığı Müsteşarı, diğer üyeler de bakanlıklar ve resmî kurum temsilcileri.

Oysa biz ne önerdik? İçişleri Bakanının üniversitelerimizden önereceği adaylar yerine en eski üç hukuk fakültesi öğretim üyeleri arasından, Adalet Bakanının yerine ise Barolar Birliğinin önereceği adaylar arasından yine Bakanlar Kurulu seçsin dedik. Aslında olması gereken, bu kurumların önerisiyle, kamuoyunda da tartışılarak Parlamentoda nitelikli çoğunlukla seçilmesidir bu tür kurumların. Ancak biz gerek Komisyonda gerek Mecliste bir uzlaşa sağlayabilmek adına böyle bir öneri getirdik ancak 7 üyeden sadece 2'si dahi Hükûmetin mutlak kontrolü altında olmadığı için siz bu uygulamaya karşı çıktınız. Böyle mi ileri demokrasiyi oluşturacağız? Milliyetçi Hareket Partisi sayın konuşmacısı “Avrupa’da yok.” dedi, aslında İngiltere’de tam burada kuracağımıza benzer bir komisyon var, “Polis Şikâyetleri Bağımsız Komisyonu” ismi, kısa adıyla “IPCC”. Güvenlik kurumlarında hiç çalışmamış 11 kişi olmak üzere 15 kişiden oluşuyor ve 100’ün üzerinde bağımsız uzman personel bu kuruma destek oluyor. Bu şekilde kamuoyu desteğini ve güvenini kazanan kurul üyeleri tam bağımsız olarak daha öz güvenle hareket ediyor. Bizim de bu yasanın bizim istediğimiz şekilde çıkmasından muradımız budur zaten.

Sevgili arkadaşlar, bu tasarı önceki hükûmet tarafından hazırlanmış bir tasarıdır. Siz yeni bir Hükûmetisiniz, Sayın Davutoğlu yeni bir Başbakan. “Vesayet... Vesayet...” diyerek iktidara geldiniz ancak kendinizi vesayetten kurtaramadınız. Bu yasa daha önce nasıl geldiyse bu Hükûmet döneminde de hiçbir değişiklik yapılmadan o şekilde geldi Meclise. Çağdaş ülkelerde bu tür kurumların nasıl oluştuğunu gösteren bilgiler dosyada mevcut, hiç olmazsa o bilgilerden yararlanarak bu değişiklikleri birlikte Komisyonda yaparak getirseydik bu tasarımı Meclise. Bu, son derece anlamlı, sorumlu, önemli, toplumumuzun vicdanı, AB yolundaki yolculuğumuzun yoldaşı olacak böyle bir kurumun oldubittilerle kurulması vahimdir sevgili arkadaşlar.

İktidardaki siz sevgili arkadaşlarım, “Her şeyi ben yaparım, ben yürütürüm, ben denetlerim. Ben her şeyim, ben olmazsam sen de olmazsın.” gibi, “Ben... Ben... Ben...” tavrınız sizin benliğinizi de zedeliyor. Nasıl ki özgürlükler sınırsız değilse devletin kullandığı yetkiler de sınırsız değildir. Bırakın, sizi de sizden olmayan sivil bir kurum denetlesin, gözetlesin. Bu durum en çok sizin yararınıza olacaktır.

Sevgili arkadaşlar, bütçe çalışmaları sırasında Rekabet Kurumu gündeminde söylediğimi bir daha tekrar ediyorum: Siyaset bu tür kurumların oluşmasına önayak olmalı ama sonrasında ayak bağı olmamalıdır.

Tasarı bu hâliyle yasalışırsa Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak kullanacağımız oy “ret” oyudur. Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

OKTAY VURAL (İzmir) – Sayın Başkan...

NURİ OKUTAN (Isparta) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahıslar adına ilk söz Kilis Milletvekili Mustafa Hilmi Dülger’e aittir.

Buyurun Sayın Dülger. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

MUSTAFA HİLMİ DÜLGER (Kilis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kolluk Gözetim Komisyonunun Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde şahsım adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, her türlü hain saldırılar karşısında bu vatani, bu bayrağı, bu toprağı korurken, savunurken şehit düşen güvenlik güçlerimizin ve Kilis’te 18 Ocaktan bu yana Suriye’den atılan füzeler sonucu hayatını kaybeden gerek hemşehrilerimizin gerekse Suriyeli misafirlerimizin hayatlarını kaybetmelerinden dolayı duymuş olduğumuz üzüntüyü huzurlarınızda ifade ediyor, şehitlere, hayatını kaybedenlere Allah’tan rahmet ve yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün devletin varoluşu üzerine kabul görmüş en önemli görüş toplumsal sözleşmedir. Buna göre, kişilerin doğuştan getirdikleri bazı hak ve yetkilerden vazgeçerek bunları bir soyut kuruma devrederek “devlet” dediğimiz kurum oluşmuş. Devredilen bu yetkiler de kamu adına bu kurum tarafından görevlendirilen görevliler eliyle yerine getirilmekte; bunlara da en yalın tanımıyla “kamu görevlileri” demekteyiz.

Değerli milletvekilleri, işte bu kamu görevlileri içerisinde önemli bir yer tutan ve kamunun güvenliğiyle görevli, düzeni sağlayan, suç ve suçlularla mücadele eden, güvenlik görevini icra ederken bu görevlilerin işledikleri iddia edilen idari eylem ve davranışlarının soruşturmasını yapmayı, bunların varsa ortaya çıkarılmasını sağlamayı, yapılan işlemlerin merkezî bir kayıt altına alınmasını amaçlayan bu kanunu bu saatte hep birlikte görüşmekteyiz.

Değerli milletvekilleri, kolluk görevlerini yerine getiren ve bu kanun kapsamına giren Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlıklarının kurumsal yapısı içerisinde kendi denetim ve teftiş kurulları yine kendi personellerinden oluşmakta ve bu kurullar, bu kolluk güçlerinin işledikleri iddia edilen ve bu kanun kapsamına giren suçları soruşturmakta ise de bu soruşturmalar bugüne kadar bağımsız bir komisyon tarafından denetlenmediği gibi, yapılan soruşturmalar hakkında bir yeknesaklık da bulunmamaktadır. Bugüne kadar bunların tek bir çatı altında görülmesi de mümkün olmamıştır.

Değerli milletvekilleri, bugün yürürlükte olan sistemle yapılan bu soruşturmalar kurum taassubu içerisinde tam olarak suçluların ortaya çıkmasını da engellemektedir gibi bazı iddialar hem kurumları hem de soruşturanları töhmet altında bırakmıştır.

Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan kanunla, soruşturma sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek, kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan disiplin cezasını gerektiren eylem ve davranışlarından dolayı yapılan iş ve işlemlerin merkezî bir sistemde kayıt altına alınması ve yeknesaklığın sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca, görüşülmekte olan bu kanunla, kanun kapsamına giren görevlilerin yani güvenlik görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlar kanun kapsamında olup askerî görevler kapsam dışı bırakılmıştır. Bu kanunla kurulmakta olan komisyon sadece bilgi alan değil, aynı zamanda mevcut mekanizmaları harekete geçirebilecek bir yetkiye de sahip olacaktır.

Değerli milletvekilleri, ayrıca getirilmekte olan bu düzenlemeyle mevcut şikâyet mekanizması devam edecek, ihbar ve şikâyetlerin her makama yapılabilmesi mümkün olacaktır.

Görüşülmekte olan kanun tasarısıyla on yedi yıl görev yapmaktan onur duyduğum Mülkiye Teftiş Kurulu içerisinde ihtisas sahibi olacak bir birim kurulmakta ve yine önemli suçlara sadece mülkiye müfettişlerinin bakması düzenlemesiyle suç ve suçluların ortaya çıkarılması konusunda uzman bir birime görev verilmektedir.

Değerli milletvekilleri, getirilmekte olan bu düzenlemeyle savcıların görevleri devam etmekte, kurulacak komisyonun sekreteryaya görevini de asırlık deneyime sahip ve bu konuda kurum hafızası ve tecrübesi olan Mülkiye Teftiş Kurulunun yapması da yerinde bir düzenleme olarak mütalaa edilmektedir.

Getirilen bu düzenlemeyle kurulacak komisyon İçişleri Bakanlığına önerilerde bulunacak, böylece yeni düzenlemelerin önünün de açılması sağlanacaktır. Ayrıca, bu düzenlemeyle yapılan soruşturmaların merkezî bir sistem içerisinde izlenmesi de mümkün olacaktır.

Yine, bu düzenlemeyle kurulacak komisyonun yetkili mercilerden disiplin soruşturması açılmasını ve teftiş yapılmasını istemesi de mümkündür.

Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan bu kanun tasarısıyla İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli bir kurul olarak kurulacak bu kurul sistemimizde ilk kez görevleriyle ilgili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine ve Başbakanlığa raporlar hazırlayıp gönderecek; bu konuda yasama ve yürütmeyi yapılacak düzenlemelerle ilgili olarak bilgilendirme göreviyle de donatılmış olacaktır. Ayrıca, modern demokratik toplumun vazgeçilmez unsuru olan sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak toplumun ihtiyaçlarının da yapılacak değişikliklere yansıtabilecek bir yetkiye de sahiptir.

Değerli milletvekilleri, getirilen bu düzenlemeyle, yapılan soruşturmaların şeffaflığını, güvenilirliğini artırıcı, gelişmeyi ve ilerlemeyi sağlayıcı, sistemin işleyişi esnasında eksiklikleri görüp giderilmesini sağlayıcı bir düzenleme sistemimize kazandırılacaktır.

Değerli milletvekilleri, getirilen bu düzenlemeyle, suç ve suçluyla mücadele ederken güvenlik görevlilerimizin sık sık karşılaştıkları suçlamaların gerçek olup olmadığı açığa çıkarılacak, varsa suçluların cezalandırılması sağlanacak, buna karşılık yapılan münferit hatalardan kurumların ve devletin töhmet altında kalması da önlenmiş olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; getirilen bu düzenlemeyle, kolluk sistemimizin bağımsız bir kurul tarafından izlenmesi mümkün olurken kurum taassubuyla suç ve suçluların korunmasının da önü kapatılacaktır.

Bu duygularla ben kanunun ve kurulacak komisyonun ve getirilen düzenlemenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Dülger.

Sayın Okutan, az önce isminiz de geçti, buyurun, bir dakika efendim, 60'a göre.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

39.- Isparta Milletvekili Nuri Okutan'ın, İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın 277 sıra sayılı Kanun Tasarısı'nın tümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
NURİ OKUTAN (Isparta) – Efendim, bir düzeltme yapma adına söz aldım.

Biraz önce konuşan Sayın Bakan İngiltere'de böyle bir komisyonun olduğundan bahsetti. Doğru, bir komisyon var ama orada polis atama sistemi değişik; konsül polisi atar, dolayısıyla polisin hatasını denetleyecek yine sivilerdir. Yapısından kaynaklanan, polisin teşkilatlanmasından kaynaklanan bir sivil gözetim vardır. Yoksa polisin bütün eylem ve işlemleri -bizde olduğu gibi- şu anda bir denetime zaten tabidir, biraz önce bahsettim.

Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

X.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

4.- Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 277) (Devam)

BAŞKAN – Şahıslar adına ikinci ve son söz Tunceli Milletvekili Gürsel Erol'a aittir.

Buyurun Sayın Erol. (CHP sıralarından alkışlar)

GÜRSEL EROL (Tunceli) – Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; gecenin bu saatinde sizleri cumhuriyetin, demokrasinin, laikliğin, insan haklarının, barışın ve özgürlüğün kenti olan Tunceli Milletvekili olarak sevgi ve saygıyla selamlıyorum ve geçen hafta, benim ilimde, seçim bölgemde, Tunceli'de PKK terör örgütünün eyleminden kaynaklı olarak hayatını kaybeden 3 güvenlik görevlimizin şehit olmalarından dolayı kendilerine rahmet diliyorum, ailelerine de başsağlığı diliyorum.

Tabii, benden önce grubumuz adına konuşan İzmir Milletvekilimiz Murat Bakan Bey'in ifadelerine aynen katıldığım gibi birkaç ekleme yapmak isterim. Bunlardan birisi, bu komisyon, Avrupa Birliği uyum yasaları doğrultusunda zorunlu kurulması gereken bir komisyon ama komisyonun etki alanını ve yetki alanını biraz daha genişletmek lazım yani kolluk kuvveti deyince, yalnızca, ülkemizde emniyet güçleri değil, aynı zamanda infaz koruma memurları var, aynı zamanda özel güvenlik şirketleri var ve aynı zamanda korucular var. Yani, bunları da kapsayan, daha geniş katılımlı bir komisyonun kurulmasında yarar görüyorum ve komisyon kurulurken ileriki süreçte herhangi bir hukuksal sorun yaşanmaması, güvenlik güçlerinin, devletin kendilerine verdiği yetkiyi yanlış ve kendi inisiyatiflerinde kullanmaması amaçlı, komisyonun daha sivilleştirilerek, sivil toplum örgütlerinin katılımlarının sağlanarak oluşturulmasında da yarar görüyorum.

Nedenine gelince, hepimiz şöyle hafızamızı biraz geriye götürelim, devletin içerisinde, gücü kendi lehine kullanan derin güçler her zaman olmuştur. Bunun on iki yıl önceki adı kontrgerilladır. O dönemde, sivil toplum örgütlerinin başkanlarına suikast düzenlenmiştir, aydınlarımız öldürülmüştür, toplumsal olaylar gerçekleştirilmiştir. 12 Eylül'den sonra, "derin devlet" adı altında yeni bir yapılanma oluşturuldu. Bu sefer, derin devlet kontrgerillayı tasfiye etti ama yine, hukuka uymayan davranışlarla ülkemizde birçok faili meçhul cinayet ve yargısız infazlar gerçekleştirildi ve en son dönemde, en son zamanda da, hepimizin bildiği gibi, özellikle siyasi partinin, AKP'nin gündeme taşıdığı paralel yapı. Yarın neyin çıkabileceğini bilmediğimiz için ve nelerin olabileceğini bilmediğimiz için, yine devletin gücünü kendi gücü olarak görüp kanun dışı, hukuk dışı uygulamalarla karşı karşıya kalabileceğimiz endişesi ve kuşkusuyla bu komisyonun daha denetime açık bir şekilde, insanların kafasında tereddüt ve şüphe yaratmayacak şekilde, sivil toplum örgütlerinin katılımıyla oluşturulmasında ben yarar görüyorum.

Tabii, İçişleri Bakanlığımız, aslında, Türkiye'deki, görev açısından da sorumluluk açısından da en önemli bakanlıklarımızdan birisi. Tabii ki kamu düzenini korumak siyasi ve bürokratik bir görev. Aynı zamanda, kamu düzenini sağlarken kamu hukukunu ve kamu güvenliğini de sağlamak zorunda. Yani kamu düzenini sağlarken, kamu hukukunu ve kamu güvenliğini sağlarken de aynı zamanda, hukuka uygun davranış göstermek zorunda. Ve bu anlamda, önümüzdeki süreçle ilgili, özellikle bölgede, doğu ve güneydoğuda yaşanan olaylarla ilgili, oradaki güvenlik güçlerinin davranışlarından, kılık kıyafetlerinden ve insanlara karşı olan yaklaşımlarından -tabii ki bir çatışma ortamında psikolojik olarak davranış şekilleri farklı olabilir- toplum üzerinde yaratacağı olumsuz etkenlerden de kaçılarak denetimlerinin çok doğru ve sağlıklı yapılması konusunda bir uyarıda da bulunmak isterim. Çünkü televizyonlarda ve gazetelerde gördüğümüz kadarıyla o bölgede görev alan güvenlik güçlerinin kılık kıyafetleri, tip şekilleri, sakal bıyık şekilleri oradaki bölgenin, farklı şekildeki insanların yaklaşımlarına neden olabilecek düzeyde bir davranış göstermekte ve bununla ilgili de bir tedbir alınması lazım diye düşünüyorum.

Sayın milletvekilleri, tabii, son iki gündür ülkemizin gündemi laiklikle ilgili Sayın Meclis Başkanımızın yapmış olduğu açıklama. Biz buraya kendi illerimizden tercih edilen veya seçilen milletvekili adayları olarak, en seçkin insanlar olarak geldik. Bizi seçen veya kendi bölgelerimizde ön seçim yöntemiyle belirlenen adaylık sürecimizle ilgili, bir defa, Parlamento çatısı altında nezaketi ve hoşgörüyü hiçbir zaman unutmamamız lazım. Tabii ki siyaseten siyasi partilerimizin genel başkanlarını kendilerimize doğal lider olarak görebilir, bunların saygınlığıyla ilgili, bunların kendimize göre lider görünmesiyle ilgili farklı algılar veya farklı düşünceler taşıyabiliriz. Ama hepimizin unutmaması gereken en önemli şey şudur: Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal lideri Mustafa Kemal Atatürk'tür. (CHP sıralarından alkışlar) Ve biz Atatürk'ün devrimlerine ve cumhuriyetin temel değer yargılarına sadık kalmak zo-

rundayız. Atatürk'ün devrimleriyle ve cumhuriyetin değerleriyle çatışan herkes bana göre cumhuriyet düşmanıdır ve cumhuriyet düşmanlığının da bu Parlamento çatısı altında konuşulması ve tartışılmasını doğru bulmuyorum. Eğer biz bugün burada milletvekili olarak görev yapıyorsak şunu hiçbirimiz unutmamalıyız ki bunu Atatürk'ün kurduğu cumhuriyete borçluyuz ve bu cumhuriyetin değerlerine sahip çıkmak yalnızca bir siyasetçi olarak değil, aynı zamanda bir yurttaş olarak bizim siyasi sorumluluğumuzdur. Bu değerlerden asla hiçbirimiz vazgeçmemeliyiz ve burada Parlamenta seçilen milletvekilleri olarak siyasi düşüncelerimiz ne olursa olsun, hangi konuda ne düşünürsek düşünelim biz birbirimizle kavga etmek yerine fikirlerimizi ve düşüncelerimizi tartışabilmeliyiz, onları kavga ettirebilmeliyiz.

Bakın, geçen konuşmamda da söylemiştim, ben Tunceli'de Atatürkçü ve cumhuriyetçi kimliğiyle tanınan bir siyasetçiyim ve HDP'ye karşı -Tunceli HDP milletvekilimiz de aramızda- en keskin siyasi mücadeleyi vermiş birisiyim ve asla ve asla da siyasi düşüncelerine katılmıyorum ama o arkadaşlarımız da o bölgelerden seçilmiş gelmişlerse bu kürsüde konuşurken onların düşüncelerini de dinleyebilmeliyiz. Bize aykırı olabilir, aynı şeyleri düşünmeyebiliriz, bizim düşüncelerimiz dışında çok farklı şeyler konuşabilirler. Eğer Parlamenta bir uzlaşma kültürünü geliştiremezsek, birbirimizi anlayamazsak, birbirimizi dinleyemezsek, birbirimizin kaygılarını paylaşamazsak Parlamenta bundan sonraki süreçle ilgili, yönetimiyle ilgili sorun yaşarız. Hepimizin ortak değerleri üzerinde birleşmenin yolunu ve yöntemini gerçekleştirebilmeliyiz.

Bugün eğer şehit cenazelerimiz geliyorsa bize düşen çocuklarımızı yetim bırakmamaktır. Bakın, İsmet İnönü İkinci Dünya Savaşı'na girmez ve bir yurt içi gezisinde İsmet İnönü'ye bir çocuk taş atar ve çocuğu yanına çağırarak der ki: "Evladım, bana niye taş attın?" Çocuk der ki: "Bizi aç bıraktın." ve İsmet İnönü "Evet, ben seni aç bıraktım ama yetim ve babasız bırakmadım." diye cevap verir. Sorun doğru ve güneydoğudan veya Türkiye'nin herhangi bir ilinden şehit cenazesi geldiği zaman o şehit cenazesine katılmak ve PKK terör örgütünün eylemini kınamak değildir. Çözüm çocuklarımızı yetim bırakmamaktır, insanlarımızın ölümlerini engelleyebilmektir. Eğer bunları başarabilirsek bu Parlamento gerçekten, 26'ncı Dönem Parlamentosu olarak Türkiye Cumhuriyeti'mizin bir başarı hikâyesini oluşturur. Aksi takdirde, şehitlerimiz üzerinden siyaset yapmak hiçbirimizin hakkına ve adaletine sığacak bir davranış değil.

Bu ülkenin, cumhuriyetimizin, demokrasimizin varlığına hepimiz sahip çıkabilmeliyiz, hepimiz her düşünceye açık olabilmeliyiz. Birbirimizi medeni kurallar içerisinde, nezaket içerisinde dinleyebilmeliyiz. Hoşgörüyle birbirimizi anlamanın yolunu ve yöntemini gerçekleştirebilmeliyiz. Çünkü bu devlet hepimizin ve bu Parlamenta hepimizin varlığının tek nedeni cumhuriyettir. Cumhuriyete sahip çıkacağız, cumhuriyete sahip çıkarken de birbirimize anlayış göstereceğiz.

Zaman çok oldu. Bu süremi bir dahaki konuşmamdan alacaklı olarak Sayın Başkanımın rica ediyorum. Hepinize en içten dileklerimde sevgi ve saygılarımı sunarım.

Teşekkür ederim. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Böylece tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçmiyorum.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 00.51

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 00.52****BAŞKAN: Başkan Vekili Ahmet AYDIN****KÂTİP ÜYELER: Elif Doğan TÜRKMEN (Adana), Özcan PURÇU (İzmir)**

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 81’inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum. Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyon raporlarının görüşmelerine devam edeceğiz.

Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

5’inci sırada yer alan, Siyasi Etik Kanunu Teklifi ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

5.- Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 307)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonun olmayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, kanun tasarısı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 27 Nisan 2016 Çarşamba günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Hayırlı geceler diliyorum.

Kapanma Saati: 00.53

XI- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 296) Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına verilen oyların sonucu :

2.- (S. Sayısı: 297) Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına verilen oyların sonucu :

Sıra Sayısı : 296
Oylama Saati : 21:37
Üye Sayısı : 550
Kabul Edenler : 203
Reddedenler : 2
Çekimseler : 1
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 0
Toplam : 206
Açık Üyelikler : 1

Sıra Sayısı : 297
Oylama Saati : 22:41
Üye Sayısı : 550
Kabul Edenler : 219
Reddedenler : 0
Çekimseler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 0
Toplam : 219
Açık Üyelikler : 1

Kanunlaşmıştır

Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Erdoğan	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Küçükcan	Talip	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Özdiş	İbrahim	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Sarı	Fatma Güldemet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Tümer	Zülfikar İnönü	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Türkmen	Elif Doğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Uslupehlivan	Aydın	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Ünüvar	Necdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Yılmaz	Seyfettin	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Boynukara	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Fırat	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Yıldırım	Behçet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkal	Hatice Dudu	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Parsak	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Gökçe	Cesim	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Zana	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yalçın	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Ertan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Babacan	Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bilgehan	Ayşe Gülsün	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Çetin	Şefkat	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Çiçek	Cemil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Gök	Levent	CHP	Kabul	Kabul
Ankara	Gündoğdu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	İyimaya	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Mit	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Nazlıaka	Aylin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Önder	Sırrı Süreyya	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Sarıhan	Şenal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Topcu	Zühal	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünal	Aydın	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yılmaz	Necati	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Akaydın	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Günel	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kara	Niyazi Nefi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Kök	Devrim	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Özdoğan Enç	Gökçen	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Antalya	Samani	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Yurdakul	Ahmet Selim	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Artvin	Kışla	İsrafil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Baydar	Metin Lütü	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Depboylu	Deniz	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Erdem	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Öz	Abdurrahman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Aydınoğlu	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Bostan	Kasım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Havutça	Namık	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Kırcı	Sema	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Poyrazlı	Mahmut	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Tüm	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Fehmioğlu	Enver	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Bingöl	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Çekimser	Katılmadı
Bitlis	Irgat	Mizgin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Ercoşkun	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bolu	Küpçü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bolu	Özcan	Tanju	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Petek	Reşat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Birkan	Zekeriya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	İrgil	Ceyhun	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Karaburun	Bennur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Koçdemir	Kadir	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Müezzinoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Şahin	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çanakkale	Öz	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çankırı	Akbaşıoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Çankırı	Filiz	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Ceritoğlu Kurt	Lütfiye İlkse	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Çorum	Uslu	Salim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Arslan	Kazım	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ayhan	Emin Haluk	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Basmacı	Melike	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Denizli	Ramazanoğlu	Sema	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Zeybekci	Nihat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Aydoğan	Nursel	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Baluken	İdris	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Demirel	Çağlar	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Diyarbakır	Erdoğan	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Pir	Ziya	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tan	Altan	HDP	Red	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçier	İmam	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Uca	Feleknas	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Yiğitalp	Sibel	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Bircan	Erdin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Sezen	Rafet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Öztürk	Tahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Serdar	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Erzincan	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Karakelle	Sebahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Deligöz	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	İlcalı	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Taşkesenlioğlu	Zehra	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Eskişehir	Usluer	Gaye	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Yüksel	Cemal Okan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Candemir Çelik	Canan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Ekici	Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Gökdağ	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Özdağ	Ümit	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Şimşek	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Tayyar	Şamil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Yüksel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Bektaşoğlu	Bülent Yener	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hakkari	Akdoğan	Nihat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Irmak	Selma	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Zeydan	Abdullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Ahrazoğlu	Mehmet Necmettin	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Dudu	Mevlüt	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Ertem	Birol	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Karasayar	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Öntürk	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Şanverdi	Fevzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yarayıcı	Hilmi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Bakır	İrfan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Okutan	Nuri	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Yüce	Sait	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Atıcı	Aytuğ	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Çamak	Hüseyin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Fırat	Dengir Mir Mehmet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Kuyucuoğlu	Serdal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Mersin	Öztürk	Oktay	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Sağlar	Durmuş Fikri	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Tezcan	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkaya	Yakup	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Albayrak	Berat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Erdal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayata	Süleyman Sencer	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bahçekapılı	Ayşe Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Başcı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Benli	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Boyras	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bozkır	Volkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bürge	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Cihaner	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çiçek	Dursun	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Demirtaş	Selahattin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Doğan	Selina	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Doğan	Celal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Engin	Didem	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Eren	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Ekrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Erdoğan	Aykut	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Eseyan	Markar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İhsanoğlu	Ekmeleddin Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kahraman	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
İstanbul	Karaca	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Atıla	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kerestecioglu	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kıyıklık	Feyzullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kuzu	Burhan	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Külünk	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Metiner	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Özcan	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Pavey	Şafak	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Paylan	Garo	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Pulcu	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Sarıkaya	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Seferinoğlu	Yıldız	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Sert	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Tamaylıgil	Bihlun	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Uçma	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yarkadaş	Barış	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Yedekci	Gülây	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldırım	Hurşit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yıldız	Haydar Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
İstanbul	Zengin	Mürteza	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Altıok	Zeynep	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Balbay	Mustafa Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çam	Musa	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çıray	Aytun	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Doğan	Müslüm	HDP	Red	Katılmadı
İzmir	Hotar	Fatma Seniha Nühket	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kalkan	Necip	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kocabıyık	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kürkcü	Ertuğrul	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atila	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sürekli	Kerem Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Tanrıkulu	Ahmet Kenan	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Temizel	Zekeriya	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Turhan	İbrahim Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Vural	Oktay	MHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yiğit	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Beyribey	Yusuf Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Bilgen	Ayhan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Demir	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Dedeoğlu	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Halaçoğlu	Yusuf	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Özhaseki	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Minsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	Arslan	Mikail	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Kırşehir	Çetinkaya	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Aygün	Zeki	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Kocaeli	Kaplan Hürriyet	Fatma	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Konya	Babaoğlu	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Baloğlu	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Bozkurt	Mustafa Hüsnü	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Davutoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Erdoğan	Hüsnüye	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Kaleli	Muhammet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Ünal	Ömer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Kavuncu	Vural	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Nazlı	Mustafa Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Özhan	Taha	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Şahin	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Yaşar	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Berber	Recai	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Nurlu	Mazlum	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Özdağ	Selçuk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Yıldız Biçer	Tur	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Çitil	Mehmet İlker	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Kahramanmaraş	Dilipak	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Kahramanmaraş	Kaynak	Veysi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kılıç	İmran	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Reyhanlıoğlu	Nursel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Tor	Fahrettin Oğuz	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Atalan	Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Dora	Erol	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Miroğlu	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Yıldırım	Gülser	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Aldan	Ömer Suha	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Demir	Nurettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erdoğan	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Öztürk	Nihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Özyer	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Üstündağ	Akın	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Çelik Özkan	Burcu	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muş	Yıldırım	Ahmet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Gizligider	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Göktürk	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Niğde	Kavaklıoğlu	Alpaslan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Özegen	Erdoğan	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Ordu	Çanak	Oktay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Rize	Ayar	Hikmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Karal	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Açba	Zihni	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Dişli	Şaban	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	İsen	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Üstün	Ayhan Sefer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kurt	Hasan Basri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Tekin	Hayati	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Aktay	Yasin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Siirt	Konca	Besime	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Yıldırım	Kadri	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Bariş	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Akyıldız	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Bilgin	Hilmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Dursun	Selim	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Soluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Akgün	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Doğan	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Köprülü	Emre	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Aslan	Zeyid	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Çakır	Coşkun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Göçer	Celil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Köseoğlu	Ayşe Sula	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Pekşen	Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Akyürek	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Ayhan	İbrahim	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Baydemir	Osman	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakıbbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Kaçar	Mahmut	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Dilek	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Şanlıurfa	Yılmaztekin	Kemalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı
Uşak	Tunç	Alim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Atalay	Beşir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Van	Botan	Lezgin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Geveri	Adem	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Hezer Öztürk	Tuğba	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Van	Özgökçe Ertan	Bedia	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Yıldırım	Nadir	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Yüksekdağ Şenoğlu	Figen	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Soysal	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çaturoğlu	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Özbakır	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Turpcu	Şerafettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Ulupınar	Özcan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Serdengeçti	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Bayburt	Ağbal	Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bayburt	Kavcıoğlu	Şahap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Konuk	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Aslan	Mehmet Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Becerekli	Saadet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Hamidi	Ataullah	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Şırnak	Birlik	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Encu	Ferhat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Aycan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Sarıyıldız	Faysal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bartın	Yalçinkaya	Muhammet Rıza	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İğdir	Adıyaman	Mehmet Emin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İğdir	Aras	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yalova	Demirel	Fikri	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. Sayısı: 296	S. Sayısı: 297
Yalova	İnce	Muharrem	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Şahin	Mehmet Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Uysal	Burhanettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Kilis	Polat	Reşit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ersoy	Ruhi	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Önal	Suat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Arslan	Fevai	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Özlü	Faruk	AK PARTİ	Kabul	Kabul

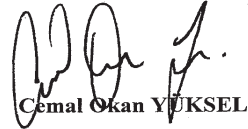

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Eskişehir Milletvekili Cemal Okan Yüksel'in, Sayıştay tarafından TBMM Başkanlığına sunulan denetim raporlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Ahmet Aydın'ın cevabı (7/3907)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 100. maddesine uygun olarak, Başkanlık tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 30.03.2016

Cemal Okan YÜKSEL
Eskişehir Milletvekili

5018 sayılı Kanunun 42. maddesinin beşinci fıkrasında “İdarelerin faaliyet raporları, genel faaliyet raporu, dış denetim genel değerlendirme raporu ve kesin hesap kanun tasarısı ile merkezi yönetim bütçe kanunu tasarısı birlikte görüşülür” denilmekte olup, Sayıştay raporlarını eksik göndermesi nedeniyle kesinhesap ve bütçe kanun tasarılarının nasıl olup da görüşülebildiği ciddi bir soru olarak ortaya çıkmakta, bütçelerin yasallığı tartışılır hale gelmektedir. Sayıştay TBMM adına denetim faaliyeti yapan bir kurumdur. 6085 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde hareket eder ve bu yasanın 84. maddesine göre yürürlüğünden TBMM Başkanının sorumlu olduğu bellidir. Bu çerçevede olmak üzere;

1) 5018 sayılı ve 6085 sayılı Kanunun 38, 39 ve 40. maddeleri gereğince “Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu”, “Faaliyet Genel değerlendirme Raporu” ve “Mali İstatistikler Değerlendirme Raporu” nun hangileri TBMM’ye sunulmuştur?

2) 5018 sayılı ve 6085 sayılı Kanunun 38, 39 ve 40. maddeleri gereğince “Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu”, “Faaliyet Genel değerlendirme Raporu” ve “Mali İstatistikler Değerlendirme Raporu”nun belirli süreler içinde hazırlanarak, TBMM’ye sunulması zorunlu kılınmıştır. 5018 sayılı Yasanın tümüyle yürürlüğe girdiği 1/1/2006 yılından bu yana, yıl yıl Sayıştay Başkanlığı TBMM’ye hangi raporları sunmuştur?

3) Hesap verme sorumluluğu, TBMM, Yürütme ve Sayıştay’ın ortak çalışmasıyla belirlenebilir. Bu üç aktörden biri görevini yapmazsa mekanizmanın işlemesi olanaksızdır. Bu itibarla, hesap verme sürecinin işlemesi için yukarıda bahsi geçen raporların dışında sadece Genel Uygunluk Raporu gönderilmesi yeterli midir?

4) 6085 sayılı Sayıştay Kanununun “Yürütme” başlıklı 84. maddesinde “Bu Kanun Hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür” denilmekte olduğundan, bu durum, TBMM Başkanının bigâne kalacağı bir sorun olmasa gerektir. Mademki, Sayıştay Kanunu hükümlerini TBMM Başkanı yürütmek durumundadır; öyleyse, Sayın Başkanın Sayıştay’ın TBMM’ye sunmakla zorunlu olduğu raporlar hakkında herhangi bir önlem almış mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 32411
Konu : Soru önergesi

26 . 4 . 2016

Sayın Cemal Okan YÜKSEL
Eskişehir Milletvekili

İlgi : 31.03.2016 tarihli ve (7/3907) esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Sayıştay tarafından TBMM Başkanlığına sunulan denetim raporlarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınıza verilen cevaplar ile önergenize Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanan cevap metni ekte yer almaktadır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Ahmet AYDIN
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek:

1. Soru önergesi cevabı
2. Sayıştay Başkanlığının Cevabi Yazısı

EK-1

CEVAPLAR:

Cevap 1.- Anayasa'nın 164'üncü maddesi kesin hesap kanunu tasarılarının, kanunda daha kısa bir süre kabul edilmemiş ise, ilgili oldukları malî yılın sonundan başlayarak, en geç yedi ay sonra, Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmasını öngörmüştür. 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 42'nci maddesinde ise kesin hesap kanunu tasarılarının izleyen malî yılın Haziran ayı sonuna kadar Bakanlar Kurulunca TBMM'ye sunulması hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda, 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı 26.06.2015 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

Anayasa'nın 164'üncü maddesi gereğince genel uygunluk bildiriminin Sayıştay tarafından ilişkin olduğu kesin hesap kanunu tasarısının verilmesinden başlayarak en geç yetmiş beş gün içinde TBMM'ye sunulması gerekmektedir. 03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddesi uyarınca dış denetim genel değerlendirme raporunun, genel uygunluk bildirimi ile birlikte TBMM'ye sunulması gerekmektedir. Faaliyet genel değerlendirme raporunun ise 5018 ve 6085 sayılı Kanunlarda açıkça belirtilmemekle birlikte söz konusu Kanunların ruhuna ve amacına uygun olarak genel uygunluk bildirimi ile birlikte sunulmasında bir beis görülmemektedir. Ayrıca, Maliye Bakanlığınca yayımlanan bir yıla ait malî istatistikler, 5018 sayılı Kanun'un 54'üncü maddesi ile 6085 sayılı Kanun'un 40'ıncı maddesi gereğince düzenlenen malî istatistikleri değerlendirme raporu ile TBMM'ye sunulmaktadır.

Bu çerçevede, 2014 yılı Genel Uygunluk Bildirimi ve Genel Uygunluk Bildirimi ile birlikte 2014 yılına ilişkin Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu 5018 sayılı Kanun'un 41 ve 43'üncü, 6085 sayılı Kanun'un 38, 39, 40 ve 41'inci maddeleri uyarınca yasal süresi içinde TBMM'ye sunulmuştur.

Cevap 2.- Sayıştay raporlarına esas teşkil eden 6085 sayılı Kanun 19.12.2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 6085 sayılı Kanun'un Geçici 2'nci maddesine istinaden denetime ilişkin ikincil mevzuat 17.12.2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede 2012 yılı denetimlerinden başlamak üzere Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu her yıl düzenlenerek yasal süresi içinde TBMM'ye sunulmuştur. Ayrıca merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin denetim raporları da 2012 yılından itibaren TBMM'ye sunulmuştur.

1.1.2006 tarihinden itibaren;

- Genel Bütçeli ve Katma Bütçeli İdarelerin 2005 Bütçe Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısına ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 12.10.2006 tarihinde;

- Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2006 Bütçe Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısına ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 13.09.2007 tarihinde;

- Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2007 Bütçe Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısına ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 12.09.2008 tarihinde;

• Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2008 Bütçe Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısına ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 11.09.2009 tarihinde;

• Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2009 Bütçe Yılı Kesin Hesap Tasarısına Ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 13.09.2010 tarihinde;

• Merkezi Yönetim Bütçesi Kapsamındaki İdare ve Kurumların 2010 Yılı Kesin Hesap Tasarısına Ait Genel Uygunluk Bildirimi ve eki Uygulama Sonuçları Raporu ile Hazine İşlemleri Raporu 13.09.2011 tarihinde;

• 2011 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısına İlişkin Olarak Hazırlanan 2011 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi 11.09.2012 tarihinde;

• 2012 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısına İlişkin Olarak Hazırlanan 2012 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi, 2012 yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ile Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine, Sosyal Güvenlik Kurumlarına ve Diğer Kamu İdarelerine Ait 148 adet Denetim Raporu, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Tarafından Sayıştaya Gönderilen Genel Faaliyet Raporları ile bu raporlara ilişkin Sayıştay değerlendirmesini içeren 2012 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2012 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu 12.09.2013 tarihinde;

• 2013 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısına İlişkin Olarak Hazırlanan 2013 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi, 2013 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ile Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine, Sosyal Güvenlik Kurumlarına ve Diğer Kamu İdarelerine Ait Toplam 157 adet Denetim Raporu, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Tarafından Sayıştaya Gönderilen Genel Faaliyet Raporları ile Bu Raporlara İlişkin Sayıştay Değerlendirmesini içeren 2013 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2013 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu 12.09.2014 tarihinde;

• Kalkınma Ajansları 2013 Yılı Genel Denetim Raporu 29.09.2014 tarihinde;

• Kalkınma Ajansları 2012 Yılı Genel Denetim Raporu 30.04.2014 tarihinde;

• 2014 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısına İlişkin Olarak Hazırlanan 2014 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi, 2014 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ile Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerine, Sosyal Güvenlik Kurumlarına ve Diğer Kamu İdarelerine Ait Toplam 208 adet Denetim Raporu, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı Tarafından Sayıştaya Gönderilen Genel Faaliyet Raporları ile Bu Raporlara İlişkin Sayıştay Değerlendirmesini içeren 2014 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2014 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu ile 2014 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporu 10.09.2015 tarihinde;

• Yap-İşlet-Devret ve Yap-İşlet Modeli Kapsamında Yaptırılan Enerji Projelerini Konu Alan Enerji Raporu 2007 yılında;

• 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 59 uncu Maddesi Hakkında Sayıştay Raporu 2009 yılında;

• TC Başbakanlık Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (TYDTA) 2007 Yılı Sayıştay Denetim Raporu 2011 yılında;

TBMM'ye sunulmuştur.

Diğer taraftan, 03.12.2010 tarihli ve 6085 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait kamu işletmelerinin denetim raporları Sayıştay tarafından TBMM'ye yasal süresi içinde sunulmuştur.

Ayrıca, 01.01.2006 tarihinden itibaren mülga 21.02.1967 tarihli ve 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun ek 10'uncu maddesi çerçevesinde 2006 yılında 3 adet, 2007 yılında 2 adet ve 2008 yılında 2 adet olmak üzere toplam 7 adet performans denetim raporu TBMM'ye sunulmuştur.

Cevap 3.- 5018 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 01.01.2005 tarihinden 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 19.12.2010 tarihine kadar olan dönemde Genel Uygunluk Bildirimi ve eki raporlar TBMM'ye sunulmuş, ancak Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu TBMM'ye sunulmamıştır. Söz konusu raporlar; 5018 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği sırada yürürlükte olan mülga 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun anılan raporların hazırlanmasına ilişkin hükümleri içermemesi ve mülga 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 5018 sayılı Kanun'la uyumlu olmaması nedeniyle TBMM'ye sunulamamıştır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 19.12.2010 tarihinde yürürlüğe girmesinin ardından söz konusu Kanun'un Geçici 2'nci maddesi gereğince en geç bir yıl içerisinde çıkarılması öngörülmüş olan denetime ilişkin yönetmelikler 17.12.2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle 2010 yılı Genel Uygunluk Bildirimi hariç 2010 yılına ait diğer Sayıştay raporları TBMM'ye sunulamamıştır.

2011 yılına ilişkin olarak hazırlanması gereken söz konusu raporlar ise ilgili mevzuatta yapılan değişiklikler neticesinde TBMM'ye sunulamamıştır. 04.07.2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanun ile Sayıştay Kanunu'nda yapılan değişikliklerle Sayıştayın yerindelik denetimi yapamayacağı hususuna vurgu yapılmış, ayrıca denetime ilişkin usul ve esaslar yeniden düzenlenmiştir. Değişikliğin yapıldığı dönemde kamu idarelerinin denetimleri tamamlanmış, ancak taslak raporların Sayıştay dairelerinde ve Rapor Değerlendirme Kurulunda görüşülmesine ilişkin süreç tamamlanmamıştır. 6353 sayılı Kanun hükümlerinin, 12.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmesi nedeniyle Sayıştay dairelerinde ve Rapor Değerlendirme Kurulunda, taslak raporların yeni yasal düzenlemeye uygun olmadığı görüşü benimsenmiştir.

Sayıştay Rapor Değerlendirme Kurulunun;

"6085 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle denetim sonuçlarının yapılan değişikliklere uygun hale getirilip getirilmediğinin öncelikle değerlendirmesinin gerektiği, bu çerçevede Kurulun, denetim raporlarının Başkanlıkça ilgili denetim gruplarına iade edilerek raporların yeniden incelenip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra Kurula intikalinin sağlanması gerektiği, kamu idaresi denetim raporlarının önemli bir bölümünün halen dairelerce görüşülüp Kurula gönderilmediği bilindiğinden, kanunda belirtilen süreye yetiştirilmesi fiilen imkânsız bulunan raporlara Kurulca görüş vermenin uygun olmadığı, ayrıca ilgili yönetmelikler çıkarılmaksızın ve kanuni süreçler tamamlanmaksızın Kurula sunulmuş olan raporların hukuken eksik raporlar olduğu ve bu raporların Kurulda görüşülmesinin mümkün görülmediği,"

şeklinde verdiği karar doğrultusunda, 2011 yılına ilişkin Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ve Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunun tekemmül ettirilemediği ve Sayıştay Raporuna dönüştürülemediği gerekçesiyle TBMM'ye sunulamamıştır. Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu ise, Sayıştay ile Maliye Bakanlığı tarafından kullanılan muhasebe sisteminin uyumsuzluğundan kaynaklanan teknik nedenlerle TBMM'ye sunulmamıştır.

2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu TBMM'ye sunulmuştur. Bu çerçevede, 2012, 2013 ve 2014 yılı kesin hesap kanunu tasarıları ilgili mevzuatta öngörüldüğü şekilde kurum denetim raporları ve yukarıda adı geçen raporlarla birlikte ele alınarak 2014, 2015 ve 2016 merkezi yönetim bütçe kanunu tasarılarıyla birlikte

TBMM'nin bütçe hakkı ve mali saydamlık ile hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde görüşülmüştür.

Cevap 4.- Anayasa, İçtüzük, 5018 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuatta Sayıştay raporlarıyla ilgili doğrudan TBMM Başkanı'nın yetki ve sorumluluğunu düzenleyen açık bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, 6085 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre Sayıştayın, kanunlarla kendisine tevdi edilen inceleme, denetleme ve kesin hükme bağlama işlerini yerine getirirken işlevsel ve kurumsal olarak bağımsız bir kurum olduğu hüküm altına alınmıştır. Sayıştay Kanunu'nun yürütmeye ilişkin 84'üncü maddesinde ise *"Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür."* hükmü yer almakla birlikte, yürütme maddesinin bu şekilde düzenlenmesinin nedeni esas olarak Anayasa'nın 160'ıncı maddesine göre Sayıştayın TBMM adına denetim yapmasıdır.

6085 sayılı Kanun'da Sayıştayın denetim sonuçlarına ilişkin raporlarını TBMM'ye sunması zorunluluğunun hüküm altına alınmış olması ve söz konusu Kanun'un yürütme yetkisinin TBMM Başkanı'na verilmiş olması nedeniyle; 2011 yılına ilişkin raporlar hakkında TBMM Başkanı tarafından Sayıştaya gönderilen yazıda; *"2011 yılı denetim raporları ile Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ve Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunun, Sayıştay Rapor Değerlendirme Kurulunun; yukarıda bahsi geçen kararı doğrultusunda TBMM'ye sunulmadığı, ancak 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 35 inci maddesinde yapılan değişikliğin Anayasa Mahkemesince kısmen iptal edildiği ve belirtilen kararın 02.04.2013 tarihli ve 28606 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdiği ve bu çerçevede TBMM tarafından iptal kararının ardından oluşan durum çerçevesinde raporların gönderilip gönderilmeyeceğine ilişkin bilgi verilmesi gerektiği"* belirtilmiştir.

Sayıştay tarafından verilen cevapta;

- Söz konusu raporların 2011 yılı Genel Uygunluk Bildirimi eki olan denetim raporları olup yasal prosedür gereği 2011 yılı Genel Uygunluk Bildirimiyle TBMM'ye sunulması gerektiği,

- Anayasa Mahkemesi Kararıyla gerekçeler kısmen ortadan kalksa da 2011 yılına ilişkin raporların en geç 13 Eylül 2012 tarihine kadar TBMM'ye sunulması gerektiği, ancak, Anayasa Mahkemesi Kararı 02.04.2013 tarihinde yürürlüğe girdiğinden dolayı bu raporların TBMM'ye sunulmasının yasal bir anlam ve zemini kalmadığı,

- Bu aşamada Sayıştayda tekemmül etmiş yani hukuki süreci tamamlanmış bir rapor bulunmasa da zamanında TBMM'ye sunulamayan raporlar hakkında ne yapılacağına dair mevzuatta açık bir hüküm bulunmadığı,

- Sayıştayın 2012 yılı denetimlerine başlamış olması sebebiyle 2011 yılına ait denetim raporlarının tamamlanması çalışmalarının mümkün olamayacağı, aksi halde mevzuat gereği belirli bir tarihe kadar tamamlanması gereken 2012 yılı denetim raporlarının da bu zaman darlığı sebebiyle yetişmesinin tehlikeye girebileceği, ortaya konulmuştur.

Sayıştayın cevap yazısında sonuç itibariyle; 2011 yılı denetim faaliyetleri sonucunda, hazırlanan taslak raporlar ile ilgili mevzuatta belirtilen kalite kontrol süreçleri tamamlanamadığından söz konusu raporların Sayıştay Raporu haline gelmediği, bu sebeple Sayıştayda hukuki süreci tamamlanmış ve TBMM'ye gönderilebilecek niteliği haiz Sayıştay Raporu bulunmadığı ifade edilmiştir.

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Sayı : DYHB-GYİM/2016- 304
Konu: Eskişehir Milletvekili Sn.
Cemal Okan YÜKSEL'in
Soru Önergesi

14 Nisan 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06.04.2016 tarihli ve 43452547-120.07-28742 sayılı yazınız

Eskişehir Milletvekili Sayın Cemal Okan YÜKSEL'in, Sayıştay tarafından TBMM Başkanlığına sunulan denetim raporlarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'na yönelttiği yazılı soru önergesinde belirtilen hususlara verilen cevaplarımız ilişikte sunulmuştur.

Bilgi edinilmesi arz olunur.

Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

Ek: 1 adet cevap metni ve ekleri

EK: Eskişehir Milletvekili Sayın Cemal Okan YÜKSEL' in Sorularına**Cevaplarımız**

SORU 1) 5018 sayılı ve 6085 sayılı Kanunun 38, 39 ve 40. maddeleri gereğince "Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu", "Faaliyet Genel değerlendirme Raporu" ve "Mali İstatistikler Değerlendirme Raporu" nun hangileri TBMM'ye sunulmuştur?

CEVAP 1) 2014 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme, 2014 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme ve 2014 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporları; 5018 sayılı Kanunun 41 ve 43 üncü, 6085 sayılı Kanunun 38, 39, 40 ve 41 inci maddeleri gereğince 2014 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile birlikte yasal süresi içerisinde 10.09.2015 tarihinde (2014 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tasarısının Sayıştay'a sunulduğu tarih olan 30 Haziran 2015 tarihinden itibaren yetmişbeş gün içinde) TBMM'ye sunulmuştur.

SORU 2) 5018 sayılı ve 6085 sayılı Kanunun 38, 39 ve 40. maddeleri gereğince "Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu", "Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu" ve "Mali İstatistikler Değerlendirme Raporu" nun belirli süreler içinde hazırlanarak TBMM'ye sunulması zorunlu kılınmıştır. 5018 sayılı Yasanın tümüyle yürürlüğe girdiği 1/1/2006 yılından bu yana yıl yıl Sayıştay Başkanlığı TBMM'ye hangi raporları sunmuştur?

CEVAP 2) 6085 sayılı Sayıştay Kanunu 19.12.2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 6085 sayılı Kanunun Geçici 2 inci maddesine istinaden denetime ilişkin ikincil mevzuat 17.12.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, 2012 Yılı denetimlerinden başlamak üzere Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu her yıl düzenlenerek Kanunda belirtilen süre içerisinde TBMM'ye sunulmuştur. Ayrıca merkezi yönetim bütçesi, kapsamındaki kamu idarelerinin denetim raporları da 2012 yılından itibaren yine süresi içerisinde TBMM'ye sunulmaktadır.

2012 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu (Ek-1), 2012 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu (Ek-2), 2012 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu (Ek-3) ve merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin denetim raporları (Ek-4) 12.09.2013 tarihinde TBMM'ye sunulmuştur.

2013 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu (Ek-5), 2013 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu (Ek-6), 2013 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu (Ek-7) ve merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin denetim raporları (Ek-8) 12.09.2014 tarihinde TBMM'ye sunulmuştur.

2014 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu (Ek-9), 2014 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu (Ek-10), 2014 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu (Ek-11) ve merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerinin denetim raporları (Ek-12) 10.09.2015 tarihinde TBMM'ye sunulmuştur.

SORU 3) Hesap verme sorumluluğu, TBMM, Yürütme ve Sayıştay'ın ortak çalışmasıyla belirlenebilir. Bu üç aktörden biri görevini yapmazsa mekanizmanın işlemesi olanaksızdır. Bu itibarla, hesap verme sürecinin işlemesi için yukarıda bahsi geçen raporların dışında sadece Genel Uygunluk Raporu gönderilmesi yeterli midir?

CEVAP 3) 2012, 2013 ve 2014 yılı denetimleri sonucunda hazırlanan tüm raporlar 2 nci soruya verilen cevapta belirtildiği üzere süresi içerisinde TBMM'ye sunulmuş olup 2015 yılı denetimleri sonucu düzenlenecek tüm raporlar, 2015 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile birlikte yasal süresi içerisinde TBMM'ye sunulacaktır.

SORU 4) 6085 sayılı Sayıştay Kanununun "yürütme" başlıklı 84. maddesinde "Bu Kanun Hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı yürütür" denilmekte olduğundan, bu durum, TBMM Başkanının bigâne kalacağı bir sorun olmasa gerektir. Mademki, Sayıştay Kanunu hükümlerini TBMM başkanı yürütmek durumundadır, öyleyse, Sayın Başkanın Sayıştay'ın TBMM'ye sunmakla zorunlu olduğu raporlar hakkında herhangi bir önlem almış mıdır?

CEVAP 4) 2012, 2013 ve 2014 yılı denetimleri sonucunda hazırlanan tüm raporlar 2 nci soruya verilen cevapta belirtildiği üzere süresi içerisinde TBMM'ye sunulmuş olup 2015 yılı denetimleri sonucu düzenlenecek tüm raporlar, 2015 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile birlikte yasal süresi içerisinde TBMM'ye sunulacaktır.

Ek: 12 adet yazı sureti

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

FL 11

Sayı: Bşk.2013/11
Konu: 2012 Yılı Dış Denetim Genel
Değerlendirme Raporu

12.09.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 2012 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel/Recai
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

FL.2

Sayı: Bşk.2013/12
Konu: 2012 Yılı Faaliyet Genel
Değerlendirme Raporu

12.09.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 39'uncu maddeleri uyarınca, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı tarafından Sayıştaya gönderilen Genel Faaliyet Raporları ile bu raporlara ilişkin Sayıştay değerlendirmesini içeren 2012 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

akye/recai
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Ek:3

Sayı: Bşk.2013/13
Konu: 2012 Yılı Mali İstatistikleri
Değerlendirme Raporu

12.09.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 54 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 40'ıncı maddeleri uyarınca hazırlanan 2012 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyelrecai
Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Ek:4

Sayı: Bşk.2013/14
Konu: 2012 Yılı Kamu İdareleri
Denetim Raporları

12.09.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 140 adedi merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerine, 2 adedi sosyal güvenlik kurumlarına ve 6 adedi diğer kamu idarelerine ait olmak üzere ekte listesi bulunan toplam 148 adet denetim raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyelrecai
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Ek: 5

Sayı: Bşk.2014/17
Konu: 2013 Yılı Dış Denetim Genel
Değerlendirme Raporu

12.09.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 2013 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyelrecai

Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Ek: 6

Sayı: Bşk.2014/18 - 42396
Konu: 2013 Yılı Faaliyet Genel
Değerlendirme Raporu

12.09.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 39'uncu maddeleri uyarınca hazırlanan 2013 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Ak-yelrecai
Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

El: 2

Sayı: Bşk.2014/20 - 42392
Konu: 2013 Yılı Mali İstatistikleri
Değerlendirme Raporu

12.09.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 54 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 40'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 2013 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

26.8

Sayı: Bşk.2014/19 - 42397-
Konu: 2013 Yılı Kamu İdareleri
Denetim Raporları

12.09.2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 148 adedi merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerine, 2 adedi sosyal güvenlik kurumlarına ve 7 adedi diğer kamu idarelerine ait olmak üzere ekte listesi bulunan toplam 157 adet Sayıştay denetim raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel

Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

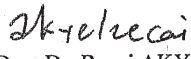
El: 9

Sayı: Bşk.2015/21
Konu: 2014 Yılı Dış Denetim Genel
Değerlendirme Raporu

10.09.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 2014 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

541 10

Sayı: Bşk.2015/22
Konu: 2014 Yılı Faaliyet Genel
Değerlendirme Raporu

10.09.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 41 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 39'uncu maddeleri uyarınca hazırlanan 2014 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Akyel
Doç. Dr. Recai AKYEL

Sayıştay Başkanı

FL:11

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Sayı: Bşk.2015/24 /42817
Konu: 2014 Yılı Mali İstatistikleri
Değerlendirme Raporu

10.09.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 54 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 40'ıncı maddeleri uyarınca hazırlanan 2014 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunu saygılarımla arz ederim.

Recai Akyel
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

Ek: 12

608776 / 42815
T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Sayı: Bşk.2015/23
Konu: 2014 Yılı Kamu İdareleri
Denetim Raporları

10.09.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 68 ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 38'inci maddeleri uyarınca hazırlanan 199 adedi merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerine, 2 adedi sosyal güvenlik kurumlarına ve 7 adedi diğer kamu idarelerine ait olmak üzere ekte listesi bulunan toplam 208 adet Sayıştay denetim raporunu saygılarımla arz ederim.

Recai Akyel
Doç. Dr. Recai AKYEL
Sayıştay Başkanı

DÖNEM: 26

YASAMA YILI: 1

81'İNCİ BİRLEŞİM
26 NİSAN 2016 SALI
SAAT: 15.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile sözlü soruların görüşülmesi, “Sunuşlar” ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin her gün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.12.2015 tarihli 14’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİLERİ

1.- Genel Kurulun;

26 Nisan 2016 Salı günü Birleşiminde Sözlü Sorular ve diğer denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

27 Nisan 2016 Çarşamba günü Birleşiminde Sözlü Soruların görüşülmemesi,

Yukarıda belirtilen Çarşamba günü Birleşimde Genel Kurulun saat 14.00’te toplanması,

Yukarıda belirtilen birleşimlerin dışında, 26’ncı Dönem 1’inci Yasama Yılı sonuna kadar Salı günleri 15.00 - 24.00, Çarşamba ve Perşembe günleri 14.00 – 24.00 saatleri arasında;

Çalışmalarını sürdürmesi,

170 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının İhtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi; birinci bölümünün 1 ila 5’inci maddelerden, ikinci bölümünün 6 ila 12’nci maddelerden oluşması,

Önerilmiştir.

(Genel Kurulun 22.3.2016 tarihli 59’uncu Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun haftalık çalışma günlerinin dışında 29 Nisan 2016 Cuma günü saat 14.00’te toplanarak, bu günü Birleşiminde Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 31.3.2016 tarihli 64’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

3.- 277 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının İhtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 5’inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dâhil olmak üzere 6 ila 13’üncü maddelerden oluşması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 14.4.2016 tarihli 73’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

4.- Genel Kurulun;

Haftalık çalışma günlerinin dışında 30 Nisan 2016 Cumartesi ile 2 ve 6 Mayıs 2016 Pazartesi ve Cuma günleri saat 14.00’te toplanarak bu günü birleşimlerinde Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

26 Nisan 2016 Salı günü Birleşiminde 87 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

27 Nisan 2016 Çarşamba günü Birleşiminde 10 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

28 Nisan 2016 Perşembe günü Birleşiminde 26 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

29 Nisan 2016 Cuma günü Birleşiminde 30 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

30 Nisan 2016 Cumartesi günü Birleşiminde 32 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3, 10, 17, 24 ve 31 Mayıs 2016 Salı günü birleşimlerinde Sözlü Sorular ve diğer denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin “Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

4, 11, 18 ve 25 Mayıs 2016 Çarşamba günü birleşimlerinde Sözlü Soruların görüşülmemesi,

Bastırılarak dağıtılan 11/9 esas numaralı Gensoru önergesinin 2 Mayıs 2016 Pazartesi günü Gündemin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 1’inci sırasına alınması ve Anayasa’nın 99’uncu maddesi gereğince Gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelerinin 2 Mayıs 2016 Pazartesi günü Birleşimde yapılması ve bu Birleşiminde 34 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3 Mayıs 2016 Salı günü Birleşiminde 36 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

4 Mayıs 2016 Çarşamba günü Birleşiminde 38 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

5 Mayıs 2016 Perşembe günü Birleşiminde 40 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

6 Mayıs 2016 Cuma günü Birleşiminde 42 Sıra Sayılı Kanun Tasarısına kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

Yukarıda belirtilen birleşimlerde gece 24.00’te günlük programın tamamlanamaması hâlinde günlük programın tamamlanmasına kadar,

Çalışmalarını sürdürmesi;

307 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İhtüzüğün 91’inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 8’inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde 1 dâhil olmak üzere 9 ila 17’nci maddelerden oluşması,

Önerilmiştir.

(Genel Kurulun 25.4.2016 tarihli 80’inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu**
26.4.2016 Salı – Saat: 15.30
28.4.2016 Perşembe – Saat: 10.30

* **Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu**
27.4.2016 Çarşamba – Saat: 10.00
28.4.2016 Perşembe – Saat: 10.00

* **Anayasa Komisyonu**
28.4.2016 Perşembe – Saat: 11.00

* **Dışişleri Komisyonu**
28.4.2016 Perşembe – Saat: 11.00

* **İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu**
27.4.2016 Çarşamba – Saat: 14.30

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

81'İNCİ BİRLEŞİM

26 NİSAN 2016 SALI

SAAT: 15.00

1 - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın Çocuk Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/225) İçtüzüğü'nün 37'nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önerge

2 - ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- Halkların Demokratik Partisi Grubu Adına Grup Başkanvekilleri Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken ve Diyarbakır Milletvekili Çağlar Demirel'in; Başta Hidroelektrik Santraller Olmak Üzere Cerattepe, Yeşil Yol, Kuzey Marmara Otoyolu ve Diğer Büyük Projelerle Ekolojik Yıkım Gerçekleştirildiği ve Bu Yıkımda Sorumluluğu Bulunduğu İddiasıyla Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu Hakkında Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesi (11/9) (Başkanlığa Geliş Tarihi: 21.04.2016) (Dağıtma Tarihi: 24.04.2016) (**Görüşme Günü: 02.05.2016**)

3 - SEÇİM

4 - OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 - MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7 - SÖZLÜ SORULAR

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- **(S. Sayısı: 296)** Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2016) **(X)**

2.- **(S. Sayısı: 297)** Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2016) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 298)** Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma ile Oluşturulan Ortak Geri Kabul Komitesinin 2/2016 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/711) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2016) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 277)** Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.04.2016) **(**)**

5.- **(S. Sayısı: 307)** Siyasi Etik Kanunu Teklifi (2/1000) ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Anayasa Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) **(**)**

6.- **(S. Sayısı: 170)** İş Kanunu ile Türkiye İş Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (1/597) ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(**)**

7.- **(S. Sayısı: 248)** Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/672) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.03.2016) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 87)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İşbirliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/419) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 5)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanlarda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/308) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 10)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/316) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 24.12.2015) **(X)**

11.- **(S. Sayısı: 24)** Türkiye Cumhuriyeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Dostluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/325) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

12.- **(S. Sayısı: 26)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/332) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.01.2016) **(X)**

() İhtüzüğün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.**

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

13.- **(S. Sayısı: 29)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belçika Fransız Toplumu Hükümeti, Valonya Hükümeti ve Brüksel-Başkent Bölgesi Fransız Toplumu Komisyonu Heyeti Arasında Kültür, Eğitim ve Bilimsel Araştırma Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/324) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 30)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi Arasında Türkiyede Bir Ülke Ofisi Kurulmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/327) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 31)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/330) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 32)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel ve Eğitsel İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/333) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 33)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Singapur Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Bilim, Eğitim, Basın-Yayın ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/334) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 34)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/335) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 35)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Surinam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/337) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 36)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Gençlik Faaliyetleri ve Spor Alanlarında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/338) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

21.- **(S. Sayısı: 37)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Kültür ve Sanat Alanında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/340) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 38)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gençlik ve Spor Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/341) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

23.- **(S. Sayısı: 39)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Eğitim, Bilim, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/342) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

24.- **(S. Sayısı: 40)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür, Eğitim, Bilim, Basın-Yayın, Gençlik ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/343) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 41)** Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Cibuti Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/346) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) **(X)**

26.- (S. Sayısı: 42) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/347) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) (X)

27.- (S. Sayısı: 43) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/348) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) (X)

28.- (S. Sayısı: 44) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/349) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) (X)

29.- (S. Sayısı: 45) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Venezuela Bolivar Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği ile İlgili Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/355) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) (X)

30.- (S. Sayısı: 48) Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ile Cibuti Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Yükseköğretim Bakanlığı Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/360) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.01.2016) (X)

31.- (S. Sayısı: 46) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/358) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) (X)

32.- (S. Sayısı: 47) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/359) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) (X)

33.- (S. Sayısı: 49) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/365) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) (X)

34.- (S. Sayısı: 50) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbon Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/369) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.01.2016) (X)

35.- (S. Sayısı: 54) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kosta Rika Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/376) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 13.01.2016) (X)

36.- (S. Sayısı: 55) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Uruguay Doğu Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/378) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) (X)

37.- (S. Sayısı: 56) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve El Salvador Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/379) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) (X)

38.- (S. Sayısı: 57) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Belize Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/380) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) (X)

39.- (S. Sayısı: 58) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Peru Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/381) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) (X)

40.- (S. Sayısı: 59) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Panama Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/382) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.01.2016) (X)

41.- (S. Sayısı: 62) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/345) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.01.2016) (X)

42.- (S. Sayısı: 88) Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Kültür Yollarına İlişkin Genişletilmiş Kısmi Anlaşmayı Tesis Eden Kararına Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/373) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 29.01.2016) (X)

43.- (S. Sayısı: 69) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/351) Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) (X)

44.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Temsilcilik veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Fertlerinin Gelir Getirici İşlerde Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/352) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) (X)

45.- (S. Sayısı: 71) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/362) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) (X)

46.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı (1/364) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) (X)

47.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/366) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.02.2016) (X)

48.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/374) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) (X)

49.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmaya İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/298) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) (X)

50.- (S. Sayısı: 76) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) (X)

51.- **(S. Sayısı: 77)** Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Geliştirilmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/372) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

52.- **(S. Sayısı: 78)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Örgütlü Suçlar ve Terörizmle Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/383) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

53.- **(S. Sayısı: 79)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/384) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

54.- **(S. Sayısı: 80)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Yasadışı Uluslararası Ticaretiyle Mücadele Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/385) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

55.- **(S. Sayısı: 81)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Guyana Kooperatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/389) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

56.- **(S. Sayısı: 82)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/394) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

57.- **(S. Sayısı: 83)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ulaştırma Altyapısı ve Denizcilik Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/407) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 84)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Yük Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/410) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

59.- **(S. Sayısı: 89)** Denizcilik Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/456) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

60.- **(S. Sayısı: 90)** Uluslararası Sivil Havacılığa İlişkin Yasadışı Eylemlerin Önlenmesi Hakkında Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/457) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

61.- **(S. Sayısı: 91)** Uçakların Kanundışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Hakkında Sözleşmeye Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

62.- **(S. Sayısı: 92)** Akdeniz ve Karadeniz İçin Sanal Bölgesel Deniz Trafik Merkezi Kurulmasına Dair Operasyonel Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/463) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

63.- **(S. Sayısı: 93)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Saint Vincent ve Grenadinler Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/375) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

64.- **(S. Sayısı: 94)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Dominik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/377) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

65.- **(S. Sayısı: 96)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/464) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 05.02.2016) **(X)**

66.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kapsamlı İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/395) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

67.- **(S. Sayısı: 99)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/416) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

68.- **(S. Sayısı: 100)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/436) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

69.- **(S. Sayısı: 101)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fransız Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İç Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına Dair Kanun Tasarısı (1/437) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

70.- **(S. Sayısı: 102)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Jandarma Genel Komutanlığı ile Moğolistan Hükümeti Adına Moğolistan İç Kuvvetler Komutanlığı Arasında Eğitim ve Öğretim Alanında İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/438) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

71.- **(S. Sayısı: 103)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/439) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

72.- **(S. Sayısı: 104)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/440) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

73.- **(S. Sayısı: 105)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Polis Eğitimi İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/441) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

74.- **(S. Sayısı: 106)** Gemilerin İhtiyati Hazine İlişkin Milletlerarası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/443) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

75.- **(S. Sayısı: 108)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim İşbirliğine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/445) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

76.- **(S. Sayısı: 109)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/446) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.02.2016) **(X)**

77.- (S. Sayısı: 107) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Değiştirilmiş Şekliyle 1978 Tarihli Gemi Adamlarının Eğitim, Belgelendirilme ve Vardiya Standartları Uluslararası Sözleşmesi Kural 1/10 Uyarınca Belgelerin Karşılıklı Tanınması Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/444) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) (X)

78.- (S. Sayısı: 110) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/447) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) (X)

79.- (S. Sayısı: 112) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/449) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2016) (X)

80.- (S. Sayısı: 111) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gana Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Başta Terörizm ve Örgütlü Suçlar Olmak Üzere Ağır Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/448) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

81.- (S. Sayısı: 113) Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kazakistan Cumhuriyeti Milli Muhafız Birlikleri Genel Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/450) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

82.- (S. Sayısı: 114) Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/451) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

83.- (S. Sayısı: 115) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/452) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

84.- (S. Sayısı: 116) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

85.- (S. Sayısı: 120) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/465) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

86.- (S. Sayısı: 121) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçluların İadesi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/479) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

87.- (S. Sayısı: 122) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlü Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/480) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

88.- (S. Sayısı: 124) Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/483) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

89.- (S. Sayısı: 125) Türkiye Cumhuriyeti ile Sri Lanka Demokratik Sosyalist Cumhuriyeti Arasında Suçluların Geri Verilmesi Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/484) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) (X)

90.- **(S. Sayısı: 126)** Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Portekiz Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/485) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

91.- **(S. Sayısı: 127)** Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Yunanistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/486) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

92.- **(S. Sayısı: 128)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nüfus İşleri Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/488) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

93.- **(S. Sayısı: 129)** Türkiye Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Hukuki ve Ticari Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/489) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

94.- **(S. Sayısı: 130)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Konsolosluk Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/491) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

95.- **(S. Sayısı: 131)** Kıta Sahanelğinde Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokole Ait 2005 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/459) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

96.- **(S. Sayısı: 132)** Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek Arasında İade Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/500) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

97.- **(S. Sayısı: 133)** Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek Arasında Cezai Konularda Karşılıklı Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/501) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

98.- **(S. Sayısı: 135)** Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Karadağ Dışişleri Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/512) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

99.- **(S. Sayısı: 138)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/350) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

100.- **(S. Sayısı: 142)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/509) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

101.- **(S. Sayısı: 143)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İspanya Krallığı Arasında Savunma Sanayi Konusunda Gizlilik Dereceli Bilginin Korunması Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/511) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

102.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Hükümeti Arasında Türkiye-KKTC İkili Sualtı Taarruz (SAT)/Özel Harekât Timleri Müşterek Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/528) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.03.2016) **(X)**

103.- **(S. Sayısı: 134)** Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/502) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) **(X)**

104.- (S. Sayısı: 137) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/331) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

105.- (S. Sayısı: 139) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/357) ile Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

106.- (S. Sayısı: 141) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/493) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

107.- (S. Sayısı: 153) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nüfus İşleri Alanında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/490) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

108.- (S. Sayısı: 156) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/412) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

109.- (S. Sayısı: 158) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/477) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

110.- (S. Sayısı: 159) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/473) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

111.- (S. Sayısı: 160) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/467) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

112.- (S. Sayısı: 172) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında Hayvancılık ve Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/423) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

113.- (S. Sayısı: 173) Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasında Deniz Balıkçılığı ve Kültür Balıkçılığı İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/442) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

114.- (S. Sayısı: 174) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/497) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

115.- (S. Sayısı: 177) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/392) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

116.- (S. Sayısı: 179) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık ve Tıp Bilimleri Alanlarında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/409) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

117.- (S. Sayısı: 181) Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Çin Halk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/507) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 11.03.2016) (X)

118.- (S. Sayısı: 140) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/368) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

119.- (S. Sayısı: 144) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/513) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

120.- (S. Sayısı: 145) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/515) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

121.- (S. Sayısı: 150) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/404) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

122.- (S. Sayısı: 151) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Krallığı Hükümeti Arasında Tarım Alanında İşbirliği Konusunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/400) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

123.- (S. Sayısı: 154) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Kullanımı ve Değişimi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/503) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

124.- (S. Sayısı: 155) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/495) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

125.- (S. Sayısı: 166) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/426) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

126.- (S. Sayısı: 182) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Arasında Hükümetlerarası Tahıl Grubu 31 inci Oturumu ve Hükümetlerarası Pirinç Grubu 42 nci Oturumu Ortak Toplantısına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/524) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

127.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ürdün Haşimi Krallığı Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/527) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 16.03.2016) (X)

128.- (S. Sayısı: 146) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Makedonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Makedonya Cumhuriyetinin Kazakistan Cumhuriyetindeki Temsilinin Türkiye Cumhuriyeti Astana Büyükelçiliği İmkânlarından Yararlanılarak Gerçekleştirilmesine İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/519) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

129.- (S. Sayısı: 157) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Türkiye Cumhuriyetinin Demiryolu Bağlantısı Olan Limanları ile Ukrayna Limanları Arasında Uluslararası Doğrudan Yük Demiryolu Feri Hizmetinde Yük Taşımacılığına İlişkin Kurallar ve Ekleri ile Yük Vagonlarının İşletiminin Organizasyonuna İlişkin Kuralların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/492) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

130.- (S. Sayısı: 162) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Honduras Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/390) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

131.- (S. Sayısı: 163) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Meksika Devletleri Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/388) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

132.- (S. Sayısı: 164) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nikaragua Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/391) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

133.- (S. Sayısı: 165) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Ekonomik İşbirliği Konseyi Kurulmasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/425) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

134.- (S. Sayısı: 169) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallık Hükümeti Arasında Savunma Sanayi Alanında İşbirliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı (1/510) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

135.- (S. Sayısı: 171) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel, Ekonomik ve Ticari İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/393) ve Tarım, Orman ve Köyşleri ile Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

136.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Lübnan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/402) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.03.2016) (X)

137.- (S. Sayısı: 161) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İkili Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/466) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

138.- (S. Sayısı: 167) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/428) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

139.- (S. Sayısı: 175) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücünün Geliştirilmesi Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/521) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

140.- (S. Sayısı: 180) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında 24 Mart 2008 Tarihinde İmzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında Sağlık Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

141.- (S. Sayısı: 184) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fas Krallığı Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/482) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

142.- (S. Sayısı: 190) Türkiye Cumhuriyeti, Yunanistan Cumhuriyeti ve İtalya Cumhuriyeti Arasında Türkiye-Yunanistan-İtalya Gaz Nakil Koridorunun Geliştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/615) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.03.2016) (X)

143.- (S. Sayısı: 192) Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Hindistan Cumhuriyeti Petrol ve Doğal Gaz Bakanlığı Arasında Petrol ve Doğal Gaz Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/624) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.03.2016) (X)

144.- (S. Sayısı: 185) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/579) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

145.- (S. Sayısı: 187) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göç Konularına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/620) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

146.- (S. Sayısı: 188) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İzinsiz İkamet Eden Şahısların Geri Kabulüne Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/622) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

147.- (S. Sayısı: 189) Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Madenler Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

148.- (S. Sayısı: 191) Türkiye Cumhuriyeti ile Nijer Cumhuriyeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/616) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

149.- (S. Sayısı: 193) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/625) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

150.- (S. Sayısı: 194) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Norveç Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/626) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

151.- (S. Sayısı: 195) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/627) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.03.2016) (X)

152.- (S. Sayısı: 196) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Kültür Varlığının Yasa Dışı İthal ve İhracının, Transitinin ve Mülkiyet Transferinin Yasaklanması ve Önlenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/396) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

153.- (S. Sayısı: 197) 2009 Gemilerin Emniyetli ve Çevreye Duyarlı Geri Dönüşümü Hakkında Hong Kong Uluslararası Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/474) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

154.- (S. Sayısı: 201) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/544) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

155.- (S. Sayısı: 203) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/547) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

156.- (S. Sayısı: 204) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Mali Cumhuriyeti Dışişleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

157.- (S. Sayısı: 205) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/549) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

158.- (S. Sayısı: 208) Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/475) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

159.- (S. Sayısı: 209) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Senegal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

160.- (S. Sayısı: 210) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayisi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/551) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

161.- (S. Sayısı: 211) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri İş Birliği Hususunda İkili Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/554) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

162.- (S. Sayısı: 212) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/556) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

163.- (S. Sayısı: 216) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İslam Kalkınma Bankası Grubu Arasında Türkiye ve İKB Üye Ülkeleri Arasındaki Ticaret ve Yatırımların Teşviki İçin İşbirliğine Dair Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

164.- (S. Sayısı: 217) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uluslararası Kurak Alanlar Tarımsal Araştırma Merkezi Arasında Yapılan İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/569) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

165.- (S. Sayısı: 218) Türkiye Cumhuriyetine Şanhay İşbirliği Örgütünün Diyalog Ortağı Statüsü Tanınmasına İlişkin Muhtıranın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

166.- (S. Sayısı: 219) Uzak Pazarlardan Turist Çekilmesi Hususunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/420) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

167.- (S. Sayısı: 220) Dünya Turizm Örgütü Statüsünün 38 inci Maddesinin Değiştirilmesine İlişkin Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/530) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

168.- (S. Sayısı: 221) Eşyaların Karayolundan Uluslararası Nakliyatı İçin Mukavele Sözleşmesi Elektronik Taşıma Belgesi ile İlgili Ek Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/531) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

169.- (S. Sayısı: 222) Eşyanın Sınırlardaki Kontrollerinin Uyumlaştırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşmenin Uluslararası Demiryolu Yük Taşımacılığına İlişkin Sınır Geçiş İşlemlerinin Kolaylaştırılması Başlıklı 9 Numaralı Ekinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

170.- (S. Sayısı: 223) Trans-Asya Demiryolu Ağı Hükümetlerarası Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/537) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

171.- (S. Sayısı: 225) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Alanında Sanayi ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/538) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

172.- (S. Sayısı: 226) Gemi Alacaklısı Haklarına ve Gemi İpoteklerine İlişkin Milletlerarası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/476) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

173.- (S. Sayısı: 227) 1996 Tehlikeli ve Zararlı Maddelerin Deniz Yoluyla Taşınmasından Kaynaklanan Zararın Tazmini ve Sorumluluğu Hakkında Uluslararası Sözleşmeye İlişkin 2010 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/478) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

174.- (S. Sayısı: 228) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/397) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

175.- (S. Sayısı: 229) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/398) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

176.- (S. Sayısı: 230) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Krallığı Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Konusunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/401) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

177.- (S. Sayısı: 231) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/421) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

178.- (S. Sayısı: 232) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Film Yapımına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/560) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

179.- (S. Sayısı: 233) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İran İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Film Yapımına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/561) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

180.- (S. Sayısı: 234) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve E-Devlet Alanında İşbirliği İçin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/566) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

181.- (S. Sayısı: 235) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kenya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Mali İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/581) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

182.- (S. Sayısı: 236) 3 Mart 2005 Tarihinde Pretoriada İmzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Güney Afrika Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasını Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

183.- (S. Sayısı: 238) Türkiye Cumhuriyeti ile Belçika Krallığı Arasında 2 Haziran 1987 Tarihinde Ankarada İmzalanan Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasını Değiştiren Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/505) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

184.- (S. Sayısı: 239) Güneyde Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bilim ve Teknoloji Komisyonuna Üye Devlet Olarak Katılım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/526) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

185.- (S. Sayısı: 242) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Cibutide TİKA Program Koordinasyon Ofisi Kurulmasına ve Teknik İşbirliğine Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı (1/578) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

186.- (S. Sayısı: 244) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/552) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

187.- (S. Sayısı: 246) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Balıkçılık Alanında İşbirliği Konulu Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/559) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

188.- (S. Sayısı: 249) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/344) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

189.- (S. Sayısı: 250) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Benin Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/339) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

190.- (S. Sayısı: 251) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Bilgi ve İletişim Teknolojileri Alanında İşbirliği İçin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/468) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

191.- (S. Sayısı: 252) Türkiye Cumhuriyeti Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Azerbaycan Cumhuriyeti İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı Arasında Bilim, Teknoloji, Sanayi ve Girişimcilik Alanında İşbirliğini Güçlendirmeye Yönelik Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/504) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

192.- (S. Sayısı: 259) Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine Yönelik Kyoto Protokolüne İlişkin Taraflar Konferansında Alınan Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/595) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

193.- (S. Sayısı: 261) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekvator Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/328) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

194.- (S. Sayısı: 262) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/413) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

195.- (S. Sayısı: 264) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/523) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

196.- (S. Sayısı: 265) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gürcistan Hükümeti Arasında Çevre ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/605) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

197.- (S. Sayısı: 271) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Çevre, Doğa, Su ve Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/607) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

198.- (S. Sayısı: 275) Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ve Amerika Birleşik Devletleri Avrupa Özel Harekat Komutanlığı Arasında Birleşik Özel Harekat Kuvvetleri Tatbikatlarının İcrasına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/487) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 14.04.2016) (X)

199.- (S. Sayısı: 198) Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Reasürans Şirketi Anlaşma Hükümlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/533) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

200.- (S. Sayısı: 199) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/557) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

201.- (S. Sayısı: 200) Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi, Akreditasyon ve Metroloji Bölgesel Enstitüsü Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/558) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

202.- (S. Sayısı: 202) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/546) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

203.- (S. Sayısı: 206) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticari ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/550) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

204.- (S. Sayısı: 213) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Karadağ Hükümeti Arasında Geri Kabul Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/623) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

205.- (S. Sayısı: 214) Tıbbi Ürün Sahteciliği ve Halk Sağlığına Tehditler İçeren Benzeri Suçlar Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/321) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

8 – KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

206.- (S. Sayısı: 215) Gelişen Sekiz Ülke Ekonomik İşbirliği Örgütü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

207.- (S. Sayısı: 237) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/429) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

208.- (S. Sayısı: 240) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

209.- (S. Sayısı: 241) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/572) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

210.- (S. Sayısı: 243) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kongo Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Hakkında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

211.- (S. Sayısı: 245) Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Senegal Cumhuriyeti Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/553) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

212.- (S. Sayısı: 247) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarımsal İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/563) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

213.- (S. Sayısı: 253) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yemen Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliğine Yönelik Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/506) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

214.- (S. Sayısı: 254) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Guernsey Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/564) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

215.- (S. Sayısı: 255) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Man Adası Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşması ve Söz Konusu Anlaşmaya İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/565) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

216.- (S. Sayısı: 256) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cebelitarık Hükümeti Arasında Vergi Konularında Bilgi Değişimi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/567) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

217.- (S. Sayısı: 258) Doha Konferansında Kyoto Protokolünde Yapılan Değişikliklerin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/594) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

218.- (S. Sayısı: 260) Türkiye Cumhuriyetinin Orta Amerika Entegrasyon Sistemine Bölge Dışı Gözlemci Olarak Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Orta Amerika Entegrasyon Sistemi Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/640) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

219.- (S. Sayısı: 263) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Brunei Sultanlığı Hükümeti Arasında Ekonomik, Ticaret ve Teknik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/573) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

220.- (S. Sayısı: 266) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/614) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

221.- (S. Sayısı: 267) Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Başvuru Usulüne İlişkin İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/322) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

222.- (S. Sayısı: 268) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Şehircilik Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Dair Kanun Tasarısı (1/422) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

223.- (S. Sayısı: 269) Antarktika Andlaşması Çevre Koruma Protokolüne Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/592) ile Çevre Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

224.- (S. Sayısı: 270) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşmasına Ek Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının (TİKA) Statüsüne Dair Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/598) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

225.- (S. Sayısı: 272) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/618) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

226.- (S. Sayısı: 276) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Hükümeti Arasında İcra Edilecek Kafkas Kartalı Küçük Birlik Komando Tatbikatı İçin Ev Sahibi Ülke Desteği Koşullarına İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/508) ile Milli Savunma Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 19.04.2016) (X)

227.- (S. Sayısı: 306) Türkiye Cumhuriyeti ile Slovak Cumhuriyeti Arasında Karayoluyla Uluslararası Yolcu ve Eşya Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/649) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 23.04.2016) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 296

**Suçluların İadesine İlişkin Avrupa
Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna
Dair Kanun Tasarısı (1/709) ve Dışışleri
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/709 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Gerekçesi4

• Dışışleri Komisyonu Raporu5

• Tasarı Metni7

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin7

• Protokol Metni8

• Çekince14

• Beyan15

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1271-1503

15/4/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 11/4/2016 tarihinde kararlaştırılan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/709)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

GEREKÇE

Avrupa Konseyine üye devletlerin, üye devlet hukukları arasında azami birliğin sağlanması amacına uluslararası sözleşmeler yoluyla ulaşılacağı inancı ile imzaladığı Avrupa Sözleşmelerinden biri de Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesidir.

Suçluların iadesi uluslararası adli yardımlaşmanın en etkin yollarından biridir. Bu çerçevede, ülkemiz 1957 tarihli Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine taraf olmuştur. Sözleşmeye taraf olan 33 devletle Türkiye arasındaki suçlu iadesi işlemleri anılan Sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmektedir. Bahsekonu Sözleşme, Avrupa Konseyi Sözleşmelerinden biri olduğundan Avrupa ülkelerinin hepsi anılan Sözleşmeye taraftır. Diğer yandan Azerbaycan ve Ermenistan gibi Avrupa ülkesi olmayan bazı devletler de anılan Sözleşmeye taraf olmuşlardır.

Ülkemiz söz konusu Sözleşmenin 1978 tarihli İkinci Ek Protokol’ünü onaylamıştır. Bununla birlikte, ülkemiz 2010 tarihli Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol’e taraf değildir. Söz konusu Protokol ülkemizce 22 Mart 2016 tarihinde imzalanmıştır.

Ek Üçüncü Protokol, suça müdahale etmeye dair bireysel ve toplu yeterlilikleri güçlendirme amacıyla hazırlanmıştır. Protokol’de ayrıca, aranan şahsın iade edilmeye razı olması halinde, suçlunun iadesini kolaylaştırmaya ve hızlandırmaya ilişkin Sözleşmeyi tamamlayan hükümler yer almaktadır.

Protokol, Avrupa Birliği ile 2013 yılında başlattığımız Vize Serbestisi Diyalogu çerçevesinde ülkemizce hayata geçirilmesi beklenen uluslararası yükümlülüklerden birini oluşturmaktadır.

Uluslararası hukuk uyarınca, bir uluslararası anlaşmaya ilişkin çekince/beyanların anlaşmanın imzalanması yahut onay veya katılım belgesinin tevdiî sırasında yapılması mümkündür. Bu bağlamda, söz konusu Protokol’e ilişkin çekince/beyanlarımız onay aşamasında bildirilecektir.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar ışığında, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol’ün onaylanması ülkemiz açısından önem arz etmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

20/4/2016

Esas No: 1/709

Karar No: 326

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 15/4/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Adalet Komisyonuna havale edilen “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi 20/4/2016 tarihli 26’ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; iade edilmeye razı suçluların iadesini kolaylaştırmayı ve hızlandırmayı amaçlayan hükümler içeren Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne Ek Üçüncü Protokolün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından; söz konusu Protokol ile suçlu iade işlemlerinde birtakım kolaylıklar getirildiği ve bu Protokolün de Avrupa Birliği ile başlattığımız Vize Serbestisi Diyaloğu çerçevesinde hayata geçirilmesi beklenen uluslararası yükümlülüklerimizden birisi olduğu ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Azmi Ekinci, Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi, Karaman Milletvekili Recep Şeker ve Rize Milletvekili Hasan Karal Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili

Katip

Üye

Cemalettin Kani Torun

Hasan Basri Kurt

Mustafa Serdengeçti

Bursa

Samsun

Aksaray

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 296)

Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Akın</i>	<i>Mevlüt Dudu</i>	<i>Fevzi Şanverdi</i>
Balıkesir	Hatay	Hatay
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Serkan Topal</i>	<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Recep Şeker</i>
Hatay	İstanbul	Karaman
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Halil Özcan</i>
Mardin	Rize	Şanlıurfa
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK ÜÇÜNCÜ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Mart 2016 tarihinde Strazburg’da imzalanan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi”ne Ek Üçüncü Protokol”ün çekince ve beyanla onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK ÜÇÜNCÜ PROTOKOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkeş

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

S. Ramazanoğlu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Soylu

Ekonomi Bakanı

M. Elitaş

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı V.

M. Ünal

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

Başbakan Yardımcısı

M. Şimşek

Başbakan Yardımcısı

L. Elvan

Avrupa Birliği Bakanı V.

S. Soylu

Çevre ve Şehircilik Bakanı

F. G. Sarı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Ünal

Millî Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

Y. Akdoğan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ne Ek Üçüncü Protokol

Strazburg, 10.11.2010

Bu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi Üyesi Devletler, Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha büyük bir birliğe ulaşma olduğunu dikkate alarak;

Suçla müdahale etmeye dair bireysel ve toplu yeterliklerini güçlendirme arzusuyla;

13 Aralık 1957 tarihinde Paris'te imzaya açılan Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin (ETS No. 24) (bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır) hükümlerini ve Strazburg'da sırasıyla 15 Ekim 1975 ve 17 Mart 1978 tarihlerinde yapılan Sözleşme'ye ilişkin ek iki protokolü (ETS No. 86 ve 98) göz önüne alarak;

Aranan şahsın iade edilmeye razı olması halinde, suçlunun iadesini kolaylaştırmak ve hızlandırmak amacıyla Sözleşme'yi belirli açılardan tamamlamanın arzuya şayan olduğu kanaatine vararak.

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

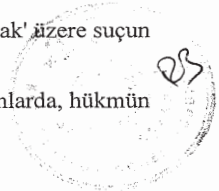
1. Madde - Kolaylaştırılmış usul uyarınca iade yükümlülüğü

Akit Taraflar, aranan kişilerin rızasına ve talep edilen Tarafın muvafakatine bağlı olarak, Sözleşme'nin 1. maddesi bağlamında, bu Protokol'ün sağladığı kolaylaştırılmış usule uygun olarak, aranan kişileri birbirlerine iade etmeyi taahhüt ederler.

2. Madde - Usulün başlatılması

1 İstenen şahsın Sözleşme'nin 16. maddesi bağlamında geçici tutuklama talebine konu olması durumunda, bu Protokol'ün 1. maddesinde atıfta bulunulan iade, Sözleşme'nin 12. maddesi uyarınca iade talebinin ve destekleyici belgelerin sunulmasına tabi olmayacaktır. Talep edilen Taraf, bu Protokol'ün 3. ila 5. maddelerinin uygulamaya konulması ve kolaylaştırılmış usul bağlamında suçlunun iadesine ilişkin nihai kararın alınması amacıyla talep eden Tarafa sağlanan ve aşağıda kaydedilen bilgilerin yeterli olduğu kanısına varır:

- a. Aranan şahsın kimliği (uyruğu ya da mevcutsa uyrukları dâhil olmak üzere);
- b. Tutuklamayı talep eden makam;
- c. Tutuklama emrinin, aynı yasal etkiye sahip diğer bir belgenin, yürürlüğe konabilir bir kararın bulunması ya da Sözleşme'nin 1. maddesine uygun olarak şahsın arandığının teyit edilmesi;
- d. Azami ceza ya da nihai kararda verilen ceza dâhil olmak üzere suçun niteliği ve yasal tanımı (kararın herhangi bir bölümünün hâlihazırda yürürlükte olup olmadığı dâhil olmak üzere);
- e. Zamanaşımı ve kesintiye uğramasına dair bilgiler;
- f. Zaman, yer ve aranılan şahsın müdahil olma derecesi de dâhil olmak üzere suçun işlendiği koşulların tanımlanması;
- g. Mümkün olduğu ölçüde suçun doğurduğu sonuçlar;
- h. Nihai bir kararın infazında suçlunun iadesinin talep edildiği durumlarda, hükmün gıyabında verilip verilmediği.

- 2 1. fıkradaki düzenlemeye rağmen, söz konusu fıkra verilen bilgilerin talep edilen Tarafın iadeye dair karar vermesine müsaade etmek için yeterli olmaması durumunda tamamlayıcı bilgiler talep edilebilir.
- 3 Talep edilen Tarafın, Sözleşme'nin 12. maddesi uyarınca iade talebini kabul ettiği durumlarda, bu Protokol gerekli değişikliklerin yapılması koşuluyla (mutatis mutandis) uygulanır.

3. Madde - Şahsı bilgilendirme yükümlülüğü

İade edilme amacıyla aranan şahsın Sözleşme'nin 16. maddesi uyarınca tutuklanması durumunda, talep edilen Tarafın yetkili makamı, kendi kanunları uyarınca ve gecikme olmaksızın, şahsa kendisine ilişkin talebi ve bu Protokol bağlamında kolaylaştırılmış usulün uygulanması olasılığını bildirir.

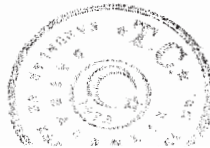
4. Madde - İade edilme rızası

- 1 Aranan kişinin rızası ve uygun görüldüğünde, hususilik kuralı hakkında açıkça feragat etmesi, talep edilen Tarafın kanunlarına uygun olarak bu Tarafın yetkili adli makamı önünde verilir.
- 2 Taraflardan her biri, 1. fıkrada atıfta bulunulan rızanın ve uygun görüldüğünde, feragatin ilgili şahsın bunları gönüllü ve yasal sonuçlarının tam farkında olarak açıkladığını gösterecek şekilde tespit edilmesini sağlayan gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla, aranan şahıs hukuki yardım alma hakkına sahip olur. Gerekli hallerde, talep edilen Taraf aranan şahsın tercüman yardımı almasını sağlar.
- 3 Rıza ve uygun görüldüğünde, 1. fıkrada atıfta bulunulan feragat, talep edilen Tarafın kanunlarına uygun olarak kaydedilir.
- 4 5. fıkra kapsamındaki rıza ve uygun görüldüğünde, 1. fıkrada atıfta bulunulan feragat geri alınmaz.
- 5 Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, ya da daha sonra herhangi bir tarihte rızanın ve uygun görüldüğünde, hususilik kuralı hakkında feragatin geri alınabileceğini beyan edebilir. Talep edilen Taraf, kolaylaştırılmış usul bağlamında iadeye ilişkin nihai kararını alana kadar rıza geri alınabilir. Bu durumda, rızanın bildirilmesi ile feragatin bildirilmesi arasında geçen süre, Sözleşme'nin 16. maddesinin 4. fıkrasında belirtilen süreler tespit edilirken göz önüne alınmaz. Hususilik kuralı hakkında feragat, ilgili kişi teslim olana kadar geri alınabilir. İade edilme rızasının geri alınması ya da hususilik kuralı hakkında feragat, talep edilen Tarafın kurallarına uygun olarak kaydedilir ve ivedilikle talep eden Tarafa tebliğ edilir.

5. Madde - Hususiyet kuralı hakkında feragat

Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, ya da daha sonra herhangi bir tarihte, bu Protokol'ün 4. maddesine uygun olarak bu Devlet tarafından iade edilen şahsın aşağıda kaydedilen rızaları gösterdiği durumlarda Sözleşme'nin 14. maddesinde ortaya konan kuralların uygulanmadığını beyan edebilir.

a İade edilmeye rıza gösterdiği; ya da

b İade edilmeye rıza gösterdiği ve hususilik kuralı hakkında açıkça feragat ettiği.

6. Madde - Geçici tutuklama durumunda bildirimler

- 1 Talep eden Tarafın, uygun olduğu hallerde, Sözleşme'nin 12. maddesi uyarınca iade talebinde bulunabilmesi için talep edilen Taraf, aranan şahsın iadeye rıza gösterip göstermemesine bakmaksızın, mümkün olan en kısa sürede ve geçici tutuklama tarihinden itibaren on günü geçmeyecek şekilde bildirimde bulunur.
- 2 Talep edilen Tarafın, aranan şahsın rıza göstermesine rağmen kolaylaştırılmış usulü uygulamamaya karar verdiği istisnai durumlarda, bunu talep eden Tarafa Sözleşme'nin 16. maddesi bağlamında belirlenen kırk günlük sürenin dolmasından önce iade talebinde bulunabilmesi için yeterince önceden bildirir.

7. Madde - Kararın bildirilmesi

Aranan kişinin iade edilmeye rıza göstermesi durumunda, talep edilen Taraf talep eden Tarafa, şahsın rıza gösterdiği tarihten itibaren yirmi gün içinde, kolaylaştırılmış usule uygun olarak, iadeye ilişkin kararını bildirir.

8. Madde - İletişim yolları

Bu Protokol bağlamında, elektronik yollarla, Tarafların güvenilirliklerini ortaya koymalarına müsaade eden şartlar altında, yazılı delil sağlayan diğer yollarla ve Uluslararası Polis Teşkilatı (Interpol) aracılığıyla tebligatlar gönderilebilir. Her durumda, İlgili Taraf, talep üzerine ve herhangi bir zamanda, belgelerin asıllarını ya da onaylı suretlerini sunar.

9. Madde - İade edilecek şahsın teslimi

Mümkün olan en kısa sürede ve tercihen, iade kararının tebliğ edilme tarihinden itibaren on gün içerisinde teslim olunmalıdır.

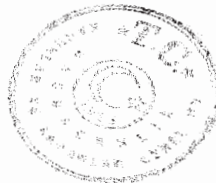
10. Madde - 6. maddede ortaya konan bitiş tarihinden sonra rıza verilmesi

Aranan kişinin bu Protokol'ün 6. maddesinin 1. fıkrasında ortaya konan on günlük sürenin bitiminden sonra rıza vermesi durumunda, talep edilen Taraf, Sözleşme'nin 12. maddesi bağlamında iade konusuna halen cevap almamış olursa, bu Protokol'de ortaya konan kolaylaştırılmış usulü uygular.

11. Madde - Transit

Sözleşme'nin 21. maddesinde ortaya konan koşullar altında transit yapılması durumunda, şahsın kolaylaştırılmış usul uyarınca talep eden Tarafa iade edilecek olması halinde, aşağıda kaydedilen hükümler uygulanır:

- a. Transit talebi, bu Protokol'ün 2. maddesinin 1. fıkrasının gerektirdiği bilgileri kapsar.

CETS 209 - Suçluların İadesi (Üçüncü Ek Protokol), 10.11.2010

- b. Transite müsaade edilmesi talep edilen Taraf, a bendinde ortaya konan bilgilerin söz konusu Tarafın transite ilişkin karar vermesi için yeterli olması durumunda, ek bilgi talep edebilir.

12. Madde - Sözleşme ve diğer uluslararası belgelerle ilişki

- 1 Bu Protokol'de kullanılan sözcükler ve ifadeler, Sözleşme kapsamında yorumlanır. Bu Protokol'ün Tarafları hususunda, Sözleşme hükümleri, gerekli değişikliklerin yapılması koşuluyla (mutatis mutandis), bu Protokol'ün hükümlerine uygun oldukları ölçüde uygulanır.
- 2 Bu Protokol'ün hükümleri, Sözleşme ve iki ya da çok taraflı anlaşmalar arasındaki ilişkiler hususunda Sözleşme'nin 28. maddesinin 2. ve 3. fıkralarının uygulanmasına hale getirmez.

13. Madde - Dostane çözüm

Avrupa Konseyi Suç Sorunları Avrupa Komitesi (CDPC), bu Protokol'ün uygulanmasına dair bilgilendirilir ve yorumlama ve uygulamadan kaynaklanabilecek sorunların dostane çözümünü kolaylaştırmak için gerekli olan her şeyi yapar.

14. Madde - İmza ve yürürlüğe girme

- 1 Bu Protokol, Sözleşme'ye taraf olan ya da Sözleşme'yi imzalamış olan Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin imzasına açıktır. Sözleşme onay, kabul veya tasdike tabidir. Bir imzacı Devlet, daha önce Sözleşme'yi onaylamadığı, kabul ya da tasdik etmediği ya da bunları eş zamanlı olarak yapmadığı müddetçe bu Protokol'ü onaylayamaz, kabul ya da tasdik edemez. Onay, kabul veya tasdik belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.
- 2 Bu Protokol, üçüncü onay, kabul veya tasdik belgesinin tevdi edilmesini takip eden üç aylık sürenin dolmasından sonraki ayın birinci günü yürürlüğe girer.
- 3 Daha sonradan Sözleşme ile bağlı olmak istediğini beyan eden herhangi bir üye Devlet bakımından Sözleşme; onay, kabul ya da tasdik belgesini tevdi etme tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

15. Madde - Taraf olma

- 1 Sözleşme'ye taraf olan üye olmayan bir Devlet, yürürlüğe girmesi ardından bu Protokol'e taraf olabilir.
- 2 Söz konusu taraf olma, taraf olma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilmesiyle yürürlüğe girer.
- 3 Taraf olan her Devlet için Sözleşme, taraf olma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edildiği tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

16. Madde - Ülkesel uygulama

- 1 Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, tasdik veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, Sözleşmenin uygulanacağı ülkeyi veya ülkeleri belirtebilir.
- 2 Her devlet, daha sonraki herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap

bir beyanla, bu Protokol'ün uygulama alanını, beyanda belirtilecek başka herhangi bir ülkeyi kapsayacak şekilde genişletebilir. Sözleşme, söz konusu ülke bakımından, söz konusu beyanın Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

- 3 Önceki iki fıkra kapsamında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle geri çekilebilir. Söz konusu geri çekme, söz konusu bildirimin Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü geçerlilik kazanır.

17. Madde - Beyanlar ve Çekinceler

- 1 Bir Devletin, Sözleşme'nin ya da iki Ek Protokol'ün herhangi bir hükmüne ilişkin getirdiği çekinceler. Devlet, imza tarihinde ya da onay, kabul, tasdik ya da taraf olma belgesini tevdi ettiği tarihte aksini beyan etmediği müddetçe bu Protokol'e uygulanabilir. Aynı durum, Sözleşme'nin ya da iki Ek Protokol'ün herhangi bir hükmüne dair ya da hükmü sonucu yapılan beyana da uygulanır.
- 2 Bir Devlet, imza tarihinde ya da onay, kabul, tasdik ya da taraf olma belgesini tevdi ettiği tarihte bu Protokol'ün 2. maddesinin 1. fıkrasını kısmen ya da tamamen kabul etmeme hakkını kullandığını beyan edebilir. Başka hiçbir çekince getirilemez.
- 3 Bir Devlet, imza tarihinde ya da onay, kabul, tasdik ya da taraf olma belgesini tevdi ettiği tarihte bu Protokol'ün 5. maddesinde ve 4. maddesinin 5. fıkrasında öngörülen beyanlarda bulunabilir.
- 4 Bir Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap ve kabul edilme tarihinden itibaren yürürlüğe giren bir beyanla, bu Protokol bağlamında getirdiği çekinceleri ya da yaptığı beyanları kısmen ya da tamamen geri çekebilir.
- 5 Bu Protokol'ün 2. maddesinin 1. fıkrasına, söz konusu maddenin 2. fıkrasına uygun olarak, çekince getiren bir Akit Taraf, bu fıkranın başka bir Tarafça uygulanmasını talep edemez. Ancak, çekincesi kısmi ya da şarta bağlıysa, kendisinin kabul etmiş olduğu ölçüde fıkranın uygulanmasını talep edebilir.

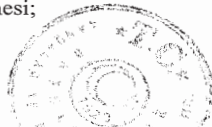
18. Madde - Fesih

- 1 Her Akit Taraf, kendisini ilgilendirdiği dereceye kadar, Sözleşmenin feshini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim göndererek ihbar edebilir.
- 2 Söz konusu fesih, söz konusu bildirimin Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren altı aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü geçerlilik kazanır.
- 3 Sözleşme'nin feshi otomatik olarak bu Protokol'ün feshini gerektirir.

19. Madde — Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konsey üyesi Devletlere ve bu Sözleşmeye taraf olan her Devlete aşağıda kaydedilenleri bildirecektir:

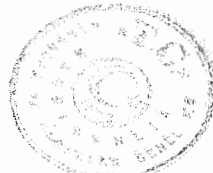
- a. her imzayı;
- b. tevdi edilen her onay, kabul, tasdik veya taraf olma belgesini;
- c. bu Protokolün, yukarıdaki 14. ve 15. maddeler uyarınca yürürlüğe girdiği her tarihi,
- d. 4. maddenin 5. fıkrası, 5. madde, 16. madde ve 17. maddenin 1. fıkrası bağlamında yapılan beyan ve bu beyanın geri çekilmesi;

- e. 17. maddenin 2. fıkrasına uygun olarak getirilen çekince ve bu çekincenin geri çekilmesi;
- f. 18. maddenin hükümleri gereğince alınan bildirim ve ihbarın yürürlüğe girdiği tarih;
- g. bu Protokol'e ilişkin diğer kanunlar, beyanlar, bildirimler ya da muhaberatlar.

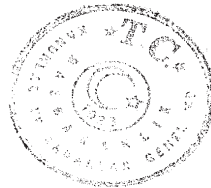
Yukarıdaki hususları tasdiken, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzalan bulunanlar, bu Protokol'ü imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivinde saklanmak ve her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca tek nüsha halinde 10 Kasım 2010 tarihinde Strazburg'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, her bir Avrupa Konseyi üye Devletine ve Sözleşmeye taraf olmaya davet edilen her Devlete onaylı nüshalarını gönderir.

**SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİ'NE EK ÜÇÜNCÜ
PROTOKOL'E İLİŞKİN ÇEKİNCE**

"Türkiye Cumhuriyeti, Ek Üçüncü Protokol'ün 2 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, rızaya dayalı iade usulünün uygulanacağı durumlarda Sözleşme'nin 12 nci maddesinde belirtilen belgelerin tümünün ibrazı gerektiğini beyan eder."

SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK ÜÇÜNCÜ PROTOKOL'E İLİŞKİN BEYANLAR

Türkiye Cumhuriyeti, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol'ün 4 üncü maddesinin beşinci fıkrası uyarınca, kolaylaştırılmış usule uygun olarak iadeye dair rızanın ve hususilik kuralından feragat edildiğine dair beyanın geri alınabileceğini beyan eder.

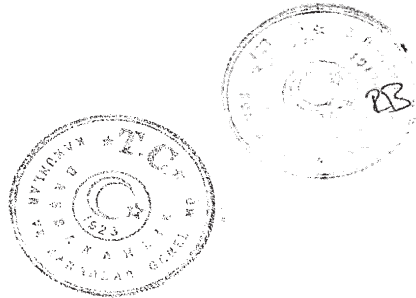

Türkiye Cumhuriyeti, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol'ün 5 inci maddesi uyarınca, Türkiye tarafından iade edilen kişinin iadeye rıza göstermesi ve hususilik kuralından açıkça feragat ettiğini bildirmesi halinde, Sözleşmenin 14 üncü maddesinde yer alan kuralların uygulanmayacağını beyan eder.

Türkiye, "Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Üçüncü Protokol"ün onaylamasının, hukuken geçerliliği bulunmayan "Kıbrıs Cumhuriyeti"nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye'ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu Protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

Kıbrıs Cumhuriyeti, Ada'daki Kıbrıs Rum ve Türk halkları arasında ortaklık temeline dayandırılan uluslararası antlaşmalar uyarınca 1960 yılında kurulmuştur. Söz konusu ortaklık Kıbrıs Rum tarafının 1963 yılında Kıbrıs Türk tarafını tüm devlet organlarından zorla uzaklaştırarak devleti hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmesiyle ortadan kalkmıştır. Böylelikle 1963 yılından itibaren Ortaklık Devleti'nden dışlanan Kıbrıslı Türkler, kendi hudutları içerisinde örgütlenerek, devlet otoritesini, salâhiyetini ve egemenliğini icra etmektedir. Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumları ortaklaşa ve dolayısıyla Kıbrıs'ı bir bütün olarak hukuken veya fiilen temsil etmeye yetkili tek bir makam mevcut değildir. Bu itibarla, Kıbrıslı Rumlar, kendileriyle eşit haklara sahip Kıbrıslı Türkler ya da bir bütün olarak Kıbrıs üzerinde yetki, salâhiyet veya egemenlik iddiasında bulunamazlar.

TBMM Basımevi - 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 297

**Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine
Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/710) ve
Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/710 Esas Numaralı Tasarının

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Gerekçesi 4

• Dışışleri Komisyonu Raporu 6

• Tasarı Metni 8

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 8

• Protokol Metni 9

• Çekince 15

• Beyan 16

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: 31853594-101-1272-1504

15/4/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı’na hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 11/4/2016 tarihinde kararlaştırılan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/710)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

GEREKÇE

Avrupa Konseyine üye devletlerin, üye devlet hukukları arasında azami birliğin sağlanması amacıyla uluslararası sözleşmeler yoluyla ulaşılabileceği inancı ile imzaladığı Avrupa Sözleşmelerinden biri de Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesidir.

Suçluların iadesi uluslararası adli yardımlaşmanın en etkin yollarından biridir. Bu çerçevede, ülkemiz 1957 tarihli Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine taraf olmuştur. Sözleşmeye taraf olan 33 devletle Türkiye arasındaki suçlu iadesi işlemleri anılan Sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmektedir. Bahse konu Sözleşme, Avrupa Konseyi Sözleşmelerinden biri olduğundan Avrupa ülkelerinin hepsi anılan Sözleşmeye taraftır. Diğer yandan Azerbaycan ve Ermenistan gibi Avrupa ülkesi olmayan bazı devletler de anılan Sözleşmeye taraf olmuşlardır.

Ülkemiz söz konusu Sözleşmenin 1978 tarihli İkinci Ek Protokolünü onaylamıştır. Bununla birlikte, ülkemiz 2012 tarihli Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne Ek Dördüncü Protokole taraf değildir. Söz konusu Ek Protokol ülkemizde 22 Mart 2016 tarihinde imzalanmıştır.

Ek Protokol, cezai konularda uluslararası işbirliğinde meydana gelen değişimleri göz önünde bulundurarak, Sözleşmenin zaman aşımı, suçluların iadesi sırasında talep edilen belgeler ve hususilik kuralı gibi bazı hükümlerinin yenilenmesi ve bazı açılardan tamamlanması amacıyla hazırlanmıştır.

Bahse konu Ek Protokol, Avrupa Birliği ile 2013 yılında başlattığımız Vize Serbestisi Diyalogu çerçevesinde ülkemizce hayata geçirilmesi beklenen uluslararası yükümlölüklerden birini oluşturmaktadır.

Uluslararası hukuk uyarınca, bir uluslararası anlaşmaya ilişkin çekince/beyanların anlaşmanın imzalanması yahut onay veya katılım belgesinin tevdii sırasında yapılması mümkündür. Bu bağlamda, söz konusu Ek Protokollere ilişkin çekince/beyanlarımız onay aşamasında bildirilecektir.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar ışığında, Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne Ek Dördüncü Protokol’ün onaylanması ülkemiz açısından önem arz etmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No: 1/710

Karar No: 327

20/4/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 15/4/2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Adalet Komisyonuna havale edilen “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 26’ncı Yasama Dönemi 20/4/2016 tarihli 26’ncı toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Tasarı ile; iade edilmeye razı suçluların iadesini kolaylaştırmayı ve hızlandırmayı amaçlayan hükümler içeren Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne Ek Dördüncü Protokolün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından; Protokolün cezai konularda uluslararası iş birliğinde meydana gelen gelişmeler çerçevesinde zaman aşımı, suçluların iadesi sırasında talep edilen belgeler ve hususilik kuralı gibi bazı hükümlerin yenilenmesi ve Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’nin bazı açılardan tamamlanması amacıyla hazırlandığı ve Vize Serbestisi Diyaloğu çerçevesinde hayata geçirilmesi gereken yükümlülüklerden birisini oluşturduğu ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Karaman Milletvekili Recep Şeker, Hatay Milletvekili Fevzi Şanverdi, Aksaray Milletvekili Mustafa Serdengeçti ve Mardin Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili
Cemalettin Kani Torun

Bursa

Üye
Ahmet Akın

Balıkesir

Kâtip
Hasan Basri Kurt

Samsun

Üye
Mevlüt Dudu

Hatay

Üye
Mustafa Serdengeçti

Aksaray
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Fevzi Şanverdi

Hatay
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye	Üye	Üye
<i>Serkan Topal</i>	<i>Azmi Ekinci</i>	<i>Recep Şeker</i>
Hatay	İstanbul	Karaman
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Halil Özcan</i>
Mardin	Rize	Şanlıurfa
(Bu raporun özel sözcüsü)		

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA
SÖZLEŞMESİNE EK DÖRDÜNCÜ PROTO-
KOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUN-
DUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 22 Mart 2016 tarihinde Strazburg’da imzalanan “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokol”ün çekince ve beyanla onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA
SÖZLEŞMESİNE EK DÖRDÜNCÜ PROTO-
KOLÜN ONAYLANMASININ UYGUN BULUN-
DUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

MADDE 1- Tasarının 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

N. Kurtulmuş

Başbakan Yardımcısı

Y. T. Türkeş

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

S. Ramazanoğlu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

S. Soylu

Ekonomi Bakanı

M. Elitaş

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

F. Çelik

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Millî Eğitim Bakanı V.

M. Ünal

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

Başbakan Yardımcısı

M. Şimşek

Başbakan Yardımcısı

L. Elvan

Avrupa Birliği Bakanı V.

S. Soylu

Çevre ve Şehircilik Bakanı

F. G. Sarı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

B. Albayrak

Gümrük ve Ticaret Bakanı

B. Tüfenkci

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Ünal

Millî Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

Y. Akdoğan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

M. Çavuşoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

N. Ağbal

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'ne Ek Dördüncü Protokol

Viyana, 20.09.2012

Bu Protokolü imzalamış bulunan Avrupa Konseyi'ne Üye Devletler,

Avrupa Konseyinin amacının üyeleri arasında daha fazla bütünleşmeyi sağlamak olduğunu göz önüne alarak;

Suçlu cezalandırmaya yönelik bireysel ve müşterek yeteneklerini güçlendirme arzusuyla;

13 Aralık 1957 tarihinde Paris'te imzaya açılmış bulunan Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin (ETS No. 24) (bundan böyle "Sözleşme" olarak anılacaktır) hükümleri ile sırasıyla 15 Ekim 1975, 17 Mart 1978 ve 10 Kasım 2010 tarihlerinde Strazburg'da imzalanmış olan üç Ek Protokolüne (ETS No. 86 ve 98, CETS No. 209) ilişkin olarak;

Sözleşme'nin ve buna Ek Protokollerin yürürlüğe girmesiyle birlikte cezai konularda uluslararası işbirliğinde meydana gelen değişimi göz önünde bulundurmak suretiyle

Sözleşme'nin bazı hükümlerinin yenilenmesi ve bazı açılardan tamamlanmasının arzu edildiğini düşünerek;

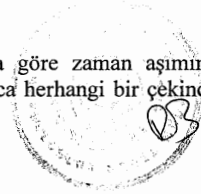
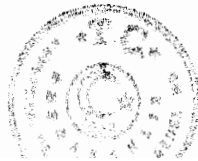
Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde 1 – Zaman aşımı

Sözleşme'nin 10. maddesi aşağıdaki hükümlerle değiştirilir:

"Zaman aşımı

1. Talep edilen kişinin kovuşturması veya cezalandırılmasının talep eden Devletin kanunları uyarınca zaman aşımına uğramış olması halinde iade gerçekleştirilmez.
2. Talep edilen kişinin kovuşturması veya cezalandırılmasının talep edilen Devletin kanunları uyarınca zaman aşımına uğramış olması halinde iade reddedilmez.
3. Herhangi bir Devlet imza veya kabul, onay, tasdik ve katılım belgesini tevdi ederken aşağıdaki durumlarda 2. Fıkraı uygulamama hakkını saklı tuttuğunu beyan eder:
 - a. iade talebinin Devletin kendi ceza hukukuna göre yargı yetkisi bulunduğu suçlara ilişkin olması durumunda; ve/veya
 - b. yasalarına göre talep edilen kişinin davası veya cezalandırılması yapılırken zaman aşımına uğraması halinde iç hukukun açık bir şekilde suçluların iadesini yasaklaması durumunda.
4. Aranan kişinin davasının veya cezalandırılmasının yasalara göre zaman aşımına uğrayıp uğramadığına karar verirken, bu maddenin 3. Fıkrası uyarınca herhangi bir çekince

CETS 209 – Suçluların İadesi (Dördüncü Ek Protokol), 20.09.2012

koyan bir Taraf, yasaları gereğince, bazı eylemlerin talep edilen Tarafta zaman sınırlamasını sekteye uğraticı veya askıya alıcı etkiye sahip olması nedeniyle talep eden Tarafta benzer eylem veya olayların meydana gelip gelmediğini göz önünde bulundurmalıdır.”

Madde 2 – Talep ve yardımcı belgeler

- 1 Sözleşme’nin 12. maddesi aşağıdaki hükümlerle değiştirilecektir:

“Talep ve yardımcı belgeler

1 Talep yazılı olur ve talep eden Tarafın Adalet Bakanlığı veya diğer yetkili makamı tarafından talep edilen Tarafın Adalet Bakanlığı veya diğer yetkili makamına iletilir. Adalet Bakanlığından başka bir yetkili makam belirlemek isteyen bir Devlet imza sırasında veya kabul, onay, tasdik veya katılım belgesinin yanın sıra yetkili makamında meydana gelen değişikliklere ilişkin belgeyi tevdi ederken yetkili makamını Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine bildirir.

2 Talep aşağıda belirtilenlerde desteklenir:

- a. hemen uygulanabilir hükmün ve cezanın veya yakalama emrinin veya tutuklama emrinin veya aynı etkiye sahip ve talep eden Tarafın yasalarında belirtilen usule uygun olarak çıkarılan diğer emirlerin bir kopyası;
- b. haklarında iade talep edilen suçların belirtilmesi. Bu suçların işlendiği yer ve zaman, yasal tanımları ve zaman aşımına ilişkin hükümler de dâhil olmak üzere, ilgili yasal hükümlere yönelik atıf mümkün olduğunca doğru bir şekilde belirlenir; ve
- c. ilgili kanunların bir kopyası veya bunun mümkün olmadığı durumlarda ilgili kanunun bir beyanı ve talep edilen kişinin kimliğini, uyruğunu ve yerini belirlemeye yardım edecek diğer bilgilerle birlikte söz konusu kişinin mümkün olduğunca doğru bir betimlemesi.”

- 2 Sözleşme’ye İkinci Ek Protokolün 5. maddesi bu Protokolün Tarafları arasında geçerli değildir.

Madde 3 – Hususilik Kuralı

Sözleşme’nin 14. maddesi aşağıdaki hükümlerle değiştirilir:

“Hususilik Kuralı

1 İade edilen bir kişi bir cezanın veya yakalama emrinin yerine getirilmesi amacıyla tutuklanmaz, yargılanmaz, dava edilmez, cezalandırılmaz ve gözaltına alınmaz. Bununla birlikte söz konusu kişinin aşağıda belirtilen durumlar haricinde iadesine sebep olan suç dışında yakalanmasından önce işlediği herhangi bir suçtan ötürü kişisel özgürlüğü kısıtlanmaz:

- a. İade Eden Tarafın buna rıza göstermesi halinde. Rıza alınabilmesi için bir talepte bulunulacak ve buna 12 üncü maddede belirtilen belgeler ile iade edilen şahsın söz konusu suça ilişkin beyanının hukuken geçerli bir tutanağı eklenecektir. Rıza talebine sebep olan suçun da bu Sözleşme’nin hükümlerine göre iadeye tabi olması halinde rıza gösterilir. Karar mümkün olan en kısa sürede alınmalı ve bu süre rızaya yönelik

CETS 209 – Suçluların İadesi (Dördüncü Ek Protokol), 20.09.2012

talebin alınmasından sonra 90 günü geçmemelidir. Talep edilen Taraf için bu fıkra da belirtilen süreye uymanın mümkün olmaması halinde, söz konusu Taraf talep eden Tarafı gecikmenin nedenlerinden ve kararın alınması için gerekli olan tahmini zamandan haberdar eder;

- b. iade edilen şahsın, nihaî olarak serbestisine kavuşmasını takip eden 30 gün zarfında iade edildiği Tarafın topraklarını, elinde imkân olduğu halde terk etmemesi veya terk ettikten sonra buraya geri dönmesi halinde.

2 Ancak, talep eden Taraf;

- a. söz konusu kişinin kişisel özgürlüğünü kısıtlayan tedbirler haricinde dava öncesi soruşturmalar yürütebilir;

- b. zamanaşımının yasal etkilerini engellemek amacıyla gıyaben dava açılması da dâhil olmak üzere yasal mevzuatı çerçevesinde gerekli tüm tedbirleri alabilir;

- c. kişiyi topraklarından çıkarmak için gerekli bütün tedbirleri alabilir.

3 Herhangi bir Devlet, imza veya kabul, onay, tasdik veya katılım belgesini tevdi ederken veya daha sonraki bir zamanda aşağıdaki durumlarda, 1. fıkradan istisnada bulunmak suretiyle, aynı beyanda bulunan talep eden bir Taraf rıza talebinin 1. fıkranın a. bendine göre sunulması halinde iade edilen kişinin kişisel özgürlüğünün sınırlandırıldığını beyan edebilir:

- a. talep eden Taraf ya 1. fıkranın a. bendine göre rıza talebi ile aynı zamanda ya da daha sonra söz konusu sınırlamaya başvurmaya niyetlendiği tarihte bildirimde bulunur; ve
b. talep edilen Tarafın yetkili makamı bu bildiriye aldığını açıkça beyan eder.

Talep edilen Taraf herhangi bir zamanda bu sınırlamaya yönelik itirazını dile getirebilir ve bu da talep eden Tarafın uygun olması durumunda iade edilen kişinin salıverilmesi de dâhil sınırlamanın bir an önce sona erdirilmesine yönelik zorunluluğunu gerektirir.

4 İtham edilen suçun tarifi takibat esnasında değişmişse, ancak yeniden tavsif edilen suçun iadeyi gerektirdiği bu suçun unsurlarının temelinde gösterilebiliyorsa iade edilen şahıs hakkında takibat veya cezalandırma yapılabilir.”

Madde 4 - Üçüncü Bir Devlete Tekrar İade

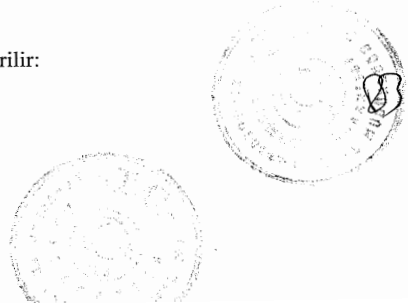
Sözleşme'nin 15. maddesinin metni bu maddenin 1. fıkrası olur ve aşağıdaki 2. fıkra ile desteklenir:

“2 Talep edilen Taraf 1. Fıkra da belirtilen rızaya ilişkin kararını mümkün olan en kısa sürede ve rızaya ilişkin talebin ve uygun olması halinde 12. Maddenin 2. Fıkrasında belirtilen belgelerin alınmasından sonra 90 günü geçmeyecek şekilde alır. Talep edilen Taraf için bu fıkra da belirtilen süreye uymanın mümkün olmaması halinde, söz konusu Taraf talep eden Tarafı gecikmenin nedenlerinden ve kararın alınması için gerekli olan tahmini zamandan haberdar eder.”

Madde 5 – Transit Geçiş

Sözleşme'nin 21. maddesi aşağıdaki hükümlerle değiştirilir:

“Transit Geçiş

CETS 209 – Suçluların İadesi (Dördüncü Ek Protokol), 20.09.2012

1 Akit Taraflardan birinin topraklarından transit geçiş yapılmasına söz konusu suçun transit geçiş sağlaması talep edilen Tarafça Sözleşme'nin 3. ve 4. maddeleri uyarınca siyasi veya yalnızca askeri bir nitelikte olduğunun düşünülmediği durumlarda transit geçiş talebinin tevdi edilmesi ile izin verilir.

2 Transit geçişe ilişkin talep aşağıdaki bilgileri içerir:

- uygun olması halinde uyruğu veya uyrukları da dahil olmak üzere ülkesine iade edilecek kişinin kimliği;
- transit geçişi talep eden makam;
- tutuklama emri ve benzer bir yasal etkiye sahip başka bir emrin veya infazı mümkün hükmün varlığının yanı sıra kişinin iade edileceğinin onaylanması;
- nihai hükümdeki en ağır ceza veya maruz bırakılan ceza da dahil olmak üzere suçun doğası ve yasal tanımı;
- yer, zaman ve aranan kişinin olaya ne derece müdahil olduğu da dahil olmak üzere suçun işlendiği koşulların tasviri.

3 Planlanmayan inişin olması durumunda, talep eden Devlet 12. maddenin 2. fıkrasının a. bendinde belirtilen belgelerden birinin mevcut olduğunu derhal bildirir. Bu bildirim 16. maddede belirtilen geçici tutuklamaya ilişkin talebin yerine geçer ve talep eden Devlet söz konusu inişin meydana geldiği toprakların sahibi olan Tarafa bir transit geçiş talebi sunar.

4 6. madde uyarınca, transit geçiş izni vermesi talep edilen bir ülkenin vatandaşının transit geçişi reddedilebilir.

5 Herhangi bir Devlet, imza veya kabul, onay, tasdik veya katılım belgesini tevdi ederken, suçluların iadesini gerçekleştirdiği durumların sadece bazılarında veya hepsinde söz konusu kişinin transit geçişine izin verme hakkını saklı tuttuğunu beyan eder.

6 Ülkesine iade edilen kişinin transit geçişi kişinin hayatının veya özgürlüğünün ırkı, dini, uyruğu veya siyasi görüşü nedeniyle tehlikeye girebileceğinin düşünüldüğü durumlarda hiçbir ülkeden yapılmaz.”

Madde 6 – İletişim kanalları ve yolları

Sözleşme aşağıdaki hükümlerle desteklenir:

“İletişim kanalları ve yolları

1 Sözleşme'nin amaçları uyarınca, iletişim Tarafların gerçekliğini tasdik etmelerine olanak sağlayacak şartlarda yazılı olarak elektronik veya diğer yollarla iletebilir. Hangi durumda olursa olsun, ilgili Taraf talep üzerine ve ne zaman olursa olsun ve belgelerin asılları ile resmi tasdikli kopyalarını tevdi eder.

2 Uluslararası Kriminal Polis Örgütünün (Interpol) veya diplomatik kanalların kullanımı hariç bırakılmaz.

3 Herhangi bir Devlet, imza veya kabul, onay, tasdik veya katılım belgesini tevdi ederken, Sözleşme'nin 12. ve 14. maddelerinin 1. fıkrasının a bendi uyarınca talebin ve tamamlayıcı belgelerin aslını ve resmi tasdikli kopyasını gerektirme hakkını saklı tuttuğunu beyan eder.”

Madde 7 – Sözleşme ve diğer uluslararası belgelerle ilişki

1 Bu Protokolde kullanılan kelime ve ifadeler Sözleşme'nin anlamı kapsamında yorumlanır. Bu Protokole Taraf olanlar söz konusu olduğunda, Sözleşme'nin hükümleri bu Protokolün hükümleri ile uyumlu olacağı ölçüde gerekli değişikliklerin yapılması şartıyla geçerli olur.

CETS 209 – Suçluların İadesi (Dördüncü Ek Protokol), 20.09.2012

2 Bu Protokolün hükümleri Sözleşme ile ikili ve çok taraflı anlaşmalar arasındaki ilişkileri kapsayan Sözleşme'nin 28. maddesinin 2 ve 3. fıkralarının uygulanmasına hâlel getirmez.

Madde 8 – Uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözümü

Sözleşme aşağıdaki hükümlerle desteklenir:

“Uyuşmazlıkların dostane bir şekilde çözümü

Avrupa Konseyi Suç Sorunları Komitesi Sözleşme'nin ve Ek Protokollerinin uygulanmasına ilişkin olarak bilgilendirilir ve bunların yorumlanması ve uygulanmasından doğabilecek herhangi bir uyuşmazlığın dostane bir şekilde çözümünün sağlanması için gerekli olan her şey yapılır.”

Madde 9 – İmza ve yürürlüğe girme

1. Bu Protokol Sözleşme'ye taraf olan veya Sözleşme'yi imzalayan Avrupa Konseyi Üye Devletlerinin imzasına açıktır. Protokol onay, kabul veya tasdiğe tabidir. Bir imzacı Sözleşme'yi daha önceden veya eş zamanlı olarak onaylamış, kabul etmiş veya tasvip etmiş ise Protokolü onaylamaz, kabul etmez veya tasvip etmez. Onay, kabul veya tasvip belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

2. Protokol, üçüncü onay, kabul, tasdik veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Kabul, tasdik veya onay belgesini tevdi eden herhangi bir imzacı Devlet bakımından, bu Protokol belgelerin teslim edilme tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 10 – Taraf olma

1 Sözleşme'ye taraf olan herhangi bir üye olmayan Devlet yürürlüğe girdikten sonra bu Protokole taraf olabilir.

2 Taraf olma Avrupa Konseyi Genel Sekreterine taraf olma belgesini tevdi ettikten sonra yürürlüğe girer.

3 Katılan her Devlet için Protokol, katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten sonraki üç aylık dönemin bitimini izleyen ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 11 – Geçici kapsam

Bu Protokol, bahsi geçen Taraflar arasında Protokolün yürürlüğe girmesinden sonra alınan talepler için geçerlidir.

Madde 12 – Ülkesel uygulama

1 Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgelerini tevdi ederken, Protokolün uygulanacağı ülkeyi veya ülkeleri belirtebilir.

2 Her devlet, daha sonraki herhangi bir tarihte, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine muhatap bir beyanla, bu Protokol'ün uygulama alanını, beyanda belirtilecek başka herhangi bir ülkeyi kapsayacak şekilde genişletebilir. Protokol, söz konusu ülke bakımından, söz

CETS 209 – Suçluların İadesi (Dördüncü Ek Protokol), 20.09.2012

konusu beyanın Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3 Önceki iki paragrafın altında yapılan her bildirim, böyle bir bildirimde belirtilen her ülke açısından Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapılacak bir bildirimle geri çekilebilir. Söz konusu geri çekme, söz konusu bildirimin Genel Sekreter tarafından alınma tarihinden itibaren altı aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü geçerlilik kazanır.

Madde 13 – Beyannameler ve çekinceler

1 Bu Protokol ile değiştirilmeyen Sözleşme'nin ve Ek Protokollerinin hükümlerine bir Devlet tarafından konulan çekinceler söz konusu Devletin imza veya onay, kabul, uygun bulma veya taraf olma belgelerini tevdi ederken aksini beyan etmezse bu Protokole de uygulanabilir. Aynı durum Sözleşme ve Sözleşme'ye Ek Protokoller uyarınca veya gereğince yapılan herhangi bir beyannameye uygulanır.

2 Sözleşme'nin bu Protokol ile değiştirilen herhangi bir hükmüne yönelik olarak bir Devlet tarafından konulan çekince ve yapılan beyannameler bu Protokolün Tarafları arasında uygulanmaz.

3 Sözleşme'nin bu Protokol ile değiştirilen 10. maddesinin 3. fıkrası ve 21. maddesinin 5. Fıkrasında ve bu Protokolün 6.m 3. fıkrasında belirtilen çekinceler hariç olmak üzere bu Protokolün hükümleri uyarınca herhangi bir çekince konulamaz. Konulan herhangi bir çekinceye mütakabiliyet uygulanabilir.

4 Herhangi bir Devlet bu Protokol uyarınca koyduğu çekinceyi veya yaptığı beyannameyi alındığı gün yürürlüğe girecek olan ve Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine gönderilecek bir bildirim vasıtasıyla tamamen veya kısmen çekilebilir.

Madde 14 – Feshi İhbar

1 Her bir Taraf, kendisini ilgilendirdiği dereceye kadar, Protokolün feshini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim göndererek ihbar edebilir.

2 Söz konusu fesih, söz konusu bildirimin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından alınma tarihinden itibaren altı aylık sürenin sona ermesini takip eden ayın ilk günü geçerlilik kazanır.

3 Sözleşme'nin feshedilmesi otomatik olarak bu Protokolün feshedilmesini gerektirir.

Madde 15 – Bildirimler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Konsey üyesi Devletlere ve bu Protokole katılan her Devlete aşağıdakileri bildirir:

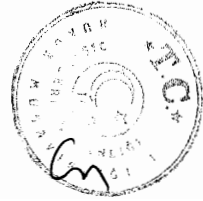
- a. Her imzalama işlemini;
- b. sunulan her onay, kabul, uygun bulma veya katılım belgesini;
- c. bu Protokol'ün, yukarıdaki 9. ve 10. maddeler uyarınca yürürlüğe girdiği her tarihi;
- d. bu Protokol tarafından değiştirilen Sözleşme'nin 10. maddesinin 3 ve 5. fıkrası ile 21. maddesinin 5. fıkrası ile bu Protokolün 6. maddesinin 3. fıkrası uyarınca konulan herhangi bir çekince ve bu çekincenin geri çekilmesi;
- e. bu Protokol tarafından değiştirilen Sözleşme'nin 12. maddenin 1. fıkrası, 14. maddenin 3. fıkrası ile bu Protokolün 12. maddesi uyarınca yapılan herhangi bir beyanname ve bu beyannamenin geri çekilmesi;
- f. 14. maddenin hükümleri uyarınca alınan bildirimler ve ihbarın yürürlüğe girdiği tarih;
- g. bu Protokol'e ilişkin başka her türlü işlem, bildirim veya beyan.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunanlar, bu Protokol'ü imzalamışlardır.

20 Eylül 2012 tarihinde Viyana'da, İngilizce ve Fransızca olarak imzalanmış olup her iki metin eşit derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde, Avrupa Konseyinin arşivinde saklanmak üzere tevdi edilmiştir. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Avrupa Konseyi üyesi olan her bir Devlete ve Sözleşme'yi katılan ancak Avrupa Konseyi üyesi olmayan Devletlere tasdik edilmiş kopyaları iletir.

**SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK DÖRDÜNCÜ
PROTOKOL'E İLİŞKİN ÇEKİNCE**

"Türkiye, 1. madde uyarınca iade talep edilen taraf olduğunda, Türk hukukuna göre zamanaşımına uğramış talepleri kabul etmeyecektir."

SUÇLULARIN İADESİNE İLİŞKİN AVRUPA SÖZLEŞMESİNE EK DÖRDÜNCÜ PROTOKOL'E BEYAN

Türkiye, “Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesine Ek Dördüncü Protokol”ün onaylamasının, hukuken geçerliliği bulunmayan “Kıbrıs Cumhuriyeti”nin anılan Protokole taraf olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından temsil edildiği iddiasının herhangi bir biçimde kabulü anlamına gelmeyeceğini ve Türkiye’ye sözde Kıbrıs Cumhuriyeti ile işbu Protokol kapsamında herhangi bir temasta bulunma yükümlülüğü getirmeyeceğini beyan eder.

Kıbrıs Cumhuriyeti, Ada’daki Kıbrıs Rum ve Türk halkları arasında ortaklık temeline dayandırılan uluslararası antlaşmalar uyarınca 1960 yılında kurulmuştur. Söz konusu ortaklık Kıbrıs Rum tarafının 1963 yılında Kıbrıs Türk tarafını tüm devlet organlarından zorla uzaklaştırarak devleti hukuka aykırı bir şekilde ele geçirmesiyle ortadan kalkmıştır. Böylelikle 1963 yılından itibaren Ortaklık Devleti’nden dışlanan Kıbrıslı Türkler, kendi hudutları içerisinde örgütlenerek, devlet otoritesini, salâhiyetini ve egemenliğini icra etmektedir. Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Rumları ortaklaşa ve dolayısıyla Kıbrıs’ı bir bütün olarak hukuken veya fiilen temsil etmeye yetkili tek bir makam mevcut değildir. Bu itibarla, Kıbrıslı Rumlar, kendileriyle eşit haklara sahip Kıbrıslı Türkler ya da bir bütün olarak Kıbrıs üzerinde yetki, salâhiyet veya egemenlik iddiasında bulunamazlar.

TBMM Basımevi - 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

26

YASAMA YILI

1

SIRA SAYISI: 277

Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (1/688) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve İçişleri Komisyonu Raporları

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda

“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic” internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• Kanun Tasarısı Yenileme Tezkeresi	4
• Kanun Tasarıları Yenileme Tezkeresi ve Listesi (24’üncü Dönem)	5
• 1/688 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	6
- Genel Gerekçesi	6
- Madde Gerekçeleri	9
• Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu	15
• Muhalefet Şerhleri.....	18
• İçişleri Komisyonu Raporu.....	22
• Muhalefet Şerhleri.....	28
• Tasarı Metni	34
• İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	34
• Tasarı Metnine Ekli Liste.....	47
• İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Liste	48

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

16/3/2016

Sayı: 31853594-101-30-881

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan 1/584 Esas Numaralı “Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”nın yenilenmesi Bakanlar Kurulu’nca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Ahmet Davutoğlu

Başbakan

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

5/3/2012

Sayı: B.02.0.KKG/101-30/1054

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ekli listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulu'na uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

LİSTE

<u>SIRA</u>	<u>ESAS NO</u>	<u>HÜKÜMSÜZ SAYILAN KANUN TASARILARININ ADI</u>
1.	1/643	Afet Sigortaları Kanunu Tasarısı
2.	1/777	Ereğli Havzai Fahmiyesi Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
3.	1/804	Türkiye İnsan Hakları Kurumu Kanunu Tasarısı
4.	1/924	Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

22/7/2010

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-49/3385

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 15/3/2010 tarihinde kararlaştırılan “Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/688)	
ESAS	İçişleri Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Avrupa Birliği Uyum Komisyonu İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Devletlerin en önemli görev ve fonksiyonlarının başında vatandaşlarının güvenliğini sağlamak ve onların haklarından yararlanan, özgür bireyler olarak yaşamalarını temin etmek gelmektedir. Bu fonksiyonların icrasında birincil kurumlar kolluk birimleridir. Kolluk görevlileri, bu hizmeti sunarken diğer kamu görevlilerinin sahip olmadığı bir takım yetkilerle donatılmışlardır. Arama, zor kullanma, özgürlüğü kısıtlama gibi yetkiler, bu kapsamdaki örnekler olarak sıralanabilir. Bu derece önemli yetkilerin kullanılması, kolluk görevlilerini diğer kamu görevlilerine göre daha fazla şikâyetle açık hale getirmektedir.

Ülkemiz, kolluk faaliyetlerinin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek işkence ve kötü muamele olaylarına karşı asla müsamaha gösterilmeyeceğini işkenceye sıfır tolerans politikası ile açıklamıştır. Bu politika, Avrupa Birliği üyelik sürecinden önce başlatılmış ve daha sonraki dönemde ivme kazanan anayasal ve yasal reformlar ile devam etmiştir. Bu çerçevede işkence ve kötü muamele suçlarının cezası arttırılmış, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin hızla sonuçlandırılması konusunda özel tedbirler öngörülmüş, verilen cezaların ertelenememesi ve para cezasına dönüştürülememesi benimsenmiş, bu şekilde caydırıcılık yaratılması amaçlanmıştır. Müdafî yardımından yararlanma, gözaltı tedbiri öncesinde ve sırasında doktor raporu alınması, gözaltı sürelerinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi(AİHM)’nin

makul kabul ettiği seviyelere indirilmesi de bu kapsamda sayılabilir. Bunların yanında, fizikî şartların iyileştirilmesi çalışmaları hızla tamamlanarak gözaltı birimleri Avrupa ülkelerine kıyasla en iyi şartlara kavuşturulmuştur. Amaç, kolluğun, hakları ihlal etmemesi gereken değil, hakların koruyucusu olan bir hizmet birimi olmasıdır ve bu amaç doğrultusunda çok büyük mesafe kaydedilmiştir.

İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu, Jandarma Genel Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu bünyesinde, kolluk hakkındaki insan hakları ihlal iddiaları ile ilgili özel birimler kurulmuş, ihlal iddialarının etkin şekilde soruşturmalarının yapılması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

Avrupa Birliği'ne uyum yasaları ve daha önceki yıllarda yapılan yasal değişikliklerden sonra kolluk hakkındaki önemli insan hakları ihlal iddiaları ile yolsuzluk iddialarının soruşturmalarının doğrudan bağımsız Cumhuriyet savcıları tarafından yerine getirilmesi sağlanmış, adli soruşturmalarını yapılabilmesi için idarî izin müessesesi bu suçlar bakımından ortadan kaldırılmıştır.

Ancak yukarıda zikredilen gelişmelere rağmen AİHM'nin yakın geçmişte verdiği kararlarda Türkiye'de kolluğun sebep olduğu insan hakları ihlallerinin soruşturulması için yeterli bir mekanizma bulunmadığına vurgu yapılmakta, Ülkemizin soruşturma yöntemlerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS)'nin 1 inci ve 3 üncü maddelerini karşılamadığı, kolluğun hatalı uygulamaları konusunda Türkiye tarafından alınan önlemlerin yetersiz olduğu ifade edilmektedir.

Bunun yanında kolluk şikâyet sisteminin etkin şekilde çalışması, halkın Devlete olan güven duygusunun güçlendirilmesi açısından modern demokrasilerde büyük önem taşımakta, başta Avrupa Birliği ülkelerinde olmak üzere, pek çok ülkede bu yönde yasal düzenlemelere gidilmektedir.

Tasarı ile bir taraftan kamuoyunun ve kolluk teşkilâtı personelinin kolluk şikâyet sistemine güven duygusunun daha üst seviyelere taşınması hedeflenmekte, diğer taraftan da kolluk görevlileri hakkında yapılan şikâyetlere ilişkin kayıt ve soruşturma sistemlerinin mevcut yasal altyapısının Avrupa Birliği standartlarına ulaştırılması amaçlanmaktadır.

Yeni kolluk şikâyet sistemi ile bürokrasi üzerinde yeni bir yük getirmeden halkın ve kolluk görevlilerinin şikâyet sistemine inancını kuvvetlendirecek daha etkin bir yapı oluşturulacaktır. Tasarının temel amacı, kolluk hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan mevcut mekanizmaların daha etkili ve hızlı işlemesi, ayrıca kolluk şikâyetlerinde saydamlığı sağlamak sureti ile kolluk kuvvetlerimizin töhmet altında kalmalarının önlenmesidir.

Tasarı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görev yapan kolluk görevlilerinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum ve davranışlarıyla ilgili idarî merciler tarafından yapılan iş ve işlemleri kapsamakta olup, bu iddialara ilişkin olarak adli merciler ile askerî makamlar tarafından yapılan iş ve işlemler kapsam dışında bırakılmıştır.

Tasarı ile İçişleri Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında Kolluk Gözetim Komisyonu oluşturulması öngörülmektedir. Komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli bir kurul olarak teşekkül ettirilmekte, Komisyona Bakanlıktan ayrı bir tüzel kişilik tanınmamaktadır. Komisyonun Tasarıda belirtilen görevleri kendi yetki ve sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmesi öngörülmekte, bununla birlikte Komisyonun organik anlamda bağımsızlığından ziyade fonksiyonel anlamda bağımsızlığına yönelik düzenlemeler getirilmektedir. Bu itibarla Komisyonun üyelik kompozisyonu kamuoyunun şikâyet sistemine güven duygusunu güçlendirecek şekilde yapılandırılmakta, öğretim üyeleri ve avukatlar arasından seçilecek üyeler ile Başbakanlık İnsan Hakları Başkanının Komisyonunda bulunması öngörülmektedir. Komisyonun bağımsız ve tarafsız niteliğini korumak bakımından, kolluk teşkilâtları temsilcilerine Komisyonunda üye olarak yer verilmemektedir.

Kolluk görevlileri ile ilgili tüm şikâyet ve ihbarları kapsamı öngörülen sistem, Kolluk Gözetim Komisyonu tarafından izlenecek ve gözetlenecektir. Kolluk Gözetim Komisyonunun merkezî bir otorite sıfatıyla kolluk şikâyet sistemine ilişkin konularda Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı arasında uygulama birliğini sağlaması, oluşturulacak veri tabanı ile ileriye dönük politikalar geliştirilmesine katkı sağlaması, kolluk teşkilâtının hesap verebilirliği, etkinliği ve saydamlığını güçlendirmesi, kolluğa yönelik toplumsal güvenin artmasına katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Tasarı, Kolluk Gözetim Komisyonuna kolluk şikâyet sisteminin daha şeffaf hale getirilmesi yönünde görevler vermekte, bunun yanında Komisyonun etkin yönetim anlayışı çerçevesinde düzenli aralıklarla şikâyet sisteminin bütün tarafları ile etkin bir işbirliği içerisinde olması öngörülmektedir.

Ülkemizde kolluk hakkında yapılan şikâyetlerle ilgili etkin bir şikâyet kayıt ve analiz sistemi bulunmamaktadır. Mevcut verilerle doğru politikaların üretilmesi, yaşanan problemlerin doğru şekilde teşhis edilmesi mümkün değildir. Ülkemizde şikâyet kaydı ile ilgili belirlenmiş standartlar olmadığı gibi, kolluk teşkilâtı arasında da bu anlamda bir yeknesaklık mevcut değildir. Bu nedenle, Tasarı ile Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görevli kolluk görevlileri hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin kayıt altına alınmasını öngören merkezî bir kayıt sistemi oluşturulması öngörülmektedir.

Tasarı ile bir taraftan Kolluk Gözetim Komisyonu ve merkezî kayıt sistemi oluşturulurken diğer taraftan kolluk hakkındaki insan hakları ihlal iddialarının Mülkiye Teftiş Kurulu bünyesinde ve mülkiye müfettişlerinden müteşkil bir grup müfettiş tarafından ön inceleme ve disiplin soruşturmalarının yapılması öngörülmektedir. Mülkiye Teftiş Kurulu, Emniyet, Jandarma ve Sahil Güvenlik birimlerinin hiyerarşisinin dışında doğrudan İçişleri Bakanına bağlı olarak görev yapan bir denetim birimidir. Türk kamu yönetiminde geçen yüz yıllık dönem içerisinde kolluk teşkilâtı üzerinde sivil denetimin sağlanması açısından çok önemli görev icra eden Mülkiye Teftiş Kurulunun yeni şikâyet sisteminin yürütülmesinde de temel bir fonksiyon icra etmesi beklenmektedir. Tasarı ile Mülkiye Teftiş Kurulunun bir taraftan Gözetim Komisyonu sekreteryası görevini yürütmesi, diğer taraftan Kurul bünyesinde oluşturulacak müfettiş grubu aracılığıyla önemli nitelikteki ihlal iddialarının soruşturmalarının yapılmasından sorumlu olması öngörülmektedir.

Ayrıca Tasarı ile 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 55 inci maddesine ek fıkra eklenmesi suretiyle, hakkında adli soruşturma ve disiplin soruşturması yürütülen personelin rütbe terfilerinin hangi şartlarda erteleneceği hususuna da açıklık getirilerek, kolluk görevlilerinin haksız ihbar ve şikâyetlerden dolayı mağduriyete uğramasının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Tasarıda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa bir ek madde ilave edilerek, kolluk görevlileri hakkında bu Tasarıda belirtilen suçlara ilişkin soruşturmaların Cumhuriyet savcılar tarafından bizzat ve öncelikle yapılacağı, bu suçlara ilişkin yargılamaların acele işlerden sayılacağı öngörülmek suretiyle, kolluk görevlileri hakkındaki ceza soruşturması ve kovuşturmasının etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile Kanunun amaç ve kapsamı belirtilmektedir. Kanunun amacı, kolluk hakkındaki şikâyetlerin incelenmesi, izlenmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan mevcut idarî mekanizmaların daha etkili ve hızlı işlemlerini, saydamlık ve güvenilirliklerinin geliştirilmesini sağlamak üzere, söz konusu şikâyetlerin merkezî bir sistem üzerinden kayıt altına alınması ve izlenmesi amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulması ve oluşumu, görev ve yetkilerinin belirlenmesi olarak ifade edilmektedir.

Kanun, kolluk görevlilerinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum ve davranışlarıyla ilgili idarî merciler tarafından yapılan iş ve işlemleri kapsamakta olup, bu iddialara ilişkin olarak adli merciler ile askerî makamlar tarafından yapılan iş ve işlemler kapsam dışında bırakılmıştır. Ayrıca, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin askerî görevlerinden doğan suçlar da kapsam dışında tutulmuştur.

Madde 2- Maddede, Kanunda yer alan düzenlemeler çerçevesinde yapılacak uygulamalara açıklık getirmek amacıyla gerekli olan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Madde 3- Madde ile Kolluk Gözetim Komisyonunun kuruluşu ve üye yapısı düzenlenmektedir. Komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli bir kurul olarak teşekkül ettirilmekte, bununla birlikte Komisyona Bakanlıktan ayrı bir tüzel kişilik tanınmamaktadır.

Maddede, Kolluk Gözetim Komisyonunun Kanunla verilen görevleri, kendi yetki ve sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getireceği vurgulanmaktadır. Komisyonun bağımsız olarak görev yapması yeni şikâyet sistemi açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak bağımsızlıktan kastedilen özerk bir yapı şeklinde örgütlenme değil, fonksiyonel olarak tarafsız bir şekilde görev yapılmasıdır. Diğer bir ifade ile Komisyonun organik değil fonksiyonel ve operasyonel anlamda bağımsızlığının sağlanması öngörülmektedir. Ayrıca, görev alanına giren konularla ilgili olarak hiç bir organ, makam, merci veya kişinin Komisyona emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye veya telkinde bulunamayacağı açık bir şekilde belirtilmektedir.

Madde, Kolluk Gözetim Komisyonunun üye yapısını da ortaya koymaktadır. Komisyon, İçişleri Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında oluşturulmakta, bu suretle Komisyonun daha etkin bir görev yapması hedeflenmektedir. Komisyonda kolluk teşkilâtlarının (Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı) temsilcilerine yer verilmemiş olup, bununla Komisyonun fonksiyonel anlamdaki bağımsız niteliğinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Komisyonda İçişleri Bakanlığının kolluk şikâyet sistemi ile doğrudan ilgili birim temsilcileri (Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı ile I. Hukuk Müşaviri), Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü ile öğretim üyeleri ve serbest avukatlar arasından seçilecek birer temsilcinin üye olarak bulunması öngörülmektedir. Adalet Bakanlığı temsilcisinin kolluk yargılamasına ilişkin tecrübelerinin Komisyonun çalışmalarına önemli katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bunun yanında öğretim üyeleri arasından seçilecek üyenin insan hakları ve kolluk ilişkisi alanındaki akademik bakış açısını Komisyon çalışmalarına yansıtması, serbest avukatlar arasından seçilecek üyenin ise yargılama sistemimizin önemli bir ayağını oluşturan savunmanın Komisyonda temsiline imkân sağlaması beklenmektedir.

Madde 4- Madde ile Kolluk Gözetim Komisyonunun görev ve yetkileri belirlenmiştir. Komisyona şikâyet sistemi üzerinde genel bir gözetim ve izleme yetkisi verilmekte, kurulması öngörülen merkezî kayıt sistemi aracılığı ile Komisyona kolluk şikâyet sistemini izleme imkânı sağlanmaktadır.

Maddede, Kolluk Gözetim Komisyonunun görevleri detaylı olarak ortaya konulmuştur. Komisyonun görevleri, icraî görevler olmaktan ziyade gözetim, izleme ve standart belirleme olarak tanımlanmıştır. Komisyonun merkezî bir otorite sıfatıyla kolluk şikâyet sistemine ilişkin olarak Bakanlık, valilik ve kaymakamlıklar ile Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı arasında uygulama birliğini temin edeceği, oluşturulacak veri tabanı ile ileriye dönük politikalar geliştirilmesine imkân sağlayacağı, kolluk teşkilâtlarının hesap verebilirliğini, etkinliğini ve saydamlığını güçlendireceği, kolluğa yönelik güvenin artmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Maddede, Komisyonun halkın şikâyet sistemi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amacıyla çeşitli çalışmalar (anket, kamuoyu araştırması vb.) yapacağı veya yaptıracağı, yine bu çerçevede sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde olacağı zikredilmektedir. Komisyonun kolluk hizmetlerinin etkinliğinin sağlanması yönünde öneriler geliştireceği de madde metninde belirtilmektedir.

Madde ile, Komisyona, kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlara dair konularda ihbar ve şikâyet üzerine veya re'sen olmak üzere, yapılan idarî işlemlerle ilgili olarak veya benzeri konularda özel teftiş yapılmasına ihtiyaç duyulan durumlarda yetkili makamlardan özel teftiş ve denetim yapılması talebinde bulunma yetkisi verilmektedir. Bu yetki ile Komisyonun şikâyet sisteminin aksayan yönlerinin ortaya çıkartılmasına ciddi katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Madde kapsamında ayrıca Komisyonun görev alanı ile ilgili konularda kamuoyunu düzenli aralıklarla bilgilendireceği belirtilmektedir. Bu bilgilendirmelerin kolluk şikâyet sistemine yönelik kamuoyunun güven duygusunu güçlendireceği, şikâyet sisteminin daha şeffaf hale gelmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ancak bu bilgilendirmelerde özel hayatın gizliliğinin korunması amacıyla, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunundaki sınırlamaların dikkate alınacağı hususu maddenin dördüncü fıkrası ile hüküm altına alınmaktadır.

Madde ile Kolluk Gözetim Komisyonuna doğrudan soruşturma yapma yetkisi verilmemiştir. Bununla birlikte, Komisyona, kolluk görevlilerinin disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum ve davranışlarıyla ilgili ihbar ve şikâyetlerin doğrudan Başkana ya da Komisyona intikal etmesi veya doğrudan öğrenilmesi üzerine, Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığından disiplin soruşturmasının yapılmasını isteme yetkisi verilmektedir. Bu istem üzerine Kurul Başkanlığınca genel disiplin hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmaktadır. Mülkiye Teftiş Kurulu bu istem üzerine bizzat soruşturma yapabileceği gibi soruşturmanın valiliklerce yapılmasını da isteyebilir. Bu yetkinin daha önce disiplin amirlerince disiplin soruşturması yapılmasına gerek görülmemiş konularda dahi Komisyonca kullanılabileceği hüküm altına alınmak suretiyle, çeşitli gerekçelerle disiplin amirleri tarafından disiplin soruşturması açılmasına gerek duyulmayan konuların soruşturulmasına imkân sağlanmaktadır.

Madde 5- Madde, Komisyonun çalışma usûl ve esasları ile çalışmalarını yürütürken sahip olduğu bazı yetkileri düzenlemektedir.

Bu kapsamda Komisyonun görev alanı ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgeleri bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının vermek zorunda oldukları hüküm altına alınmaktadır. Bununla birlikte bu hususta kanunlardaki özel hükümlerin saklı olduğu belirtilmek suretiyle, Komisyonun talebi hâlinde kamu kurum ve kuruluşları tarafından bilgi ve belgelerin verilmesinde özel kanunlardaki sınırlamaların dikkate alınacağı vurgulanmaktadır.

Maddede, Komisyonun daha etkili görev yapabilmesini temin etmek amacıyla, gerekli görülen durumlarda kamu görevlileri, özel kuruluş temsilcileri ile uzman kişilerin Başkan tarafından toplantılara davet edilebilecekleri belirtilmektedir.

Maddede, Komisyon kararlarını Bakan onayına tâbi tutan bir hükme yer verilmemiştir. Bu suretle Komisyonun fonksiyonel anlamda bağımsız olarak görev yapması sağlanmak istenilmiştir.

Madde 6- Madde, Komisyon sekretaryası ile ilgili hususları düzenlemektedir. Sürekli bir kurul niteliğinde olan Komisyonun görevlerini fonksiyonel bir şekilde icra edebilmesi için etkin bir sekretarya örgütlenmesine ihtiyaç duyacağı aşikârdır. Madde ile Komisyonun sekretarya hizmetlerini Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığının yürüteceği belirtilerek, Kurul bünyesinde bu amaç doğrultusunda bir yapılanmaya gidilmesi öngörülmektedir. Ayrıca Komisyonun sekretarya hizmetlerinin sevk ve idaresinde Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanına yardımcı olmak üzere, bir mülkiye başmüfettişinin görevlendirileceği belirtilmektedir. Sekretarya hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usûl ve esaslar ise Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenecektir.

Madde 7- Madde ile kolluk görevlileri hakkında yapılan şikâyetlerin izlenmesi amacıyla oluşturulacak olan merkezî kayıt sistemi düzenlenmektedir. Ülkemizde kolluk hakkındaki ihbar ve şikâyetlere ilişkin merkezî bir kayıt ve analiz sistemi bulunmamaktadır. Bu durum şikâyet sistemimizin önemli bir zayıflığı olup, kolluk hakkındaki şikâyetlere ilişkin mevcut veriler, sağlıklı ve analiz yapmaya uygun olmayan bir nitelik taşımaktadır.

Madde ile bu sorunun çözülmesi amacıyla Bakanlık tarafından kolluk hakkındaki ihbar ve şikâyetlerin kaydedildiği merkezî bir kayıt sistemi kurulması öngörülmektedir. Merkezî kayıt sistemi kurulmasının temel amacı, ihbar ve şikâyetlere ilişkin yapılan idarî işlemlerin denetimini etkin kılmak, şikâyet sisteminin genel olarak gözetimine imkân sağlamak, kolluk teşkilâtları arasında standart bir kayıt ve analiz sistemi kurmak ve şikâyet ve ihbarlara ilişkin verilerin yardımıyla kolluk şikâyet sisteminin ve kolluk hizmetlerinin etkinleştirilmesini sağlamaktır.

Etkili bir şikâyet kayıt sistemi, ancak sağlıklı verilerin varlığı ile kurulabilir. Dolayısıyla merkezî bir kayıt ve analiz sistemi kurulmasının, yeni şikâyet sisteminin nirengi noktasını oluşturması beklenmektedir. Şikâyet kayıt ve analiz sisteminin işleyişi kurulacak bilgi işlem ağı ile sağlanacak, buna ilişkin usûl ve esaslar ikincil mevzuatta düzenlenecektir.

Merkezî kayıt sistemi il, ilçe ve Bakanlık merkezi arasında kurulacak olan bir bilgi işlem ağı ile işletilecek olup, taşrada valilik ve kaymakamlık bürolarının kayıt sisteminin yürütülmesinden sorumlu temel birimler olması öngörülmektedir. Ülke genelinde kolluk görevlileri hakkındaki her türlü ihbar ve şikâyet, merkezî kayıt sistemine kaydedilecektir.

Maddeye göre, kolluk kuvvetleri hakkında yapılan şikâyetlerle ilgili olarak, şikâyet edilen kolluk görevlisi hakkında işlem yapmakla görevli yetkili makamların işlem başlatmadan önce bağlı bulundukları valilik ve kaymakamlıktan şikâyet kayıt numarası almaları öngörülmektedir. Şikâyetlerin vatandaşlar açısından takibinin kolaylaştırılması ve sağlıklı verilerin tutulmasını temin etmek amacıyla, kurulacak bilgi işlem ağından her şikâyet için özel kayıt numarası verilecektir.

Madde ile şikâyet dilekçelerinde bulunması gereken asgarî unsurlar tatad edilmekte, bu şartları taşımayan şikâyet dilekçeleri hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ya da disiplin mevzuatına göre işlem yapılmayacağı belirtilmek suretiyle, kolluk görevlilerinin asılsız şikâyetlerden korunması amaçlanmaktadır. Bu maddede ayrıca bu şartları taşımayan dilekçelerin hangi özel koşulların varlığı hâlinde değerlendirmeye alınacağı da belirtilmektedir. İşleme konulmayan ihbar ve şikâyetlerin de sisteme kayıt edilmeleri hususu hüküm altına alınarak, hıfzedilen ihbar ve şikâyet dilekçelerinin Komisyonca gözetim ve denetimine imkân sağlanacaktır. Bu düzenleme ile, ülke genelinde istatistiki açıdan işleme konulmayan dilekçelerin sayısal boyutunun ortaya konulması ve konunun bu yönüyle birlikte irdelenmesinin mümkün hale gelmesi beklenmektedir.

Maddede, merkezî kayıt sistemine hangi bilgilerin işleneceği belirtilmekte olup, bunun dışındaki bilgilerin şikâyetçinin isteğine bağlı olarak işleneceği, bunlara ilişkin hususların da ikincil mevzuatla düzenleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde hükmüne göre, kayıt sistemine işlenen veriler 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK)'nun uygulamasında kişisel verilerden sayılmakta olup, hukuka aykırı olarak bu verileri kaydeden, yayan, ele geçiren veya yok edenler hakkında TCK'da öngörülen müeyyideler uygulanacaktır.

Madde 8- Madde ile kolluk görevlileri hakkındaki hukuka aykırı fiil ve hâller ile ilgili iddialar üzerine idarî makamlar tarafından yapılacak ön inceleme ve disiplin soruşturmaları kapsamındaki iş ve işlemler düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasında, 7 nci maddenin ikinci fıkrasındaki şartları taşıyan ihbar ve şikâyetlerle ilgili olarak, soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce ve/veya disiplin amirlerince 4483 sayılı Kanun ve/veya kolluk görevlilerinin tâbi oldukları disiplin mevzuatı uyarınca gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili hukuka aykırılık iddialarına ilişkin ön inceleme ve disiplin soruşturmalarının ise mülkiye müfettişleri tarafından yapılması esas alınmaktadır. Maddeye göre, bu nitelikteki soruşturmaların yerel düzeyde yürütülmesi hâlinde, imkânlar ölçüsünde mülki idare amirlerinin görevlendirileceği hükme bağlanmaktadır. Diğer taraftan olayın niteliğinin gerektirdiği hâllerde, ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmasını yürüten mülkiye müfettişleriyle birlikte bağlı kuruluşların müfettişlerinin de görevlendirilebileceği belirtilerek, bağlı kuruluşların teftiş kurullarının uzmanlığına ihtiyaç duyulduğu durumlara yönelik bir esneklik getirilmektedir.

Anılan düzenlemenin temel amacı, kolluk görevlileri hakkındaki önemli hukuka aykırılık iddialarının soruşturmalarının kolluk birimleri dışında, uzmanlaşmış görevliler tarafından yerine getirilmesini sağlamaktır. Bu suretle bir taraftan yapılan soruşturmalar hakkında kamuoyunun güven duygusunun güçlendirilmesi hedeflenmekte, diğer taraftan yapılan soruşturmaların etkinliğinin artırılması beklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi ile memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhuriyet savcılarının doğrudan soruşturma yapabilmelerine ilişkin mevzuatımızda yer alan özel hükümlerde bir değişiklik öngörülmediği, bu hükümlerin saklı olduğu belirtilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasında, bu madde ve 4 üncü maddede sayılan görevleri yürütmek üzere Mülkiye Teftiş Kurulundan yeteri kadar mülkiye müfettişinin ayrılacağı belirtilmekte, bu müfettişlerin belirlenmesine ilişkin usûl ve esaslar ile diğer hususların yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmaktadır. Bu düzenleme ile kolluk görevlileri hakkındaki iddialarla ilgili olarak Mülkiye Teftiş Kurulu bünyesinde uzmanlaşmış bir grup oluşturularak, yapılan soruşturmaların daha etkili şekilde yürütülmesi sağlanacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrası, 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kurulu ve Yargılama Usulü Kanunu ile 16/6/1964 tarihli ve 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kurulu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkındaki Kanunun yürürlükteki hükümleri göz önünde bulundurularak, ön inceleme veya diğer idarî soruşturmalar ile teftiş ve denetim çalışmaları sırasında Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin askerî görevleri dışındaki görevlerini ilgilendiren ve disiplin cezasını gerektiren fiilleri ortaya çıktığında yapılacak iş ve işlemleri düzenlemektedir. Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin mülkî ve adlî görevlerinden doğan hukuka aykırılıklarla ilgili ayrı disiplin mevzuatı bulunmamakta bu hususlardaki ihlal iddiaları da askerî disiplin mevzuatı çerçevesinde soruşturulmaktadır. Madde

hükümüne göre, yetkili idarî mercilerin bu hususlara ilişkin tespitleri rapora bağlanarak İçişleri Bakanlığı tarafından anılan komutanlıklara iletilecek ve ilgili komutanlıklar tarafından da yapılan işlemin sonucu Kolluk Gözetim Komisyonuna bildirilecektir.

Maddenin dördüncü fıkrası, Cumhuriyet savcılarına, kolluk görevlileri hakkında görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçlarla kişisel suçları sebebiyle soruşturma başlattıkları takdirde, bu durumu ilgisine göre İçişleri Bakanlığı, valilik veya kaymakamlığa, yedi gün içerisinde bildirme yükümlülüğü getirmektedir. Ancak ilgili taraflar, bu işlemler sırasında soruşturmanın gizliliğine zarar verilmemesine yönelik tüm tedbirleri de almakla yükümlü kılınmaktadır. Bu düzenleme ile yetkili idarî makamların maiyetleri altında çalışan kolluk görevlileri hakkında Cumhuriyet savcılıkları tarafından soruşturma yürütüldüğüne ilişkin olarak bilgi sahibi olmaları ve bu suretle de durumun gerektirdiği hâllerde söz konusu personel hakkında ivedilikle idarî soruşturma açılabilmesine imkân sağlanması amaçlanmıştır.

Kolluk görevlileri hakkında yapılan soruşturmalar hakkında şikâyetçilerin ve ihbar ve şikâyet edilen personelin düzenli aralıklarla bilgilendirilmeleri, kolluk görevlilerinin ve halkın şikâyet sistemine olan güven duygusunun güçlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda, maddenin beşinci fıkrası ile kolluk hakkında yapılan disiplin soruşturmalarının safahatı hakkında şikâyetçi ile ihbar ve şikâyet edilen kolluk görevlilerinin en az iki ayda bir idarî makamlarca bilgilendirilmesi hükmü getirilmektedir.

Madde 9- Madde ile bazı kanunlarda değişiklik yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrası ile 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 55 inci maddesine ek fıkra ilave edilerek, Emniyet personelinin rütbe terfiinin ertelenmesine ilişkin hususlarda düzenleme yapılmaktadır. 3201 sayılı Kanunda Emniyet teşkilâtı personelinin rütbe terfilerinin hangi durumlarda erteleneceği konusunda açık bir hüküm bulunmamakta, bu hususların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmektedir. Konu ile ilgili Yönetmeliğin 14 üncü maddesinde, Devlet memurluğunu sona erdirecek veya meslekten çıkarmayı gerektirecek suçlardan dolayı haklarında adlî veya idarî soruşturma açılanların rütbe terfi işlemlerinin, kurullarca haklarında rütbe terfilerine karar verilmiş olsa dahi durdurulacağı hükme bağlanarak rütbe terfiinin erteleneceği hâller tadat edilmekte, yine aynı Yönetmelikle terfilerin ertelenmesine ilişkin olarak Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgili kurullarına geniş bir takdir hakkı tanınmaktadır.

Bununla birlikte Anayasanın 128 inci maddesindeki “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.” hükmü uyarınca özlük hakları ile doğrudan ilgili olan terfi ile ilgili hususların da kanun ile düzenlenmesi zorunlu olduğundan, yönetmelik düzeyinde düzenleme yapılması Anayasanın amir hükmüne aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Emniyet personelinin rütbe terfiinin ertelenmesine ilişkin hususların yönetmelik ile düzenlenmesinin anayasal mahzurlarını ortadan kaldırmak, rütbe terfiinin ertelenmesine ilişkin hususlara kanunî açıklık getirmek ve bu hususları belirli bir yasal ve objektif ölçüye bağlamak amacıyla 3201 sayılı Kanunun 55 inci maddesinde düzenleme yapılması öngörülmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası ile 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun “Sürekli Kurullar” başlıklı 25 inci maddesinin metnine “Kolluk Gözetim Komisyonu” ibaresi eklenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa ek madde ilave edilerek, kolluk görevlileri tarafından işlendiği iddia edilen öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti

çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili adli soruşturmaların bizzat ve doğrudan Cumhuriyet savcıları tarafından yerine getirileceği öngörülmektedir. Özellikle AİHM kararlarında sıklıkla kolluk hakkındaki ihlal iddialarının soruşturmalarının bu birimler dışındaki organlar tarafından yerine getirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca kolluk hakkındaki ihlal iddialarının kamuoyu nazarında etkin olarak soruşturulduğu algısının güçlendirilmesi için de, adli soruşturmanın her evresinin Cumhuriyet savcıları tarafından bizzat yürütülmesi büyük önem taşımaktadır.

Aynı fıkra hükmüne göre, kolluk görevlileri hakkında açılan davaların acele işlerden sayılacağı, bu tür davaların kanun yolu incelemelerinin de öncelikli olarak yapılacağı öngörülmektedir. Kolluk hakkındaki ihlal iddialarına ilişkin yargılamaların uzun süreler alması kamuoyu vicdanını olumsuz etkilemekte, bu durum halkın şikâyet sistemine olan güven duygusunu aşındırmaktadır. Ayrıca AİHM nezdinde açılan davalarda da, Ülkemiz bu gerekçe ile mahkûm olmaktadır. Açıklanan gerekçelerle, bu iddialarla ilgili olarak gerek kovuşturma gerekse de temyiz süreçlerinde adaletin hızlı bir şekilde tecelli etmesi sağlanmak istenmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrası ile Komisyon görevlerine ilişkin olarak İçişleri Bakanlığı bünyesinde ekli listede gösterilen kadroların ihdas edileceği hükme bağlanmaktadır.

Geçici Madde 1- Geçici madde ile Komisyonun faaliyete geçmesi ile ilgili geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Kolluk Gözetim Komisyonunun aktif olarak faaliyete geçmesi için Kanunun uygulanmasına yönelik ikincil mevzuatın hazırlanması zorunlu olduğundan, bu mevzuatın hazırlanmasının süreye bağlanması gerekli görülmüştür. Bu nedenle, maddenin birinci fıkrası ile bu Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin Kanunun yayımından itibaren altı ay içinde çıkarılması hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, uygulamada çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi açısından, ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmalarının mülkiye müfettişlerince yürütülmesiyle ilgili 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmünün bu hüküm yürürlüğe girmeden önce başlatılan ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmaları için uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile merkezî kayıt sistemine ilişkin altyapının oluşturulmasına Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren başlanacağı öngörülmüştür.

Maddenin dördüncü fıkrasına göre, Kolluk Gözetim Komisyonunun ilk toplantısı, üniversitelerin ceza ve ceza usûl hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri ile baro başkanı seçilme yeterliğine sahip serbest avukatlar arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek üyelerin Bakanlığa bildirimini takip eden bir ay içinde Başkanın belirleyeceği bir tarihte yapılacaktır.

Madde 10- Yürürlük maddesidir.

Madde 11- Yürütme maddesidir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
Esas No: 1/688
Karar No: 6

01.04.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/688 esas numaralı “Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı”, Başkanlıkça 22/03/2016 tarihinde esas olarak İçişleri Komisyonuna, tali olarak Komisyonumuza ve Adalet, İnsan Haklarını İnceleme ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına havale edilmiştir.

Tasarı ilk olarak 23’üncü Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş, ancak Genel Kurulda görüşülemediği için kadük olmuştur. Tasarı 24’üncü Yasama Döneminde Bakanlar Kurulunca yenilenmiş ve 1/584 esas numarası ile tali olarak Komisyonumuza havale edilmiştir. Komisyonumuz 4 Nisan 2012 tarihli toplantısında Tasarıyı görüşmüş ve esas komisyon olan İçişleri Komisyonu da bilahare Tasarıyı görüşerek kabul etmiştir. Ancak, 280 sıra sayılı söz konusu Komisyon Raporu Genel Kurulda görüşülemediğinden 24’üncü Yasama Döneminde de hükümsüz kalmıştır. Tasarı, 26’ncı Yasama Döneminde Bakanlar Kurulunca tekrar yenilenmiş ve 22/3/2016 tarihinde 1/688 esas numarasıyla Komisyonumuza havale edilmiştir.

1/688 esas numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, Komisyon Başkanı Mehmet Kasım Gülpınar başkanlığında toplanan Komisyonumuzun 1/4/2016 tarihli 5’inci Toplantısı’nda; İçişleri ve Avrupa Birliği bakanlıkları temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Toplantıyı açış konuşmasında, Komisyon Başkanı Mehmet Kasım Gülpınar, 4847 sayılı Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu gereği, Komisyona havale edilen tasarı ve tekliflerin “Avrupa Birliği Mevzuatına uygunluk” açısından incelenip görüşüldüğünü, Tasarının Avrupa Birliği ile yürüttüğümüz vize süreci kapsamında görüşüleceğini ifade etmiştir.

Tasarı üzerinde söz alan İçişleri Bakanlığı temsilcisi;

- Tasarının, Avrupa Birliği’ne (AB) uyum sürecinde yerine getireceğimiz yükümlülüklerden birisini ihtiva eden Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulmasını öngördüğünü,

- Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulmasıyla, kolluğu şikâyet sisteminin daha etkili, hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek, kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen hem adli hem disiplin suçlarıyla ilgili diğer denetim mekanizmalarının yanı sıra kolluk gözetim komisyonu marifetiyle de bu denetimleri temin etmeyi hedeflediklerini,

- Kolluk Gözetim Komisyonunun görevlerini yerine getirirken, aynı zamanda bir bilgi sistemi ve istatistik sistemi de oluşturmayı hedeflediklerini,

- Somut delillerle bir ihbar ve şikâyetle bulunularak Kolluk Gözetim Komisyonuna bir olay intikal ettiğinde, Komisyonun hem sıralı amirlerinden hem de ilgili denetim organlarından -İçişleri Bakanlığı, Mülkiye Teftiş Kurulu başta olmak üzere- Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Jandarma Genel Komutanlığının teftiş organlarından bu konuların araştırılmasını, incelenmesini, soruşturulmasını istemek üzere çalışacağını ve yapılan icraatların da ne aşamada olduğunu şikâyet sahiplerine belli periyotlar dâhilinde bildireceğini,

- Komisyonun, diğer taraftan, kolluk görevlilerinin işlediği iddia edilen suçlarla ilgili bir merkezî kayıt sistemini oluşturmak suretiyle, kolluk görevlilerinin sistem içerisindeki suçluluk durumunu, suçlarla ilgili soruşturma durumunu sürekli takip edeceğini ve bu konuda üst makamlara, Başbakanlığa ve insan haklarıyla ilgili kurumlara da bildirimde bulunacağını,

ifade etmiştir.

Tasarı üzerinde söz alan Avrupa Birliği Bakanlığı temsilcisi ise;

- Kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimini, Avrupa Birliği müzakere sürecinde siyasi kriterler ve Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye-AB Zirvesinde müzakerelerin hızlandırılması yönünde alınan karar doğrultusunda açılması gündemde olan 23 numaralı Yargı ve Temel Haklar Faslı kapsamında ele aldıklarını,

- AB belgelerinde kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimiyle ilgili hususlar yer aldığını, 2008 yılı Katılım Ortaklığı Belgesi'nde kısa vadeli öncelik olarak yer aldığını, yine, 2015 yılının Kasım ayında yayımlanan Türkiye İlerleme Raporunda kolluk faaliyetlerine yönelik bağımsız ve sivil bir şikâyet mekanizması oluşturulması gerektiği ve bu yönde atılacak bir adımın kolluk görevlilerinin cezasız kalması konusuna çözüm getirilmesine de katkı sağlayacağı ifade edildiğini,

- Vize serbestisi yol haritasında kolluk kuvvetlerinin sivil gözetiminin 65'inci Yükümlülükle ilgili olduğunu, Avrupa Komisyonunun yükümlülüklerimizle ilgili yayımladığı 4 Mart tarihli raporda, muhtemel insan hakları ihlallerinin gözetimi amacıyla kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimiyle ilgili bağımsız bir komisyon kurulmasını öngören bir kanunun kabul edilmesi hususunun yer aldığını,

- Tasarının yasalaşmasının 11 Aralık 2015 tarihli Reform Eylem Grubu toplantısında ele alındığını ve ayrıca AB'ye Katılım için Ulusal Eylem Planı'nda 2016 yılının ilk yarısı içerisinde yasalaşması öngörülen tedbirlerden biri olarak yer aldığını,

- Uluslararası düzeyde kolluğun gözetimi konusunda birçok düzenlemenin olduğunu, özellikle Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi kurumların güvenlik güçlerinin hesap verebilirliği kavramına özel önem attediklerini, BM'nin 1979 tarihli kolluk kuvvetleri kuralları ve bu kuralların etkili şekilde uygulanması için hazırlanan rehber ilkelerde ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 2001 yılında kabul ettiği polis etik ilkelerinde konunun ele alındığını,

- AB müktesebatında ise bu konuda bir düzenlemenin ve AB ülkelerinde yeknesak bir uygulamanın olmadığını, kolluk kuvvetlerinin sivil gözetiminin en iyi ülke uygulamaları temelinde ve BM ile Avrupa Konseyinin temel ilkeleri ışığında ele alındığını,

- Tasarının uluslararası ilkeler ve AB hukukunun genel ilkeleriyle herhangi bir uyumsuzluk içermediğini ve bu tasarının en kısa sürede yasalaşmasının müzakere sürecimizde yer alan 23 numaralı Yargı ve Temel Haklar Faslı ve Vize Serbestisi Diyalogu açısından önem arz ettiğini,

ifade etmiştir.

Tasarı üzerinde söz alan milletvekilleri;

- Kanun Tasarısının mevcut hâlinin, AB hukukunun genel ilkeleriyle ve 23 numaralı Yargı ve Temel Haklar Faslı ile de bağdaşmadığını ve aynı şekilde AB müzakere süreci ile Vize Serbestisi Diyaloguna pozitif bir katkısının olmayacağını,

- Tasarının 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, Kolluk Gözetim Komisyonunca her yıl Mart ayında Başbakanlığa verilmesi öngörülen raporların, Türkiye Büyük Millet Meclisine de İçişleri Komisyonu üzerinden altı aylık periyotlarla verilmesinin faydalı olacağını,

- Komisyon üyeliklerine dört yıl gibi kısa bir süreliğine atama yapılmasının öngörüldüğünü, bu sürenin uzun olması ve üyeliklerde boşalma hâlinde yeni gelen üyenin normal görev süresi kadar görevinin devam etmesinin kurumun bağımsızlığının sağlanması da göz önünde bulundurulduğunda faydalı olacağını,

- Avrupa normlarına uyum sağlarken özel şartlarımızı göz ardı edip vatandaşın güvenliğini her türlü tehlikeye açık hâle getirmenin de önemli bir soruna neden olabileceğini bu nedenle meseleleri dengede tutmak gerektiğini,

ifade etmişlerdir.

Bakanlık temsilcileri, Komisyon üyelerinin kendilerine yönelttikleri sorulara cevaben;

- Kolluğun sadece önleyici kolluk değil, adli kolluk marifetiyle yürüttüğü görevler nedeniyle de karşı karşıya bulunduğu bazı iddia ve suç isnatları nedeniyle Ceza İşleri Genel Müdürlüğünün Komisyonunda bulunmasının öngörüldüğünü,

- Kolluğun birinci denetiminin zaten Anayasa ve yasal çerçeveye başlamış olduğunu, diğer taraftan kolluğun sıralı amirlerinin denetimi altında görev yaptığını, Bakanın talimatıyla Bakanlığın bütün personeli üzerinde Mülkiye Teftiş Kurulunun da denetleme yetkisinin olduğunu, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ile Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurunun kolluk üzerindeki diğer denetim mekanizmalarını oluşturduğunu,

- Kolluğun sivil gözetimi alanında AB müktesebatında katı, bağlayıcı bir düzenlemenin mevcut olmadığını, ayrıca AB ülkelerinin her birinin kendi içerisinde farklı uygulamaları olduğunu,

ifade etmişlerdir.

Tasarı üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, Tasarının ilk 8 maddesinin görüşülmesi kabul edilmiştir. Tasarının maddeleri üzerinde Komisyon üyesi ve Şanlıurfa Milletvekili Osman Baydemir 8 adet önerge vermiş, ancak Komisyon bu önergeleri reddetmiştir.

Komisyon, Avrupa Birliği Bakanlığının önerileri doğrultusunda, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bünyesinde yer alan Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğü ve personelinin de kanun kapsamına dâhil edilmesini ve ayrıca, Tasarının 8’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin son cümlesinde yer alan “imkânlar ölçüsünde” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını esas komisyona önermeyi kabul etmiş; son olarak Tasarının tümü oylamaya sunulmuş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan İçişleri Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Mehmet Kasım Gülpınar
Şanlıurfa
Üye
Markar Eseyan
İstanbul
Üye
İsmail Emrah Karayel
Kayseri

Sözcü
Zehra Taşkesenlioğlu
Erzurum
Üye
Mehmet Muş
İstanbul
Üye
Recai Berber
Manisa
Üye
Kadir Koçdemir
Bursa
(Şerh ektedir)

Üye
Cengiz Aydoğdu
Aksaray
Üye
Burhanettin Uysal
Karabük
Üye
Osman Baydemir
Şanlıurfa
(Şerhim ektedir)

MUHALEFET ŞERHİ

1-688 Esas Numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'na ilişkin **muhalefet şerhim** aşağıdaki gibidir.

Bilginize sunulur.

İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve önceki yasama döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 maddesi uyarınca hükümsüz sayılan 1/688 Esas Numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşüldü.

Tasarıyla, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığı'nda görev yapan kolluk personelinin görevlerine dair ihbarları inceleyecek bir gözetim komisyonunun kurulması düşünülmektedir.

Konunun ehemmiyeti, Türkiye'de yaşanan insan hakları ihlalleri ve hukuksuzluklara baktığımız zaman ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle tasarıya birçok noktada muhalefetim bulunmaktadır.

GENEL GEREKÇEYE DAİR:

İçişleri Bakanlığının altında kurulacak olan ve başkanlığını yine İçişleri Bakanlığı Müsteşarının yapacağı, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı, Başbakanlık 1. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Bakanlar Kurulu'nun atayacağı bir akademisyen ve bir avukattan oluşan, Kolluk Gözetim Komisyonu'nun tarafsız ve bağımsız karar alması düşünülemez. Yürütmenin, dolayısıyla, kolluk personellerinin tüm suçlarında siyasi sorumluluğu olan Başbakanlığa bağlı İnsan Hakları Başkanının ve Başbakanlık 1. Hukuk Müşavirinin üye olarak bulunacakları, aynı şekilde kolluk personelinin siyasi ve hukuki başı olan ve tüm uygulamalardan sorumluluğu olan İçişleri Bakanlığı Müsteşarının başkanlık yapacağı bir komisyonun tarafsız ve kurumlarından bağımsız olabilecekleri kanısı gerçekçi değildir.

Bu haliyle Komisyon, ancak, kol kırılır yen içinde kalır mantığı çerçevesinde yasak savma kurulu olarak tanımlanabilir ve ancak göstermelik bir iç gözetim mekanizması işlevi görebilir. Oysa Birleşmiş Milletler, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, AİHM içtihatları ve Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu kriterlerini esas aldığımızda ihtiyaç olanın tamamen bağımsız bir dış gözetim mekanizması olduğunu tespit ediyoruz.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği mevzuatları kolluk kuvvetlerinin uyması gereken temel demokratik hakların esaslarını belirlemektedirler. Avrupa Konseyi de (Venedik Komisyonu başta olmak üzere) birçok raporunda devlet içinde devlet mantığının yerleşmemesi için kolluk kuvvetlerinin sürekli olarak gözlenmesi ve denetlenmesi gerektiğini ifade eder. Demokratik ülkelerde, devlet içinde devlet mantığı ile mücadelenin gereği olarak, ulusal güvenlik meselesi ile açıklanmaya çalışılan ihlaller ve hukuksuzların önüne geçebilmek için, birçok yetkiyi ellerinde bulunduran kolluk kuvvetlerinin, gözetim ve denetiminin sağlanması mühimdir.

Ulusal güvenlik tanımının oldukça öznel (subjektif) ve esnek olduğu devletlerde, hükümetler, ulusal güvenlik konusunda, kolluk kuvvetlerini çok geniş yetkilerle donatabilmekte ve bu geniş yetkiler denetlenmediği takdirde yanlış uygulamaların ve hak ihlallerinin doğmasına neden olmaktadır. Yaşanabilecek bu tür hukuksuzlukların önüne geçebilmek için kolluk mekanizmasından, idari amirlerinden bağımsız ve de politik arenadan uzak sivil güçlerce gözlenmesi ile gerçekleştirilebilir.

Türkiye'nin 2015 AİHM karnesi çok kısa bir süre önce açıklandı. Türkiye AİHM'de hakkında 64 bin 850 dava başvurusu ile en fazla dava başvurusu olan 3'üncü ülke konumundadır. Türkiye AİHM'in iş yükünün yüzde 13'ünü oluşturuyor ve neredeyse Türkiye'deki bir mahkeme gibi çalışıyor. Türkiye'deki kimi insan hakları kurumları tarafından hazırlanan raporlara, AİHM'in açıklamalarına ve temsil ettiğimiz bölgedeki kolluk kuvvetlerinin uygulamalarına baktığımızda, kolluk kuvvetlerinin yetkilerini kolaylıkla aşabildikleri, keyfi davranışlar ifa etme cesaretine sahip olduklarını tespit ediyoruz. Böyle bir komisyon bahsi geçen hukuksuzlukların ve ihlallerin önüne geçmek için nasıl bir rol oynayacaktır? Buna dair hiçbir açıklama bulunmamaktadır. AİHM gibi kurumlara bir taraftan bu tarz komisyonları kurmaya hazır olduğumuzu ilan ederken, bunun gereklerini layıkıyla yerine getirmemek, “reform yapıyormuşuz” gibi yapmak, anlaşılabilir bir durum değildir.

Yaşanan hukuksuzluklara dair istatistiksel verileri dikkate aldığımızda problemlerin, tek tek bireylerden kaynaklı hukuksuzlar değil bir sistem sorunu olduğu aşikardır. Sistemin

“müsamaha ettiği”, yarattığı hukuksuz uygulamaların, bireysel, afaki hareketler olarak açıklanması ise hukuksuzlukların üstünü örtmekten başka bir şeye yaramamaktadır. Yaşanan tüm hukuksuzlar bir sistem sorunudur ve görünenler bu problemin en acı yüzüdür. Bunun önüne geçebilmek için, kolluğa verilen geniş yetkilerin beraberinde sivil ve bağımsız bir gözetleme mekanizmasının olması hukuk ve demokratik devlet olmanın bir gereğidir.

Kanun tasarısında belirtilen, komisyonun görev ve yetkileri de oldukça soyuttur ve komisyonun bir yaptırım gücü de olmadığı açıktır. Bu haliyle, zamanla, bir veri toplama ve arşivleme komisyonu haline dönüşecektir. Kamuoyunda böyle bir komisyonun kurulması kısa bir süre için olumlu bir hava yaratacak olsa da, yaşanan hukuksuzluklara karşı komisyonun hiçbir yetkisinin olmaması, komisyonun meşruluğu ve gerekliliğine dair de soru işaretleri yaratacaktır.

Tasarıda bahsedilen, “Bakanlıktan ayrı Tüzel bir kişilik tanınmamakta” meselesi tartışmalıdır ve bu tanım komisyonun sadece organik değil fonksiyonel bağımsızlığının da olmayacağını göstermektedir.

Kolluk kuvvetleri dışarıdan “kontrol edilebilir” olmalıdır. Faaliyetlerinde, insan hakları ve demokrasi normlarını gözettiğine dair kamuoyunu ikna edebilmelidir. Kolluk kuvvetlerinin bağlı olduğu kurumlar yaşanan hukuksuzluklar ve insan hakları ihlallerinde adli mercilerin gereğini yerine getirmesini sağlayabilmelidir. Bu kurumlar, sivil inisiyatiflerin de dahil olduğu, dış denetlemeye açık olmalıdırlar. Ancak, böyle bir oluşum kamuoyunda güven duygusu yaratabilecektir.

Tüm bu gerekçelerle, bağımsız ve sivil bir kolluk gözetim komisyonun kurulması, Türkiye gerçekliği göz önüne alındığında, zaruridir. Kişi hak ve özgürlükler, komisyonun asıl prensibini oluşturmali ve komisyonun muhtevası ile yetkilerinin de doğru belirlenmesi sağlanmalıdır. Bu çerçevede, yasa tasarısına dair vermiş olduğumuz sekiz önerge dikkate alınmamış ve reddedilmiştir. Avrupa Birliği'nin bizden beklentisi “varmış” gibi gösterilen değil, gerçekten etkili bir komisyonun oluşturulmasıdır. Reform yapıyormuş gibi yaparak oluşturulan her oluşum Avrupa Birliği kapısından geri dönecektir.

Yukarıda ifade edilen usûl ve maddelere ilişkin değerlendirmelerden yola çıkılarak, komisyonumuzda kabul edilen 1/688 Esas Numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'nın son metnine karşı oy kullanacağımı belirtmek isterim.

Osman Baydemir
Şanlıurfa

MUHALEFET ŞERHİ

İlk olarak 22.7.2010 tarihinde TBMM’ye sevk edilen tasarının genel gerekçesinde aynen “Ülkemizde kolluk hakkında yapılan şikâyetlerle ilgili etkin bir şikâyet kayıt ve analiz sistemi bulunmamaktadır. Mevcut verilerle doğru politikaların üretilmesi, yaşanan problemlerin doğru şekilde teşhis edilmesi mümkün değildir.” denilmektedir. Bu tespit, altı senedir doğru politikaların üretilemediğinin ve yaşanan problemlerin doğru şekilde teşhis edilmediğinin ikrarıdır.

Diğer yandan tasarı “şikâyet kayıt ve analizi”yle ya da 1 inci maddedeki ifadesiyle “kayıt altına alma ve izleme” ile sınırlı kalmamış, inceleme-soruşturma hususlarına da (Madde 8) yer vermiştir. Bu husus, “gözetim” fonksiyonunun açılıp denetim alanına da girilmesi demektir. Oysa kurulan komisyonun adı “Kolluk Gözetim Komisyonu”dur.

Komisyon üyelerinin görev müddetlerinin belirlenmesinde, son yıllarda mutata hale getirilen siyasi iradeyle birlikte değişim hatasına düşülmüştür. Komisyon üyeleri yedi yıllığına seçilmeli, boşalma halinde yeni atanan üyenin görev müddeti de (yerine seçildiği üyenin kalan müddeti kadar değil) yedi yıl olmalıdır.

Komisyonunda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü’nün bulunmasının bir mantığı yoktur. Malumdur ki, tasarıda belirtilen mülkiye müfettişleri ve mülki idare amirlerinin kolluk kuvvetlerinin adli görevleriyle ilgili bir yetkisi yoktur.

Komisyon, “doğru politikaların üretilmesi” hususunda en yetkili yer olan TBMM ile daha kapsamlı ve verimli bir ilişki içinde olmalıdır. Bu kapsamda, yılda bir olması öngörülen raporların altı ayda bir olması ve sadece İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna değil aynı zamanda İçişleri Komisyonuna da verilmesi lazımdır.

Tasarı metninde yer almayan, Avrupa Birliği Bakanlığınca teklif edilen ve komisyonumuzca uygun görüş verilmesi kararlaştırılan “gümrük muhafaza memurlarının da kapsama dâhil edilmesi” doğru değildir. Eğer üniformalı ya da zor kullanma yetkisini haiz memurların kapsamda olması istenirse, orman muhafaza memurlarından belediye zabıtasına hatta özel güvenlik görevlilerine kadar pek çok grup akla gelir. Bu da tasarının amacının gerçekleşmesini engeller.

Açıklanan sebeplerle, 1/688 Sayılı Kanun Tasarısına muhalif olduğumu bilgilerinize arz ederim. 01/04/2016

Kadir Koçdemir

Bursa

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

8.4.2016

Esas No: 1/688

Karar No: 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca 23'üncü Yasama Döneminde hazırlanarak Bakanlar Kurulunca, 22/7/2010 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/924 esas numaralı “Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı” Başkanlıkça, 1/10/2010 tarihinde esas komisyon olarak İçişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Adalet, Plan ve Bütçe ile Avrupa Birliği Uyum komisyonlarına havale edilmiştir. Tasarı, İçişleri Komisyonunda görüşülmüş ve Komisyon Raporu 587 sıra sayısı alarak bastırılmıştır. Genel Kurul gündemine giren Rapor, 23'üncü Yasama Döneminde görüşülmemiş ve İçtüzüğü'nün 77'nci maddesine göre hükümsüz kalmıştır.

24'üncü Yasama Döneminde 5/3/2012 tarihinde Hükümet tarafından yenilenen Tasarı, TBMM Başkanlığınca 12/3/2012 tarihinde 1/584 esas numarasıyla esas komisyon olarak İçişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Adalet, Plan ve Bütçe, Avrupa Birliği Uyum ile İnsan Haklarını İnceleme komisyonlarına havale edilmiştir. İçişleri Komisyonu 13/6/2012 tarihinde yapmış olduğu toplantısında, İçtüzüğü'nün 77'nci maddesine göre verilen önergeyi kabul ederek 23'üncü Yasama Dönemi İçişleri Komisyonunun kabul ettiği metin ve hazırladığı Raporu aynen benimsemiştir. 280 sıra sayısı TBMM Gündemine giren Rapor, 24'üncü Yasama Döneminde de görüşülmemiş ve İçtüzüğü'nün 77'nci maddesine göre hükümsüz kalmıştır.

Söz konusu Tasarı, Hükümet tarafından 16/3/2016 tarihinde bir kez daha yenilenmiş ve TBMM Başkanlığınca 22/3/2016 tarihinde 1/688 esas numarasıyla esas komisyon olarak İçişleri Komisyona, tali komisyon olarak da Adalet, Avrupa Birliği Uyum, Plan ve Bütçe ile İnsan Haklarını İnceleme komisyonlarına havale edilmiştir.

Komisyonumuz, 6/4/2016 tarihli 2'nci toplantısında İçişleri, Adalet, Maliye ve Avrupa Birliği bakanlıkları ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türkiye İnsan Hakları Kurumu ve Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla Tasarının görüşmelerine başlamıştır.

Bilindiği gibi devletlerin en önemli görev ve fonksiyonlarının başında vatandaşlarının güvenliğini sağlamak ve onların haklarından yararlanan, özgür bireyler olarak yaşamalarını temin etmek gelmektedir. Bu fonksiyonların icrasında birincil kurumlar kolluk birimleridir. Kolluk görevlileri, bu hizmeti sunarken diğer kamu görevlilerinin sahip olmadığı bir takım yetkilerle donatılmışlardır. Arama, zor kullanma, özgürlüğü kısıtlama gibi yetkiler bu kapsamdaki örnekler olarak sıralanabilir. Bu derece önemli yetkilerin kullanılması, kolluk görevlilerini diğer kamu görevlilerine göre daha fazla şikâyetle açık hâle getirmektedir.

Ülkemiz, kolluk faaliyetlerinin yürütülmesinde ortaya çıkabilecek işkence ve kötü muamele olaylarına karşı asla müsamaha gösterilmeyeceğini, işkenceye sıfır tolerans politikası ile açıklamıştır. Bu politika, Avrupa Birliği (AB) üyelik sürecinden önce başlatılmış ve daha sonraki dönemde ivme kazanan anayasal ve yasal reformlar ile devam etmiştir.

İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu, Jandarma Genel Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu bünyesinde, kolluk hakkındaki insan hakları ihlal iddiaları ile ilgili özel birimler kurulmuş; ihlal iddialarının etkin şekilde soruşturmalarının yapılması yönünde önemli adımlar atılmıştır.

AB uyum yasaları ve daha önceki yıllarda yapılan yasal değişikliklerden sonra kolluk hakkındaki önemli insan hakları ihlali iddiaları ile yolsuzluk iddialarının soruşturmalarının doğrudan bağımsız Cumhuriyet savcıları tarafından yerine getirilmesi sağlanmış, adli soruşturmaların yapılabilmesi için İdari izin müessesesi bu suçlar bakımından ortadan kaldırılmıştır.

Ancak yukarıda zikredilen gelişmelere rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) yakın geçmişte verdiği kararlarda Türkiye’de kolluğun sebep olduğu insan hakları ihlallerinin soruşturulması için yeterli bir mekanizma bulunmadığına vurgu yapılmakta, Ülkemizin soruşturma yöntemlerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 1’inci ve 3’üncü maddelerini karşılamadığı, kolluğun hatalı uygulamaları konusunda Türkiye tarafından alınan önlemlerin yetersiz olduğu ifade edilmektedir.

Tasarı ve Gerekçesi incelendiğinde;

İçişleri Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında Kolluk Gözetim Komisyonu oluşturulması öngörülmektedir. Komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli bir kurul olarak teşekkül ettirilmektedir. Tasarı ile bir taraftan Kolluk Gözetim Komisyonu ve merkezî kayıt sistemi oluşturulurken diğer taraftan kolluk hakkındaki insan hakları ihlali iddialarının Mülkiye Teftiş Kurulu bünyesinde ve mülkiye müfettişlerinden müteşekkil bir grup müfettiş tarafından ön inceleme ve disiplin soruşturmalarının yapılması öngörülmektedir. Mülkiye Teftiş Kurulunun, yeni şikâyet sisteminin yürütülmesinde temel bir fonksiyon icra etmesi beklenmektedir.

Tasarı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görev yapan kolluk görevlilerinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum ve davranışlarıyla ilgili idari merciler tarafından yapılan iş ve işlemleri kapsamakta olup bu iddialara ilişkin olarak adli merciler ile askerî makamlar tarafından yapılan iş ve işlemler kapsam dışında bırakılmıştır. Ayrıca, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin askerî görevlerinden doğan suçlar da kapsam dışında tutulmuştur.

Kolluk Gözetim Komisyonunda İçişleri Bakanlığının kolluk şikâyet sistemi ile doğrudan ilgili birim temsilcileri (Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı ile I. Hukuk Müşaviri), Başbakanlık İnsan Hakları Başkan ve Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü ile öğretim üyeleri ve serbest avukatlar arasından seçilecek birer temsilcinin üye olarak bulunması öngörülmektedir. Komisyonun görevleri, icraî görevler olmaktan ziyade gözetim, izleme ve standart belirleme olarak tanımlanmıştır. Komisyonun merkezî bir otorite sıfatıyla kolluk şikâyet sistemine ilişkin olarak Bakanlık, valilik ve kaymakamlıklar ile Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Sahil Güvenlik Komutanlığı arasında uygulama birliğini temin edeceği, oluşturulacak veri tabanı ile ileriye dönük politikalar geliştirilmesine imkân sağlayacağı, kolluk teşkilâtlarının hesap verebilirliğini, etkinliğini ve saydamlığını güçlendireceği, kolluğa yönelik güvenin artmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimi, AB ile yürütülen katılım müzakereleri çerçevesinde siyasi kriterler ve 29 Kasım 2015 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye-AB Zirvesinde müzakere sürecinin canlandırılması yönünde alınan karar doğrultusunda açılması gündemde olan fasıllar arasında yer alan 23 numaralı Yargı ve Temel Haklar Faslı kapsamında ele alınmaktadır. Bunun yanı sıra, Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulması, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik olarak uygulanan Schengen vizesinin kaldırılması amacıyla başlatılan Vize Serbestisi Diyalogu (VSD) kapsamında yerine getirmemiz gereken yükümlülüklerden biridir.

AB ile katılım müzakereleri çerçevesinde, Kolluk Gözetim Komisyonu kurulması gereği, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan Katılım Ortaklığı Belgeleri (KOB) ve İlerleme Raporlarında da yer almaktadır. 2008 Katılım Ortaklığı Belgesinde bağımsız bir kolluk gözetim komisyonu kurulması kısa vadeli öncelikler arasında sayılmakta ve “daha iyi hesap verilebilirliği teminen tüm kolluk kuvvetlerini kapsayan bağımsız ve etkin bir şikâyet sisteminin kurulması” şeklinde ifade edilmektedir. 2015 yılı İlerleme Raporu’nda “İnsan hakları ihlalleriyle ilgili iddiaların etkili bir şekilde soruşturulması, disiplin cezalarının öngörülmesi ve cezai kovuşturma için davaların sevk edilmesi gibi işlemler için kolluk faaliyetlerine yönelik bağımsız ve sivil bir şikâyet mekanizması oluşturulması gerekmektedir. Bu yönde bir gelişme, kolluk görevlilerinin cezasız kalması konusuna çözüm getirilmesine de katkı sağlayacaktır.” ifadesi yer almaktadır.

Vize Serbestisi Yol Haritası’nda yer alan 65. Yükümlülük çerçevesinde, özgürlük ve güvenlik hakkının, adil yargılanma hakkının, ifade, toplanma ve dernek kurma özgürlüğünün uygulanmasını sağlamaya ilişkin yasal çerçevenin kolluk birimleri tarafından yorumlanmasının, AIHS hükümleri ile AIHM içtihatları, AB müktesebatı ve AB üye devletlerinin uygulamalarıyla uyumlu olacak şekilde gözden geçirilmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda, Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan VSD Birinci Raporunda, farkındalık yaratma, eğitim ve polis suçlarının soruşturulması için bağımsız ve tarafsız bir birimin kurulması dâhil olmak üzere, kolluk birimlerinin, hâkimlerin ve savcıların mevcut mevzuatı, AIHS hükümleri ve AIHM içtihadı göz önünde bulundurarak tutarlı bir şekilde yorumlamalarını temin edecek gerekli tüm tedbirlerin alınması tavsiye edilmektedir. Avrupa Komisyonu tarafından 4 Mart 2016 tarihinde yayımlanan VSD İkinci Raporunda da Türk makamlarının kolluk görevlilerinin muhtemel insan hakları ihlallerinin gözetimi amacıyla bağımsız bir komisyon kuran bir kanunun kabul edilmesi hususu yer almaktadır.

Tasarının geneli üzerinde Hükümeti temsilen yapılan açıklamalarda;

- Tasarıyla kolluk şikâyet sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini, şeffaflığı ve güvenilirliğini artırmanın, kolluk şikâyet sistemine duyulan güvenin daha üst seviyelere taşınmasının amaçlandığı,
- Devletin en önemli fonksiyonlarından birinin, halkın huzur ve güvenliğini temin ile özgürlük ve güvenlik dengesi içerisinde temel hak ve özgürlüklerini kullanmalarını sağlamak olduğu,
- Güvenlik hizmetlerinin, hak ve özgürlüklerin layık olduğu veçhile kullanılabilmesi için insanların ihtiyaç duyduğu bir kamu hizmeti olarak tanımlandıklarını bu kamu düzeni içerisinde bu özgürlükler ve hakların kullanılabilceğini, bunların birbirini besleyen aynı bütünün parçaları olduğu,
- Kolluk görevlilerinin görevleri gereği özgürlükleri sınırlayıcı nitelikte bazı yetkilere sahip olduğu, bu bağlamda görevin niteliği gereği daha fazla şikâyete maruz kaldıkları, bu şikâyetlerin zaman zaman toplumumuzda geniş yankı bulabilecek şekilde ortaya çıktığı, bu yetkilerinin kanun çerçevesinde, toplumun beklentileri istikametinde kullanılıp kullanılmadığının tespiti ve kamuoyuyla paylaşılmasının önem arz ettiği,
- Tasarının bu bağlamda demokratik standartlarda olması gereken bir teşkilâtı ve bu teşkilâtın görev ve yetkilerini düzenlediği,
- Kolluk içerisinde birtakım yanlışların, yasaya aykırı eylemler olduğuna dair iddialar dile getirildiğinde, bu konuların açıklığa kavuşturulması, bu iddiaların uzman ve yetkili kişiler eliyle yansız ve objektif bir şekilde soruşturulmasının esas olduğu,
- Bugün yapılan bu düzenlemenin şartların gerektirmesi durumunda yeniden reforma edilebileceği,
- Tasarının hazırlık süreci içerisinde AB ülkelerindeki mevcut şikâyet sistemlerinin incelendiği, anketler yapıldığı, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla değerlendirmelerde bulunulduğu, sivil toplum örgütleriyle yapılan istişareler sonucunda şekillendirildiği,
- Tasarının, vize muafiyeti çerçevesinde yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerden biri olduğu, Türk vatandaşlarının AB üyesi ülkelerde vize almadan seyahat edebilmelerini sağlayacak tasarılarından birisi olduğu,

- Kolluk şikâyet sistemiyle mevcut şikâyet ve idari soruşturma sisteminin güçlendirildiği, mevcut yapının devam ettiği ve üzerine bazı ekler konulduğu,

- Tasarıyla ceza yargılaması sisteminde bir değişikliğin öngörülmediği, savcılarının, yargının yetkilerinin aynen devam ettiği, Komisyonun ihbar ve şikâyetlerle ilgili mevcut mekanizmayı resen harekete geçirebileceği,

- Tasarının Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığında görev yapan kolluk personelinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarıyla ilgili olarak idari merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemleri kapsadığı,

- Kolluk Gözetim Komisyonunun sürekli bir kurul olduğu, kolluk görevlileri hakkındaki şikâyet ve ihbarlarla ilgili olarak yetkisinin icrai olmaktan ziyade, gözetim, izleme ve standart belirleme olduğu, doğrudan soruşturma yapma yetkisinin olmadığı, sorumlular hakkında disiplin soruşturması açılmasını isteyebileceği,

- Komisyonun görevlerinin ayrıca kolluk birimleri arasında uygulama birliğinin sağlanması, sistemin işleyişinden kamuoyunun bilgilendirilmesi, ilgili taraflarla iş birliği yapılması olduğu,

ifade edilmiştir.

Tasarının geneli üzerinde Komisyon üyeleri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Türkiye’de kolluk hizmeti gören bütün kesimlerin verecekleri hizmetlerin standardının yükselmesini teminen yeni bir kurul ihdas edilmeye çalışıldığı,

- Bu Kurulun işlevinin güvenlik kuvvetlerinin hak ihlallerinde özellikle İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’ndeki esaslara riayet edilmemesi hâlinde doğacak şikâyetlerin ciddi bir soruşturma sonucunda karara bağlanması olduğu, ancak Kurulun oluşumunun gelişmiş bütün demokratik ülkelerle hiç uyuşmadığı,

- Üniversiteler ve barolardan seçilecek üyeler haricinde Komisyonun oluşumunda görev alacak kişilerin, hâlihazırda kolluğun içerisinde bulunan kişiler olduğu, aynı kişilerin kurulacak olan bu Komisyon da görev alması durumunda amaçlanan sivil ve demokratik denetimin gerçekleşmeyeceği,

- Fransa’da, İngiltere’de, İrlanda’da, Belçika’da bu kurulların oluşumuna bakıldığında kollukla ilgisi olmayan kişilerden ihdas edildiği, çağdaş ülkelerde komisyonun oluşumunda amacın sivil kişilerden seçilmesi yönünde olduğu,

- Tasarının kapsamına infaz koruma memurları, gümrük muhafaza memurları ve özel güvenlik görevlilerinin de alınması gerektiği,

- Komisyonun görev alanının kolluk olduğundan hareketle kamu görevlilerinin bu Komisyon da olması gerektiği, ancak sivil üyelerin ilgili kurum ya da kuruluş tarafından önerilmesi gerektiği,

- Tasarının konusunun kolluk kuvvetlerinin özlük haklarından ve içinde bulundukları çalışma koşullarından bağımsız olmadığı, kolluk kuvvetlerinin sağlıklı ortamda çalışmalarının, insan hakları ve özgürlükler noktasında ihlallerin azalmasına sebep olacağı,

- Kolluk Gözetim Komisyonunun, idarenin ve yürütmenin dışında sivil kurumların da içinde bulunduğu bir yapıda oluşturulması gerektiği,

ifade edilmiştir.

Tasarının geneli üzerinde yapılan müzakerelerden sonra, Tasarı ve Gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddeler üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Komisyonumuzca;

► Tasarının başlığı, kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla “KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU KURULMASI HAKKINDA KANUN TASARISI” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

► Tasarının 1’inci ve 2’nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının 3’üncü maddesi; ikinci fıkrasında geçen “Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı” ibaresinin, 6332 sayılı Kanunla Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulmuş ve Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı ilga edilmiş olduğundan “Türkiye İnsan Hakları Kurumu Başkanı” şeklinde değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

► Tasarının 4’üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının 5’inci maddesi; sekizinci fıkrası kapsamında yapılacak iş ve işlemlerin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümlerine uygun olarak yapılmasını temin amacıyla değiştirilmesi suretiyle,

► Tasarının 6’ncı ve 7’nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının 8’inci maddesi; üçüncü fıkrasında yer alan düzenleme, 6413 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli hakkında İçişleri Bakanı’nın disiplin soruşturması yaptırması mümkün hâle geldiğinden dolayı metinden çıkarılması ve diğer fıkraların buna göre teselsül ettirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

► Tasarının 9’uncu maddesi;

- Birinci fıkrasında yer alan düzenleme, Emniyet Teşkilâtı personelinin terfiinin yapılan adli ve idari soruşturmalar ile kovuşturmalar nedeniyle ertelenmesi hususu, mevzuatta yapılan değişiklikler doğrultusunda yeni esaslara bağlandığından hareketle fıkranın metinden çıkarılması,

- Madde metninde yer alan diğer fıkralar, farklı kanunlarda değişiklik öngördüğünden kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla ayrı birer çerçeve madde altında olmak üzere, ikinci fıkranın madde 9 olarak, üçüncü fıkranın madde 10 olarak, dördüncü fıkranın madde 11 olarak düzenlenmesi ve Tasarı metninde yer alan diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesi,

suretiyle kabul edilmiştir.

► 9’uncu maddede yapılan düzenleme doğrultusunda;

- 9’uncu maddenin ikinci fıkrası, madde 9 olarak görüşmeye açılmış ve 9’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

- 9’uncu maddenin üçüncü fıkrası, madde 10 olarak görüşmeye açılmış ve 10’uncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

- 9’uncu maddenin dördüncü fıkrası, madde 11 olarak görüşmeye açılmış ve 11’inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının geçici 1’inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının 10’uncu maddesi, yukarıda yapılan düzenlemeler doğrultusunda madde 12 olarak görüşmeye açılmış ve madde 12 olarak aynen kabul edilmiştir.

► Tasarının 11’inci maddesi, yukarıda yapılan düzenlemeler doğrultusunda madde 13 olarak görüşmeye açılmış ve madde 13 olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarının tümü toplantıya katılan Komisyon üyelerimizin oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Tasarı metni, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda, kanun yapım tekniğine uygunluğun, kavram ve dil birliğinin sağlanmasını amacıyla, Komisyon Başkanlığımıza verilen yetki kapsamında redaksiyona tabi tutulmuştur.

Komisyonumuzdaki görüşmeler sırasında tam tutanak tutulmuştur.

Komisyon üyelerimizden Tekirdağ Milletvekili Mustafa YEL, Kocaeli Milletvekili Cemil YAMAN, Kilis Milletvekili Mustafa Hilmi DÜLGER ile Uşak Milletvekili Mehmet ALTAY, İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurulda İçişleri Komisyonunu temsil etmek üzere bu konuda özel sözcü olarak seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Celalettin Güvenç</i> Kahramanmaraş Kâtip <i>Ayhan Gider</i> Çanakkale	Başkanvekili <i>Hüseyin Bürge</i> İstanbul Üye <i>Nihat Yeşil</i> Ankara (Muhalefet şerhim eklidir) Üye <i>Tanju Özcan</i> Bolu (Şerhim mevcuttur) Üye <i>Nurettin Aras</i> İğdır Üye <i>Edip Semih Yalçın</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir) Üye <i>M. Hilmi Dülger</i> Kilis (Bu raporun özel sözcüsü)	Sözcü <i>Mustafa Baloğlu</i> Konya Üye <i>M. Rıza Yalçınkaya</i> Bartın (Muhalefet şerhim eklidir) Üye <i>M. Müfit Aydın</i> Bursa Üye <i>Nuri Okutan</i> Isparta (Muhalefet şerhim eklidir) Üye <i>Hüda Kaya</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir) Üye <i>Cemil Yaman</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ataullah Hamidi</i> Batman	Üye <i>Tanju Özcan</i> Bolu (Şerhim mevcuttur)	Üye <i>M. Müfit Aydın</i> Bursa
Üye <i>Abdulkadir Yüksel</i> Gaziantep	Üye <i>Nurettin Aras</i> İğdır	Üye <i>Nuri Okutan</i> Isparta (Muhalefet şerhim eklidir)
Üye <i>Celal Doğan</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Edip Semih Yalçın</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Hüda Kaya</i> İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir)
Üye <i>Murat Bakan</i> İzmir (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>M. Hilmi Dülger</i> Kilis (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cemil Yaman</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Abdullah Ağralı</i> Konya	Üye <i>Mustafa Şükrü Nazlı</i> Kütahya	Üye <i>Hayati Tekin</i> Samsun (Muhalefet şerhim eklidir)
Üye <i>Mustafa Yel</i> Tekirdağ (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Gürsel Erol</i> Tunceli (Muhalefet şerhim eklidir)	Üye <i>Mehmet Altay</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye <i>Hüseyin Özbakır</i> Zonguldak	

MUHALEFET ŞERHİ

1/688 Esas Numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarız.7/04/2016

İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan bu kanun tasarısı Avrupa Birliği uyum sürecinde yerine getireceğimiz yükümlülüklerin, yerine getirmemiz gereken siyasi kriterlerin, vize serbestisi yol haritasının bir sonucu olarak kanun teklifi olarak hazırlanmıştır. Avrupa Birliği yolunda atılan adımları destekliyoruz bu bakımdan bu yasa tasarısı önemlidir.

Ancak İnsan Hakları İhlalleri hususunda kötü bir sicile sahip olan Türkiye'nin bu yasaya sadece Avrupa Birliği müzakere sürecinin bir sonucu ya da aşaması olarak değil; bizzat kendi yurttaşlarının temel hak ve özgürlüklerini korumak, kolluk personeline yönelik şikayetlerin bağımsız, etkin, tarafsız ve hesap verebilir bir yapı tarafından incelenmesini ve sonuç alınmasını sağlamak, devlet adına zor kullanma yetkisini elinde tutan kolluğun bu yetkiyi kullanırken yurttaşlara verdiği hizmetin aynı zamanda yurttaş tarafından memnuniyetini elinde oluşturacağı verilerle ölçebilmek için olmalıdır. Ülkemiz bu tip ileri demokrasi kurumlarını oluştururken bunların gerçekte anlamda yurttaş için olduğu bilinci ile hareket etmelidir. Ancak bu tip yasal düzenlemelerde sadece Avrupa Birliği'ne karşı yükümlülüklerimizi yerine getirmek maksadı ile atılan adımların sonuç itibarı ile bağımsız ve etkin çalışan kurumların oluşmasını önlediğini görüyoruz. Siyasal İktidar, TBMM'de ki sayısal çoğunluğuna dayalı olarak bu tip kurumları tamamen kendi kontrolünde olacak şekilde oluşturmaktadır. Bu yasanın da en büyük sakıncası aynı tutumun bu düzenlemede de göstermiş olmasıdır.

Bu yasal düzenleme batı ülkelerinde kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimi olarak "civillian oversigt" kavramı ile uzun yıllardır tartışılmış ve buna yönelik düzenlemeler bir çok gelişmiş batı ülkesinde yapılmıştır. Polis ve Asker dışında kalan yani üniforma giymeyen kişilerden oluşması gereken komisyonun Başkanlığı'nın İçişleri Bakanlığı Müsteşarı olması ve kurul üyelerinin İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı, Başbakanlık 1. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün yanı sıra, yine üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasında Adalet Bakanı'nın teklif edeceği 3 aday arasından Bakanlar Kurulu'na seçilecek bir akademisyen ile yine Adalet Bakanı'nın teklif edilecek ve baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip 3 aday arasından Bakanlar Kurulu'na seçilecek 1 avukatın yer alacak olması kurulun tamamen hükümete olan siyasi iradenin kontrolünde olacağını ve büyük çoğunluğu kolluk görevlilerinin hiyerarşik olarak üstü konumunda yer alan komisyon üyelerinin hak ihlallerinin ortaya çıkarılmasında en önemli sorun olan meslek dayanışması, kurumsal taassup ve mesleğin kamuoyu önünde olumsuz bir algısının oluşması gibi endişeleri ortadan kaldıramayacağı açıktır.

Komisyonunda görev alacak kişilerin seçiminin, tamamen yürütme organına bağımlı kılınması, kurumun tarafsız ve bağımsız işlerliğini engelleyecektir. Kurumun tarafsız ve bağımsız işlerliğini sağlanabilmesi açısından, üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyelerinin ve baro başkanı seçilme yeterliliği bulunan serbest avukatlar arasından belirlenecek olan üyelerin, yürütme erki dışından tavsiye edilmesi ve seçimin yine Bakanlar Kurulu'na bırakılması, kurulun tarafsız ve bağımsız çalışmasına katkı sağlayacaktır.

Bu sebeple Cumhuriyet Halk Partisi olarak, kurulda yer alması öngörülen akademisyen ve avukatların belirlenme sürecinin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Buna göre, üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasından ilgili üniversitelerin teklif edeceği 3 aday ile baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip serbest avukatlar arasından Türkiye Barolar Birliği'nin teklif edeceği 3 aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek birer üyeden oluşması önemlidir.

Kanunun 7. Maddesinin 2. Fıkrasında, hakkında şikayet bulunan ancak soruşturma açılmasına gerek görülmeden dosyaların da veri kayıt sistemine işleneceği görülmektedir. Bu durum, hem şikayeti yapan yuttaşın hem de soruşturmaya konu olmamış kolluk görevlisinin kişisel verilerinin hiç bir soruşturma yapılmadığı halde saklanması anlamına gelmektedir. Bu koşulda yalnızca istatistiki veri olarak bir anlam taşıyacak olan işleme konulmayan ihbar ve şikayetlerle ilgili bilgilerin, hakkında ihbarda bulunulan kolluk görevlisinin kişisel bilgileri ve ihbar yada şikayete konu olan iddia konu edinilmeden, yalnızca vaka olarak Merkezi Kayıt Sistemi'ne işlenmesi hem kişisel verilerin korunarak taraflar hakkında peşin hüküm verilmesini engellemek açısından hem de Anayasa'nın 19. Ve 20. Maddelerinin ihlalinin önüne geçilmesi açısından son derece önemlidir.

Kolluk kuvvetlerinin sivil gözetimini gerçekleştirecek bu komisyonun sivil gözetimi, kamu güvenliğini sağlayan silahlı kolluk görevlilerinin atanmış kişiler, seçilmiş kişiler ve sivil toplum örgütleri tarafından denetlenmesi sağlamak gerekir.

Bu şekilde oluşacak bir komisyon bu yasaı yapmakla murad edilen sonuca ulaşabilir aksi takdirde Hesap Verebilirlik yani silahlı kolluk görevlilerinin kamu adına zor kullanma yetkilerini kullanmalarından ve yapmış oldukları faaliyetlerden sorumlu tutulmalarını sağlayacak sonucu elde etmek mümkün olmayacak kol kırılır yen içinde kalır anlayışı yeni oluşacak komisyon üyelerinde de devam edecektir.

Avrupa Konseyi tarafından oluşturulan ve hukukun üstünlüğü ilkesine uygun bir şekilde idare edilen demokratik ülkelerde polis için yol gösterici temel ilke ve kuralları belirleyen Avrupa Polis Etiği Kuralları (APEK) da kolluk kuvvetlerinin hesap verebilirliği konusuna yer vermiştir. APEK'in 59., 60., 61., 62. ve 63. maddeleri iç kolluk kuvvetlerinde olması gereken hesap verebilirlik ilkesine değinmektedir. Bu bakımdan bu yasanın mevcut hali ile yasalaşması sadece iç bürokrasiyi artıracak bir etkisiz kurumun yada arzu edildiği kadar etkili olamayan bir kurumun oluşmasına sebep olacaktır.

İçişleri Komisyonunun CHP'li komisyon üyeleri olarak verdiğimiz önerge ile Barolar Birliği ve Üniversitelerin komisyona üye önermesini sağlamak Yasa'nın bu eksikliğini ortadan kaldıracak ve komisyonu sivilleştircektir.

Ayrıca bu yasanın konusu olmamakla birlikte kolluk görevlilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi de Türkiye'de insan hakları ve özgürlükleri bakımından kamunun zor kullanma gücünü elinde bulunduran kolluk görevlilerinin psikolojik ve moral açıdan olumlu etkileyecektir. Mesleki garantisi zayıf polis teşkilatının, yanı sıra Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik komutanlıklarında görev yapan Uzman erbaş, Uzman Jandarma, Astsubayların özlük hakları konusunda ciddi sıkıntıları olduğu gibi personellerin yeri çok kolay değişebilmekte ve ceza verilebilmektedir. Çalışma şartları ağır ve yorucudur. Bu durum kolluk görevlilerinde psikolojik sorunlar yaratmaktadır. Yurttaşla doğrudan temasta olan ve kamunun zor kullanma yetkisi olan kolluk görevlilerinin sağlıklı koşullarda çalışmasının önemi de ayrıca gözetilmelidir.

Yukarıda izah ettiğimiz sebeplerle 1/688 Sayılı Kanun tasarısına muhalefet ediyoruz.

Gürsel Erol

Tunceli

Nihat Yeşil

Ankara

Murat Bakan

İzmir

M. Rıza Yalçınkaya

Bartın

Hayati Tekin

Samsun

Tanju Özcan

Bolu

MUHALEFET ŞERHİ

1/688 Esas Numaralı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir. Bilginize sunarız. 07/04/2016

Hükümet tarafından 16.03.2016 tarihinde 1/688 esas numarasıyla İçişleri Komisyonuna, tali olarak Adalet; Avrupa Birliği Uyum; Plan ve Bütçe ile İnsan Haklarını İnceleme komisyonlarına havale edilen tasarı, 06.04.2016 tarihinde üyesi olduğumuz komisyonda görüşülmüştür. Tasarının pek çok maddesine muhalefetimiz söz konusudur.

Kıta Avrupası ve Britanya modeli yönetim sistemlerinde farklı tarzlarda uygulamaları olan Kolluk Gözetim Komisyonu ülkemizde de kurulmak istenmektedir. Fakat Komisyon; yapısı, kuruluşu ve içeriği bakımından incelendiğinde sadece ismen yeni bir yapıya sahip olduğu görülecektir.

Kanun tasarısının temel amacı 1. maddesinde ifade edildiği üzere “kolluk şikayet sisteminin işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek üzere kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idari merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemlerin merkezi bir sistemde kayıt altına alınması ve izlenmesi amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulması”dır. Ancak tasarı içeriğinin, amaç cümlesinde geçen saydamlık ve güvenilirliği tesis etmekten uzak olduğunun altı çizilmelidir. Söz konusu komisyon üyelerinin teşekkülü, komisyonun görev ve yetkileri, çalışma usûl ve esasları, çalışmaların çıktılarının kamuoyuyla paylaşılmasına ilişkin düzenlemeler; şeffaflıktan ziyade opaklığı, güvenilirlikten ziyade kuşkuyu oluşturmaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görevli olan kolluk personelin, suç teşkil eden ve/veya hukuka aykırı eylem, tutum ve davranışları karşısında, vatandaşların haklarını araması ve bu hak ihlallerinin ortadan kaldırılması amacını güden bir kanunun; Birleşmiş Milletler ve Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi ruhunu esas alması gerekirdi. Sivil bir anlayışla, demokratik bir bakışla Hükümetin, bu ihtiyacı ele alması ve kanun maddelerini bu perspektifle oluşturması beklenirdi.

Suçla bulaşan ve/veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışları sergileyen kolluk kuvvetleri Kanun Tasarısında yer aldığı üzere salt Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görevli olan kolluk personelinden oluşmamaktadır. Kanunun amacına ilişkin samimiyet; kapsamın gümrük muhafaza personelini, özel güvenlik birimlerini, köy korucularını, toplu taşıma gözetim görevlilerini, infaz koruma memurlarını ve hatta Milli İstihbarat Teşkilatı personelini ile askeri görevlerinden doğan suçları da kapsayacak biçimde genişletilmesi ile kısmen tesis edilebilirdi.

Komisyonun teşekkülüne bakıldığında; bir başkan (İçişleri Bakanlığı Müsteşarı) ve 6 üyeden (Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı, İçişleri Bakanlığı I. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, birer üniversite öğretim üyesi ile serbest avukat) oluşan Kolluk Gözetim Komisyonunun merkezden atanan kimselerden oluştuğu, bu haliyle oluşumunun sivil olmadığı, siyasi iktidarın güdümünde olabilecek insanlar tarafından kurulduğu anlaşılmaktadır. Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı, İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanı, İçişleri Bakanlığı I. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü hâlihazırda bu görevleri yürüten kimselerdir. Bir şikayeti, tekrar ilgili kişilere yeniden aktarmanın, bürokrasiyi arttırmak dışında bir faydası olmayacağı gibi soruşturma sonucunun da sağlıklı olmayacağı öngörülebilir. Hâlbuki bu Komisyon en azından Fransa'daki gibi Meclislerin, Yargıtay'ın, Danıştay'ın, Sayıştay'ın ve diğer sivil toplum örgütlerinden alınacak komisyon üyesi önerileriyle kurulmalıydı. Yine komisyon üyeleri arasında sayılan birer üniversite öğretim üyesi ile serbest avukat, Adalet ve İçişleri Bakanlarının teklifi ve Bakanlar Kurulunun seçimiyle göreve gelmektedir. Üniversitelerin ceza ve ceza usûl hukuku anabilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasından seçilecek bir üyenin Üniversite Senatosu tarafından belirlenmesi; baro başkanı seçilme yeterliliğine sahip serbest avukatlardan olacak komisyon üyesinin de Barolar Birliği Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesi Komisyon oluşumunun daha demokratik hale getirilmesi ve bağımsız kararlar alabilmesi için elzemdir. Mevcut haliyle İçişleri Bakanlığı içinde mükerrer bir iç denetim birimi görünümünde olan Komisyonun, kuruluş biçiminin tamamen antidemokratik olduğunu ve sivil demokrasiye uygun olmadığını ifade etmek isteriz.

Gözetim mekanizmasının İngiltere muadiline bakıldığında, komisyonun bağımsız hareket etmekte ve hükümete karşı değil parlamentoya karşı sorumluluğunun bulunduğu görülmektedir. Yürütme ile ilişkisi sadece İçişleri Bakanı aracılığıyla rapor vermekten ibarettir. Mevcut uygulamada değişiklik için Komisyonun kuruluşundan işleyişine kadar yürütmeyele bağları kesilmelidir.

Sivil gözetime mahal vermeyen bu komisyonun karar alma süreçleri dahi hukuka mugayirdir. Bilindiği üzere *düşünce ve kanaat hürriyeti* normlar hiyerarşisinin en üstünde bulunan Anayasada temel bir hak olarak yer almaktadır. Herhangi bir konuda çekimserlik de bu bağlamda değerlendirilebileceğinden; tasarının çalışma usûl ve esaslarının düzenlendiği maddede “Kararlarda çekimser oy kullanılamaz.” ifadesi Anayasa ile ihtilaf oluşturmakta; Anayasa ile tanınan hak ve hürriyetin kanun maddesiyle gasp edildiğini gözler önüne sermektedir.

Kanun tasarısının *ön inceleme ve disiplin soruşturması işlerine* ilişkin maddesinde “Söz konusu suçlarla ilgili ön incelemeler ve/veya disiplin soruşturmalarının valiliklerce veya kaymakamlıklarca yapılması halinde, bu işlemler imkanlar ölçüsünde mülkî idare amirliği hizmetleri sınıfında bulunan görevliler tarafından yürütülür” ifadesiyle AİHM kararları tecrübesinin hiçe sayıldığını ve tekrar tekrar mahkum olunmalara davetiye çıkardığını görmekteyiz. Zira Türkiye aleyhine açılan davalarda verilen kararlar ehil kişiler tarafından soruşturmanın yürütülmemesi nedeniyle Türkiye’nin aleyhine sonuçlandığından; soruşturma ve incelemelerin ehil kişiler tarafından yürütülmesi ile tasarının geçmişte işlenen suçları da kapsayacak biçimde düzenlenmesi hayati önem taşımaktadır.

Son olarak tasarıda yer alan merkezi kayıt sisteminde, yurttaşın yapacağı ihbar ve şikayetler için dilekçe dışında dijital ortamda başvuru gibi süreç kolaylaştırıcı yöntemler ele alınmamıştır. Ayrıca TC kimlik numarası istenen dilekçe formu ile geçici koruma statüsünde yer alan sığınmacılar, göçmenler ve yabancı uyruklu insanların kolluk denetim mekanizmasına erişimi tasarıda engellenmiştir.

Yukarıda sıraladığımız sebeplerle Kanun Tasarısına mevcut hali ile karşı olduğumuzu arz ederiz.

Celal Doğan
İstanbul

Hüda Kaya
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Uzun zamandır gündemde olan Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, yeni bir komisyon oluşturmaktan başka esasen pek fazla bir yenilik getirmemektedir. Kolluk kuvvetleri ile ilgili işleyen bir disiplin, inceleme ve soruşturma rejimi zaten vardır. AB Mevzuatı sivil ve bağımsız bir gözetim komisyonunun kurulmasını öngörmesine rağmen, komisyonun 7 üyesinin 5'i doğrudan, 2'si de dolaylı olarak idare tarafından belirlenmektedir.

Tasarı'nın 3. Maddesinde belirtilen komisyonun oluşturulmasında sivil unsurlar vardır ancak, bunların çoğunluğu siyasi irade tarafından atanan üst düzey bürokratlardır. Bu durum komisyonun bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından tartışmaları beraberinde getireceği gibi, işyükü yoğun olan bürokratların görevlendirilmiş olmaları, komisyonun etkin ve verimli bir şekilde görev yapamayacağı kanaatini güçlendirmektedir.

Tasarı'nın 3. Maddesinde Kolluk Gözetim Komisyonu'nun kuruluşunda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürü yer almaktadır, ancak Bakanlık bünyesinde görev yapan İnfaz Koruma Memurları kapsama dahil değildir. Bilindiği üzere mülki idare amirleri illerinde ve ilçelerinde güvenlikten ve asayişten sorumludurlar. İller İdaresi Genel Müdürlüğü de 5442 Sayılı İller İdaresi Kanunu'nun yürütücüsüdür. Bu bakımdan komisyonda Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürü yerine İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürü'nün yer alması daha uygun ve isabetli olacaktır.

Tasarıda komisyonu adı Kolluk Gözetim Komisyonu olarak geçmesine rağmen, görevleri kayıt altına alma ve izleme ile sınırlı kalmamış, 8. Maddede ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemlerine de yer verilmiştir. Kolluk Gözetim Komisyonu'nun inceleme ve teftiş alanına da müdahil olması, tasarının esas amacı olan “gözetim” fonksiyonunun aşılp, denetim alanına girilmesi anlamına gelmektedir.

Ayrıca yılların birikim ve uzmanlığı ile temayüz etmiş, ülkemiz için önemli bir değer olan İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu'nun yanında ikinci bir kurul oluşturuluyor algısı, son derece sakıncalıdır. Tasarı bu haliyle İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu'nu fonksiyon, insan kaynakları ve diğer yönlerden zayıflatılması ve etkisizleştirilmesi sonucunu doğuracak bir mahiyet arz etmektedir.

Nihayet Tasarı'nın AB mevzuatına uyum kapsamında yasak savma kabilinden, günü kurtarmak ve şekil şartlarını yerine getirmekten öte bir değişim ve yenilik getirmeyeceği değerlendirilmektedir.

Açıklanan sebeplerle, 1/688 Sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'na muhalif olduğumuzu bilgilerinize arz ederiz. (07 Nisan 2016)

Nuri Okutan
İsparta

Edip Semih Yalçın
İstanbul

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; kolluk şikâyet sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek üzere, kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idarî merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemlerin merkezî bir sistemde kayıt altına alınması ve izlenmesi amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulması, Komisyonun görevleri, yetkileri ve çalışma yöntemi ile kolluk şikâyet sistemine yönelik diğer idarî tedbirlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Kanun, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında görevli kolluk personelinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarıyla ilgili olarak idarî merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemleri kapsar.

(3) Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında görevli kolluk personelinin askerî görevlerinden doğan suçları, bu Kanunun kapsamı dışındadır.

(4) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu,
- b) 16/6/1964 tarihli ve 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun, hükümleri saklıdır.

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

KOLLUK GÖZETİM KOMİSYONU KURULMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; kolluk şikâyet sisteminin daha etkili ve hızlı işlemlerini sağlamak, saydamlığını ve güvenilirliğini geliştirmek üzere, kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idarî merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemlerin merkezî bir sistemde kayıt altına alınması ve izlenmesi amacıyla Kolluk Gözetim Komisyonunun kurulması, Komisyonun görevleri, yetkileri ve çalışma yöntemi ile kolluk şikâyet sistemine yönelik diğer idarî tedbirlere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

(2) Bu Kanun, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında görevli kolluk personelinin işlediği iddia edilen suçlarla veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarıyla ilgili olarak idarî merciler tarafından yapılan ya da yapılması gereken iş ve işlemleri kapsar.

(3) Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında görevli kolluk personelinin askerî görevlerinden doğan suçları, bu Kanunun kapsamı dışındadır.

(4) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu,
- b) 16/6/1964 tarihli ve 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun, hükümleri saklıdır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bağlı kuruluşlar: Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığını,

b) Bakan: İçişleri Bakanını,

c) Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,

ç) Başkan: Kolluk Gözetim Komisyonu Başkanını,

d) İhbar: Kolluk görevlilerinin hukuka aykırı eylem, tutum veya davranışlarının, herhangi bir kişi tarafından yetkili mercilere bildirilmesini,

e) Kolluk: Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlamak için kanunların ve kanunlara dayanarak yetkili makamların verdiği görevleri yerine getiren görevlileri,

f) Kolluk şikâyet sistemi: Kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idarî merciler tarafından yapılan iş ve işlemler ile uygulamaların bütünü,

g) Komisyon: Kolluk Gözetim Komisyonunu,

ğ) Kurul: İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulunu,

h) Kurul Başkanı: İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanını,

ı) Merkezî kayıt sistemi: Kolluk Gözetim Komisyonu ile bağlı kuruluşlar, valilikler ve kaymakamlıklar arasında, kolluk görevlileri hakkında idarî mercilerce yürütülen ceza ve disiplin işlemleriyle ilgili olarak gerekli bilgilerin kaydedilmesi ve yapılan uygulamaların izlenmesi amacıyla oluşturulan veri tabanını,

i) Müsteşar: İçişleri Bakanlığı Müsteşarını,

j) Şikâyet: Kolluk görevlilerinin hukuka aykırı eylem, tutum veya davranışlarının, bunlardan zarar gören veya mağdur olanlar ya da bunların kanunî temsilcileri veya ikinci derece dâhil, ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları tarafından, yetkili mercilere bildirilmesini,

ifade eder.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bağlı kuruluşlar: Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığını,

b) Bakan: İçişleri Bakanını,

c) Bakanlık: İçişleri Bakanlığını,

ç) Başkan: Kolluk Gözetim Komisyonu Başkanını,

d) İhbar: Kolluk görevlilerinin hukuka aykırı eylem, tutum veya davranışlarının, herhangi bir kişi tarafından yetkili mercilere bildirilmesini,

e) Kolluk: Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilâtında, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlamak için kanunların ve kanunlara dayanarak yetkili makamların verdiği görevleri yerine getiren görevlileri,

f) Kolluk şikâyet sistemi: Kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı idarî merciler tarafından yapılan iş ve işlemler ile uygulamaların bütünü,

g) Komisyon: Kolluk Gözetim Komisyonunu,

ğ) Kurul: İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulunu,

h) Kurul Başkanı: İçişleri Bakanlığı Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanını,

ı) Merkezî kayıt sistemi: Kolluk Gözetim Komisyonu ile bağlı kuruluşlar, valilikler ve kaymakamlıklar arasında, kolluk görevlileri hakkında idarî mercilerce yürütülen ceza ve disiplin işlemleriyle ilgili olarak gerekli bilgilerin kaydedilmesi ve yapılan uygulamaların izlenmesi amacıyla oluşturulan veri tabanını,

i) Müsteşar: İçişleri Bakanlığı Müsteşarını,

j) Şikâyet: Kolluk görevlilerinin hukuka aykırı eylem, tutum veya davranışlarının, bunlardan zarar gören veya mağdur olanlar ya da bunların kanunî temsilcileri veya ikinci derece dâhil, ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımları tarafından, yetkili mercilere bildirilmesini,

ifade eder.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev ve Yetkiler

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunla verilen görevleri, kendi yetki ve sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmek üzere Kolluk Gözetim Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli kurul olarak görev yapar.

(2) Komisyon; Müsteşarın başkanlığında, Başbakanlık İnsan Hakları Başkanı, Kurul Başkanı, Bakanlık I. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasından Bakanın teklif edeceği üç aday ile baro başkanı seçilme yeterliğine sahip serbest avukatlar arasından Adalet Bakanının teklif edeceği üç aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek birer üyeden oluşur.

(3) Öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından seçilecek üyelerin, seçilmelerinden önceki son beş yıl içinde herhangi bir siyasi partiyle üyelik veya başka türde bir görev ilişkilerinin bulunmaması şarttır.

(4) Komisyon üyeliklerine öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından seçilecek üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi dolan üyeler, aynı usulle yeniden seçilebilir. Bu üyeler, üyelikleri süresince Komisyondaki görevlerinden alınamazlar. Ancak, üyeler, ciddi bir hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremez hâle gelmeleri veya görevlendirmeye ilişkin şartları kaybetmeleri ya da seçilmeleri sırasında bu şartları taşımadıklarının daha sonra tespit edilmesi hâlinde, görevlendirildikleri usule göre süreleri dolmadan görevlerinden alınır. Bu üyelerin Komisyondaki görevlerinden doğan suçlarından dolayı, özel kanunlarındaki hükümler uygulanır. Komisyonun bu üyeleri mazeretsiz olarak arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam dört toplantıya katılmadıkları takdirde,

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Görev ve Yetkiler

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunla verilen görevleri, kendi yetki ve sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirmek üzere Kolluk Gözetim Komisyonu kurulmuştur. Komisyon, İçişleri Bakanlığı bünyesinde sürekli kurul olarak görev yapar.

(2) Komisyon; Müsteşarın başkanlığında, Türkiye İnsan Hakları Kurumu Başkanı, Kurul Başkanı, Bakanlık I. Hukuk Müşaviri, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, üniversitelerin ceza ve ceza usul hukuku ana bilim dallarında görevli öğretim üyeleri arasından Bakanın teklif edeceği üç aday ile baro başkanı seçilme yeterliğine sahip serbest avukatlar arasından Adalet Bakanının teklif edeceği üç aday arasından Bakanlar Kurulunca seçilecek birer üyeden oluşur.

(3) Öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından seçilecek üyelerin, seçilmelerinden önceki son beş yıl içinde herhangi bir siyasi partiyle üyelik veya başka türde bir görev ilişkilerinin bulunmaması şarttır.

(4) Komisyon üyeliklerine öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından seçilecek üyelerin görev süresi dört yıldır. Süresi dolan üyeler, aynı usulle yeniden seçilebilir. Bu üyeler, üyelikleri süresince Komisyondaki görevlerinden alınamazlar. Ancak, üyeler, ciddi bir hastalık veya sakatlık nedeniyle iş göremez hâle gelmeleri veya görevlendirmeye ilişkin şartları kaybetmeleri ya da seçilmeleri sırasında bu şartları taşımadıklarının daha sonra tespit edilmesi hâlinde, görevlendirildikleri usule göre süreleri dolmadan görevlerinden alınır. Bu üyelerin Komisyondaki görevlerinden doğan suçlarından dolayı, özel kanunlarındaki hükümler uygulanır. Komisyonun bu üyeleri mazeretsiz olarak arka arkaya üç toplantıya veya bir yıl içinde toplam dört toplantıya katılmadıkları takdirde,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Komisyon kararıyla üyelikleri sona erer. Bu fıkra da belirtilen nedenlerle veya başka herhangi bir nedenle boşalan üyelikler için, ilgisine göre ikinci fıkra da belirtilen usûle göre en geç bir ay içinde yeni görevlendirme yapılır. Bu şekilde görevlendirilen üyeler, yerine görevlendirildikleri üyenin görev süresini tamamlar.

(5) Komisyon, bu Kanunla verilen görev ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Komisyonun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez, tavsiye veya telkinde bulunamaz.

Görev ve yetkiler

MADDE 4- (1) Komisyonun görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

a) Kolluk şikâyet sisteminin işleyişine dair ilkeleri tespit ederek, bunlarla ilgili olarak Bakanlığa önerilerde bulunmak, bu konudaki uygulamaları izlemek ve sistemin işleyişinde kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak.

b) Kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı gerektiğinde yetkili merciler tarafından haklarında disiplin soruşturması yapılmasını istemek.

c) Kolluk şikâyet sisteminin işleyişiyle ilgili konularda teftiş ve denetim yapılması için Bakanlığa önerilerde bulunmak, bu teftiş ve denetimler sonucunda düzenlenen raporları değerlendirmek, tespit edilen eksiklikler konusunda alınması gereken idarî tedbirleri belirleyerek Bakanlığa önermek ve bu raporlardan uygun gördüklerini kamuoyuna açıklamak.

ç) Merkezî kayıt sisteminin etkili bir şekilde işlemesi ve geliştirilmesi için Bakanlığa önerilerde bulunmak ve bu sistemin işleyişini izlemek.

d) Merkezî kayıt sisteminden elde edilecek veri ve bilgilere ilişkin istatistikler hazırlamak, veri tabanı oluşturmak, elde edilen veri ve

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Komisyon kararıyla üyelikleri sona erer. Bu fıkra da belirtilen nedenlerle veya başka herhangi bir nedenle boşalan üyelikler için, ilgisine göre ikinci fıkra da belirtilen usule göre en geç bir ay içinde yeni görevlendirme yapılır. Bu şekilde görevlendirilen üyeler, yerine görevlendirildikleri üyenin görev süresini tamamlar.

(5) Komisyon, bu Kanunla verilen görev ve yetkileri, kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi Komisyonun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez, tavsiye veya telkinde bulunamaz.

Görev ve yetkiler

MADDE 4- (1) Komisyonun görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

a) Kolluk şikâyet sisteminin işleyişine dair ilkeleri tespit ederek, bunlarla ilgili olarak Bakanlığa önerilerde bulunmak, bu konudaki uygulamaları izlemek ve sistemin işleyişinde kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak.

b) Kolluk görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan veya disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarından dolayı gerektiğinde yetkili merciler tarafından haklarında disiplin soruşturması yapılmasını istemek.

c) Kolluk şikâyet sisteminin işleyişiyle ilgili konularda teftiş ve denetim yapılması için Bakanlığa önerilerde bulunmak, bu teftiş ve denetimler sonucunda düzenlenen raporları değerlendirmek, tespit edilen eksiklikler konusunda alınması gereken idarî tedbirleri belirleyerek Bakanlığa önermek ve bu raporlardan uygun gördüklerini kamuoyuna açıklamak.

ç) Merkezî kayıt sisteminin etkili bir şekilde işlemesi ve geliştirilmesi için Bakanlığa önerilerde bulunmak ve bu sistemin işleyişini izlemek.

d) Merkezî kayıt sisteminden elde edilecek veri ve bilgilere ilişkin istatistikler hazırlamak, veri tabanı oluşturmak, elde edilen veri ve

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

bilgilerin analizini yapmak veya yaptırmak, strateji belirlenmesine ve uygulamaya ilişkin önerilerde bulunmak ve gerekli görülen hâllerde bu analizlerin sonuçlarını kamuoyuna duyurmak.

e) Görev alanına giren konularda tespit, görüş ve öneriler içeren yıllık raporlar hazırlamak ve bu raporları her yıl Mart ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile Başbakanlığa göndermek ve kamuoyuna açıklamak.

f) Kolluk görevlilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik araştırmalar yapmak veya yaptırmak, kolluk hizmetlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmaları izlemek, değerlendirmek ve bu konularda Bakanlığa önerilerde bulunmak.

g) Kolluk etik ilkelerinin uygulanmasını izlemek; bu ilkelerin etkin bir şekilde uygulanması konusunda yetkili makamlara önerilerde bulunmak ve bu konuda kolluk teşkilâtı ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak.

ğ) Kolluk şikâyet sistemine kamuoyunun duyduğu güveni ölçmek ve halkın sisteme ilişkin görüş ve düşüncelerini değerlendirmek amacıyla en az iki yılda bir olmak üzere kamuoyu araştırmaları yapmak veya yaptırmak.

h) Görev alanına giren konularda üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile iletişim kurmak ve işbirliği yapmak.

ı) Kolluğun hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili olarak yetkili birimlere görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak.

i) Görev alanına giren konularla ilgili mevzuat düzenlemeleri hakkında görüş bildirmek.

(2) Kolluk görevlilerinin disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarıyla ilgili ihbar ve şikâyetlerin Komisyona intikal etmesi veya Komisyon tarafından re'sen öğrenilmesi üzerine, Komisyon, Kurul Başkanlığından, söz konusu ihbar veya şikâyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde disiplin soruşturması

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bilgilerin analizini yapmak veya yaptırmak, strateji belirlenmesine ve uygulamaya ilişkin önerilerde bulunmak ve gerekli görülen hâllerde bu analizlerin sonuçlarını kamuoyuna duyurmak.

e) Görev alanına giren konularda tespit, görüş ve öneriler içeren yıllık raporlar hazırlamak ve bu raporları her yıl Mart ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ile Başbakanlığa göndermek ve kamuoyuna açıklamak.

f) Kolluk görevlilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik araştırmalar yapmak veya yaptırmak, kolluk hizmetlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmaları izlemek, değerlendirmek ve bu konularda Bakanlığa önerilerde bulunmak.

g) Kolluk etik ilkelerinin uygulanmasını izlemek; bu ilkelerin etkin bir şekilde uygulanması konusunda yetkili makamlara önerilerde bulunmak ve bu konuda kolluk teşkilâtı ve diğer ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak.

ğ) Kolluk şikâyet sistemine kamuoyunun duyduğu güveni ölçmek ve halkın sisteme ilişkin görüş ve düşüncelerini değerlendirmek amacıyla en az iki yılda bir olmak üzere kamuoyu araştırmaları yapmak veya yaptırmak.

h) Görev alanına giren konularda üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve ilgili sivil toplum kuruluşları ile iletişim kurmak ve işbirliği yapmak.

ı) Kolluğun hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili olarak yetkili birimlere görüş bildirmek ve önerilerde bulunmak.

i) Görev alanına giren konularla ilgili mevzuat düzenlemeleri hakkında görüş bildirmek.

(2) Kolluk görevlilerinin disiplin cezasını gerektiren eylem, tutum veya davranışlarıyla ilgili ihbar ve şikâyetlerin Komisyona intikal etmesi veya Komisyon tarafından resen öğrenilmesi üzerine, Komisyon, Kurul Başkanlığından, söz konusu ihbar veya şikâyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde disiplin soruşturması

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

açılmasını isteyebilir. Bu istem üzerine, Kurul Başkanlığınca genel disiplin hükümlerine göre işlem yapılır.

(3) Daha önce disiplin amirlerince disiplin soruşturması yapılmasına gerek görülmemiş olan ihbar veya şikâyetler hakkında da ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Birinci fıkranın (d) ve (e) bentleri uyarınca kamuoyuna yapılacak açıklamalarda, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda yer alan sınırlamalar dikkate alınır.

Çalışma usûl ve esasları

MADDE 5- (1) Komisyon, en az ayda bir defa olmak üzere, gerekli hâllerde toplanır. Toplantıları Başkan yönetir. Komisyon, Başkanın isteğiyle veya Başkan dışında en az üç üyenin birlikte talep etmesi hâlinde, Başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağrılır. Başkanın, izin, hastalık veya başka bir nedenle görevde bulunmadığı hâllerde Kurul Başkanı, Başkana vekâlet eder.

(2) Komisyon, en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır ve en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Kararlarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Toplantı gündemi Başkan tarafından belirlenerek, toplantıdan en az üç gün önce üyelere bildirilir. Gündeme yeni madde eklenebilmesi için toplantıda üyelere birinin öneride bulunması ve önerilen maddenin Komisyon tarafından kabul edilmesi gerekir.

(4) İhtiyaç duyulması hâlinde, gündemdeki konularla ilgili olarak görüşlerinden yararlanılmak üzere, kamu görevlileri, özel kuruluşların temsilcileri veya uzmanlar, Başkan tarafından Komisyon toplantılarına davet edilebilir. Ancak, Komisyon kararları, toplantıya dışarıdan katılanların yanında alınamaz.

(5) Komisyon kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı, toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş iş günü içinde, toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

açılmasını isteyebilir. Bu istem üzerine, Kurul Başkanlığınca genel disiplin hükümlerine göre işlem yapılır.

(3) Daha önce disiplin amirlerince disiplin soruşturması yapılmasına gerek görülmemiş olan ihbar veya şikâyetler hakkında da ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Birinci fıkranın (d) ve (e) bentleri uyarınca kamuoyuna yapılacak açıklamalarda, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununda yer alan sınırlamalar dikkate alınır.

Çalışma usul ve esasları

MADDE 5- (1) Komisyon, en az ayda bir defa olmak üzere, gerekli hâllerde toplanır. Toplantıları Başkan yönetir. Komisyon, Başkanın isteğiyle veya Başkan dışında en az üç üyenin birlikte talep etmesi hâlinde, Başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağrılır. Başkanın, izin, hastalık veya başka bir nedenle görevde bulunmadığı hâllerde Kurul Başkanı, Başkana vekâlet eder.

(2) Komisyon, en az beş üyenin hazır bulunması ile toplanır ve en az dört üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alır. Kararlarda çekimser oy kullanılamaz.

(3) Toplantı gündemi Başkan tarafından belirlenerek, toplantıdan en az üç gün önce üyelere bildirilir. Gündeme yeni madde eklenebilmesi için toplantıda üyelere birinin öneride bulunması ve önerilen maddenin Komisyon tarafından kabul edilmesi gerekir.

(4) İhtiyaç duyulması hâlinde, gündemdeki konularla ilgili olarak görüşlerinden yararlanılmak üzere, kamu görevlileri, özel kuruluşların temsilcileri veya uzmanlar, Başkan tarafından Komisyon toplantılarına davet edilebilir. Ancak, Komisyon kararları, toplantıya dışarıdan katılanların yanında alınamaz.

(5) Komisyon kararları tutanakla tespit edilir ve karar tutanağı, toplantı esnasında veya en geç toplantıyı izleyen beş iş günü içinde, toplantıya katılan tüm üyeler tarafından imzalanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(6) Başkan ve üyeler, kendileri, eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dâhil, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dâhil, ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda müzakere ve oylamaya katılamaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(7) Aksi kararlaştırılmadıkça, Komisyon toplantılarındaki müzakereler gizlidir.

(8) Komisyon, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını, kişisel verilerin gizliliği ilkesine uygun olarak uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir.

(9) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, Komisyonun istediği bilgi ve belgeleri talebi hâlinde Komisyona vermek zorundadır.

(10) Komisyonun faaliyetleri ve diğer ihtiyaçları ile yolluk giderleri için, her yıl İçişleri Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konulur.

(11) Başkan ve üyeler ile bu Kanunla verilen görevleri yürüten personel, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri gizli bilgileri, kişisel verileri, ticarî sırları ve bunlara ilişkin belgeleri, kanunlarla yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar ve kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**Sekretarya, Kayıt İşleri ve
Diğer İdarî İşlemler**

Sekretarya

MADDE 6- (1) Komisyonun sekretarya hizmetleri, Kurul Başkanlığı tarafından yerine getirilir. Komisyonun sekretarya hizmetlerinin etkili şekilde yürütülmesini temin etmek üzere, Kurul bünyesinde şube müdürlükleri oluşturulur ve bu hizmetlerin sevk ve idaresinde Kurul Başkanına yardımcı olmak üzere, en az beş yıllık meslekî kıdeme sahip bir mülkiye başmüfettişi, Kurul Başkanının önerisi ve Başkanın teklifi üzerine Bakan onayı ile görevlendirilir.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(6) Başkan ve üyeler, kendileri, eşleri, evlatlıkları ve üçüncü derece dâhil, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dâhil, ikinci dereceye kadar kayın hısımlarıyla ilgili veya kişisel menfaat ilişkisi içinde oldukları konularda müzakere ve oylamaya katılamaz. Bu durum karar metninde ayrıca belirtilir.

(7) Aksi kararlaştırılmadıkça, Komisyon toplantılarındaki müzakereler gizlidir.

(8) Komisyon, gerekli gördüğü durumlarda kararlarını uygun vasıtalarla kamuoyuna duyurabilir. 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu hükümleri saklıdır.

(9) Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, Komisyonun istediği bilgi ve belgeleri talebi hâlinde Komisyona vermek zorundadır.

(10) Komisyonun faaliyetleri ve diğer ihtiyaçları ile yolluk giderleri için, her yıl İçişleri Bakanlığı bütçesine gerekli ödenek konulur.

(11) Başkan ve üyeler ile bu Kanunla verilen görevleri yürüten personel, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri gizli bilgileri, kişisel verileri, ticarî sırları ve bunlara ilişkin belgeleri, kanunlarla yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar ve kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamazlar. Bu yükümlülük, görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**Sekretarya, Kayıt İşleri ve
Diğer İdarî İşlemler**

Sekretarya

MADDE 6- (1) Komisyonun sekretarya hizmetleri, Kurul Başkanlığı tarafından yerine getirilir. Komisyonun sekretarya hizmetlerinin etkili şekilde yürütülmesini temin etmek üzere, Kurul bünyesinde şube müdürlükleri oluşturulur. Bu hizmetlerin sevk ve idaresinde Kurul Başkanına yardımcı olmak üzere, en az beş yıllık meslekî kıdeme sahip bir mülkiye başmüfettişi, Kurul Başkanının önerisi ve Başkanın teklifi üzerine Bakan onayı ile görevlendirilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(2) Sekreteryâ hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usûl ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Merkezî kayıt sistemi

MADDE 7- (1) Komisyon ile bağlı kuruluşlar, valilikler ve kaymakamlıklar arasında, kolluk görevlileri hakkında idarî mercilerce yürütülen ceza ve disiplin işlemleriyle ilgili olarak, dördüncü fıkırdaki belirtilen bilgilerin kaydedilmesi ve yapılan uygulamaların izlenmesi amacıyla, Bakanlıkça merkezî kayıt sistemi kurulur. Kolluk görevlileri hakkında Komisyona ve/veya diğer idarî mercilere yapılan her türlü ihbar ve şikâyet, merkezî kayıt sisteminden bir numara verilerek kayıt altına alınır ve bu numara ihbar veya şikâyetinde bulunan kişilere tebliğ edilir. İdarî merciler tarafından re'sen tespit edilen ve işlem yapılmasını gerektiren fiil ve hâller için de merkezî kayıt sisteminden bir numara verilir.

(2) İhbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ilgili olduğu kişi veya olayların belirtilmesi, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması, dilekçe sahibinin adı, soyadı ve imzası ile iş veya yerleşim yeri adresinin ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının doğru olarak bildirilmesi zorunludur. Bu şartları taşımadığı, doğrudan veya yapılan araştırma sonucunda anlaşılan ihbar ve şikâyetlerle ilgili olarak, soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce veya disiplin amirlerince, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ya da disiplin mevzuatına göre işlem yapılmaz ve bu durum ihbar veya şikâyetinde bulunan kişilere bildirilir. Ancak iddiaların sıhhatinin şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması hâlinde adı, soyadı, imzası ile iş veya yerleşim yeri adresinin ve Türkiye Cumhuriyeti Kimlik numarasının doğruluğu şartı aranmaz. İşleme konulmayan ihbar ve şikâyetlerle ilgili bilgiler de merkezî kayıt sistemine işlenir. İhbar veya şikâyetinde bulunan kişilerin kimlik bilgileri gizli tutulur.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) Sekreteryâ hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Merkezî kayıt sistemi

MADDE 7- (1) Komisyon ile bağlı kuruluşlar, valilikler ve kaymakamlıklar arasında, kolluk görevlileri hakkında idarî mercilerce yürütülen ceza ve disiplin işlemleriyle ilgili olarak, dördüncü fıkırdaki belirtilen bilgilerin kaydedilmesi ve yapılan uygulamaların izlenmesi amacıyla, Bakanlıkça merkezî kayıt sistemi kurulur. Kolluk görevlileri hakkında Komisyona ve/veya diğer idarî mercilere yapılan her türlü ihbar ve şikâyet, merkezî kayıt sisteminden bir numara verilerek kayıt altına alınır ve bu numara ihbar veya şikâyetinde bulunan kişilere tebliğ edilir. İdarî merciler tarafından resen tespit edilen ve işlem yapılmasını gerektiren fiil ve hâller için de merkezî kayıt sisteminden bir numara verilir.

(2) İhbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ilgili olduğu kişi veya olayların belirtilmesi, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması, dilekçe sahibinin adı, soyadı ve imzası ile iş veya yerleşim yeri adresinin ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının doğru olarak bildirilmesi zorunludur. Bu şartları taşımadığı, doğrudan veya yapılan araştırma sonucunda anlaşılan ihbar ve şikâyetlerle ilgili olarak, soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce veya disiplin amirlerince, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun ya da disiplin mevzuatına göre işlem yapılmaz ve bu durum ihbar veya şikâyetinde bulunan kişilere bildirilir. Ancak iddiaların sıhhatinin şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması hâlinde adı, soyadı, imzası ile iş veya yerleşim yeri adresinin ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasının doğruluğu şartı aranmaz, işleme konulmayan ihbar ve şikâyetlerle ilgili bilgiler de merkezî kayıt sistemine işlenir. İhbar veya şikâyetinde bulunan kişilerin kimlik bilgileri gizli tutulur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) Merkezî kayıt sistemine işlenen veriler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu uygulamasında kişisel veri sayılır.

(4) Merkezî kayıt sistemine, ihbar veya şikâyet konu olayın özeti ve yapılan işlemlerin yanı sıra, mevcut ise dilekçe sahibinin adı ve soyadı ile iş veya yerleşim yeri adres bilgileri ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası işlenir. Bu bilgilere ilaveten, ihbarcı veya şikâyetçinin isteğine bağlı olarak merkezî kayıt sistemine işlenecek kişisel bilgiler ile bu sistemin işleyişine ilişkin usûl ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemleri

MADDE 8- (1) Ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemleri aşağıdaki usûle göre yürütülür:

a) Kolluk görevlilerinin suç işledikleri yönünde 7 nci maddenin ikinci fıkrasındaki şartlara uygun herhangi bir ihbar veya şikâyet alındığında ya da böyle bir durum doğrudan öğrenildiğinde, soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce ve/veya disiplin amirlerince 4483 sayılı Kanun ve/veya kolluk görevlilerinin tâbi oldukları disiplin mevzuatı uyarınca gerekli işlemler yerine getirilir.

b) Kolluk görevlilerince işlendiği iddia edilen veya doğrudan öğrenilen; öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili ön incelemelerin ve/veya disiplin soruşturmalarının mülkiye müfettişleri tarafından yapılması esastır. Olayın niteliğinin gerektirdiği hâllerde, ön incelemeyi ve/veya disiplin soruşturmasını yürüten mülkiye müfettişleriyle birlikte görev yapmak üzere bağlı kuruluşların müfettişleri de görevlendirilebilir. Söz konusu suçlarla ilgili ön incelemeler ve/veya disiplin soruşturmalarının valiliklerce veya kaymakamlıklarca yapılması hâlinde, bu işlemler imkânlar ölçüsünde mülki idare amirliği hizmetleri sınıfında bulunan görevliler tarafından yürütülür.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Merkezî kayıt sistemine işlenen veriler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu uygulamasında kişisel veri sayılır.

(4) Merkezî kayıt sistemine, ihbar veya şikâyet konu olayın özeti ve yapılan işlemlerin yanı sıra, mevcut ise dilekçe sahibinin adı ve soyadı ile iş veya yerleşim yeri adres bilgileri ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası işlenir. Bu bilgilere ilaveten, ihbarcı veya şikâyetçinin isteğine bağlı olarak merkezî kayıt sistemine işlenecek kişisel bilgiler ile bu sistemin işleyişine ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemleri

MADDE 8- (1) Ön inceleme ve disiplin soruşturması işlemleri aşağıdaki usule göre yürütülür:

a) Kolluk görevlilerinin suç işledikleri yönünde 7 nci maddenin ikinci fıkrasındaki şartlara uygun herhangi bir ihbar veya şikâyet alındığında ya da böyle bir durum doğrudan öğrenildiğinde, soruşturma izni vermeye yetkili mercilerce ve/veya disiplin amirlerince 4483 sayılı Kanun ve/veya kolluk görevlilerinin tâbi oldukları disiplin mevzuatı uyarınca gerekli işlemler yerine getirilir.

b) Kolluk görevlilerince işlendiği iddia edilen veya doğrudan öğrenilen; öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili ön incelemelerin ve/veya disiplin soruşturmalarının mülkiye müfettişleri tarafından yapılması esastır. Olayın niteliğinin gerektirdiği hâllerde, ön incelemeyi ve/veya disiplin soruşturmasını yürüten mülkiye müfettişleriyle birlikte görev yapmak üzere bağlı kuruluşların müfettişleri de görevlendirilebilir. Söz konusu suçlarla ilgili ön incelemeler ve/veya disiplin soruşturmalarının valiliklerce veya kaymakamlıklarca yapılması hâlinde, bu işlemler imkânlar ölçüsünde mülki idare amirliği hizmetleri sınıfında bulunan görevliler tarafından yürütülür.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

c) Ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmasını icra etmek üzere mülkiye müfettişi görevlendirilmesi durumunda, diğer idari mercilerce başlatılmış olan ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmaları, mülkiye müfettişine devredilir.

ç) Cumhuriyet savcılarının doğrudan soruşturma yapabilmelerine ilişkin özel hükümler saklıdır.

(2) Kurul Başkanlığınca, bu madde ve 4 üncü madde hükümleri çerçevesinde verilen görevleri yürütmek üzere yeteri kadar mülkiye müfettişi tahsis edilir. Bu müfettişlere bu görevlerinin haricinde başka bir görev verilmez ve bunlar görev alanlarıyla ilgili konularda düzenli hizmet içi eğitime tâbi tutulurlar. Bu müfettişlerin belirlenmesine ilişkin esaslar, görevlendirilme yöntemi ve hizmet içi eğitimleri ile benzeri hususlar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

(3) Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personelinin askerî görevleri dışındaki görevlerini ilgilendiren ve disiplin cezasını gerektiren filleri tespit edildiğinde, Bakanın emri veya onayı üzerine mülkiye müfettişlerince gerekli idarî soruşturma yapılır ve bir rapor düzenlenerek Bakanlık aracılığıyla anılan komutanlıklara gönderilir. Mülkiye müfettişlerince yapılan bu idarî soruşturmalar, 16/6/1964 tarihli ve 477 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde belirtilen disiplin hazırlık soruşturması niteliğindedir. İdarî soruşturmalar sonucunda, nezdinde disiplin mahkemesi kurulan komutan veya askerî kurum amiri, 477 sayılı Kanunun 15 inci maddesi hükmü gereğince işlem yapar ve bağlı olduğu komutanlık vasıtasıyla sonuç hakkında Komisyona bilgi verir.

(4) Cumhuriyet savcıları, kolluk görevlileri hakkında görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçlar ile kişisel suçları sebebiyle soruşturma başlatmaları hâlinde, durumu, personelin ilgisine göre, Bakanlığa,

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmasını icra etmek üzere mülkiye müfettişi görevlendirilmesi durumunda, diğer idarî mercilerce başlatılmış olan ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmaları, mülkiye müfettişine devredilir.

ç) Cumhuriyet savcılarının doğrudan soruşturma yapabilmelerine ilişkin özel hükümler saklıdır.

(2) Kurul Başkanlığınca, bu madde ve 4 üncü madde hükümleri çerçevesinde verilen görevleri yürütmek üzere yeteri kadar mülkiye müfettişi tahsis edilir. Bu müfettişlere bu görevlerinin haricinde başka bir görev verilmez ve bunlar görev alanlarıyla ilgili konularda düzenli hizmet içi eğitime tâbi tutulurlar. Bu müfettişlerin belirlenmesine ilişkin esaslar, görevlendirilme yöntemi ve hizmet içi eğitimleri ile benzeri hususlar, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

(3) Cumhuriyet savcıları, kolluk görevlileri hakkında görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri suçlar ile kişisel suçları sebebiyle soruşturma başlatmaları hâlinde, durumu, personelin ilgisine göre, Bakanlığa, valiliğe veya kaymakamlığa en geç yedi iş günü içerisinde bildirir. Bakanlık, valilik ve kaymakamlıklar ile idarî soruşturmayı yürüten görevliler, soruşturmanın gizliliğine zarar verilmemesine yönelik gerekli tüm tedbirleri alır.

(4) Şikâyetçi ile ihbar veya şikâyet edilen kolluk görevlileri, yapılan disiplin soruşturmasının safahatı hakkında, ilgisine göre Bakanlık, valilik veya kaymakamlıklarca en az iki ayda bir bilgilendirilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

valiliğe veya kaymakamlığa en geç yedi iş günü içerisinde bildirir. Bakanlık, valilik ve kaymakamlıklar ile idarî soruşturmayı yürüten görevliler, soruşturmanın gizliliğine zarar verilmemesine yönelik gerekli tüm tedbirleri alır.

(5) Şikâyetçi ile ihbar veya şikâyet edilen kolluk görevlileri, yapılan disiplin soruşturmasının safahatı hakkında, ilgisine göre Bakanlık, valilik veya kaymakamlıklarca en az iki ayda bir bilgilendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen, Geçici ve Son Hükümler

Değiştirilen hükümler

MADDE 9- (1) 4/6/1937 tarihli ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 55 inci maddesine son fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Ceza soruşturması ve kovuşturması ile disiplin soruşturmaları, rütbe terfii engel teşkil etmez.

Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde sayılan suçlar ile kasten işlenen ve bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası gerektiren suçlardan dolayı ceza kovuşturması altında bulunanların rütbe terfi ertelenir.

Yargılama sonucunda;

a) 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinin (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde sayılan suçlardan beraat edenlerin,

b)(a) bendinde belirtilen suçlar dışında kasten işlenen ve bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezası gerektiren suçlardan mahkûm olmayanlar ya da haklarında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilenlerin,

rütbe terfi, terfi için öngörülen diğer şartları taşımaları kaydıyla yapılır ve terfi tarihi emsalinin terfi ettirildiği tarih esas alınarak belirlenir.”

(2) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Kolluk Gözetim Komisyonu.”

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Değiştirilen, Geçici ve Son Hükümler

MADDE 9- (1) 14/2/1985 tarihli ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 25 inci maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“c) Kolluk Gözetim Komisyonu.”

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(3) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kolluk görevlilerine yönelik özel hükümler

EK MADDE 1- (1) Kolluk görevlileri hakkındaki öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili iddialara ilişkin soruşturmaları Cumhuriyet savcılarının bizzat ve öncelikle yapar. Bu suçlardan dolayı kolluk görevlileri hakkında açılan davalar, acele işlerden sayılır. Bu tür davaların kanun, yolu incelemesi de öncelikli olarak yapılır.”

(4) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin İçişleri Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

(2) 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmü, anılan fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmaları hakkında uygulanmaz.

(3) Merkezî kayıt sisteminin altyapısının oluşturulmasına yönelik iş ve işlemler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren başlatılır.

(4) Öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından teklif edilecek adaylar, Adalet ve İçişleri bakanları tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde Başbakanlığa bildirilir. Komisyon, Bakanlar Kurulunca üye seçiminin Bakanlığa bildirimini izleyen bir ay içinde Başkanın belirleyeceği bir tarihte ilk toplantısını yapar.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10- (1) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kolluk görevlilerine yönelik özel hükümler

EK MADDE 1- (1) Kolluk görevlileri hakkındaki öldürme, kasten yaralama, işkence, zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılması ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçları ile örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili iddialara ilişkin soruşturmaları Cumhuriyet savcılarının bizzat ve öncelikle yapar. Bu suçlardan dolayı kolluk görevlileri hakkında açılan davalar, acele işlerden sayılır. Bu tür davaların kanun yolu incelemesi de öncelikli olarak yapılır.”

MADDE 11- (1) Bu Kanuna ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek, 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin İçişleri Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmelikler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

(2) 8 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmü, anılan fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten önce başlatılan ön inceleme ve/veya disiplin soruşturmaları hakkında uygulanmaz.

(3) Merkezî kayıt sisteminin altyapısının oluşturulmasına yönelik iş ve işlemler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren başlatılır.

(4) Öğretim üyeleri ile serbest avukatlar arasından teklif edilecek adaylar, Adalet ve İçişleri bakanları tarafından bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içinde Başbakanlığa bildirilir. Komisyon, Bakanlar Kurulunca üye seçiminin Bakanlığa bildirimini izleyen bir ay içinde Başkanın belirleyeceği bir tarihte ilk toplantısını yapar.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 10- (1) Bu Kanunun;

- a) 7 nci maddesi yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra,
b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 12- (1) Bu Kanunun;

- a) 7 nci maddesi yayımı tarihinden itibaren bir yıl sonra,
b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

C. Çiçek

Devlet Bakanı

M. Aydın

Devlet Bakanı

M. Z. Çağlayan

Devlet Bakanı V.

H. Yazıcı

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

Ö. Dinçer

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

B. Arınç

Devlet Bakanı

H. Yazıcı

Devlet Bakanı

F. Çelik

Devlet Bakanı

C. Yılmaz

İçişleri Bakanı

B. Atalay

Millî Eğitim Bakanı

N. Çubukçu

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

T. Yıldız

Çevre ve Orman Bakanı

V. Eroğlu

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Babacan

Devlet Bakanı V.

M. M. Eker

Devlet Bakanı

E. Bağış

Adalet Bakanı

S. Ergin

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

M. Demir

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı

T. Yıldız

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
TEŞKİLÂTI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLAR

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>
MİAH	Mülkiye Başmüfettişi	1	10
MİAH	Mülkiye Müfettişi	1	5
GİH	Şube Müdürü	1	1
GİH	Şube Müdürü	3	1
GİH	Şube Müdürü	4	1
GİH	Uzman	1	1
GİH	Uzman	4	1
GİH	Uzman	5	1
GİH	Şef	4	1
GİH	Şef	5	1
GİH	Şef	6	1
GİH	Programcı	7	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	8	1
GİH	Bilgisayar İşletmeni	9	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	10	2
TH	İstatistikçi	7	2
TH	İstatistikçi	8	2
TOPLAM			35

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ LİSTE

(1) SAYILI LİSTE

KURUMU : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
TEŞKİLÂTI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLAR

<u>SINIFI</u>	<u>UNVANI</u>	<u>DERECESİ</u>	<u>SERBEST KADRO ADEDİ</u>
MİAH	Mülkiye Başmüfettişi	1	10
MİAH	Mülkiye Müfettişi	1	5
GİH	Şube Müdürü	1	1
GİH	Şube Müdürü	3	1
GİH	Şube Müdürü	4	1
GİH	Uzman	1	1
GİH	Uzman	4	1
GİH	Uzman	5	1
GİH	Şef	4	1
GİH	Şef	5	1
GİH	Şef	6	1
GİH	Programcı	7	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	8	1
GİH	Bilgisayar İşletmeni	9	2
GİH	Bilgisayar İşletmeni	10	2
TH	İstatistikçi	7	2
TH	İstatistikçi	8	2
TOPLAM			35

